

PARK PRIRODE KATIČ PLAN UPRAVLJANJA

2023-2027.

Budva, januar 2023. godine

SADRŽAJ

1. UVOD	5
<u>1.1 Polazne osnove za izradu i donošenje Plana upravljanja za Park prirode Katič</u>	6
<u>1.2 Upravljač zaštićenim područjem Park prirode Katič</u>	9
<u>1.2.1 Javna ovlaštenja Upravljača i drugih državnih organa vezana za upravljanje Parkom prirode</u>	10
<u>1.2.2 Prikaz kadrovskih i tehničkih kapaciteta upravljača – JP za upravljanje morskim dobrom Crne Gore</u>	13
2. VREDNOVANJE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA	15
<u>2.1. Karakteristike i vrijednosti zaštićenog područja</u>	15
<u>2.1.1. Fizičke karakteristike i vrijednosti Parka prirode Katič i njegove okoline</u>	15
<u>2.1.2. Biološke karakteristike i vrijednosti Parka prirode Katič i njegove okoline</u>	17
<u>2.1.3. Pejzažne i predione odlike Parka prirode Katič</u>	22
<u>2.1.4. Kulturna baština Parka prirode Katič</u>	23
<u>2.1.5. Stanovništvo, naselja i infrastruktura u Parku prirode Katič</u>	25
<u>2.2. Prikaz prirodnih resursa i korisnika zaštićenog područja</u>	26
<u>2.2.1. Prirodni resursi zaštićenog područja</u>	26
<u>2.2.2 Korisnici zaštićenog područja i njegovih prirodnih i drugih resursa</u>	28
<u>2.3. Ocjena stanja zaštićenog područja</u>	29
<u>2.4. Namjena i režimi zaštite i korišćenja zaštićenog područja</u>	33
<u>2.5 Identifikovani pritisci i prijetnje u zaštićenom području</u>	39
<u>2.6 Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza) za upravljanje Parkom prirode Katič</u>	44
3. CILJEVI UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM	46
<u>3.1. Vizija zaštićenog područja</u>	46
<u>3.2. Opšti, dugoročni ciljevi zaštite i održivog razvoja Parka prirode Katič</u>	46
<u>3.3. Ciljevi upravljanja zaštićenim područjem Park prirode Katič</u>	48
<u>3.4. Analiza i ocjena uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite i ciljeva upravljanja</u>	49
4. PLAN AKTIVNOSTI ZA UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM U PERIODU 2023-2027.	50
<u>4.1. Način sprovođenja planiranih aktivnosti, mjera zaštite, očuvanja, upravljanja, unapređivanja i korišćenja zaštićenog područja</u>	50
<u>4.2 Plan aktivnosti upravljanja zaštićenim područjem (tabelarni prikaz planiranih aktivnosti, po tematskim oblastima koje imaju svoje specifične ciljeve, sa definisanim prioritetima i indikatorima njihovog sprovođenja, zaduženim subjektima/odgovornim licima, rokovima i procijenjenim troškovima realizacije)</u> ..	52
5. SMJERNICE ZA SPROVOĐENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI	60
6. SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA I MJERA ZAŠTITE I IZVORI OBEZBJEĐIVANJA SREDSTAVA	61
<u>6.1. Finansiranje Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore</u>	61
<u>6.2. Procjena finansijskih sredstva za upravljanje Parkom prirode Katič</u>	62
7. LITERATURA	72
8. PRILOZI	73
<u>PRILOG 1. Opis područja i granica Parka prirode Katič</u>	73
<u>PRILOG 2. – Popis staništa i vrsta morskog i kopnenog dijela Parka prirode Katič</u>	81

NOSILAC IZRADA PLANA UPRAVLJANJA

Javno preduzeće za upravljanja morskim dobrom Crne Gore

Ulica Popa Jola Zeca bb

85310 Budva, Crna Gora

www.morskodobro.me

PRIPREMILA RADNA GRUPA ZA IZRADU PLANOVA ZA UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA U MORU JAVNOG PREDUZEĆA ZA UPRAVLJANJA MORSKIM DOBROM CRNE GORE U SASTAVU:

Obradivač Plana upravljanja za Park prirode „Katič“:

Aleksandra Ivanović, saradnica za zaštitu prirode

Saradnici u izradi Plana upravljanja:

Nemanja Malovrazić, koordinator za zaštitu prirode i životne sredine

Marija Bajković, saradnica za zaštitu prirode i životne sredine

Dijana Došljak, rukovoditeljka Službe za zaštitu i održivi razvoj morskog dobra

Milica Marković, šefica knjigovodstva - računovođa

Nebojša Krivokapić, samostalni saradnik za ustupanje na korišćenje morskog dobra

Tamara Nikolić, viša samostalna saradnica za poslove katastra

---

Autor naslovne fotografije: Nemanja Malovrazić

Napomena:

Plan upravljanja Parka prirode Katič izrađen je uz podršku projekta GEF/UNEP „Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore”

ZNAČENJE SKRAĆENICA

AZZŽS – Agencija za zaštitu životne sredine
BCG – Budžet Crne Gore
DN – Donacije
DP – Direkcija za puteve
DZR – Direktorat za ribarstvo
EI – Ekološka inspekcija
IBM – Institut za biologiju mora
JLS – Jedinice lokalne samouprave
JPMDCG – Javno preduzeće za upravljanja morskim dobrom Crne Gore
JPNPCG – Javno preduzeće nacionalni parkovi Crne Gore
JUOŠ – Javne ustanove osnovne škole
JUSŠ – Javne ustanove srednje škole
K – Konsultant
KPBD – Komunalno preduzeće Budva
KPKO – Komunalno preduzeće Kotor
LK – Lučka kapetanija
LKP – Lokalna komunalna preduzeća
LP – Lokalni proizvođač
LS – Lokalno stanovništvo
LTO – Lokalne turističke organizacije
MEPPU – Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma
MERT – Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma
MF – Međunarodni fondovi
MP – Ministarstvo prosvjete
MPŠV – Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede
NMP – Nacionalni i međunarodni preduzetnici
MZ - Mjesne zajednice
NTO – Nacionalna turistička organizacija
NVO – Nevladine organizacije
OPBD – Opština Budva
OPBR – Opština Bar
P – Preduzetnici
PF – Profesionalni fotograf
PS – Privatni sektor
R – Ribari
RI – Ribarska inspekcija
RK – Ronilački klubovi
TOBD – Turistička organizacija Budva
TOBR – Turistička organizacija Bar
UCG – Univerzitet Crne Gore
UIP – Uprava za inspeksijske poslove
UP – Uprava policije
UPSUL – Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama
UZZKD – Uprava za zaštitu kulturnih dobara
VCG – Volonteri Crne Gore
VLCG – Vlada Crne Gore
ZK – Zakupci kupališta
ZMD – Zakon o morskom dobru
ZZP – Zakon o zaštiti prirode
ZK - Zakupci kupališta
ZHSCG - Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore
FBT - Fakultet za biznis i turizam

1. UVOD

Vlada Crne Gore je, na svojoj sjednici održanoj 16. septembra 2021. godine, donijela **Odluku o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič** kao drugog integrisanog obalnog i morskog zaštićenog područja u Crnoj Gori, koje se svrstava u IV kategoriju zaštićenih područja (područja u kojima su zaštićene divlje vrste biljaka i životinja i njihova staništa i kojima se upravlja radi njihove zaštite). Odluka je objavljena u Službenom listu Crne Gore pod brojem 113/21 od 25.10.2021. godine i stupila na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

Područje Katič je stavljeno pod zaštitu zbog vrijednosti njegovog biodiverziteta, a posebno onih vrsta i staništa koja su značajna za zaštitu, kao što su staništa zaštićene morske trave murave (*Posidonia oceanica*). Ova morska trava je mediteranski endem koji u funkcionalnom smislu predstavlja „pluća“ Mediterana, zaštićena je nacionalnim i međunarodnim zakonodavstvom i nalazi se na listi prioriternih staništa za zaštitu. Dodatno, u ovom Parku prirode se izdvajaju koraligene biocenoze kod ostrva Veliki Katič (Donkova Seka) i u uvali Maljevik (kod rta Krčevac, uvale Vezirovo sidrište i rta Dubovac) i pećine, naročito u uvali Perčin. Geografsko područje Parka prirode Katič obuhvata dio morske obale koju dijele opštine Budva i Bar i zahvata obalni i morski prostor od rta Skočidevojka do rta Štrbina ukupne dužine obale 18,348 m (13,874 m vazdušne linije) obuhvatajući i prirodne plaže Perazića do, Petrovačku plažu, Lučice, Buljaricu, Perčin Čanj i Maljevik, kao i dva ostrva Katič i Svetu Nedelju koja se nalaze na oko 800 m udaljenosti od Petrovačke plaže.

Ukupna površina Parka prirode Katič iznosi 2744,93 ha. Od toga, 276,90 ha se nalazi u II zoni zaštite, dok se u III zoni nalazi 2468,29 ha, od čega 2291,77 ha pripada morskoj, a 176,52 ha kopnenoj cjelini koji u cjelosti, u pogledu svojinsko-pravnih odnosa, čine vlasništvo države Crne Gore.

Studijom zaštite koju je, u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG, 054/16 i 018/19), pripremila Agencija za zaštitu životne sredine u saradnji s Institutom za biologiju mora i drugim ekspertima, a u okviru GEF projekta „Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore“, utvrđeno je da je ovo područje potrebno proglasiti zaštićenim područjem od nacionalnog značaja pod nazivom Park prirode Katič.

Prema članu 24 Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG, 054/16 i 018/19), park prirode se definiše kao: „Prostrano prirodno ili dijelom kultivirano područje kopna i/ili mora, koje karakteriše visok nivo biološke raznovrsnosti i/ili geoloških vrijednosti sa značajnim predionim, kulturno-istorijskim vrijednostima i ekološkim obilježjima od nacionalnog i međunarodnog značaja. U parku prirode zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti kojima se ugrožavaju obilježja, vrijednosti i uloga parka.“

Istim Zakonom, zaštita mora i podmorja definisana je članom 17 i to: "Zabranjeno je na moru i podmorju vršiti radnje, aktivnosti i obavljati djelatnosti kojima se uništavaju morska staništa značajna za opstanak ugroženih vrsta biljaka i životinja, kojima prijete izumiranje ili endemskih vrsta odnosno zaštićenih vrsta. Očuvanje biološke raznovrsnosti mora obezbjeđuje se: 1. sprovođenjem mjera za eliminisanje ili ublažavanje antropogenih negativnih uticaja sa kopna i mora i uticaja akcidenata na morski biodiverzitet, 2. uspostavljanjem morskih zaštićenih područja i sprovođenjem mjera očuvanja i zaštite vrsta i staništa u skladu sa ovim zakonom, 3. ekosistemskim pristupom u upravljanju aktivnostima koje narušavaju prirodnu ravnotežu morskog ekosistema i praćenjem i izvještavanjem o stanju morskog ekosistema. Morska zaštićena područja i morska staništa značajna za opstanak ugroženih vrsta biljaka i životinja, kojima prijete izumiranje ili endemskih vrsta, odnosno zaštićenih vrsta utvrđuju se u skladu sa ovim zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima."

Članom 8 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21), Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom Crne Gore (JPMDCG), određeno je za upravljača ovim zaštićenim područjem, sa pravima i obavezama utvrđenim Zakonom o zaštiti prirode. Takođe, ovim članom predviđeno je da se očuvanje, unapređenje i održivo korišćenje prirodnih resursa Parka prirode Katič sprovode prema planu upravljanja koji sadrži elemente za upravljanje Parkom prirode propisane Zakonom o zaštiti prirode, i isti se sprovodi na osnovu godišnjeg programa upravljanja koji donosi upravljač.

Proces izrade Plana upravljanja Parkom prirode Katič

U skladu sa članom 11 predmetne Odluke, Plan upravljanja Parkom prirode Katič donijeće se u roku od godinu dana od dana proglašenja Parka prirode Katič, a JPMDCG dužno je da u roku od tri mjeseca od dana donošenja Plana upravljanja usvoji Godišnji program upravljanja.

U cilju izrade Plana upravljanja Parkovima prirode Platamuni, Katič i Stari Ulcinj JPMDCG je Rješenjem broj 0401-762/21-1 od 02.12.2021. godine, imenovalo Radnu grupu za izradu Planova za upravljanje zaštićenim područjima u moru u sastavu: Nemanja Malovrazić, koordinator, Srđan Radić, član, Andrej Purić, član, Dijana Došljak, članica, Aleksandra Ivanović, članica, Nebojša Krivokapić, član, Milica Marković, članica, i Tamara Nikolić, članica. Zadatak Radne grupe je da saglasno članu 55 Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG 54/16) i u skladu sa Odlukama o proglašavanju zaštićenih područja u moru, izradi Planove upravljanja za zaštićena područja sa rokom važenja na pet godina i to za zaštićena područja: Park prirode Platamuni, Park prirode Katič i Park prirode Stari Ulcinj.

U okviru GEF/UNEP Projekta “Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore”, koji se realizuje od strane Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma i Agencije za zaštitu životne sredine Crne Gore, tokom 2021. i 2022. godine organizovan je niz internih radionica i radionica sa zainteresovanim organizacijama, te studijsko putovanje i obilazak sličnih zaštićenih područja u moru u Republici Hrvatskoj, a sve u cilju podizanja kapaciteta JPMDCG kao upravljača zaštićenim područjima u zoni morskog dobra.

Konsultativni i paticipativni proces, omogućio je dijalog između Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom u svojstvu upravljača, predstavnika relevantnih subjekata na državnom i lokalnom nivou i predstavnika ciljnih zainteresovanih strana (NVO i druga udruženja, lokalno stanovništvo, ribari i sl.). Ovaj dijalog omogućio je formiranje okvira Plana upravljanja za Park prirode Katič, definisanje vizije razvoja Parka u budućnosti, prepoznavanje vrijednosti i prijetnji u zaštićenom području, kao i prepoznavanje tema i aktivnosti koje su značajne za upravljanje Parkom prirode "Katič".

Prijedlog Plana upravljanja za zaštićeno područje Park prirode „Katič” stavljen je na javni uvid u periodu od 28. oktobra do 11. novembra 2022. godine, sa pozivom zainteresovanoj javnosti za podnošenje primjedbe i mišljenja u pisanom ili elektronskom obliku, te je nakon isteka roka za javni uvid sačinjen i objavljen izvještaj o sprovedenom javnom uvidu.

Nakon usklađivanja, Prijedlog Plana upravljanja za zaštićeno područje Park prirode „Katič”, usvojen je u januaru 2023. godine od strane Upravnog odbora Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom nakon čega je, u skladu sa članom 58. Zakona o zaštiti prirode, dostavljen Ministarstvu ekologije, prostornog planiranja i urbanizma na usvajanje.

1.1 Polazne osnove za izradu i donošenje Plana upravljanja za Park prirode Katič

Donošenje Plana upravljanja obaveza je Upravljača, koja proizilazi iz odredbi člana 8 Odluke o proglašavanju zaštićenog područja Parka prirode Katič (Sl. list CG 13/21) i odredbi člana 58 i 59 Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG, 54/16 i 18/19). Naime, članom 8 predmetne Odluke propisano je da Parkom prirode Katič upravlja JPMDCG, te da se očuvanje, unapređenje i održivo korišćenje prirodnih resursa navedenog Parka prirode sprovodi prema planu upravljanja, kojeg donosi upravljač.

Upravljanje zaštićenim morskim područjem bez definisanog plana je neefikasno i neodrživo, te se upravljanjem zaštićenim morskim područjem bez unaprijed utvrđenog plana ne mogu postići zacrtani ciljevi koji se odnose na zaštitu i unapređenje.

Članom 58 Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG 54/16 i 18/19), definisano je da je plan upravljanja planski dokument kojim se planiraju mjere i aktivnosti zaštite i očuvanja zaštićenog prirodnog dobra i koji predstavlja plansku osnovu za upravljanje i korišćenje prirodnog dobra za ekološke, ekonomske i socijalne namjene. Plan upravljanja priprema upravljač, donosi se za period od pet godina, a sprovodi se na osnovu godišnjih programa upravljanja. Plan upravljanja za zaštićena područja i/ili područja ekološke mreže, u zoni morskog dobra donosi Ministarstvo, a prije njegovog donošenja, mišljenje daje organ uprave. Godišnji program upravljanja izrađuje i donosi upravljač, uz saglasnost Ministarstva, koji se dostavlja do 30. novembra tekuće godine za narednu godinu. Takođe, upravljač dostavlja Ministarstvu Izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Članom 59 Zakona o zaštiti prirode određen je sadržaj Plana upravljanja:

- 1) prikaz prirodnih resursa i korisnika zaštićenog područja;
- 2) ocjenu stanja zaštićenog područja;
- 3) dugoročne ciljeve zaštite i održivog razvoja;
- 4) analizu i ocjenu uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite;
- 5) mjere zaštite, očuvanja, upravljanja, unapređivanja i korišćenja zaštićenih područja;
- 6) način sprovođenja zaštite, korišćenja i upravljanja zaštićenim područjem;
- 7) prioritetne aktivnosti na očuvanju, održavanju i monitoringu prirodnih i drugih vrijednosti i segmenata životne sredine;
- 8) prostornu identifikaciju planskih namjena i režima korišćenja zemljišta;
- 9) smjernice za naučno-istraživački rad;
- 10) razvojne smjernice, smjernice i prioritete za zaštitu i očuvanje zaštićenog područja uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva;
- 11) planirane aktivnosti na održivom korišćenju prirodnih resursa, razvoju i uređenju prostora;
- 12) aktivnosti na promociji i valorizaciji zaštićenog područja;
- 13) način saradnje sa lokalnim stanovništvom, vlasnicima i korisnicima nepokretnosti;
- 14) dinamiku i subjekte realizacije plana upravljanja i način ocjene sprovođenja;
- 15) sredstva potrebna za sprovođenje mjera zaštite i izvore obezbjeđivanja sredstava;
- 16) indikatore praćenja uspješnosti realizacije plana;
- 17) druge elemente od značaja za upravljanje područjem.

Plan upravljanja predstavlja osnovni upravljački akt zaštićenog morskog područja, njegov *modus operandi*, kojim se na jasan, decidan način postavljaju ciljevi, aktivnosti, smjernice i indikatori praćenja uspješnosti upravljanja predmetnim područjem. Izvještaj o realizaciji plana upravljanja na osnovu godišnjih programa upravljanja Ministarstvo dostavlja Vladi, do 1. marta tekuće godine za prethodnu godinu, a ovaj Izvještaj sadrži naročito podatke o realizaciji mjera zaštite; realizaciji plana po indikatorima praćenja uspješnosti realizacije plana; posjetama zaštićenim područjima; finansijskim sredstvima utrošenim za zaštitu i ostvarenim prihodima od naknada za korišćenje zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

Slika 1: Primjer pejzaža Parka prirode Katič (Foto: A. Ivanović)

Pored zakonske osnove, za donošenje Plana upravljanja za Park prirode Katič, od važnosti je i prostorno-planska dokumentacija, te druga zvanična strateška dokumenta koja regulišu pitanja upravljanja prostorom i predviđaju i mjere zaštite i unapređivanja zaštićenih prirodnih dobara. Prostornim planom područja posebne namjene za morsko dobro (2008) ovo područje je po prvi put prepoznato kao zona zaštićena za podvodne aktivnosti za koje je (Sektorom 48) propisana smjernica za njegovu zaštitu: prirodna kupališta na stjenovitoj obali, očuvanje prirodnog izgleda stjenovite obale i mediteranske vegetacije i morski rezervat prirode – ostrva Katič i Sv. Neđelja i dio Tihe luke. Prostornim planom područja posebne namjene za obalno područje (2018) područje Katič je

prepoznato je kao prioritarno područje za stavljanje pod zaštitu, te je predviđeno je da bi trebalo da bude dobar primjer pažljivog integralnog pristupa zaštiti i održivog korišćenja morskih resursa, pri čemu će se primjenjivati propisani stepeni/režimi/zone zaštite u cilju regulisanja dozvoljenih i nedozvoljenih aktivnosti, uključujući i ribarstvo.

Detaljnija prostorno-planska dokumentacija za pojedine lokacije na kojima je planirana izgradnja uglavnom objekata za razvoj turizma obuhvata: DUP Dubovica I, UP Turističkog naselja Smokvica, DUP Čanj II, LSL Velji kamen, DUP Perazića do, UP Turistički kompleks Branica sa Rijekom Reževića, UP Skočidevojka, LSL Reževići, LSL Katun Donje selo Reževići, LSL Stambeno turistička zona niske gustine Rijeka Reževića, LSL Gaće, LSL Krstac Reževići, LSL Poljane, DUP Buljarica I, DUP Petrovac šira zona, LSL Gornje selo, LSL Katun Gornje selo.

Zaštićeno područje Katič prepoznato je kao potencijalno zaštićeno područje u nizu ranije donijetih strategija, i to:

- prvoj Nacionalnoj Strategiji biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2010-2015. godine ovo područje je predloženo da bude prioritarno zaštićeno, u kategoriji spomenik prirode;
- Druga Nacionalna Strategija biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2016-2020. godine preporučuje buduće zaštićeno područje Katič kao morsko zaštićeno područje, a isto je identifikovano kao jedno od područja Emerald mreže;
- Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore (2015) ističe uspostavljanje zaštićenih područja prirode u moru na najmanje tri lokacije (Platamuni, Katič i Stari Ulcinj) i da do 2020. godine treba dovršiti započete postupke uspostavljanja zaštićenog područja prirode u moru na navedenim lokacijama koje su prepoznate za zaštitu u zvaničnoj prostorno – planskoj dokumentaciji.
- Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine prepoznaje da je prethodnom Nacionalnom strategijom održivog razvoja iz 2007. godine i drugim strateškim i planskim dokumentima predviđeno i proglašenje zaštićenih područja u moru, koja još uvijek nijesu uspostavljena, ali su za veliki broj lokaliteta u moru obavljena bazična istraživanja od kojih se među potencijalno zaštićenim navodi i šira zona ostrva Katič.

U periodu od 2010-2012 godine u okviru bilateralne saradnje između Crne Gore i Italije, tadašnje Ministarstvo održivog razvoja i turizma Crne Gore i Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare iz Italije realizovali su projekat "Katič – Pilot Marine Protected Area" u okviru kojeg su izrađene sljedeće studije, analize i nacrt Plana upravljanja za buduće zaštićeno područje u moru:

- Ministry of Sustainable Development and Tourism of Montenegro; Italian Ministry of Environmental Protection, Land and Sea (2010): *Brochure – Protected Area "Katič" – Taking Care, Living There, Visiting & Learning, Working Together*;
  - Ministry of Sustainable Development and Tourism; Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare (2010): *"Katič" – Pilot Marine Protected Area – Management Plan*;
- DFS (2010): "Katič" Pilot Marine Protected Area Management Plan PART I – Baseline Assessment. MORT i Ministero dell'ambiente Italy, pp. 155;
- DFS (2010): "Katič" Pilot Marine Protected Area Management Plan PART II –MPA Management. MORT i Ministero dell'ambiente Italy, pp. 86;
- DFS (2010): "Katič" Pilot Marine Protected Area Management Plan PART III –Pilot Projects. MORT i Ministero dell'ambiente Italy, pp. 81. 152;
- DFS (2011): Start up of „Katič“ MPA in Montenegro and assesment of marine and coastal ecosystems along the coast. Marina Habitats Monitoring. MORT i Ministero dell'ambiente Italy, pp. 33;
- DFS (2012): Start up of "Katič" MPA in Montenegro and assessment of marine and coastal ecosystems along the coast Task 4 – Screening of Coastal Area Marine Survey, June-July 2012 Technical Report;
- DFS (2012): Management Plan for Marine Protected Area Katič.

Takođe, relevantna dokumentacija za uspostavljanje i upravljanje zaštićenim područjima u moru u Crnoj Gori razvijena je i u okviru saradnje sa SPA/RAC centrom Mediteranskog akcionog plana (UNEP/MAP):

- UNEP-MAP RAC/SPA (2008): Development of a network of marine and coastal protected areas (MPAs) in Montenegro: first preliminary survey. By: Badalamenti, F., Garcia Charton, J.A., Cebrian, D., Mačić, V. and Kaščelan, S. (Eds.). RAC/SPA, Tunis, pp. 48;

- RAC/SPA i IUCN-Med (2014): Crna Gora i zaštićena morska područja, Procjena pravnog i institucionalnog okvira za očuvanje obalne i morske biološke raznovrsnosti i uspostavljanje zaštićenih područja u moru;
- RAC/SPA – UNEP/MAP (2011): Rapid assessment survey of coastal habitats to help prioritize the suitable new areas needing a status of protection for the development of a network of Marine and Coastal Protected Areas in Montenegro. By: Badalamenti, F., Garcia Charton, J.A., Treviño-Otón, J., Mačić, V. and Cebrian, D. (Eds.). RAC/SPA – MedMPAnet Project, Tunis, pp. 52 + Annexes.

Međunarodni značaj

Zakonodavni okvir za zaštićeno područje Park prirode Katič obuhvata i relevantne dokumente i zahtjeve koji su od značaja za dalji proces pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji, što se odnosi na dijelom ispunjene zahtjeve u Poglavlju 27, a tiče se Direktive o očuvanju prirodnih i poluprirodnih staništa divlje flore i faune (92/43 EEC). Realizacijom GEF-ovog projekta „Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore”, omogućen je novi pristup stavljanja pod zaštitu staništa i vrsta značajnih za zaštitu po osnovu domaćih i međunarodnih standarda iz navedene Direktive, koji je primijenjen u slučaju novogorskog zaštićenog područja Katič. Potrebno je napomenuti da se iz okvira međunarodnih konvencija, posebno primjenjuju Konvencija o biološkoj raznovrsnosti, Konvencija o zaštiti divljih životinja i njihovih prirodnih staništa u Evropi (Bernska konvencija), Konvencija o zaštiti morske životne sredine i obalnih područja Mediterana (Barselonska konvencija) i prateći protokoli, posebno Protokol o posebno zaštićenim područjima i biodiverzitetu Mediterana (SPA/ BD protokol).

1.2 Upravljač zaštićenim područjem Park prirode Katič

Prema članu 55 Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG 54/16 i 18/19) zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže upravlja upravljač koji ispunjava uslove u pogledu kadra, organizacione osposobljenosti za obavljanje poslova zaštite, unapređenja, promovisanja i održivog razvoja zaštićenog područja i područja ekološke mreže. Ispunjenost ovih uslova utvrđuje Ministarstvo, odnosno organ lokalne uprave. Upravljač zaštićenog područja određuje se aktom o proglašavanju zaštićenog područja, a zaštićenim područjima, osim nacionalnih parkova, koja se nalaze na području morskog dobra upravlja pravno lice nadležno za upravljanje morskim dobrom.

U skladu sa članom 56 istog zakona, upravljač zaštićenog područja dužan je da: donese godišnji program upravljanja i akt o unutrašnjem redu; obezbijedi službu zaštite; donese finansijski plan zaštite i razvoja područja; donese godišnji plan razvoja i obuke kadrova; obezbijedi sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite; čuva, unapređuje i promovise zaštićeno područje; obilježi zaštićeno područje; osigura nesmetano odvijanje prirodnih procesa i održivog korišćenja zaštićenog područja; prati stanje u zaštićenom području i dostavlja podatke organu uprave; dostavlja godišnji izvještaj Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave o realizaciji plana upravljanja zaštićenim područjima, odnosno godišnjeg programa upravljanja, sprovedenim mjerama, finansijskim sredstvima utrošenim za sprovođenje mjera; obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i aktom o osnivanju.

Članom 57 ovoga zakona predviđeno je da se sredstva za rad upravljača obezbjeđuju iz: budžeta Crne Gore, odnosno budžeta jedinice lokalne samouprave u skladu sa godišnjim programom i planom upravljanja; naknada za korišćenje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže; donacija i drugih izvora u skladu sa zakonom.

U skladu članom 2 Pravilnika o bližim uslovima koje mora da ispunjava Upravljač zaštićenog prirodnog dobra (Sl. list CG, 35/10) za upravljanje regionalnim i parkovima prirode upravljač mora da ispunjava sljedeće uslove u pogledu stručne i kadrovske osposobljenosti:

- da ima najmanje jedno zaposleno lice sa visokom stručnom spremom ili završenim specijalističkim studijama iz oblasti zaštite prirode (biološkog, šumarskog, poljoprivrednog, ekološkog ili geografskog smjera) sa radnim iskustvom u struci od najmanje tri godine;
- da ima organizovanu službu zaštite radi čuvanja zaštićenog prirodnog dobra sa jednim zaposlenim nadzornikom na 3, 000 ha zaštićenog prirodnog dobra koji mora da ima najmanje srednju stručnu spremu, jednu godinu radnog iskustva i da ispunjava druge uslove utvrđene aktom upravljača.

Dalje, upravljač je dužan da obezbijedi unutrašnji red i čuvanje zaštićenog prirodnog dobra u skladu sa Aktom o unutrašnjem redu i službi zaštite. Tim Aktom se utvrđuju pravila za sprovođenje propisanog režima zaštite, a naročito:

- 1) način i uslovi ponašanja posjetilaca i korisnika prostora pri kretanju, plovidbi, boravku i obavljanju poslova u parku prirode;
- 2) lokaliteti i površine u kojima se ograničava plovidba, kretanje odnosno zabranjuje ili ograničava obavljanje određenih radnji;
- 3) vrste i staništa, kao i druge prirodne vrijednosti koje je zabranjeno uništavati i oštećivati, i morski organizmi čije je korišćenje odnosno branje i sakupljanje ograničeno, kao i način i uslovi obavljanja tih radnji;
- 4) način saradnje sa fizičkim licima, preduzetnicima i pravnim licima koja po različitom osnovu koriste ili su zainteresovana za korišćenje prirodnih resursa i prostora;
- 6) uslovi zaštite prilikom obavljanja naučnih istraživanja, monitoringa i obrazovnih aktivnosti;
- 7) sprovođenje određenih mjera očuvanja i održavanja i vremensko trajanje tih mjera.

Članom 8 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21) JPMDCG, određeno je za upravljača ovim zaštićenim područjem, sa pravima i obavezama utvrđenim Zakonom o zaštiti prirode. Takođe, ovim članom predviđeno je da se očuvanje, unapređenje i održivo korišćenje prirodnih resursa Parka prirode Katič sprovode prema prema planu upravljanja koji sadrži elemente za upravljanje Parkom prirode propisane Zakonom o zaštiti prirode i isti se sprovodi na osnovu godišnjeg programa upravljanja koji donosi upravljač u roku od tri mjeseca od dana donošenja plana upravljanja.

Članom 9 Odluke propisano je da Upravljač je dužan da obezbijedi unutrašnji red i čuvanje zaštićenog prirodnog dobra u skladu sa Aktom o unutrašnjem redu i službi zaštite koji je upravljač dužan da u donese u roku od 180 dana, dok je članom 12 predmetne odluke propisano da će upravljač će obilježiti granice Parka prirode Katič u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu Odluke. Pravila određena aktom, kao i druge neophodne informacije za sprovođenje režima zaštite, Upravljač je dužan da javno oglasi i na odgovarajući način učini dostupnim posjetiocima i korisnicima.

Očuvanje, unapređenje i održivo korišćenja prirodnih resursa Parka prirode Katič sprovodi se prema ovom Planu upravljanja koji sadrži elemente propisane Zakonom o zaštiti prirode (Sl. list CG, 54/16 i 18/19) i Odlukom o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21)

Shodno navedenim zakonskim propisima, JPMDCG koristi sve raspoložive kapacitete i resurse kako bi se omogućilo kontinuirano praćenje stanja i zaštita Parka prirode Katič uz pružanje neophodne stručne pomoći organima uprave i resornom Ministarstvu u održavanju biodiverziteta i upravljanja prirodnim specifičnostima ovog područja.

1.2.1 Javna ovlaštenja Upravljača i drugih državnih organa vezana za upravljanje Parkom prirode

Pored Zakona o zaštiti prirode (Sl. list CG, 54/16 i 18/19), JPMDCG u obavljanju svojih djelatnosti primjenjuje odredbe Zakona o morskome dobru (Sl. List RCG, 14/92), kojim je, u članu 2 definisan pojam morskog dobra: „Morskim dobrom, u smislu ovog zakona, smatra se morska obala, luke, lukobrani, navozi, nasipi, sprudovi, kupališta, hridi, limani, grebeni, vrulje, izvori i vrela na obali, ušća rijeka koje se ulivaju u more, kanali spojeni sa morem, podmorje, morsko dno i podzemlje kao i unutrašnje morske vode i teritorijalno more, živa i neživa bogatstva u njima i živa i neživa bogatstva epikontinentalnog pojasa. Morskim dobrom, u smislu ovog zakona, smatraju se i obale vode rijeke Bojane na teritoriji Crne Gore.

Članom 3 definisana je morska obala: "Morskom obalom, u smislu ovog zakona, smatra se pojas kopna ograničen linijom do koje dopiru najveći talasi za vrijeme najjačeg nevremena, kao i dio kopna koji po svojoj prirodi ili namjeni služi korišćenju mora za pomorski saobraćaj i morski ribolov i za druge svrhe koje su u vezi sa korišćenjem mora, a koji je širok najmanje šest metara, računajući od linije koja je horizontalno udaljena od linije do koje dopiru najveći talasi za vrijeme najjačeg nevremena." Granica zone morskog dobra utvrđena je Prostornim planom područja posebne namjene za obalno područje (Sl. list CG, 56/18). Ukupna dužina obale morskog dobra je 336,62 km i obuhvata površinu od 58 km² kopna i 2,540 km² mora.

Članom 17 Zakona o morskome dobru zaštita morskog dobra definisana je na sljedeći način: "Zaštitom morskog dobra smatra se zaštita tog dobra od zagađivanja opasnim i štetnim materijama sa kopna i sa plovnih objekata. Opasnim i štetnim materijama smatraju se materije koje dospjele u more mogu da dovedu u opasnost život i zdravlje ljudi, odnosno opstanak biljnog i životinjskog svijeta ili prouzrokuju promjenu fizičkih, hemijskih ili prirodnih svojstava morske vode. Lučka kapetanija stara se o zaštiti morskog dobra." Međutim, u smislu zaštite

životne sredine u moru i kopnenom dijelu morskog dobra, primjenjuju se odredbe niza zakona i podzakonskih akata kao što su: Zakon o vodama, Zakon o životnoj sredini, Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, Zakon o upravljanju otpadom, Zakon o odgovornosti za štetu u životnoj sredini, Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini, Zakon o zaštiti prirode, Zakon o divljači i lovstvu, Zakon o zaštiti dobrobiti životinja, Zakon o moru, Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi, Zakon o zaštiti mora od zagađivanja sa plovnih objekata, Zakon o zaštiti od negativnih uticaja klimatskih promjena i drugi.

Nadležnost u zoni morskog dobra ima više resora državne uprave, kao i lokalne uprave šest primorskih opština, koje kroz primjenu zakona vrše djelatnosti, kontrolu i nadzor. Shodno odredbama iz člana 107 Zakona o zaštiti prirode, nadzor nad radom Upravljača Parka prirode Katič vrši Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma, a u zoni morskog dobra nadzor i kontrolu obavljaju republički i opštinski inspekcijски organi.

Shodno Zakonu o inspekcijском nadzoru (Sl. list RCG, 39/03, Sl. list CG, 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16), inspekcijски nadzor se vrši u pogledu pridržavanja zakona, drugih propisa i opštih akata, kao i preduzimanja upravnih i drugih mjera i radnji u cilju da se utvrđene nepravilnosti otklone i obezbijedi pravilna primjena propisa. U skladu sa navedenim, inspektori su dužni da preduzmu zakonom propisane obaveze i ovlašćenja, kao i da, u slučajevima kada u postupku inspekcijского nadzora utvrde da je povrijeđen zakon ili drugi propis ili da se ne poštuju propisani standardi ili normativi, preduzmu upravne mjere i radnje utvrđene posebnim propisom kojim je uređena oblast u kojoj se vrši inspekcijски nadzor.

Shodno Zakonu o morskome ribarstvu i marikulturi (Sl. list CG br. 56/09, 40/11, 47/15), inspekcijски nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši inspektor za morsko ribarstvo i istim su utvrđena ovlašćenja, kao i upravne mjere i radnje koje je inspektor dužan da preduzima u slučajevima kršenja odredbi ovog zakona. Između ostalog, inspektor za morsko ribarstvo nadležan je da: zabrani ribolov, sakupljanje i stavljanje u promet zaštićenih vrsta riba i drugih morskih organizama; naredi usidrenje ribolovnog plovnog objekta koji je zaplijenjen, oduzet ili zadržan radi sprečavanja njegovog korišćenja do donošenja rješenja o oslobađanju; naredi zaustavljanje vozila za koje osnovano sumnja da nosi ribu i druge morske organizme i opremu korišćenu za taj ulov u prekršaju; zaplijeni ribolovni plovni objekat, prevozno sredstvo, ribarsku opremu, dokumenta i druge predmete, kojim je počinjen prekršaj; zabrani da koristi ili pokuša da koristi eksploziv, vatreno oružje, otrov ili druge štetne supstance u svrhu ubijanja, ošamućivanja, onesposobljavanja ili ulova ribe ili omogućavanja da se riba lakše ulovi; zabrani poribljavanje, ispuštanje u more alohtonih vrsta ribe i drugih morskih organizama, genetski modifikovanih vrsta ribe ili drugih morskih organizama; zabrani unošenje ili ispuštanje tečnog ili čvrstog otpada od proizvodnje ili prerade ili drugih materijala koji negativno utiču na kvalitet morske sredine; zabrani obavljanje privrednog, sportsko-rekreativnog i ribolova u naučno-istraživačke svrhe bez dozvole; zabrani obavljanje djelatnosti marikulture bez dozvole; zabrani podvodne aktivnosti na lokacijama za koje nije dobijeno odobrenje.

Članom 7 Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe (Sl. List, CG 62/13, 6/14, 47/15, 71/17, 34/19, 77/20), propisano je da je zabranjeno sidrenje i zadržavanje plovnih objekata u zonama zabranjenog sidrenja, dok je članom 10 ovog Zakona, propisana najveća dozvoljena brzina za plovne objekte na pojedinim lokacijama, prilikom plovidbe unutrašnjim morskim vodama i teritorijalnim morem Crne Gore. Potrebno je izvršiti izmjene i dopune ovog zakona kako bi se unijele pozicije svih zaštićenih područja u moru u cilju efikasnijeg sprovođenja inspekcijского nadzora. Inspekcijски nadzor nad sprovođenjem ovog zakona obavljaju inspektori sigurnosti plovidbe, koji, između ostalog, kontrolišu: da li je brzina plovidbe plovnog objekta veća od propisane i da li se sidrenje vrši u zonama zabranjenog sidrenja.

Shodno Zakonu o zaštiti prirode (Sl. list CG, 54/16 i 18/19) inspekcijски nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ekološki inspektor i istim su utvrđena ovlašćenja, kao i upravne mjere i radnje koje je inspektor dužan da preduzima u slučajevima kršenja odredbi ovog zakona. Tako je shodno ovom Zakonu, ekološki inspektor nadležan za: nelegalno korišćenje prirodnih resursa; radnje, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenim područjima koje se vrše bez dozvole; hvatanje i ubijanje divljih vrsta životinja, odnosno branje, sakupljanje i korišćenje divljih biljaka i gljiva, bez dozvole; za preduzimanje radova koji mogu da dovedu do oštećenja vrsta i staništa i arheoloških morskih zaštićenih područja.

Shodno Zakonu o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva (Sl. list CG, 18/19) inspekcijски nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ekološki inspektor i istim su utvrđena ovlašćenja, kao i upravne mjere i radnje koje je inspektor dužan da preduzima u slučajevima kršenja odredbi ovog Zakona. Tako je shodno ovom Zakonu, ekološki inspektor nadležan za: unošenje, naseljavanje i širenje stranih i invazivnih stranih vrsta.

Shodno Zakonu o komunalnim djelatnostima (Sl.list CG, 55/16, 74/16, 2/18, 66/19) inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši opštinski komunalni i ekološki inspektor, i istim su utvrđena ovlaštenja, kao i upravne mjere i radnje koje su inspektori dužni da preduzimaju u slučajevima kršenja odredbi ovog zakona. Tako su, shodno ovom Zakonu, između ostalog, opštinski komunalni i ekološki inspektori nadležni za: nelegalno odlaganje komunalnog i drugog otpada van mjesta predviđenog za tu namjenu u zaštićenom prirodnom dobru, odnosno u zoni morskog dobra. Takođe, shodno ovom zakonu, opštinski komunalni policajac koji vrši komunalni nadzor, između ostalog, nadležan je za: upravljanje komunalnim otpadnim vodama i komunalnim otpadom.

Shodno Zakonu o zaštiti mora od zagađivanja sa plovnih objekata (Sl. List, CG 20/11, 26/11, 27/14) inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši inspektor sigurnosti plovidbe i istim su utvrđena ovlaštenja, kao i upravne mjere i radnje koje je inspektor dužan da preduzima u slučajevima kršenja odredbi ovog Zakona. Inspektor sigurnosti plovidbe je shodno ovom zakonu, između ostalog nadležan za: nezakonito ispuštanje ulja, zauljanog otpada, komunalnog otpada, odnosno za namjerno potapanje, spaljivanje ili zakopavanje na morsko dno otpada i drugih materija; te za zagađenje mora sa plovnih objekata.

Shodno Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl. list CG, 64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20) inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrše urbanističko građevinski inspektor i komunalni inspektor i istim su utvrđena ovlaštenja, kao i upravne mjere i radnje koje su inspektori dužni da preduzimaju u slučajevima kršenja odredbi ovog Zakona. Tako je shodno ovom Zakonu, između ostalog, urbanističko-građevinski inspektor nadležan za: nelegalnu gradnju objekata i promjenu namjene površina, dok je komunalni inspektor nadležan za: nelegalno postavljanje i građenje privremenih i pomoćnih objekata.

Shodno Zakonu o vodama (Sl. List, CG 64/17, 44/18, 63/18, 11/19, 82/20) inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrše inspektor za vode, na državnom nivou, a u okviru nadležnosti organa lokalne uprave nadležni inspektor lokalne uprave i istim su utvrđena ovlaštenja, kao i upravne mjere i radnje koje su inspektori dužni da preduzimaju u slučajevima kršenja odredbi ovog Zakona. Tako su, shodno ovom Zakonu, inspektor za vode i nadležni inspektor lokalne uprave između ostalog, nadležni za: nedozvoljeno ispuštanje otpadnih voda koje sadrže opasne i štetne supstance u količinama većim od dozvoljenih.

Donošenje prostorno-planske dokumentacije za područje morskog dobra u skladu sa ranijim zakonom koji je regulisao oblast planiranja prostora bilo je u nadležnosti Skupštine Crne Gore kada je riječ o Prostornom planu posebne namjene za obalno područje (PPNOP), dok je u nadležnosti Vlade Crne Gore bilo donošenje Državnih Studija Lokacija (DSL). U skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl. list CG, 64/2017, 44/2018, 63/2018, 11/2019 i 82/2020) predviđeno donošenje Prostornog plana Crne Gore i Plana generalne regulacije za cijelu teritoriju Crne Gore koje obuhvata i planiranje namjene mora od strane Skupštine Crne Gore. U skladu sa namjenom utvrđenom u usvojenoj prostorno-planskoj dokumentaciji, nadležni organi lokalne uprave i ministarstva nadležnog za poslove uređenja prostora izdaju urbanističke uslove i odobrenja za gradnju.

Što se tiče privremenog korišćenja prostora u zoni morskog dobra, Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma donosi petogodišnji Program objekata privremenog karaktera u zoni morskog dobra za svih šest opština, dok Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom donosi petogodišnji Atlas plaža i kupališta kojim se definišu lokacije, površine i kategorije organizovanih kupališta, kao i petogodišnji Program objekata obalne infrastrukture kojim su definisane lokacije za čvrsta pristaništa i privezišta. Turizam, uređenje prostora, pomorstvo, eksploatacija mineralnih sirovina, ribarstvo i marikultura, vodoprivreda, zaštita životne sredine, saobraćaj, komunalna infrastruktura (vodovod, kanalizacija, čvrsti otpad) i druge djelatnosti koje se realizuju u zoni morskog dobra su u nadležnosti resornih Ministarstava i lokalnih samouprava.

U skladu sa članom 8 Zakona o morskome dobru, a na osnovu Uredbe Vlade Crne Gore o davanju državne imovine u zakup, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom zaključuje ugovore o korišćenju morskog dobra sa korisnikom morskog dobra. Naknada za korišćenje morskog dobra je prihod Javnog preduzeća i koristi se za zaštitu, uređenje, unapređenje morskog dobra, kao i za izgradnju infrastrukturnih objekata za potrebe morskog dobra, a u skladu sa Planom korišćenja sredstava koje donosi Javno preduzeće uz saglasnost Vlade Crne Gore.

Statutom Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom definisane su sljedeće djelatnosti: zaštita, uređivanje i unapređenje morskog dobra; upravljanje morskim dobrom; zaključivanje ugovora o korišćenju morskog dobra; izgradnja i održavanje infrastrukturnih objekata za potrebe morskog dobra; ugostiteljstvo i turizam; trgovina; uređenje plaža i obale mora; korišćenje djelova morskog dobra.

Pored Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore, u okviru nacionalnih nadležnosti za upravljanje morskim dobrom i konkretno morskim zaštićenim područjima, uključeni su i ostali relevantni akteri kao što su Vladini resori, organi državne uprave, institucije i organi lokalne samouprave koje imaju značajnu ulogu u integralnom upravljanju obalnim područjem Crne Gore, pri čemu se izdvajaju:

-Resorno Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma koje je nadležno za donošenje politika iz oblasti zaštite prirode i životne sredine, donošenje zakonodavnog okvira i njegovo usklađivanje politikama i pravnim tekovinama EU koje se odnose na zaštitu prirode i zaštitu životne sredine. U nadležnosti ovog Ministarstva je takođe i sprovođenje prostornog planiranja i urbanizma u Crnoj Gori. Ministarstvo vrši nadzor nad AZŽS, JPMDCG i JPNPCG.

-Ostala ministarstva Vlade Crne Gore (Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma, Ministarstvo kapitalnih investicija, Ministarstvo kulture i medija, Ministarstvo nauke i tehnološkog razvoja, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Ministarstvo unutrašnjih poslova), Lokalne samouprave šest primorskih opština, u konkretnom slučaju, za Park prirode Katič, opštine Budva i Bar.

1.2.2 Prikaz kadrovskih i tehničkih kapaciteta upravljača – JP za upravljanje morskim dobrom Crne Gore

JPMDCG, osnovano je u skladu sa Zakonom o morskom dobru posebnom Odlukom Skupštine Republike Crne Gore 02.06.1992. godine (Sl. list RCG, 25/92), sa zadatkom da obezbijedi: zaštitu i unapređenje korišćenja morskog dobra, upravljanje morskim dobrom, zaključivanje ugovora o korišćenju morskog dobra, izgradnju i održavanje infrastrukturnih objekata za potrebe morskog dobra. Tom prilikom donijeta je i Odluka o uslovima, vremenu korišćenja i visini naknade za korišćenje morskog dobra (Sl. list RCG, 27/92). Imajući u vidu principe poslovanja – misija, ciljevi i zadaci Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore se mogu sažeti u sljedećim tačkama:

- zaštita i unapređenje korišćenja morskog dobra;
- zaključivanje ugovora o korišćenju morskog dobra;
- izgradnja i održavanje infrastrukturnih objekata.

Unutrašnja organizacija Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom podrazumijeva pet organizacionih jedinica – Službi sa funkcijama sprovođenja posebno definisanih misija i zadataka i ciljeva. Sjedište JPMDCG je u Budvi, dok u opštinama Ulcinj, Bar, Tivat, Kotor i Herceg Novi preduzeće ima organizovana predstavništva.

Obim djelovanja službi Javnog preduzeća kao i odgovornosti vezanih za pojedinačna radna mjesta zaposlenih su definisani važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta iz decembra 2021. godine, koji je usvojio Upravni odbor Javnog preduzeća na osnovu odredbi iz članova 21 i 43 Statuta Javnog preduzeća za upravljanja morskim dobrom Crne Gore. Ovim pravilnikom su uređena radna mjesta, opis poslova i popis poslova na radnim mjestima, stepen stručne spreme određene vrste zanimanja, potrebna znanja i sposobnosti, drugi uslovi potrebni za rad na određenim mjestima i dr. Takođe je utvrđen broj radnih mjesta i potrebnih radnika na određenim pozicijama u skladu sa zahtjevima ostvarivanja funkcija i zadataka Javnog preduzeća, organizacije rada, tekućim i perspektivnim planovima i programima razvoja.

Slika 2. Organizaciona struktura Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore

Prema važećoj sistematizaciji, Služba za opšte i pravne poslove koordinira i obavlja poslove: obezbjeđivanja opšte zakonitosti rada, izradu normativnih akata, pravno zastupanje, javne nabavke, informacioni sistem, kadrovske poslove, administrativno-tehničke i druge opšte i pravne poslove Javnog preduzeća.

Ekonomsko-finansijska služba organizuje, koordinira i obavlja finansijsko-računovodstvene i analitičko-planske poslove. Obavlja poslove vođenja knjiga i ostalih evidencija o stanju i kretanju imovine, utvrđuje rezultate poslovanja, izrađuje godišnje finansijske iskaze kao i izvještaje o poslovanju, usklađuje stanje imovine i obaveza sa stvarnim stanjem koje se utvrđuje godišnjim popisom, zaključuje poslovne knjige po završetku poslovne godine i ostale administrativno-tehničke poslove.

Služba za ustupanje morskog dobra na korišćenje i upravljanje lukama organizuje, koordinira i obavlja poslove: obezbjeđivanja zakonitosti u radu službe, pripremanja i praćenja realizacije ugovora za ustupanje djelova morskog dobra, pripremanja predloga akata, informacija, izvještaja i analiza o korišćenju morskog dobra i druge administrativno-tehničke poslove. Specifično za nadležnost upravljanja lukama od nacionalnog značaja, kao integralni dio obalne infrastrukture, luke predstavljaju dobro u opštoj upotrebi od interesa za Crnu Goru i dostupne su na korišćenje pod jednakim uslovima svim zainteresovanim fizičkim i pravnim licima. Zakon o lukama (Sl. list CG, 51/08, 40/11) predviđa da lukama od lokalnog značaja u Crnoj Gori upravlja Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom.

Služba za uređenje i izgradnju morskog dobra obavlja poslove planiranja, uređenja i izgradnje morskog dobra, izrade urbanističko-tehničkih uslova i rješenja o lokaciji, nadzora nad realizacijom investicionih aktivnosti i nad programom uređenja i korišćenja, prijavljivanja nepravilnosti nadležnim inspekcijским organima, praćenja ažurnosti podataka katastra morskog dobra, kontrole morskog dobra i druge administrativno-tehničke poslove.

Slijedeći ključne procese koje Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom redovno obavlja, Služba za kontrolu morskog dobra vrši sve poslove u zakonskim okvirima kontrole morskog dobra: obavlja poslove praćenja i kontrole izvršavanja svih ugovorenih obaveza na teritoriji opštine, obavlja poslove kontrole morskog dobra uopšte, kao i zaštićenih područja u moru.

Služba za zaštitu i održivi razvoj morskog dobra koordinira i prati poslove vezane za realizaciju programa i projekata iz oblasti održivog razvoja, obavlja poslove vezane za međunarodnu sradnju, te prati realizaciju projekata i poslova iz oblasti zaštite prirode i zaštite životne sredine, prati realizaciju projekata i poslova iz oblasti uređenja kupališta, te obavlja poslove kontrole zaštićenih područja (zaštitari).

Prema važećoj sistematizaciji, ukupan broj predviđenih radnih mjesta je 118, sa pojedinačnim raspoređivanjem po organizacionim jedinicama:

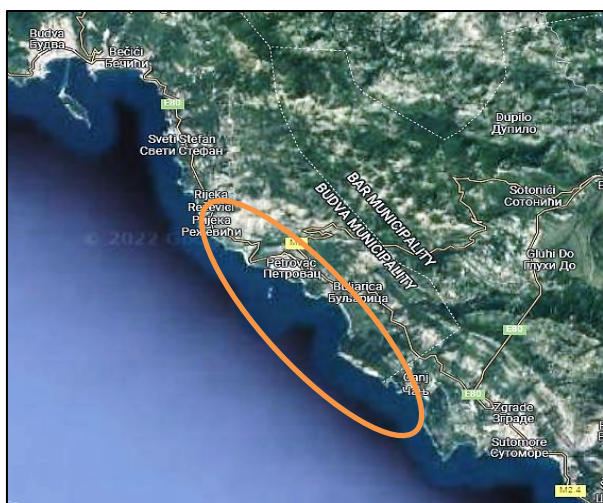
- Rukovodni kadar uključujući predsjednika Upravnog odbora, direktora, zamjenika, pomoćnike i sekretara (6);
- Kabinet direktora (7);
- Služba za opšte i pravne poslove (15);
- Ekonomsko-finansijska služba (8);
- Služba za ustupanje na korišćenje morskog dobra i upravljanje lukama (24);
- Služba za uređenje i izgradnju morskog dobra (15);
- Služba za kontrolu morskog dobra (25)
- Služba za zaštitu i održivi razvoj morskog dobra (18).

2. VREDNOVANJE ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

2.1. Karakteristike i vrijednosti zaštićenog područja

Podaci vezani za fizičke i biološke karakteristike i vrijednosti zaštićenog morskog područja Katič preuzeti su iz Studije zaštite za zaštićeno područje Katič koju je izradila Agencija za zaštitu životne sredine, septembra 2021. godine.

Slika 3: Geografski položaj Parka prirode Katič (Izvor: GoogleMaps)

Slika 4: Ppoložaj Parka prirode Katič na topografskoj karti VGI 1:25.000 (Izvor: Studija zaštite zaštićenog područja Katič)

2.1.1. Fizičke karakteristike i vrijednosti Parka prirode Katič i njegove okoline

Geomorfološki, obala zaštićenog područja je strma, stjenovita i teško pristupačna, sa brojnim rtovima i uvalama i najveći dio obale je direktno izložen dejstvu talasa. Obalni reljef ovog područja je veoma raznolik. Duž obale su zastupljene klifovske zone, posebno u području rtova: Skočidevojka, Dubovica, Crni rt i rt Štrbine i veliki broj uvala sa malim "džepnim" plažama. Na području Parka prirode Katič javljaju se i relativno dugačke plaže: pješčana Petrovačka plaža dužine oko 600 m, šljunkovita plaža Buljarica dužine oko 2,250 m, šljunkovita plaža Čanj dužine oko 1,200 m kao i delimično stjenovita i šljunkovita plaža Maljevik na samom jugu. Osim obalnog dijela, ovo zaštićeno područje obuhvata i ostrva Katič i Sveta Nedelja koja se nalaze na oko 800 m udaljenosti od Petrovačke plaže.

Geotektonske i seizmičke karakteristike

Predmetno područje pripada budvansko-barskoj geotektonskoj jedinici i to je područje intezivnog tektonskog suženja, a jedinice koje učestvuju u geološkoj građi su raznovrsni sedimenti mezozojika, anizijski i paleogeni fliš. Seizmički, zona Parka prirode Katič se nalazi u regionu Crnogorskog primorja koje je u istorijskom vremenu potresano zemljotresima IX° MCS skale. Sa aspekta seizmičke rejonizacije, ovaj prostor pripada Budvanskoj seizmogenoj zoni, koju karakteriše visok seizmički rizik. U geološkoj građi šireg područja Parka prirode Katič učestvuju raznovrsni sedimenti trijaske, jurske, kredne i kvartarne starosti. Područje pripada geotektonskoj jedinici budvansko-barske zone.

Litologija i hidrološke odlike

U geološkoj građi šireg područja Parka prirode Katič učestvuju raznovrsni sedimenti trijaske, jurske, kredne i kvartarne starosti. Paleontološki su utvrđeni donji trijas, anizijski i ladinski kat srednjeg trijasa i gornji trijas. Pored sedimentnih prisutne su i vulkanske stijene. Kvartarne tvorevine razvijene su na cijeloj teritoriji Crnogorskog primorja, nezavisno od prostora izdvojenih geotektonskih jedinica. Zauzimajući značajno prostranstvo, predstavljene su aluvijalnim i deluvijalnim tvorevinama, kao i pjeskovima plaža. Deluvijum se javlja skoro na svim planinskim padinama, obično ispod strmih krečnjačkih ostenjaka. Materijal koji ga izgrađuje sastoji se pretežno od karbonatnih stijena. Odvaljeni komadi ovih stijena nijesu zaobljeni i dosta variraju po veličini. Nanosi plaža su relativno česti na čitavoj dužini obale Crnogorskog primorja. Ove pretežno pjeskovite, a često i šljunkovito-pjeskovite plaže nastale su na mjestima gdje je more erozionog rada.

Na osnovu litološkog sastava terena, hidrogeoloških svojstava i funkcija stijenskih masa u sklopu terena, te poroznosti može se izdvojiti kompleks srednje propusnih sedimenata i nepropusne stijene. Generalno, u periodu padavina vode cirkulišu kroz propusne kvartarne sedimente do podloge, koja je hidrogeološka barijera. Kako je ova barijera na većoj dubini i jednim dijelom u zaleđu lokacije, to se površinske vode javljaju samo u hidrološkim maksimumima, poslije obilnih i dugotrajnih padavina. Tada se vode prelivaju preko vulkanogeno-sedimentne formacije i ističu na površini terena u vidu većih i manjih izvora i pištavina.

Okeanografske karakteristike

Sa aspekta generisanja površinskih talasa uzrokovanih vjetrom, Jadransko more se smatra zatvorenim morem, ograničenih privjetrišta. Najčešće talase u južnom Jadranu generišu vjetrovi bura (NE) i jugo (SE) u zimskom periodu i maestral (NW) u ljetnom periodu. U zimskom periodu u južnom Jadranu dominiraju talasi iz pravca SE i NE, ali se dosta često pojavljuju i razvijeni modeli talasa iz NW i S smjera. U proljeće se smanjuje učestalost talasa iz NE smjera, ali je ipak uz preovlađujuće talase iz SE smjera još uvijek česta pojava i talasa iz NE pravca. U ljeto su u južnom Jadranu najučestaliji talasi iz NW pravca, a u jesen su najčešći talasi iz SE pravca. Na valografskoj stanici Oštro su registrovane dvije ekstremne situacije sa olujnim jugom: 1969. godine registrovana je maksimalna visina talasa od 6.8 m i 1970. godine registrovana je maksimalna visina talasa od 7.2 m. Na valografskoj stanici u Dubrovniku 2019. godine registrovana je maksimalna visina talasa 10.87 m.

Osnovna karakteristika područja otvorenog mora ispred crnogorske obale je zakonita pojava ulaznih struja u toku zimskih mjeseci. Smjer strujnog toka u kompletnom profilu od površine do dna približno je paralelan sa smjerom protezanja obale – transport je usmjeren od SE prema NE. Zimi je generalni smjer NW, rezultirajuća brzina 0.4 – 0.7 čvorova. Dominantan je uticaj gradijentskih struja, a uticaj struja morskih mijena i drift struja je sekundarnog značaja. U ljetnjim mjesecima kretanje morske mase ima obrnut smjer i jači intenzitet, naročito u površinskom sloju. Generalni smjer struje je u sektoru E do SE. Rezultirajuća brzina je u rasponu 0.1 do 0.5 čvorova, a u odnosu na zimski period ovdje su uočljivi uticaji morskih mijena. Vrijednosti rezultirajućih struja u priobalnom području u odnosu na struje otvorenog mora osjetno su slabije i najčešće se kreću u granicama od 0.1 do 0.3 čvorova. Sve osobine koje karakterišu dinamiku vodenih masa po intenzitetu su gotovo upola slabije od onih na otvorenom moru, dok se po smjeru skoro uvijek podudaraju. Jedan od faktora koji dosta utiče na modifikaciju sistema strujanja ovog područja su lokalni vjetrovi. Najbliža stanica u priobalnom području na kojoj su mjerene morske struje je južno od Petrovca, ispred uvale Buljarica i praktično se nalazi u Parku prirode Katič.

Na Crnogorskom primorju srednja amplituda morskih mijena (razlika srednjih visokih voda i srednjih niskih voda) je 23 cm. Srednja amplituda između srednjih viših visokih voda i srednjih nižih niskih voda iznosi 29 cm. Amplituda između najviših i najnižih mjesečnih srednjih vrijednosti iznosi 64,1 cm. Nivo mora u ovom području se u prosjeku najviše izdiže u oktobru, novembru i decembru, a na najniže vrijednosti se spušta u ljetnjim mjesecima.

Morsko dno ispred obale Parka prirode Katič je raznovrsnog reljefa i u stvari predstavlja produžetak reljefa kopna

na datom dijelu obale. Tamo gdje je obala strma i stjenovita dubina naglo pada i izobata od 20 m se npr. ispred rta Dubovica „približava“ obali i na 180 m. Ispred većih uvala dubina pada lagano tako da se izobata od 20 m ispred najveće uvale Buljarica „udaljava“ od obale i do 780 m. Ispred Petrovca izobata od 20 m se proteže prema moru i „obuhvata“ ostrva Sv. Neđelja i Katič. Ispred strmih kamenitih obala uz obalnu liniju se nalazi mnoštvo hridi od kojih su neke vidljive iznad mora, a neke su konstantno potopljene. Izobata od 50 m prati obalu paralelno i njena udaljenost od opšteg protezanja obale varira od oko 870 m kod Crnog rta do 1,550 m od rta Skočidevojka.

Klimatske karakteristike

Područje opštine Bara i Budve odlikuje se mediteranskom klimom sa klimatom Csa koji se karakteriše žarkim, suvim i vedrim ljetom, odnosno blagom i kišovitom zimom – tipična etezijska (sredozemna) klima. Maloj godišnjoj amplitudi variranja temperature vazduha doprinose dva faktora: zagrijavajući efekat mora u zimskom periodu i strujanja iz planina u obalnom području tokom ljetnjeg perioda. Srednja godišnja temperatutra vazduha iznosi 15,8°C za Budvu, odnosno 15,6 za Bar (ljeti 23,1°C za Budvu i 22,5°C za Bar, a zimi 9,3°C za Budvu i 9°C za Bar). Godišnja količina padavina u Budvi je 1,501 mm, a u Baru 1,391mm. Maksimalne padavine su u novembru, dok je minimum u julu, a zatim u avgustu i junu. Budva ima 2,300 sunčanih sati godišnje, dok je Bar nešto osunčaniji sa 2,524 sati. Budvansko i Barsko primorje je po broju vedrih dana jedno od najvedrijih na Jadranu. Najznačajniji vjetrovi na budvanskom i barskom primorju su bura, jugo i maestral.

Sa aspekta ***pedologije***, na prostoru Parka prirode Katič i uže okoline prisutna je crvenica (*terra rossa*) posmeđena na tvrdim karbonatima vrlo plitka, a u širem okruženju lokacije prisutno je smeđe mediteransko antropogeno zemljište na flišu, smeđe erodirano zemljište na tvrdim karbonatima, dok je u priobalnom dijelu prisutno aluvijalno-deluvijalno beskarbonatno ilovasto zemljište.

2.1.2. Biološke karakteristike i vrijednosti Parka prirode Katič i njegove okoline

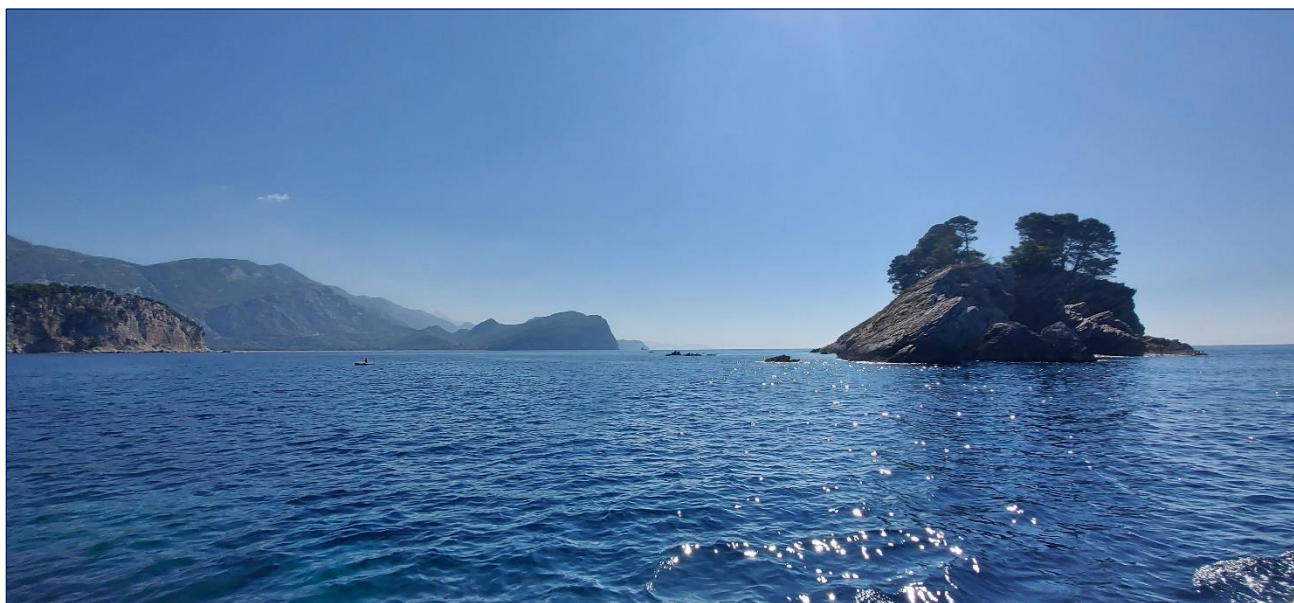
Morska staništa ciljna za zaštitu

Područje Parka prirode Katič proteže se od rta Skočidevojka do uvale Maljevik u centralnom dijelu Crnogorske obale i obuhvata djelove obale koji su urbanizovani i koji su u potpunosti prirodni. Veliki dio područja čine šljunkovite plaže Perazića do, Petrovac, Lučice, Buljarica, Kraljičina plaža, Čanj i Maljevik koje su u ljetnjim mjesecima pod intenzivnim antropogenim pritiskom. Postoji i znatno manji broj plaža do kojih se dolazi samo plovilima i koje su pod neznatnim antropogenim uticajem. Stjenovita podloga na brojnim lokacijama nije kompaktna, a i zbog abrazije šljunkovitim materijalom sa okolnog područja ne pogoduje većem razvoju obraštaja algi. Tamo gdje je stjenovita podloga kompaktna uglavnom je u prvih nekoliko metara degradirana zbog ilegalnog vađenja prstaca i prenamnoženih populacija ježeveva koji dodatno otežavaju oporavak ovih staništa. U uvali Maljevik, kao i okolini uvale Perčin ima djelova stjenovite podloge uz mozaična naselja morske trave *Posidonia oceanica* koja su u značajnoj mjeri obrasla algama, a mjestimično ima zaštićene vrste *Cystoseira spinosa*.

Dominantan tip staništa na ovom području su naselja morske trave *Posidonia oceanica*. Ova naselja se nalaze u najvećoj mjeri od Petrovca i ostrva Sv. Neđelja i Katič na sjeveru do rta Dubovac na jugu. Znatno manja naselja se nalaze u uvali Maljevik i gotovo cijelom dužinom obale Crnog rta, kao i od Petrovca prema sjeveru. Naselja morske trave *Posidonia oceanica* zauzimaju veće površine na području Petrovca i u uvali Buljarica zbog manje dubine, dok se na ostalim djelovima, zbog strmijeg spuštanja obale površina ovog naselje značajno sužava na uski pojas uz obalu. Osim naselja vrste *Posidonia oceanica* konstatovano je i rijetko naselje morske trave *Cymodocea nodosa* koje u uvali Čanj zauzima značajnu površinu. Koraligena naselja konstatovana su ispod donjeg limita naselja vrste *Posidonia oceanica* na lokacijama u uvali Maljevik kod rta Krčevac, kod uvale Vezirovo sidrište i rt Dubovac. Na ovim lokacijama stjenovito dno je gusto obraslo scijafilnim algama roda *Peyssonellia* i raznim vrstama sunđera uključujući rijetku i zaštićenu vrstu *Axinella polypoides* na lokaciji rt Krčevac.

Najveća površina morskog dna u morskom području Parka prirode Katič je pješćana i uglavnom se prostire od donjeg limita posidonije (cca. 25 m dubine) do dubine od 50 m gdje se nalazi granica Parka prirode Katič. Ovaj tip staništa je siromašan u obraštaju i prisutni su samo rijetki predstavnici epifaune, dok makroalgi i morskih cvjetnica na ovoj podlozi nema ispod 30 m dubine.

Slika 5: Ostrvo Katič (Foto: A. Ivanović)

Članom 4 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21) od prirodnih vrijednosti, **kao ciljna za zaštitu u morskome dijelu**, se izdvojena su sljedeća staništa visoke reprezentativnosti:

- **biocenoze naselja morske trave (*Posidonia oceanica*)**, naročito u okolini ostrva Mali Katič (crkva Sveta Nedelja) i Veliki Katič koja prema Petrovačkom zalivu doseže do linije koja je 150 m udaljena od isturenih dijelova kopna na Malom brdu i Petrovačkom pristanu, na južnom dijelu Buljaričkog zaliva sa odmakom granične linije ispred same plaže od 150 m koja u pravcu Dubovice obuhvata zonu od obalne linije do šire zone morske stijene – hridi Mravinjak, uvalu Perčin do rta Kotrobanje i uvalu Maljevik do linije Crni rt – rt Krčevac;
- **koraligene biocenoze** kod ostrva Veliki Katič (Donkova Seka) i u uvali Maljevik (kod rta Krčevac, uvale Vezirovo sidrište i rta Dubovac);
- **pećine**, naročito u uvali Perčin.

Detaljni opis ciljnih i drugih reprezentativnih morskih staništa u zoni Parka prirode Katič u skladu sa klasifikacionim sistemom Barselonske konvencije dat je u Studiji zaštite za zaštićeno područje Katič i prikazan je u Prilogu 2 (popis staništa i vrsta morskog i kopnenog dijela Parka prirode Katič) ovog dokumenta.

Morske vrste ciljne i značajne za zaštitu

Na osnovu informacije iz literaturnih izvora i najnovijih istraživanja, u morskome području Parka prirode Katič prisutna je 31 vrsta koja uživa neki oblik zaštite prema domaćoj i/ili međunarodnoj zakonskoj regulativi. Iako tokom poslednjih istraživanja vrste *Caretta caretta*, *Tursiops truncatus* i *Monachus monachus* nijesu zabilježene na terenu, iste su uvrštene u spisak vrsta jer o njihovom prisustvu postoje literaturni podaci ili personalna komunikacija. Prikaz vrsta sa nivoom zaštite dat je u sljedećoj tabeli:

Tabela 1: Pregled bentosnih vrsta flore i faune identifikovanih na području Katiča sa konzervacijskim statusom na nacionalnom i međunarodnom nivou (Izvor: Studija zaštite za zaštićeno područje Katič)

Latinski naziv vrste	SPAMI protokol	Direktiva 92/43/EEC	Status u Crnoj Gori
<i>Posidonia oceanica</i> (Linnaeus) Delile, 1813			
<i>Cymodocea nodosa</i> (Ucria) Ascherson, 187			
<i>Cystoseira amentacea</i> Montagne, 1846			
<i>Cystoseira spinosa</i> Sauvageau, 1912			
<i>Cystoseira foeniculacea</i> (Linnaeus) Greville, 1830			
<i>Cystoseira corniculata</i> (Turner) Zanardini, 1841			
<i>Lithophyllum byssoides</i> (Lamarck) Foslie, 1900			
<i>Cladocora caespitosa</i> (Linnaeus, 1767			
<i>Centrostephanus longispinus</i> (Philippi, 1845)			
<i>Paracentrotus lividus</i> (Lamarck, 1816)			

<i>Ophidiaster ophidianus</i> (Lamarck, 1816)			
<i>Holothuria forskali</i> Delle Chiaje, 1823			
<i>Holothuria polii</i> Delle Chiaje, 1823			
<i>Holothuria tubulosa</i> Gmelin, 1788			
<i>Holothuria sanctori</i> Delle Chiaje, 1823			
<i>Lithophaga lithophaga</i> (Linnaeus, 1758)			
<i>Pinna nobilis</i> (Linnaeus, 1758)			
<i>Luria lurida</i> (Linnaeus, 1758)			
<i>Scyllarides latus</i> (Latreille, 1803)			
<i>Scyllarus arctus</i> (Linnaeus, 1758)			
<i>Paliurus elephas</i> (Fabricius, 1787)			
<i>Axinella damicornis</i> (Esper, 1794)			
<i>Aplysina</i> sp. (Vacelet, 1959)			
<i>Axinella verrucosa</i> (Esper, 1794)			
<i>Axinella polypoides</i> Schmidt, 1862			
<i>Spongia</i> (<i>Spongia</i>) <i>officinalis</i> Linnaeus, 1759			
<i>Sarcotragus foetidus</i> Schmidt, 1862			
<i>Tonna galea</i> (Linnaeus, 1758)			
<i>Caretta caretta</i> (Linnaeus, 1758)			
<i>Tursiops truncatus</i> (Montagu, 1821)			
<i>Monachus monachus</i> (Hermann, 1779)			

Obalna zona područja Parka prirode Katič obuhvata veoma različite geomorfološke strukture, od visokih klifova koji se strmo spuštaju u dubinu, preko uvala i pješčanih plaža koje se nastavljaju prema dubini pod blagim uglom (Perazića do, Lučice, Buljarica, Čanj), te urbane sredine (Petrovac, Čanj) i nekoliko manjih ostrva. Na skoro istovjetni način, mijenja se i geomorfologija morskog dna, te se na ovom području mogu naći sve kombinacije pomičnih i nepomičnih supstrata, kao i veliki broj različitih životnih zajednica koje se na njima razvijaju.

Na čvrstim podlogama u gornjem sloju koji je dobro osvijetljen zastupljene su zajednice fotofilnih algi u kojima dominiraju vrste roda *Cystoseira*. Osim ovih vrsta, značajni udio u izgradnji zajednice imaju i vrste koje ne uživaju stepen zaštite: *Padina pavonica*, *Acetabularia acetabulum*, *Codium bursa*. Od životinjskih vrsta dominiraju vrste pravilnih ježeva *Paracentrotus lividus* i *Arbacia lixula*, a brojni su mekušci *Lithophaga lithophaga*, *Patella* sp. kao i sunđer *Chondrosia nucula* i *Spirastrella cunctatrix*. Na žalost, u ovom dijelu uočene su promjene u prirodnom stanju zajednica usled izraženog antropogenog uticaja, odnosno degradacije staništa zbog izlova školjke "prstac" lomljenjem stijenovite podoge.

Kao posljedica smanjene količine predatorskih vrsta ribe, brojnost ježeva je višestruko povećana, a oni dovode do uništavanja sloja algi, što dalje ima za posljedicu ogoljavanje terena i stvaranje barena. Idući prema dubini smanjuje se količina svjetlosti, što dovodi do stvaranja uslova pogodnih za život sciafilnih organizama. Oni učestvuju u formiranju koraligenih zajednica koje često predstavljaju centre biodiverziteta i u njima se nalazi veliki broj zaštićenih vrsta. Treba istaći da u ovom području koraligena staništa nijesu tipično razvijena. Na čvrstoj podlozi su zastupljene alge graditelji ovakvih staništa, dok je životinjski svijet predstavljen ne baš gustom populacijom sunđera i koralja. Od bodljokožaca dominiraju zvijezde *Ophidiaster ophidianus* i *Hacelia attenuata*.

Na dubinama od oko cca 20 m čvrsta podloga prelazi u podlogu od pijeska različitih frakcija i mulja koja pod blagim nagibom nastavlja prema dubinama južnog Jadrana. Na istraženom području u uvalama zastupljene su pješčane plaže koje po ulasku u more nastavljaju blago da se spuštaju prema dubini i njihovu pomičnu podlogu karakterišu različite frakcije pijeska i mulja pomiješane sa detritusom organskog porijekla. Na ovim područjima bogato su razvijene livade morskih cvjetnica *Posidonia oceanica* i *Cymodocea nodosa*, koje su važne kao stanište i mrijestilište za razne organizme, ali i kao važan faktor smanjenja erozije obale.

Članom 4 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21) od prirodnih vrijednosti Parka prirode Katič, **kao ciljne za zaštitu u morskog dijelu**, su izdvojene vrste visoke reprezentativnosti koje su zaštićene crnogorskim i međunarodnim propisima, uključujući naročito sljedeće: *Cymodocea nodosa*, *Cystoseira amentacea*, *Cladocora caespitosa*, *Centrostephanus longispinus*, *Lithophaga lithophaga*, *Pinna nobilis*, *Scyllarus arctus* i druge.

Detaljni opis reprezentativnih vrsta u morskog dijelu Parka prirode Katič dat je u Prilogu 2 (popis staništa i vrsta morskog i kopnenog dijela Parka prirode Katič.) ovog dokumenta.

Riblje zajednice

Istraživanja **ribarskih resursa** koja su u oblasti Parka prirode Katič, rađena za incune i ihtioplankton na otvorenom moru za potrebe drugih institucija predstavljaju jedine dostupne podatke za ovo područje u trenutku proglašavanja ovog zaštićenog područja i rezultati su dati u okviru Studije zaštite za zaštićeno područje „Katič“. Ova istraživanja su potvrdila prisustvo ranih razvojnih stadijuma 15 različitih vrsta riba, dok su tri vrste ostale determinisane samo do nivoa roda i jedna do nivoa familije. Na osnovu brojnosti jaja i larvi incuna u odnosu na ostale vrste riba zaključuje se da je incun dominantna vrsta, a visok intenzitet mriješćenja incuna upućuje na značaj i važnost mriješćenja u užoj i široj zoni Parka prirode Katič. Rezultati istraživanja pokazali su da je glavna zona mriješćenja incuna locirana u jugoistočnom dijelu granica Parka prirode Katič, a osim incuna, značajnija prisutnost registrovana je i za vrstu *S. hepatus* (Vučić) dok je kod ostalih vrsta intenzitet mriješćenja je bio veoma slab. Neophodno je sprovesti ciljana istraživanja u užoj i široj oblasti područja Katič koje će obuhvatiti veći broj ribljih vrsta i istraživanih pozicija i koje će imati minimalno sezonsku dinamiku kako bi se obezbijedili podaci pored postojećih o incunu i sardeli koji će dati bolju sliku o cjelokupnoj ribljoj zajednici. Za definitivnu procjenu zona mrijesta riba neophodna je dugoročna serija podataka koja bi dala jasnu sliku područja u kojima ribe nalaze najpovoljnije uslove za reprodukciju.

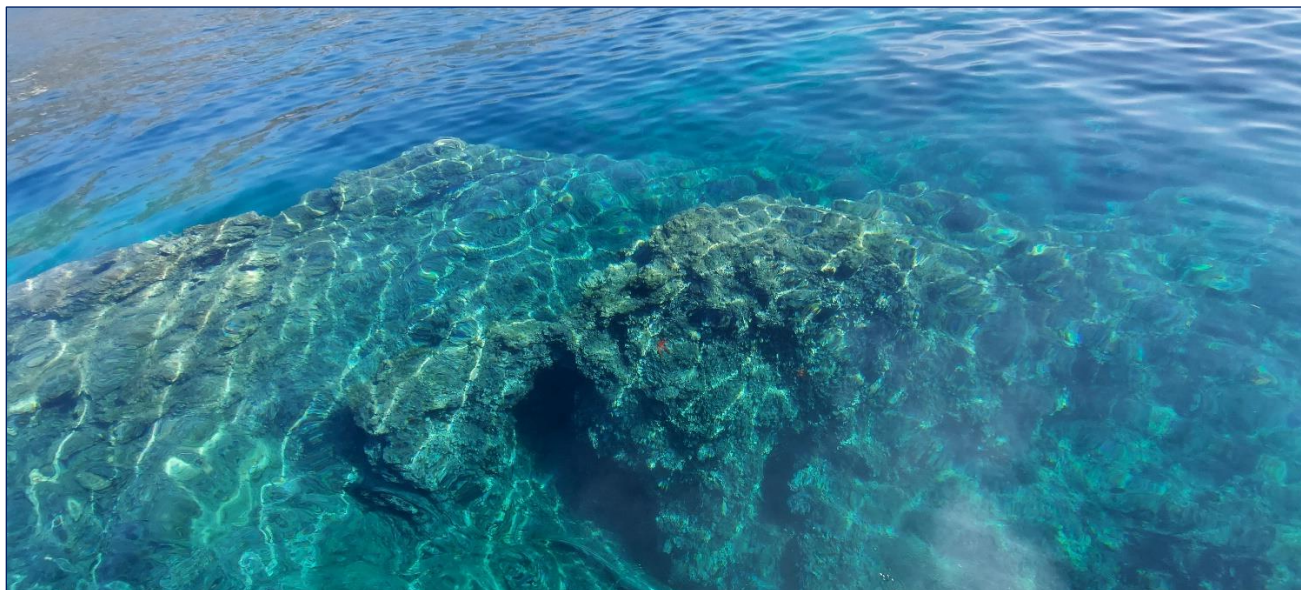
Za potrebe procjene biomase incuna i srdele na području koje se predlaže za zaštitu kao morsko zaštićeno područje, analizirani su podaci prikupljeni tokom akustičnih istraživanja 2015. i 2016. godine, a rezultati istraživanja pokazuju da je područje Parka prirode Katič značajno stanište u pogledu biomase male plave ribe, posebno srdele i incuna.

Ciljana istraživanja demerzalnih ribarskih resursa unutar akvatorijuma Parka prirode Katič nisu rađena jer kočarenje nije dozvoljeno. Istraživanja ribarskih resursa koja su rađena za potrebe post-seizmičkog monitoringa na otvorenom moru Crnogorskog primorja 2019. godine. Ovo istraživanje je pokazalo da od ukupnog broja identifikovanih vrsta najveći dio bile su riblje vrste (71 vrsta), zatim rakovi (osam vrsta) i glavonošci (sedam vrsta), mekušci (tri vrste), dupljari, plaštaši i žarnjaci (po jedna vrsta). Od ovih, devet vrsta riba na crvenoj listi IUCN-a, tri vrste (*Psetta maxima*, *Scomber colias* i *Raja asterias*) ocijenjene su kao NT – potencijalno ugrožene vrste, četiri vrste (*Dentex dentex*, *Merluccius merluccius*, *Sciena umbra* i *Mustelus mustelus*) procenjene su kao VU – ranjive vrste na nivou Mediterana, dok je *Palinurus elephas* ocenjen kao VU – ranjiva vrsta na globalnom nivou, a jedna vrsta je EN – ugrožena vrsta (*Corallium rubrum*). Prema nacionalnom zakonodavstvu zaštićene su dvije vrste, *Tonna galea* i *Corallium rubrum* (Rješenje o stavljanju pod zaštitu određenih biljnih i životinjskih vrsta, Sl. list CG,76/06).

Studijom zaštite zaštićenog područja Katič obrađeni su podaci Crnogorskog društva ekologa (2019) prema kojima juvenilni kernje goleme (*Epinephelus marginatus*), kao i drugih ekonomski i ekološki važnih vrsta (*E. costae*, *Diplodus sp.*, itd) koriste plitko (< 2 m dubine), hetoregeno kamenito morsko dno kao stanište za mrijest. Zone oko plaže Perčin, Čanja, Buljarice i oko ostrva Katič i Sv. Nedelja pokazale su značajno veće srednje gustine populacija svih vrsta ukupno. Slično, uzorci iz područja plaže Pečin i Čanja pokazali su značajno brojnije populacije u odnosu na sve druge zone. Što se tiče juvenilnih jedinki kernje (jedinke u prvoj i drugoj godini života), njihova gustina populacija značajno je veća u okolini Perčina, Čanja i plaže Galebova, dok su juvenilne kernje potpuno odsutne iz zone oko ostrva Katič i Sv. Nedelja. Najjužnije ispitivano područje, oko pristana u Čanju pokazalo je vidno visoku gustinu mladih kernji golemih, kao i oko pristana u Petrovcu, a mladih kernji zlatice najviše je bilo ispred Buljaričke plaže. Sveukupno, opserviranih juvenilnih jedinki kernji bilo je zaista malo (7% od ukupnog broja svih taksona). Pored toga, zabilježene su samo u obalnim zonama, ali ne i u zonama oko ostrva, iako tamo postoje područja pogodna za mrijest. Preliminarni rezultati cenzusa adultnih jedinki kernje (2020) ukazuju da su srednje vrijednosti ukupne gustine riba kao i broja taksona, na veoma niskom nivou, u poređenju sa drugim sličnim područjima Sredozemnog mora. Uočen je gradijent povećanja brojnosti taksona od sjevera ka jugu, gdje je ona najvisočija u području plaže Perčin i ispod Dubovice, gdje su zabilježene najbogatije i najgušće riblje zajednice. Sa druge strane, i područja oko ostrva Katič i Sv. Nedelja pokazali su dobru gustinu zajednica. Što se tiče kernji, populacije *E. marginatus* i *E. costae* bile su značajno brojnije u okolini Perčina i Dubovice, što je opet u korelaciji sa istraživanjem populacija juvenilnih kernji iz 2019. godine. Ovi podaci ukazuju na ogroman značaj ovih područja kao esencijalnih staništa za kernje u svim stadijuma životnog ciklusa (kako staništa – mrijestilišta, tako i staništa za odrasle, polno zrele jedinke) reproduktivna stanista za mlade kernje, tako i stanista za adulte).

Slika 6: Donkova seka (Foto: A. Ivanović)

Kopnena staništa ciljna za zaštitu

Kopneni dio Parka prirode Katič u prostornom pogledu predstavlja dug (preko 13 kilometara vazdušne linije), a u fizičko-geografskom i ekološkom smislu veoma razuzden priobalni predio koji uključuje više ekološki značajnih zona i lokaliteta kao što su: Buljarica plaža sa dubokim zaledem, Crni rt i Dubovica sa visokim morskim grebenima – klifovima, ali i brojne prirodne pješčane plaže od kojih su samo neke, makar i djelimično sačuvala vegetaciju i prirodno stanje u svom zaleđu (Drobni pijesak, Perčin i usamljene plaže ispod Dubovice i Crnog rta).

U kopnenom dijelu područja Parka prirode Katič od rta Skočičevojka do uvale Maljevik, su identifikovani sljedeći Natura tipovi staništa koji su zbog izuzetne reprezentativnosti (A) ciljna za zaštitu: 1240 – mediteranske stjenovite obale obrasle endemičnim vrstama roda *Limonium* uz koji je zbog nemogućnosti grafičkog prikaza i mjestimične zastupljenosti (mozaični raspored) integrisan i stanišni tip 5330 – termomediteranski prepustinjski žbunjaci jer taj tip staništa sa drvenastom mlječikom (*Euphorbia dendroides*) integrisane i manje površine stanišnog tipa nešto slabije reprezentativnosti (B ili C) 1210 – jednogodišnja vegetacija pokretnih morskih obala.

Pored navedenih stanišnih tipova koji su karakteristični/tipični za obalnu liniju na kojoj se dodiruju i u interakciji su more i kopno, u širem kopnenom pojasu Parka prirode Katič (uključujući i zaštitni pojas) nalaze se staništa visoke/izuzetne reprezentativnosti (A) uključujući očuvane prirodne cjeline sa njima povezanim, staništima dobre reprezentativnosti (B), i to: 5210 – makija sa mediteranskim klekama; 9540 – mediteranske šume primorskih borova; 8210 – krečnjačke stijene sa hazmofitskom vegetacijom.

Od kopnenih stanišnih tipova unutar granica Parka prirode Katič uključeni su stanišni tipovi:

1240 – mediteranske stjenovite obale obrasle endemičnim vrstama roda *Limonium* na ostrvima (Veliki) Katič, Sveta Nedelja i Školj (Donkova Seka); i 9540 – mediteranske šume primorskih borova na Velikom Katiču.

Članom 4 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode "Katič" (Sl. list CG 13/21) od prirodnih vrijednosti, kao ciljna za zaštitu u kopnenom dijelu, su izdvojena sljedeća staništa visoke reprezentativnosti:

- **mediteranska stjenovita obala obrasle endemičnim vrstama roda *Limonium* (1240);**
- **termomediteranski prepustinjski žbunjaci (5330);**
- **jednogodišnja vegetacija pokretnih morskih obala (1210).**

U Studiji zaštite za zaštićeno područje Katič detaljno su opisana ciljna i druga reprezentativna kopnena staništa u zoni Parka prirode Katič, kao i druga značajna staništa u široj zoni Parka, a opis je dat u Prilogu 2 (Popis staništa i vrsta morskog i kopnenog dijela Parka prirode Katič) ovog dokumenta.

Kopnene vrste ciljne za zaštitu

Podaci o vrstama značajnim za zaštitu koji su sakupljeni prilikom izrade veoma različite dokumentacije za širu zonu zaštićenog područja Katič, dok je ciljanim terenskim istraživanjima u području koji uključuje i zaštitni pojas

Parka prirode Katič, identifikovan veliki broj reprezentativnih vrsta flore i faune od značaja za zaštitu i to: tri vrste gljiva na prostoru plaže Buljarica, četiri vrste malakofaune na plažama Lučice i Buljarica, 23 vrste insekata, 27 vrsta vodozemaca i gmizavaca, tri vrste ihtiofaune, 12 vrsta ptica i četiri vrste sisara. Popis i bliži opis vrsta kopnenog dijela Parka prirode "Katič" dat je u Prilogu 2 ovog dokumenta u okviru podnaslova "Vrste kopnenog dijela Parka prirode Katič (uključujući i vrste u zaštitnom pojasu)".

Od biljnih vrsta kopnenog dijela zaštićenog područja od ranije je prepoznata kao značajna za zaštitu drvenasta mlječika (*Euphorbia dendroides*) koja je dijagnostička vrsta za stanišni tip 5330 – termomediterranski prepustinski žbunjaci. S obzirom na to da je ova vrsta u statusu visoke reprezentativnosti na područja Parka, ista se, u skladu sa Odlukom o proglašavanju, u kopnenom dijelu izdvaja kao ciljna za zaštitu.

Drvenasta mlječika (*Euphorbia dendroides*) je zakonom zaštićena vrsta (Rješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta (Sl. list RCG, 76/06)), nalazi se na *Appendix-u II* CITES konvencije i od strane IUCN-a ocijenjena kao Ranjiva – *vulnerable* (VU: kriterijum A4ac; B1a i b (ii, iii, v)).

Članom 4 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21) od prirodnih vrijednosti Parka prirode Katič, **kao ciljna za zaštitu u kopnenom dijelu**, je izdvojena sljedeća vrsta visoke reprezentativnosti: **drvenasta mlječika (*Euphorbia dendroides*)**.

Detaljni opis ciljne i drugih značajnih vrsta kopnenog dijela Parka prirode Katič i šire okoline iz Studije zaštite za zaštićeno područje Katič dat je u Prilogu 2 (Popis staništa i vrsta morskog i kopnenog dijela Parka prirode Katič) ovog dokumenta.

2.1.3. Pejzažne i predione odlike Parka prirode Katič

Područje Parka prirode Katič obuhvata prvenstveno morski dio čije se pejzažne karakteristike ne mogu posmatrati odvojeno od obalnog kopnenog pojasa u njegovom neposrednom okruženju. Kao ključna pejzažna karakteristika, ujedno i simbol ovog područja izdvajaju se dva ostrva i treća, podvodna, hrid, u blizini Petrovca, nekoliko stotina metara ispred glavne plaže.

Ostrvo Katič veće je ostrvo sa degradiranom žbunastom mediteranskom vegetacijom (uz sadene borove i čemprese) koji su se prilagodili teškim uslovima na ostrvu. Tu je i svjetionik koji pomorcima pokazuje put. Upravo zbog odvojenosti od obale i manjeg direktnog uticaja čovjeka, te zbog specifičnosti podvodnih struja na ovom području se razvila bogata flora i fauna. Stjenovita podloga omogućava razvoj koraligenih biocenoza, ali kako u okolini ostrva preovladava pješćana podloga velike površine su pokrivene livadama morske trave *P. oceanica*. Prepoznatljivu odliku pejzaža Parka prirode Katič čini i crkva Sv. Nedelja, izgrađena na drugom ostrvu, rustičnog izgleda, manjih dimenzija i jednostavne arhitektonske konstrukcije, a o čijem nastanku postoji više legendi. Prema jednom predanju, crkvu je na ostrvu podigao moreplovac grčkog porijekla koji se nasukao na treće, podvodno ostrvo. Danas se to treće, podvodno ostrvo zove Donkova seka.

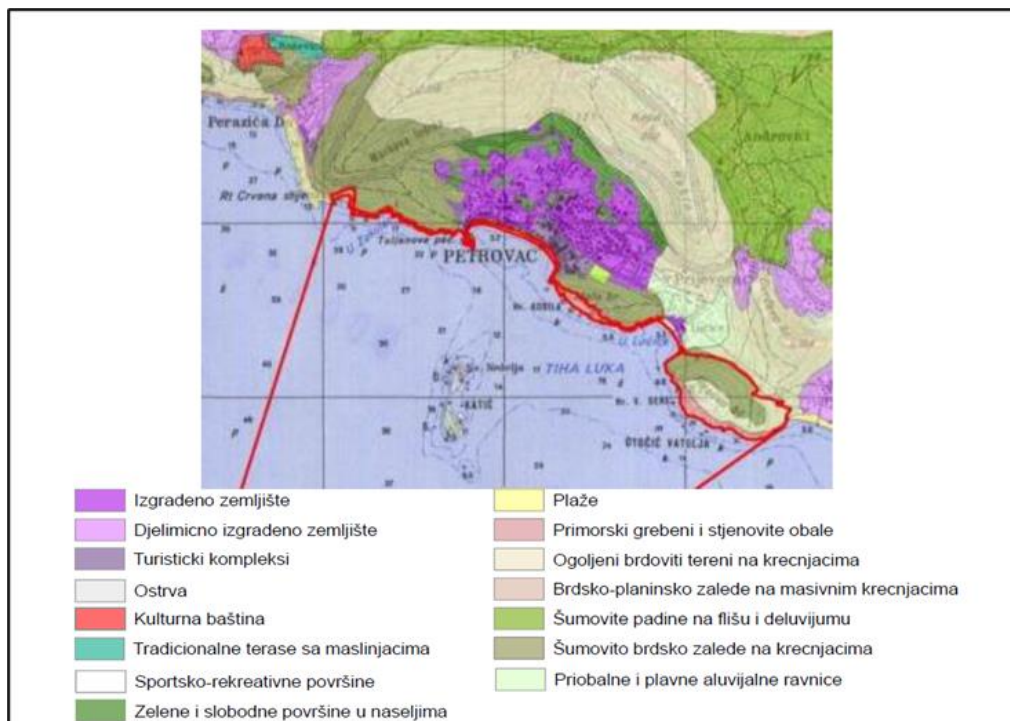
Slika 7: Ostrvo Katič (Foto: A. Ivanović)

Opis karakteristika i tipova predjela vezanih za zaštićeno područje

Na osnovu kategorizacije predjela koja je definisana u studiji “Mapiranje i tipologija predjela Crne Gore” obalni dio u neposrednom kontaktu PP Katič pripada području karaktera predjela “1.5.1. Priobalni predjeli Barskog područja” koji se dalje razlaže na 2 podtipa: 1. Izgrađeni predio i 2. Prirodni i poluprirodni predio.

Slika 8: Predioni elementi na osnovu tipova predjela (Izvor: Studija zaštite zaštićenog područja Katič)

Ključne karakteristike ovog tipa predjela su:

- izgrađeno područje Petrovca sa gustom matricom turističkog naselja;
- velika pješčana petrovačka plaža, kao i dvije manje plaže u uvali Lučica i kod rta Crvena stijena u uvali Zakolac;
- područje zimzelene mediteranske vegetacije sa očuvanim formacijama makije iznad uvale Zakolac;
- strma stjenovita i teško pristupačna obala ispod Malog i Resovog brda.

Predioni elementi koji se nalaze u neposrednom kontaktu i koji imaju najveći uticaj na pejzažne vrijednosti područja Parka prirode Katič su: izgrađeno zemljište, šumovito brdsko zaleđe na krečnjacima, ogoljeni brdoviti tereni na krečnjacima, primorski grebeni i stjenovite obale.

2.1.4. Kulturna baština Parka prirode Katič

Opis kulturne baštine Parka prirode „Katič“ detaljno je obrađen Studijom zaštite zaštićenog područja Katič. Područje današnjeg Petrovca i njegovog podmorja bogato je kulturnom baštinom. Tragovi života prisutni su uz obalu od praistorije do danas. Primjere toga vidimo na tumulima bronzanog i gvođenog doba u neposrednom zaleđu, lokalitetu Mirište, u impozantnim zidinama Kastela i Lazareta, te u prisustvu male, u hridi satkane crkve Svete Nedelje.

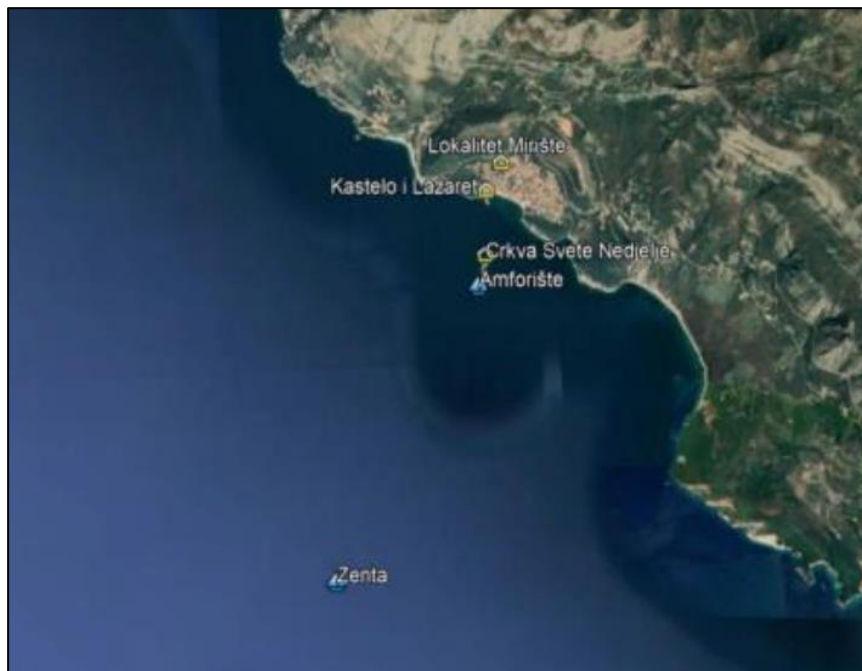
Lokalitet Mirište je rimski kompleks koji je, uz brojne transformacije, korišćen za život od kraja I do početka VII vijeka. Sama vila, nukleus lokaliteta, smještena je usred maslinjaka, na blagoj padini ispod Međin krša. Posjeduje veoma bogatu kulturnu stratigrafiju koja traje najkasnije od kraja I vijeka. Formirana je od niza prostorija, od kojih su mnoge posjedovale mozaički pod, a neki od objekta bili su premazani hidromalterom, te se može zaključiti da su korišćeni za čuvanje/korišćenje vode.

Kastelo i Lazaret od srednjeg vijeka igrali su značajnu ulogu u pomorskom životu lokalnog stanovništva. Kastelo

je još u 15. vijeku pripadao paštrovskim porodicama, a kasnije je postao mletačka odbrambena kula, koju su Austrijanci srušili polovinom 19. vijeka, preselivši vojno središte mjesta u obližnji Lazaret, nekadašnju sanitarnu zgradu – karantin, danas preuređenu u ugostiteljski objekat. Više od pola vijeka na Kastelu i Lazaretu nalaze se spomenici posvećeni Paštrovićima stradalim u balkanskim ratovima, Prvom i Drugom svjetskom ratu. Objekti Kastela i Lazareta, nakon dužeg vremena provedenog u ruševnom stanju obnovljeni su 70-ih godina XX vijeka.

Slika 9: Pozicije kulturne baštine na kopnu i moru u okviru i na granicama Parka prirode Katič

Crkva Svete Nedelje podignuta je na vrhu omanje kamenite hridi koja se nalazi ispred Petrovca, poznata pod imenom Katič, mada se u literaturi mogu naći primjeri istog nazivanja ostrva kao crkve. U pitanju je mala, jednobrodna građevina bez apside, sa zvonikom na preslicu sa jednim otvorom. Crkva je građena od pritesanog kamena i omalterisanih je zidova. Vrata na zapadnoj strani predstavljaju jedini otvor. Po predanju, hram na Katiču podignut je kao zavjetni dar moreplovca koji se na stijenama ovog ostrvca spasio nakon brodoloma.

Kulturna baština podmorja Parka prirode Katič odlikuje prisustvo većeg broja brodoloma trgovačkih brodova iz helenističkog i antičkog perioda, galiona iz poznog Srednjeg vijeka, te onih koji su u prethodnom vijeku korišćeni mahom u borbene svrhe. Pored brodoloma, uz obalu je konstatovan veći broj uvala korišćenih za potrebe sidrenja kroz duži vremenski period, a istorijski izvori uz prisustvo arheološkog materijala svjedoče o postojanju većih luka u periodu antike i Srednjeg vijeka. Značajno podvodno arheološko nalazište nalazi se u uvali Maljevik.

U akvatoriju oko hridi Katič prilikom podvodnog rekognosciranja konstatovano više fragmenata okamenjenih amfora u stijenama, ali i podvodne kamene strukture mogućeg nekadašnjeg majdana na malim dubinama, koji se vjerovatno uslijed tektonskih poremećaja našao u vodi. U prilog ovoj tvrdnji govore ostaci čokota vinove loze u podnožju (Jabučanin, M. Projekat podvodnog rekognosciranja crnogorskog podmorja 2017-2020).

Jedina poznata brodska olupina ovog područja u arheološkom smislu savremenog je karaktera. U pitanju je krstarica Zenta, sagrađena u Puli i porinuta 18. 08. 1897. godine, kao prva od tri jedinice istoimene klase. Potrebno je istaći da petrovačko podmorje bilježi velike dubine, te da nikada u cjelosti nije sistematski rekognoscirano. Savremene metodologije podvodnih istraživanja otvaraju mogućnost sistematskog pristupa sagledavanja ovog prostora u budućnosti, čime bi se omogućila adekvatna zaštita, ali i prezentacija podvodne kulturne baštine cjelokupnog podmorja Crne Gore.

2.1.5. Stanovništvo, naselja i infrastruktura u Parku prirode Katič

Stanovništvo

Prema popisu stanovništva iz 2011. godine, u naseljima koja gravitiraju Parku prirode Katič živi 2,263 stanovnika. U odnosu na 1948. godinu konstatovano je povećanje broja stanovnika za 277%, kao rezultat odnosa nataliteta i mortaliteta, doseljavanja i povoljnih privrednih karakteristika. Najveći porast stanovništva zabilježen je u Petrovcu, gdje je broj stanovnika porastao za 523%. Zastupljenost ženskog pola sa 52.1%, dok je muški pol zastupljen sa 47.9%. U starosnoj strukturi je najveće učešće sredovječnog radno sposobnog stanovništva sa ukupno 54.1%, starog stanovništva preko 60 godina ima 24.8%, dok je mladog stanovništva do 19 godina 21%. Starosna piramida jasno prikazuje da predmetno područje pripada stagmentnom tipu.

U strukturi stanovništva prema školskoj spremi, u svim učešće stanovništva bez škole i sa najnižim stepenima obrazovanja konstantno opada, a raste učešće stanovništva sa većim i visokim stepenom obrazovanja, dok je najveće učešće stanovništva sa srednjom školom sa 58%. Na području Parka prirode Katič veća je zastupljenost ekonomski aktivnog stanovništva sa 65% u odnosu na neaktivno 35%. Najzastupljeniji su zaposleni sa 38%, zatim penzioneri 27%. Od izdržavanih stanovnika najviše je domaćica sa 21%, dok je nezaposlenih i studenata po 7%. Većina stanovništva je zaposlena uglavom u Baru i Budvi, ali i u Petrovcu kao manjem regionalnom centru. Stanovništvo se bavi turizmom, trgovinom, ugostiteljstvom i ribarstvom.

Naselja

Na kopnu Park prirode Katič obuhvata prostor od rta Skočičevojka do rta Krčevac sa ostrvima Katič i Sveta Nedelja i pripada opštinama Budva i Bar. Obala je uglavnom izgrađena u uvalama, a izgrađeno je i zaleđe blizu magistralnog puta Budva-Bar. Tako su nastala naselja: Rijeka Reževići, Krstac, Katun Reževići, Perazića do, Petrovac, Lučice, Buljarica, Čanj, Mišići i Zagrađe. Ostrva su nenaseljena, kao i dio obale od Buljarice do Čanja. Sva ova naselja danas imaju turističku ulogu i u prilog tome govori činjenica da je popisom iz 2011. godine zabilježeno 4,411 stambenih jedinica, od kojih se u svrhu stalnog stanovanja koristilo njih 655. Naselja Katun Reževići (42 stana), Rijeka Reževići (30 stanova), Krstac i Perazića do nastali su u blizini Manastira Reževići. To su mala naselja okružena maslinjacima, a stanovništvo se bavilo ribolovom i maslinarstvom.

Najveće naselje na ovom prostoru je Petrovac, gradsko naselje sa 1,398 stanovnika (2011), a 2003. godine brojio je 1,485 stalnih građana. Na mjestu današnjeg Petrovca, još u rimsko doba, postojalo je naselje koje je vjerovatno predstavljalo manju etapnu stanicu na rimskom putu duž jadranske obale. Najstariji naziv za ovo mjesto je Lastva, a naziv Petrovac ovo mjesto je dobilo tek poslije Prvog svjetskog rata. Današnji Petrovac je moderno turističko naselje sa mnogim visokokategorisanim hotelima. Naselje Buljarica u Buljaričkom polju broji 205 stanovnika (2011) i nastalo je u zaleđu druge najduže plaže na Crnogorskom primorju dugačke 2,250 m. Nekada bila poznata kao kamp naselje. Naselje Mišići broji 224 stanovnika i danas ima saobraćajni značaj jer se upravo tu spajaju dva važna magistralna puta. Jugozapadno od Mišića je turističko naselje Čanj, nekada poznato kao sindikalno odmaralište za brojna jugoslovenska preduzeća. Zagrađe broji 364 stanovnika i nalazi se u podnožju turske tvrđave Haj-Nehaj iz 16. vijeka.

Saobraćaj

Saobraćajna infrastruktura je dobro razvijena i na ovom području se nalazi raskrsnica nekoliko važnih puteva. Prvi povezuje primorske centre Budvu i Bar, tako da su ova naselja na jednoj strani povezana sa ostalim primorskim gradovima, a na drugoj sa Ulcinjom, Sukobinom i Skadrom. Druga važna magistrala vodi od Podgorice tunelom kroz Sozinu i kod mjesta Mišići se račva prema Baru na jugoistoku i prema Petrovcu ka sjeverozapadu. Treći važan regionalni put je od Petrovca preko Paštrovića do Crmnice i Virpazara, koji je izgubio na značaju od probijanja tunela Sozina 13. jula 2005. godine. Ostali putevi su lokalni i vezuju se za glavne magistrale. U blizini ovog zaštićenog područja nalazi se i Željeznička stanica Sutomore, koja je na međunarodnoj pruzi Beograd-Bar. Takođe se u blizini nalazi i Luka Bar.

Komunalna infrastruktura

Kopnena zona je uglavnom bezvodna, povremeni tokovi i izvori se javljaju u kišnom periodu godine. Naselja na teritoriji Budve su priključena na regionalni vodovod, dok naselja Mišići i Zagrađe koja teritorijalno pripadaju opštini Bara nisu priključena na gradski vodovod, a odvođenje otpadnih voda je putem septičkih jama. Elektroprivreda Crne Gore obezbjeđuje snabdijevanje električnom energijom čitave zone. U kontaktnoj zoni na širem području postoje antenski stubovi i radio bazne stanice (Telenor, M-tel, Telekom), pa su podržane pomenute mobilne mreže.

2.2. Prikaz prirodnih resursa i korisnika zaštićenog područja

2.2.1. Prirodni resursi zaštićenog područja

Područje Parka prirode Katič obuhvata centralni dio Crnogorskog primorja i bogato je prirodnim resursima uključujući raznolikost pejzaža, zaštićene zone, plaže i morske obale sa izvanrednim prirodnim karakteristikama. Osnovu za razvoj ekološki održivog/umjerenog turizma u planiranom morskom zaštićenom području Katič čine autentični i turistički atraktivni prirodni resursi i izvorne prirodne vrijednosti tog područja. Predmetno područje odlikuje veliki broj plaža, isturenih rtova i stjenovitih litica koje formiraju jedinstvene i prepoznatljive podvodne i nadvodne pejzaže.

Prostornim planom posebne namjene za obalno područje Crne Gore iz 2018. godine obuhvaćen je prostor 6 primorskih opština, teriotrijalno more i unitrasnje morske vode Cren Gore i data analiza postojećeg stanja prirodnih i stvorenih resursa, te planirani režimi korišćenja, namjena površina, projekcije razvoja i režimi zaštite prirode i kulturne baštine, kao i smjernice i mjere za realizaciju ovog planskog dokumenta. Prostornim planom posebne namjene, obalno područje podjeljeno je u ukupno 67 sektora, a područje Parka prirode "Katič". Predmetno područje pokriva dio primorja između Budve i Bara u dužini od oko 10 km, pripad sektorima 48 -51. Za ovako definisane sektore Vlada Crne Gore donosi Državne studije lokacija, planske dokumente kojima se preciziraju namjene, kapaciteti i ograničenja za korišćenje prostora i resursa.

Sektor 48 obuhvata Perazića do, Petrovac i Lučice i karakteriše se raznolikim reljefom sa mnoštvom pećina, klifova, obalom kraških stijena, ostrvima, grebenima, malim selima i četiri glavne plaže: Uvala Smokvica, Perazića do, Petrovac i Lučice. Obalu ovog sektora karakteriše malo ostrvo Perazića Školjić koje predstavlja reprezentativnu karakteristiku obalnog predjela. Okruženje je pogodno poljoprivrednoj namjeni sa značajnim područjem prirodne vegetacije, pa zato postoji potencijal za razvijanje agro-eko turizma. Južno od uvale Smokvica smješten je Perazića do u uvali ispod Manastira Reževići, a nakon uvale obalom je Crvena stijena, dugačko kamenito sklonište sa nadmorskom visinom od 130 m. Petrovac je popularna turistička destinacija sa centralnom javnom plažom koja je zaštićena kao Spomenik prirode, ali je zbog intenzivnog turizma izložena pojačanim antropogenim uticajima. Ispred Petrovca nalaze se ostrva: Katič, Velja i Donkova Seka sa izvanrednim prirodnim karakteristikama. Pješćana plaža Lučice, okružena borovom šumom je smještena 500 m južno od Petrovca, a nakon ove plaže nastavlja se krečnjačke litice.

Sektor 49 i 50 obuhvataju lokalitete Buljarica i Dubovica. Uvala Buljarica se proteže od pećine Resove do pećine Dubovica, 1 km južno od Petrovca sa pješćanom plažom dužine 2,250 m, u čijoj se pozadini nalazi nekoliko kampova i ljetovališta. Zaleđe Buljarice u velikoj mjeri zadržao je prirodni izgled, a sama plaža Buljarica je zaštićena kao Spomenik prirode. Osnovna karakteristika ovog sektora je prisustvo visokog krečnjaka sa malim pećinama i plažama.

Sektor 51 karakterišu dvije glavne plaže: plaža Perčin i plaža Čanj koje se takođe nalaze na listi zaštićenih plaža. Ovaj prostor obuhvata pećinu Stolac, zaliv Pečin sa zaštićenom plažom, rt i uvala Čanj koji se nalaze između klifova Velja Ponta i rta Sapavica. Čanj je izolovana uvala sa šljunkovitom plažom koja je zbog svoje ljepote nazvana Biserna plaža. Uvala sa plažom Čanj je veoma popularno ljetovalište sa hotelskim kompleksima, kućama za odmor.

Potencijali za održivi razvoj u Parku prirode Katič

Atraktivnost zaštićenih područja kao pretežnih turističkih destinacija leži u činjenici da ona predstavljaju primjere dobro očuvanih prirodnih ekosistema, živopisnih pejzaža, reprezentativnih geomorfoloških, geoloških, hidrografskih, botaničkih i/ili drugih obilježja, velikih rekreativnih mogućnosti. U zaštićenim područjima moguće je razviti različite oblike održivog turizma, u prvom redu aktivnog turizma, u skladu sa propisanim režimima zaštite. Na području Parka prirode Katič već je u velikoj mjeri razvijen porodični i izletnički turizam, te je i sa tog aspekta, zbog pojačanih antropogenih uticaja, potrebno staviti akcenat na potrebu za umjerenim korišćenjem resursa sa ovog područja.

Pored zaštite prirodnih vrijednosti, staništa i vrsta značajnih za zaštitu, Park prirode Katič treba da omogući lokalnoj zajednici, koja zavisi od mora i morskih resursa, otvaranje novih mogućnosti za sticanje prihoda i rast životnog standarda, naročito od **eko-turizma**. Prirodni fenomeni i ljepote Parka prirode Katič čine osnovu za

razvoj turizma zasnovanog na prirodi ovog područja. Ipak, turizam uključuje i ekonomske aktivnosti koje mogu negativno uticati na prirodni svijet (izgradnja infrastrukture, zagađenje, prevelik broj posjetilaca i dr). Kao primjer ističe se područje Petrovca i Čanja koje su pod pritiskom planske, ali ambijentalno neusklađene i neadekvatne izgradnje, pa je potrebno definisati precizne urbanističke kriterijume za buduće urbanističko rješenje na ovom području. Neophodno je prilagoditi veličinu hotelskih objekata shodno datom prostoru i obezbijediti da oni budu adekvatno uklopljeni u ambijentalne vrijednosti ovog područja. Takođe, neophodno je riješiti na adekvatan način tretman i ispušt otpadnih voda na način da ne prouzrokuju negativan uticaj na biodiverzitet i staništa u moru. Betoniranje obale, kao i nivelisanje neravne stjenovite obale u cilju dobijanja površine pogodne za kupaće dovodi do trajnog gubitka određenih staništa. Ovo se prevashodno odnosi na staništa koja su značajna za zaštitu shodno EU Direktivi o staništima, a to je vegetacija mediteranskih morskih klifova obraslih endemičnim *Limonium spp.* koja je prisutna uz samu obalu (u zoni mlata mora). Zaleđe plaže Buljarica, prepoznato kao IBA područje, predstavlja značajan potencijal za razvoj *birdwatching* turizma.

U turističku ponudu potrebno je uključiti i kulturnu baštinu koja se uglavnom nalazi na području Petrovca. Među glavnim turističkim atrakcijama Petrovca izdvajaju se: rimski mozaici čija starost datira iz III-IV vijeka, venecijska tvrđava iz XVI vijeka i srednjovjekovni Manastir Reževići. Identifikovan je i prostor sa nalazištem amfore, u blizini ostrva Katič. Adekvatnim i posvećenim pristupom ovim lokalitetima otvara se mogućnost za njihovu valorizaciju na veoma jednostavan način.

Na osnovu opisa prirodnih vrijednosti i resursa može se zaključiti da je područje Parka prirode Katič pogodno za razvijanje i inteziviranje **naučno-edukativnih programa i oblika turizma**, a jedan od glavnih ciljeva njegove zaštite treba da bude sticanje i prenos znanja o (izvornoj) prirodi kroz programe vođene od strane upravljačke strukture zaštićenog područja.

Na predmetnom području postoji ogroman potencijal za razvijanje **sportsko-rekreativnih aktivnosti** i uživanje u prirodnim vrijednostima kao što su ronjenje i plivanje u morskom dijelu i rekreativne šetnje na pojedinim pristupačnim djelovima morske obale. Pristupačnost obalnoj liniji sa kopna dovela je do toga da je u najvećoj mjeri ovo područje postalo izloženo antropogenim uticajama koji su manje prisutni u drugim zaštićenim područjima. U okviru namjene površina za sport i rekreaciju unutar granica Parka prirode Katič, shodno smjernicama Prostornog plana posebne namjene za obalno područje Crne Gore (2018), definisana je i lokacija za golf terene u Buljarici, kao neophodna prateća djelatnost turizma. Istim planskim dokumentom predložen je program **sportskih sadržaja i lokaliteta**, koji treba da zadovolji zahtjeve posjetilaca za sportskim aktivnostima (aktivno bavljenje sportom, rekreativno bavljenje sportom i rekreacijom i avanturističko bavljenje rekreacijom i sportom), a sve u cilju doprinosa razvoju što kvalitetnijeg turizma. Unutar granica ovog zaštićenog područja, kao centri sportskog ronjenja prepoznati su Budva i Petrovac, dok su Budva, Lučice i Bar prepoznati kao centri za plivanje i vaterpolo, a Lučice kao tenis centar.

Potrebno je podstaći lokalno stanovništvo da se bavi **poljoprivrednim djelatnostima** svojstvenim ovom podneblju kao što su maslinarstvo, vinogradarstvo i kozarstvo i od tih aktivnosti zajedno sa lokalnom zajednicom kreirati novu turističku ponudu. Nedovoljna je iskorišćenost potencijala šireg područja i okoline Parka prirode Katič za plasiranje poljoprivrednih proizvoda u turističkoj ponudi, prvenstveno onih iz tzv. "ekološke" ili **organske poljoprivrede**. Razvoj seoskog turizma mora biti povezan sa razvojem organske poljoprivredne proizvodnje. Kao lokacija vrijednih agrikulturnih predjela izdvaja se Katun Reževići. Neophodno je posebnu pažnju posvetiti očuvanju terasa sa maslinjacima koje su najugroženiji tereni, jer su najtraženije lokacije za novu izgradnju zbog pretežno ravnog i uređenog terena.

Značajni **ribarstveni resursi** na području Parka prirode Katič omogućavaju da ribarstvo predstavlja još jednu od djelatnosti koje se obavljaju na ovom području. Najproduktivnija sezona za ribolov na ovom području je jesen i proljeće, dok se prosječni broj pogodnih ribolovnih dana/godišnje kreće između 150-220. Tokom ljeta, ribolovne aktivnosti su ograničene velikim brojem plovila za rekreaciju, a tokom zime broj pogodnih ribolovnih dana je obično smanjen zbog vremenskih uslova. Glavni problem na ovom području je ilegalna upotreba eksploziva (dinamita) za ribolov. Uspostavljanjem zona sa kontrolisanim ribolovom u okviru Parka prirode Katič ostvaruju se pozitivni efekti na zaštitu morskog sistema i omogućava se očuvanje i obnova ribljeg fonda. Na taj način, racionalno korišćenje i zaštita važnih vrsta riba indirektno donosi ekonomsku korist lokalnim ribarima, koji će sada ostvarivati poboljšan ulov ribe uz istovremeno održiv nivo ulova. Ograničenja za korišćenje ribljih resursa na području Parka prirode Katič uticaće na dosadašnju ribolovnu praksu, te je za uspješno upravljanje Parkom neophodna saradnja sa ribarima koji gravitiraju tom području.

2.2.2 Korisnici zaštićenog područja i njegovih prirodnih i drugih resursa

Tokom 2021. i 2022. godine, u okviru realizacije aktivnosti ranije pomenutog projekta GEF/UNEP Projekta “Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore” organizovan je konsultativni i participativni proces u kojem su učestvovali predstavnici relevantnih državnih i lokalnih institucija, organizacija, NVO i zainteresovanih građana. U okviru ovog procesa, kroz dijalog Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom, u svojstvu upravljača, i predstavnika relevantnih institucija i organizacija na državnom i lokalnom nivou, te predstavnika ciljnih zainteresovanih strana (lokalno stanovništvo, ribari i sl) definisan je okvir Plana upravljanja za Park prirode Katič, posebno u pogledu vizije, prepoznavanja vrijednosti i prijetnji u zaštićenom području, definisanje tema i aktivnosti od važnosti za upravljanje ovim Parkom prirode i sl.

Polazeći od prepoznatih prirodnih karakteristika i resursa sa kojima raspolaže Park prirode Katič, te zakonskih odredbi koje se tiču obima iskorišćavanja resursa i upravljanje aktivnostima u okviru definisanih zona zaštite, neophodno je identifikovati grupu najvažnijih korisnika ovog područja, kao i njihove interese u domenu eksploatacije.

Shodno tome, u tabeli ispod je dat prikaz najfrekventnijih korisnika i zainteresovanih strana sa aktivnostima koje vrše na prosturu Parka prirode Katič, kao i nivo uključenosti u korišćenje navedenih resursa, pri čemu nivo uključenosti je definisan kao:

- A – samo informisati;
- B – pitati za informacije;
- C – podsticati dobavljanje informacija (osigurati fondove za specifične informacije ili istraživanja);
- D – tražiti povratni odgovor;
- E – uključiti u analizu;
- F – uključiti u planiranje i donošenje odluka.

Tabela 2: Analiza korisnika zaštićenog područja i njihovih prirodnih i drugih resursa

Korisnik područja	Aktivnost i interes	Nivo uključenosti
Vlada Crne Gore	Osnivač Parka prirode Katič	B, C, D, E, F
Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma	Upravni nadzor nad radom Upravljača i moguće finansiranje aktivnosti na području Parka	B, C, D, E, F
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede	Sprovodi neophodne upravne i stručne poslove iz područja ribarstva i ruralnog razvoja, kao i inspeksijske poslove, finansira razvojne i naučno-istraživačke projekte.	B, C, E, F
Ministarstvo kapitalnih investicija	Sprovodi neophodne upravne i stručne poslove iz područja pomorstva, zaštite priobalnog pojasa, održavanje sigurnosti na moru, pomorsko-inspeksijske poslove, razvojne i istraživačke projekte.	B, C, D, E, F
Ministarstvo zdravlja	Sprovodi upravne i druge poslove praćenja implementacije zakona, propisa i akata u domenu zdravstvene legislative.	B, C, E, F
Uprava za inspeksijske poslove	Sprovodi inspeksijske, upravne i druge poslove praćenja implementacije zakona, propisa i akata u domenu sanitarnog nadzora.	B, C, E, F
Uprava policije	Vršenje nadzora nad pomorskim i kopnenim dijelom zaštićenog područja, obezbjeđenje graničnog nadzora.	B, C, E, F
Uprava za zaštitu kulturnih dobara	Nadzor nad aktivnostima koje se tiču kulturne baštine i arheoloških pronalazaka na području.	B, C, E, F
Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama	Održavanje visokog nivoa pomorske sigurnosti, monitoring pomorskog saobraćaja u zaštićenom području, zaštitu mora od zagađenja sa plovnih objekata, održavanje objekata pomorske signalizacije.	B, C, E, F
Inspekcija sigurnosti plovidbe - Ministarstvo kapitalnih investicija	Nadzor plovidbe na području Parka, inspekcija plovidbe, monitoring pomorskog dobra.	B, C, E, F
Agencija za zaštitu životne sredine	Izrađuje Studiju zaštite i izdaje različite dozvole i odobrenja.	B, C, E
Službe zaštite i spasavanja	Pripremanje i planiranje djelovanja operativnih ekipa u slučajevima požara, zaštite i spašavanja ljudi	B, C, E, F

Institut za biologiju mora	Vršenje redovnih istraživanja i kontinuirano praćenje flore i faune na području Parka, izvještavanje, studije	B, C, E, F
Opština Budva	Dio zaštićenog područja se nalazi na njenoj teritoriji	B, C, E, F
Opštine Bar	Dio zaštićenog područja se nalazi na njenoj teritoriji	B, C, E, F
Komunalno preduzeće Budva	Sprovodi ekološke akcije u Parku, čišćenje morskog i kopnenog dijela, edukativne i rekreativne aktivnosti.	B, C, E
Komunalno preduzeće Bar	Sprovodi ekološke akcije u Parku, čišćenje morskog i kopnenog dijela, edukativne i rekreativne aktivnosti.	B, C, E
Nacionalna turistička organizacija Crne Gore	Planira i sprovodi strategije u zemlji i inostranstvu od interesa za razvoj turističkog potencijala i sve subjekte turističkih aktivnosti, kreiranje imidža turističkog područja i njegova promocija.	A, B, C, D, E, F
Lokalna turistička organizacija Budva	Učestvuje u implementaciji donijetih planova turističkog razvoja područje i podstiče promociju njegovih prirodnih i kulturnih specifičnosti.	A, B, C, D, E, F
Lokalna turistička organizacija Bar	Učestvuje u implementaciji donijetih planova turističkog razvoja područje i podstiče promociju njegovih prirodnih i kulturnih specifičnosti.	A, B, C, D, E, F
Nacionalni, prirodni i lokalni muzeji	Povremeno sprovođenje istraživanja na području parka	B, C, E, F
Turističke agencije	Organiziraju turističke ture i programe na području	B, C, F
Ekološke NVO	Sarađuju sa Parkom i sprovode ekološko-edukativne aktivnosti, doprinose povećanju ekološke svijesti i zalažu se za održivi razvoj.	A, B, C, E, F
Sportska društva/udruženja (ribolovno, jedriličarsko, plivačko, ronilačko i druga)	Organizacija sportskih dešavanja, takmičenja, druženja	B, C, E, F
Samostalni istraživači	Sprovode istraživanja na području Parka zbog izrade službenih izvještaja i analiza.	B, C, E, F
Studenti	Sprovode istraživanja za potrebu izrade univerzitetskog akademskog rada.	A, B, E
Fakulteti i škole	Obilazak lokacija i nastava na terenu	B, C, E, F
Turisti (individualni ili organizovani posjetioci)	Pojedinci ili grupe turista koji dolaze preko turističke agencije na područje Parka	A, B, C, E, F
Ribari i poljoprivrednici (pojedinci ili u okviru svojih udruženja)	Ulov ribe i poljoprivredne djelatnosti	B, C, E, F
Privatni lokalni vlasnici zemlje na području Parka	Vlasnici zemljišta i nekretnina na području Parka	B, C, E, F
Preduzetnici (taxi brodovi, trgovci, itd)	Vršenje ekonomske djelatnosti na području Parka	B, C, E, F
Nacionalni mediji i TV	Povremeno izvještavanje o događajima u Parku	A
Komisija EU	Povremeno finansiranje projekata u Parku	B, C, D, E, F

U cilju stimulisanja načela održivosti u predmetnom području Parka prirode Katič, JPMDCG kao i ostale relevantne institucije u okviru resornog Ministarstva, mogu pokretati ili biti dio inicijative/projekta koji bi se bavili ovom tematikom. Investicioni projekti koji bi pokrenuli održivi razvoj u ovom trenutku se ne mogu prepoznati, ali treba ostaviti mogućnost da se kroz funkcionisanje zaštićenog područja pojave projektne mogućnosti koje bi podstakle održivi razvoj u oblasti turizma, poljoprivrede, ribarstva ili sl. Važan preduslov za te projekte su izmjene u prostorno-planskoj dokumentaciji i definisanje zona za razvoj i vrste razvoja. Pored toga, učestvovanje u naučno-istraživačkim projektima, bilo da su finansirani iz nacionalnih, prekograničnih ili EU fondova, predstavlja značajan korak u pravcu jačanja stručnih i tehničkih kapaciteta za upravljanje ovim zaštićenim područjem i omogućava proširivanje baze akumuliranog znanja o prirodnim specifičnostima ovog Parka prirode.

2.3. Ocjena stanja zaštićenog područja

Ocjena postojećeg stanja područja, njegovih resursa i mogućnosti valorizacije data je u narednom tekstu, po najznačajnijim tematskim cjelinama.

Morski ribarski resursi

Istraživanja ranih razvojnih stadijuma incuna i srdele ukazala su na značajnu brojnost i rasprostranjenost ranih stadijuma razvoja od relativno malih dubina (skoro od obalne linije) do izobate od oko 100 m, odnosno područja kontinentalnog šelfa. Oblast, koja obuhvata jugoistočni dio istraživanog područja šire zone Parka prirode Katič, predstavlja jednu od važnih zona mriješćenja incuna. Takođe, na osnovu prosječne biomase utvrđeno je da je oblast značajan centar biomase male plave ribe, srdele i incuna. Na području otvorenog mora Parka prirode Katič ustanovljeno je prisustvo ukupno 92 vrste organizama, od kojih se čak devet vrsta organizama nalaze na IUCN crvenoj listi sa različitim stepenima ugroženosti. Na osnovu broja vrsta, identifikovanih u iskrcaju, ocjenjuje se da je ovo područje značajan centar biodiverziteta morskih organizama.

Morski biodiverzitet

Vrste

Od ukupnog broja vrsta koje su identifikovane kao ugrožene, zaštićene ili od posebnog ekološkog značaja po međunarodnim i nacionalnim aktima jedan dio je prepoznat zbog komercijalnog značaja i predstavlja ekonomski značajne resurse. Upravo to je razlog prevelikog pritiska kojem su izložene, što dovodi do ugroženosti njihovih populacija.

U Studiji zaštite za zaštićeno područje Katič koju je pripremila Agencija za zaštitu životne sredine, prikazane su morske vrste, odnosno njihova ocjena stanja, kao i mogućnost iskorišćenosti ekonomski značajnih vrsta za život ljudi:

Tabela 3: Ocjena stanja i mogućnosti iskorišćenja ekonomski značajnih morskih vrsta
(Izvor: Studija zaštite za zaštićeno područje Katič)

Vrste	Stanje populacija ¹	Mogućnost iskorišćenosti populacije ²
<i>Cystoseira amentacea</i>	C	a
<i>Cystoseira corniculata</i>	B	a
<i>Cystoseira foeniculacea</i>	C	a
<i>Cystoseira spinosa</i>		a
<i>Holothuria sanctori</i>	C	a
<i>Lithophyllum byssoides</i>	C	a
<i>Posidonia oceanica</i>	B	a
<i>Cymodocea nodosa</i>	B	a
<i>Axinella polypoides</i>	B	a
<i>Axinella verrucosa</i>	B	a
<i>Centrostephanus longispinus</i>	B	a
<i>Holothuria forskali</i>	C	a
<i>Holothuria polii</i>	C	a
<i>Holothuria tubulosa</i>	C	a
<i>Homarus sanctori</i>	C	a
<i>Lithophaga lithophaga</i>	D	d
<i>Luria lurida</i>	C	a
<i>Cladocora caespitosa</i>	C	a
<i>Ophidiaster ophidianus</i>	B	b
<i>Paliurus elephas</i>	D	d
<i>Paracentrotus lividus</i>	A	a
<i>Pinna nobilis</i>		d
<i>Sarcotragus foetidus</i>	B	a

¹ Studija zaštite za zaštićeno područje "Katič" str. 82. **Značenja oznaka za ocjenu stanja populacija:**

(a) u veoma dobrom stanju očuvanosti (stanje populacije koja je u izuzetnom konzervatorskom statusu), (b) u dobrom stanju očuvanosti (stanje populacije koja je dobro razvijena, bez izraženih pritisaka, ali ipak ne brojna uprkos odgovarajućim uslovima), (c) djelimično (ili malo) ugrožena (stanje populacije koja je iz poznatog ili nepoznatog razloga slabo razvijena) i (d) značajno ugrožena (stanje populacije koje je u znatnoj mjeri devastirano).

⁸ Studija zaštite za zaštićeno područje Katič str. 82 **Značenja oznaka za vrednosne kategorije:**

(a) nema iskorišćavanja vrste, (b) iskorišćavanje je na niskom nivou i ne utiče na stabilnost populacije, (c) iskorišćavanje je na održivom nivou i populacija je stabilna, (c₁) iskorišćavanje je većeg obima koje negativno utiče na stabilnost populacije, (d) iskorišćavanje je prisutno u značajno većem obimu koje dugoročno negativno utiče na stabilnost populacije i normalno odvijanje životnih funkcija.

<i>Scyllarus arctus</i>	D	C ₁
<i>Scyllarides latus</i>	D	C ₁
<i>Tonna galea</i>	C	a
<i>Aplysina cavernicola</i>	B	a
<i>Spongia (Spongia) officinalis</i>	C	a

Kao ekološki najvažnija područja mogu se istaći livade morske cvjetnice *Posidonia oceanica*, koja predstavlja mediteranski endem, i na području Sredozemlja velika pažnja se posvećuje njenom očuvanju i zaštiti. Ova staništa se smatraju akumulacijom morske biološke raznolikosti zbog svojih ključnih ekoloških funkcija i usluga, poput visoke primarne proizvodnje, hrane i skloništa, oksigenacije vode, zadržavanja sedimenata i stabilizacije terena, itd. Livade vrste *Posidonia oceanica* se prostiru duž cijelog područja od rta Skočičevojka do rta Krčevac s tim što su u uvali Buljarice i ispred Petrovca i okolo ostrva Katiči u veoma dobrom ekološkom stanju. One su razvijene kako na pjeskovitoj podlozi, tako i na čvrstoj u obliku tzv. mozaika. Osim vrste *Posidonia oceanica* prisutna je i druga vrsta morske trave *Cymodocea nodosa*, koja se nalazi na listi ugroženih vrsta prema Annex II SPA/BD Protokolu. Ova vrsta je u uvali Čanj na pješčanoj podlozi razvila veliku livadu male gustine.

U gornjem dijelu infralitorala na čvrstoj, stjenovitoj podlozi razvile su se zajednice fotofilnih algi. Značajno je pomenuti prisustvo vrsta iz roda *Cystoseira* koje su uglavnom zaštićene. Iako prisutne na istraženom području njihove populacije nijesu bile guste prvenstveno zbog tipa staništa koje je sklono eroziji, kao i zbog pješčanih površina sa kojih se uslijed morskih struja podiže pijesak i vrši pritisak na alge.

Među beskičmenjačkom skupinom zaštićenih vrsta kao najugroženija ističe se školjka *Litophaga lithophaga*. Zbog svoje komercijalne vrijednosti u velikoj mjeri je ugrožena. Istovremeno i sve ostale komercijalno vrijedne vrste kao što su *Palinurus elephas*, *Scyllarus arctus* i *Scyllarides latus* zbog pretjeranog i nekontrolisanog izlova sa svojom malobrojnou populacijom smatraju se ugroženim.

Staništa

Zahvaljujući prisustvu zaštićenih tipova staništa, a to se odnosi prije svega na livade morske trave *Posidonia oceanica*, kao i zahvaljujući biološkoj raznovrsnosti i pejzažnim vrijednostima područje od rta Skočičevojka do uvale Maljevik se karakteriše vrijednostima značajnim za zaštitu na nacionalnom i međunarodnom nivou. Na ovom području se nalaze tri Emerald područja: ostrva Katič i Sv. Neđelja (uključujući i Donkovu seku), Buljarica i Perčin, a generalno najtipičnije stanište na ovom području su livade morske trave *Posidonia oceanica*. Rezultati monitoring naselja morske trave *Posidonia oceanica* u 2020. godini su pokazala da je konzervacioni indeks veoma dobar, dok je gustina livada srednja, što ukupno ukazuje na veoma dobro stanje ovog tipa staništa. Ipak treba imati u vidu i regresivne promjene koje su konstatovane u pogledu povlačenja donjeg limita livada, pa su mjere za očuvanje i poboljšanje ovog stanja neophodne. Ocjene stanja pojedinačnih morskih staništa date su u Studiji zaštite za zaštićeno područje Katič koju je pripremila Agencija za zaštitu životne sredine, a nalaze se u Prilogu 2 ovog dokumenta.

Kopneni biodiverzitet

Vrste

Od kopnenih vrsta koje su identifikovane u području Parka prirode Katič i njegovom zaštitnom pojasu, manji dio ima komercijalni značaj i predstavlja značajan ekonomski resurs. U pitanju su uobičajene vrste koje postoje i u ostalim djelovima Crnogorskog primorja i predstavljaju resurse za razne vidove komercijalnih i nekomercijalnih iskorišćavanja.

Staništa

Kopnena prirodna staništa, a koja su Odlukom prepoznata kao ciljna za zaštitu u Parku prirode Katič (staništa **1240** – mediteranske stjenovite obale obrasle endemičnim vrstama roda *Limonium*, **5330** – termomediteranski prepustinjski žbunjaci, **1210** – jednogodišnja vegetacija pokretnih morskih obala,) ne predstavljaju posebne prirodne resurse koji bi mogli biti predmet ekonomskog iskorišćavanja. Njihov potencijal značajan je za pejzažne vrijednosti i atraktivnost prostora.

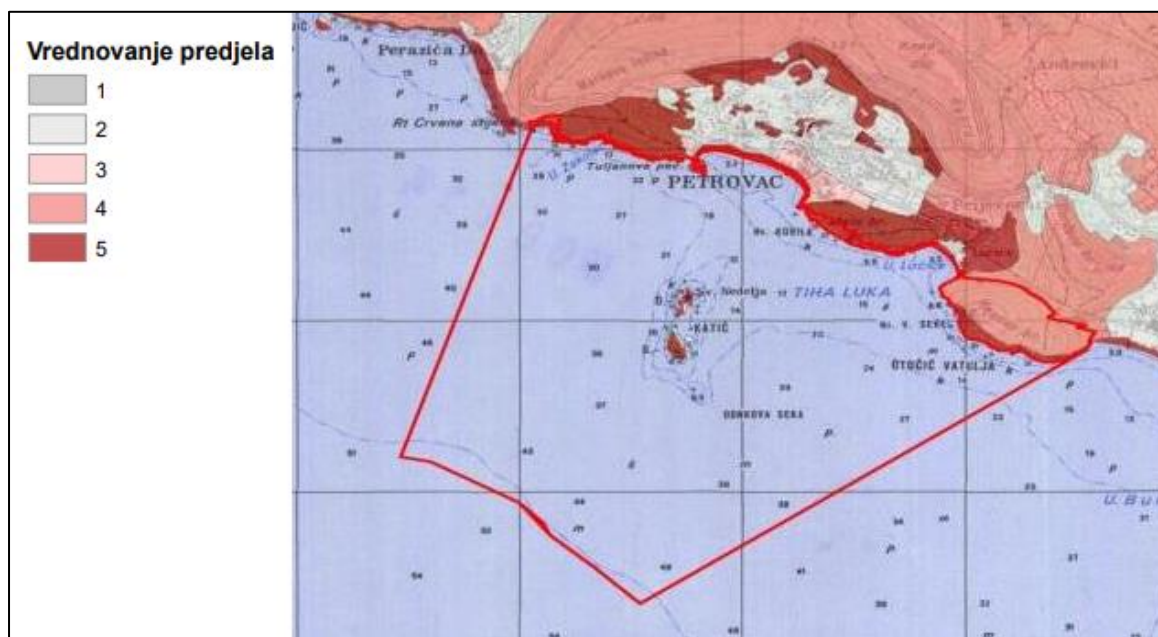
Pejzažne vrijednosti

Postojeće stanje pejzažnih vrijednosti, kao i sa njima povezani resursi i mogućnosti valorizacije, je ocijenjeno kroz vrednovanje predjela³ za širu zonu Katiča na skali od 1 (veoma niska vrijednost – narušeni i degradirani predjeli) do 5 (visoka vrijednost – izuzetno vrijedni predjeli) i ocjenjeno kao, uglavnom:

5 – visoka vrijednost (vrijedni predjeli) – područja s prepoznatljivim, izrazitim, očuvanim karakteristikama na regionalnom ili lokalnom nivou – prirodna područja i područja sa istaknutim kulturnim i predionim karakterom, primjeri karakteristične kombinacije predionih elemenata, područja, koja odražavaju veliku preglednost prostora, zanimljive vizure i područja značajnijih vizura, i

4 – veoma visoka vrijednost (izuzetno vrijedni predjeli) – izuzetna područja sa posebnim, istaknutim karakteristikama i/ili značajem na nacionalnom nivou – prirodno (područja zanimljivih reljefnih oblika) ili kulturno očuvanim predionim karakterom (suhozidi, terase, tradicionalni maslinici), uključujući područja historijskog urbanog i ruralnog predjela.

Slika 10: Ocjena stanja pejzažnih vrijednosti šireg područja Parka prirode Katič (Izvor: Studija zaštite za zaštićeno područje Katič)

Geofizičke karakteristike

Za prirodne resurse vezane za geofizičke karakteristike šireg područja Parka prirode Katič, Studijom zaštite za zaštićeno područje Katič (Agencija za zaštitu životne sredine 2021) analizirani su uticaji vezani za geofizičke i njima srodne aspekte na stanje ključnih elemenata životne sredine, i data je dolje prikazana svodna tabela sa ocjenama uticaja (ocjene: A – veliki uticaj, B – srednji uticaj, C – mali uticaj).

Može se konstatovati da preovlađuje ocjena B – srednji uticaj, a značajna je uloga fizičko-geografskih karakteristika sa velikim uticajem (ocjena A), posebno: geoprostorni položaj Katiča, njegovih seizmičkih i okeanografskih karakteristika.

Tabela 4: Opšta ocjena stanja geofizičkih karakteristika (Izvor: Studija zaštite za zaštićeno područje Katič)

Uticaj na fizičko-geografske/geofizičke karakteristike	Ukupna ocjena uticaja
Nelegalni ribolov Devastacija morskog dna i sedimenata nedozvoljenim sredstvima za ribolov (uslovno data ocjena)!	B

³ Vrednovanje predionih područja znači odrediti vitalnost (prirodnu i ekonomsku), doživljajnu vrijednost (ljepotu) i stabilnost (zdravlje) predjela (Marušić, 1998)

Otpadne vode Postoji uticaj potencijalno nelegalnih turističkih objekata odnosno ne postoji komunalna infrastruktura kao što su: komunalni ispusti, odvodi ili podmorski cjevovodi.	B
Spiranje pesticida, herbicida i drugih hemikalija Mali uticaj potencijalno karstnog zaleđa i njegovih geokoloških karakteristika – crvenica. Pojava površinskih i podzemnih slatkih voda uslovljava mogućnost i ovakvog uticaja uslijed korišćenja agrotehničkih mjera za pojedine kulture.	C
Čvrsti otpad Potencijalni uticaj na karstno zaleđe i na morski akvatorij i njegove geokološke karakteristike. U toku sezone produkcija čvrstog otpada je velika, a ne postoje uređena odlagališta.	B
Sidrenje Potencijalna i stvarna devastacija morskog dna – ne preporučuje se sidrenje u II zoni zaštite u akvatorijumu Parka prirode Katič.	C
Invazivne vrste <i>Caulerpa cylindracea</i> i <i>Womersleyella setacea</i>	/
Nelegalna gradnja U kopnenom dijelu postoji trend povećanja uticaja litorizacije obale, posebno od manjih turističkih objekata. Postoje divlje plaže i neuređena kupališta – geoprostor se fizički prilagođava tim aktivnostima.	B
Turizam Potencijalni uticaj na fizičko-geografske karakteristike prisustvo većeg broja ljudi u turističkoj sezoni (kupanje, ronjenje, kampovanje, plovila i skuteri).	B
Požari Skromna protivpožarna infrastruktura, nepristupačan kraški teren, njegova topografija – jako izražena opasnost od požara.	B
Napuštanje poljoprivredne djelatnosti i depopulacija područja Posredan uticaj – prenamjenom poljoprivrednog zemljišta, posebno trend njegovog pretvaranja u građevinsko zemljište.	A
Pošumljavanje neautohtonim biljnim vrstama Ne postoje podaci.	/
Preovlađujuća ocjena uticaja evidentiranih aktivnosti i pritisaka	B

Opšta ocjena stanja područja, njegovih resursa i mogućnosti valorizacije

Dosadašnja saznanja o prirodnim vrijednostima područja, resursima vezanim za njegove pojedine odlike/osobnosti ukazuju da je područje Parka prirode Katič u dobrom stanju, sa nivoom izvornosti njegovih prirodnih vrijednosti, u kome će se prioritarno štiti **staništa i vrste koje su Odlukom prepoznata kao ciljna za zaštitu**.

Nakon pregleda opšte ocjene stanja potencijala za razvoj turizma, moguće je konstatovati da na predmetnom području Katič postoji potencijal za razvoj različitih vidova održivog turizma koji mogu odgovoriti zahtjevima zaštite prirode, od kojih se, kao izvodljivi, izdvajaju sljedeći:

- naučni i edukativni turizam;
- sportsko-rekreativne aktivnosti (ronjenje, plivanje, pješačke ture, sportski ribolov, kampovanje);
- agro-eko turizam – podsticanje proizvodnje kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda na ekološki očuvanom prostoru;
- kulturni turizam – uključivanje kulturne baštine koja se nalazi u zaštitnom pojasu kopnenog dijela (stare urbane cjeline i sakralni objekti) u turističku ponudu;
- *nature based tourism* – forme turizma zasnovane na prirodi i njenim vrijednostima.

2.4. Namjena i režimi zaštite i korišćenja zaštićenog područja

Članom 5 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21) područje je proglašeno zaštićenim radi:

1) sprovođenja adekvatnih mjera očuvanja i zaštite vrsta i staništa značajnih za zaštitu i održivog – kontrolisanog

korišćenja bioloških resursa;

- 2) očuvanja i unaprjeđivanja biološke (genetičke, specijske, ekosistemske) raznovrsnosti posebno prepoznatih vrsta i staništa značajnih za zaštitu;
- 3) očuvanja prirodnih svojstava morskog ekosistema;
- 4) sprečavanja štetnih aktivnosti koje mogu ugroziti posebne ili značajne komponente biodiverziteta.

Razvoj Parka prirode Katič zasnivaće se na:

- 1) usklađivanju ljudskih aktivnosti, ekonomskih i društvenih razvojnih planova, programa i projekata sa definisanim režimima, odnosno stepenima zaštite;
- 2) održivom, odnosno racionalnom korišćenju prirodnih vrijednosti i resursa radi njihovog trajnog očuvanja.

Zaštita i razvoj Parka prirode Katič omogućiće se naročito kroz sprovođenje postupaka izdavanja:

- 1) akta o uslovima i smjernicama zaštite prirode;
- 2) dozvole za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom području prirode.

Osnovni cilj zaštićenog područja je zaštita i očuvanje svih značajnih vrijednosti zbog koga je i proglašeno zaštićenim područjem, te shodno tome i sprječavanje potencijalno negativnih posljedica aktivnosti koje se mogu dogoditi u Parku prirode i u zaštitnom pojasu područja. Shodno navedenom, na području Parka prirode Katič definisana su zone zaštite, kao i propisane dozvoljene i zabranjene aktivnosti. Imajući u vidu navedeno, za sve aktivnosti i planirane zahvate primjenjuju se posebni uslovi i mjere zaštite prirode.

U odnosu na kategoriju upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima Međunarodne unije za zaštitu prirode (*International Union for the Conservation of Nature – IUCN*) za Park prirode Katič najviše odgovara primjena smjernice iz IUCN-ove kategorije IV za upravljanje zaštićenim područjima prirode. U ovu kategoriju spadaju zaštićena područja čiji je prioritetni cilj zaštita/očuvanje određenih vrsta ili staništa. Veliki dio područja u ovoj kategoriji zahtijeva redovne, aktivne intervencije za zadovoljavanje potreba određenih vrsta ili za održavanje staništa, ali to nije uslov za ovu kategoriju upravljanja zaštićenim područjima.

Primarni cilj kategorije IV je održavanje potrebnog nivoa zaštite, očuvanja ili obnavljanja vrsta i staništa.

Definicija kategorije IV: područje kopna, morske obale i mora, gdje je međusobno dejstvo ljudi i prirode tokom vremena oblikovalo prepoznatljive osobine područja sa značajnim estetskim, ekološkim i/ili kulturnim vrijednostima, često praćeno visokom biološkom raznovrsnošću. Očuvanje jedinstva tradicionalnih međudejstava prirode i čovjeka od značaja je za zaštitu, očuvanje i razvoj ovakvih područja.

Zaštićena područja kategorije IV obično pomažu u zaštiti ili obnovi: 1) biljnih vrsta od međunarodnog, nacionalnog ili lokalnog značaja; 2) životinjskih vrsta od međunarodnog, nacionalnog ili lokalnog značaja, uključujući njihova prebivališta ili migracione vrste; i/ili 3) staništa.

Ukupna površina Parka prirode Katič po zonama zaštite i pripadajuće katastarske parcele i ukupna dužina granice definisani su članom 3. Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl list CG, 13/21). Opis granica, zaštitne zone i spisak katastarskih parcela zaštićenog područja po režimima zaštite, te grafički prikaz granica zaštićenog područja i zaštitnih zona dati su u prilogu Odluke, kao i u Prilogu 1. Opis područja i granica Parka prirode Katič u okviru ovog dokumenta.

Režimi korišćenja/zone zaštite u Parku prirode Katič

Zakonski okvir

Članom 31 Zakona o zaštiti prirode propisani su režimi zaštite za svaku od 3 zona zaštite u zaštićenim područjima, a takođe, u skladu sa Zakonom, van granica zaštićenog područja, po potrebi se može odrediti i zaštitni pojas u cilju sprječavanja/ublažavanja faktora koji mogu uticati na zaštićeno područje. Opšti uslovi zaštite, propisani Zakonom o zaštiti prirode, te zabrane i ograničenja u zonama zaštite (II i III) obavezno će se primjenjivati u postupcima izdavanja: a) Akta o uslovima i smjernicama zaštite prirode (član 18) i b) Dozvole za obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti u zaštićenom području prirode (član 40). Za sprovođenje gore navedenih postupaka primjenjivaće se smjernice i bliži uslovi koji su dati u okviru Studije zaštite Parka prirode Katič – poglavlje Mjere i uslovi zaštite prirode.

Park prirode Katič

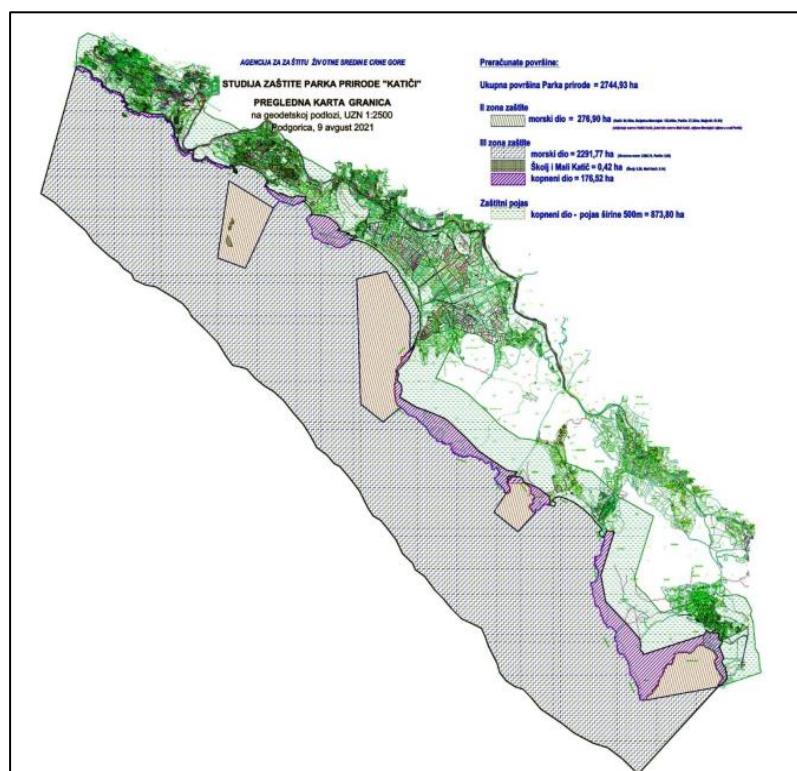
Studijom zaštite za zaštićeno područje Katič, u skladu sa određenim konceptom zaštite, a na osnovu prostornog rasporeda staništa i vrsta značajnih za zaštitu definisane su 2 zone zaštite (II i III) koje treba da obezbijede zaštitu

ključnih prirodnih vrijednosti zaštićenog područja unutar njegovih administrativnih granica. Prilikom određivanja administrativnih granica i zona zaštite vodilo se računa da se iz kopnenog dijela zaštićenog područja izuzmu privatne parcele. Koncept granica i zona zaštite Parka prirode Katič definisan je na bazi zatečenog stanja prostornog položaja i veličina staništa i vrsta značajnih za zaštitu po podacima koji su sa terena obezbijedeni kroz GEF-ov projekat “Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore” (C/MPA) 2019-2020. godine.

U Parku prirode Katič određene su dvije zone zaštite, kao i zaštitni pojas, i to:

- II (druga) zona zaštite** – izdvojena je u morskom dijelu područja i prostire se u sljedećim prostornim cjelinama: okolina ostrva Mali Katič (crkva Sv. Nedelja) i Veliki Katič sa Petrovačkim zalivom, zalivom Lučice do zapadnog dijela Buljaričkog zaliva, južni dio Buljaričkog zaliva, akvatorij ispred Dubovice sa uvalom Perčin do rta Kotrobanje, i uvala Maljevik do linije Crni rt – rt Krčevac. Ukupna dužina granice zone sa režimom zaštite II stepena iznosi 1,662 m. Ukupna površina zona sa režimom zaštite II stepena: 2 769,013 m², tj. 276,90 ha. Zona sa režimom zaštite II pored morskog dijela uključuje ne samo gore navedene kopnene djelove/ostrva i stijena, već i pećine koje nijesu geodetski snimljene radi čega su njihove lokacije uključene u pripadajući dio obalne linije II zone zaštite.
- III (treća) zona zaštite: čine je dvije cjeline – kopnena i morska.** U kopnenom dijelu prati obalnu liniju obuhvatajući morske klifove, stijene i padine velikog nagiba u pet područja: Skočidevojka – Petrovac, Malo Brdo, Velje Brdo, Dubovica i Crni Rt, a granicu ovih područja prema moru ograničava sama obalna linija. U morskom dijelu, koja obuhvata akvatorij između obalne linije i izobate 50 m, izdvojenu zonu ispred plaže u uvali Perčin do granične linije koja se nalazi na udaljenosti od 100 m od središnjeg dijela same plaže “Kraljičina plaža”, osim prostorne cjeline koja je obuhvaćena II zonom zaštite. Ukupna dužina granice zone sa režimom zaštite III stepena iznosi: 78,919 m od čega 45,868 m pripada morskoj, a 33,051 m kopnenoj cjelini računajući njihovu (zajedničku) obalnu liniju u okviru kopnene cjeline. Ukupna površina zona sa režimom zaštite III stepena iznosi: 24,682.969 m² odnosno 2,468.29 ha, od čega 22,917.715 m² (2 291,77 ha) pripada morskoj, a 1 765,254 m² (176.52 ha) kopnenoj cjelini.
- Zaštitni pojas zaštićenog područja Parka prirode Katič** se formira u kopnenom dijelu kao priobalni pojas (zona) čija je unutrašnja granica (dublje prema kopnu) udaljena 500 m linearno u odnosu na administrativnu granicu zaštićenog područja. Površina zaštitnog pojasa iznosi 873,80 ha.

Slika 11: Grafički prikaz granica i zona zaštite u Parku prirode Katič (Izvor: Studija zaštite za zaštićeno područje Katič)

Dozvoljene i nedozvoljene radnje, aktivnosti i djelatnosti u Parku prirode Katič po zonama zaštite

U Parku prirode Katič primjenjuju se režimi zaštite II i III stepena u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode, dok je članom 6 Odluke o proglašavanju zaštićenog područja Park prirode Katič precizirano koje aktivnosti su dozvoljene, a koje zabranjene po svakoj od prepoznatih zona zaštite:

Tabela 5: Dozvoljene i nedozvoljene radnje i aktivnosti prema zonama zaštite u Parku prirode Katič
(Izvor: Odluka o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21))

ZONA ZAŠTITE	DOZVOLJENE AKTIVNOSTI	ZABRANJENE AKTIVNOSTI
<p>II (druga) zona zaštite u morskome dijelu područja:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okolina ostrva Mali Katič (crkva Sv.Neđelja) i Veliki Katič sa Petrovačkim zalivom, zalivom Lučice do zapadnog dijela Buljaričkog zaliva, • južni dio Buljaričkog zaliva, • akvatorij ispred Dubovice sa uvalom Perčin do rta Kotrobanje, i • uvala Maljevik do linije Crni rt – rt Krčevac. • zona sa režimom zaštite II pored morskog dijela uključuje ne samo gore navedene kopnene djelove/ostrva i stijena, već i pećine koje nijesu geodetski snimljene radi čega su njihove lokacije uključene u pripadajući dio obalne linije II zone zaštite. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ privredni i sportsko-rekreativni ribolov plutajućim parangalima i udičarskim alatima koji nemaju dodir sa morskim dnom i ne oštećuju vrste i staništa na morskome dnu, a u skladu sa uslovima izdatim u ribolovnim dozvolama, dajući prednost nosiocima dozvola za privredni ribolov; ✓ postavljanje i korišćenje podvodnih ronilačkih staza za interpretaciju prirode – maksimalno dvije staze u izdvojenim djelovima II zone zaštite koji će se odrediti na osnovu odgovarajuće stručne osnove; ✓ kontrolisana naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa; ✓ kontrolisana posjeta u obrazovne, rekreativne i turističke svrhe, isključivo u dijelu II zone zaštite koji će se odrediti na osnovu odgovarajuće stručne osnove; ✓ zaštitne, sanacione i druge neophodne mjere za potrebe zaštite područja; ✓ sprovođenje posebnih interventnih mjera na zaštiti morskog ekosistema. 	<ul style="list-style-type: none"> - ribolov, izuzev ribolova plutajućim parangalima i udičarskim alatima koji nemaju dodir sa morskim dnom i ne oštećuju vrste i staništa na morskome dnu, a u skladu sa uslovima izdatim u ribolovnim dozvolama, dajući prednost nosiocima dozvola za privredni ribolov; - korišćenje prirodnih resursa; - sidrenje plovila; - kretanje plovila na motorni pogon brzinom većom od deset čvorova, osim službenih plovila upravljača i nadležnih službi za kontrolu aktivnosti na moru; - marikultura; - postavljanje ili izgradnja objekata; - promjena namjene površina; - rastjerivanje, hvatanje, uznemiravanje i ubijanje životinjskih i biljnih vrsta; - naseljavanje alohtonih i invazivnih vrsta; - preduzimanje radova koji bi mogli da dovedu do oštećenja vrsta i staništa i arheoloških vrijednosti; - upotreba materija koje mogu da ugroze vitalnost i temeljne prirodne vrijednosti morskog ekosistema; - slučajno ili namjerno odlaganje ili odbacivanje komunalnog i bilo kog drugog otpada; - oštećenje podmorskih geoloških i geomorfoloških vrijednosti; - osiromašenje prirodnog fonda divljih vrsta; - zagađenje ili ugrožavanje mora.
<p>ZONA ZAŠTITE</p> <p>III (treća) zona zaštite: čine dvije cjeline – kopnena i morska</p> <ul style="list-style-type: none"> • U kopnenom dijelu prati 	<p>DOZVOLJENE AKTIVNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ privredni i sportsko-rekreativni ribolov, u skladu sa propisima koji regulišu morsko ribarstvo, do sticanja 	<p>ZABRANJENE AKTIVNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - postavljanje ili izgradnja objekata koji zagađuju, oštećuju ili ugrožavaju morski i obalni ekosistem, prirodna

<p>obalnu liniju obuhvatajući morske klifove, stijene i padine velikog nagiba u pet područja: Skočidevojka – Petrovac, Malo Brdo, Velje Brdo, Dubovica i Crni rt, a granica ovih područja prema moru ograničava sama obalna linija.</p> <ul style="list-style-type: none"> • U morskome dijelu, koja obuhvata akvatorijum između obalne linije I izobate 50 m, izdvojenu zonu ispred plaže u uvali Perčin do granične linije koja se nalazi na udaljenosti od 100 m od središnjeg dijela same plaže “Kraljičina plaža“, osim prostorne cjeline koja je obuhvaćena II zonom zaštite. 	<p>uslova za uvođenje ograničenja, zasnovanih na naučnim podacima ciljanog istraživanja resursa ribarstva u zaštićenom području koja će se definisati u planu upravljanja zaštićenog područja, ribolovnim dozvolama i propisima za oblast morskog ribarstva;</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ kretanje i zaustavljanje plovila na motorni pogon; ✓ uređenje i korišćenje pješačkih i rekreativnih staza na kopnu; ✓ kontrolisano postavljanje i izgradnja jednog avanturističkog parka, jedne uzletne i jedne sletne tačke (zone) ✓ za paraglajding; ✓ intervencije radi restauracije, revitalizacije i unapređenja zaštićenog područja; ✓ naučna istraživanja i praćenje prirodnih procesa; ✓ sprovođenje zaštitnih i sanacionih mjera; ✓ interventne mjere na zaštiti ekosistema u slučaju elementarnih nepogoda i udesa. 	<p>staništa i vrste;</p> <ul style="list-style-type: none"> - promjena namjene površina; - rastjerivanje, hvatanje, uznemiravanje i ubijanje životinjskih vrsta; - naseljavanje alohtonih vrsta.
ZONA ZAŠTITE	DOZVOLJENE AKTIVNOSTI	ZABRANJENE AKTIVNOSTI
<p>Zaštitni pojas zaštićenog područja Parka prirode Katič u kopnenom dijelu čija je unutrašnja granica (dublje prema kopnu) udaljena 500 m linearno u odnosu na administrativnu granicu zaštićenog područja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ izgradnja objekata u skladu sa važećom prostorno-planskom dokumentacijom uz primjenu uslova i smjernica zaštite prirode, kao i mjera za zaštitu životne sredine koja je vezana za prostorno-plansku i projektnu dokumentaciju, a sprovode se kroz postupke strateške procjene uticaja i procjene uticaja na životnu sredinu; ✓ izgradnja sistema za sakupljanje, odnosno odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda, uz ukidanje korišćenja septičkih jama i upojnih bunara; ✓ razvoj aktivnosti i projekata agro-eko turizma sa izgradnjom objekata malog smještajnog kapaciteta, radi očuvanja prostora, u zonama koje se budu definisale odgovarajućim planskim dokumentom. 	<ul style="list-style-type: none"> - izgradnja objekata koji svojim otpadnim vodama zagađuju podzemne i površinske vode ili je efikasnost njihovog sistema za prečišćavanje ispod zakonom propisanih standarda i parametara kvaliteta; - izgradnja objekata i obavljanje radnji, aktivnosti i djelatnosti kojima se otpadne vode ispuštaju bez prečišćavanja u podzemlje (septičke jame i bunare); - izgradnja objekata koji dovode do značajne degradacije prirodnih staništa.

Članom 7 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21) propisanim mjerama zaštite, na teritoriji Parka prirode Katič **dodatno je zabranjeno**: sakupljanje, uništavanje i promet zaštićenih vrsta biljaka i životinja; hvatanje, odnosno ubijanje, uznemiravanje morskih i drugih vrsta životinja, uništavanje ili izmiještanje gnijezda ili legla i jaja, naročito u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, migracije, hibernacije; unošenje alohtonih vrsta biljaka, životinja i gljiva; branje, sakupljanje i korišćenje nezaštićenih vrsta biljaka, u mjeri u kojoj se može ugroziti brojnost njihovih populacija.

Sprovođenje mjera zaštite u zaštitnom pojasu obezbjeđuju opštinski i državni organi nadležni za izdavanje dozvola, kontrolu aktivnosti i planiranje prostora, kako u pogledu planiranja, izdavanja dozvola, tako i identifikovanja protivzakonitih radnji, aktivnosti i pojava, prijavljivanja, pokretanja i vođenja prekršajnih i krivičnih postupaka.

U gorenavedenim zabranjenim aktivnostima marikultura nije prepoznata kao decidno zabranjena djelatnost/aktivnost u III zoni. Naime, potencijalna zona za marikulturu predviđena PPPNOPCG u blizini lokaliteta Crni rt, nalazi se u okvirima djelova zaštićenog područja sa režimom zaštite III stepena PP Katič. Ipak, pogodnost date lokacije za program marikulture će se određivati na osnovu rezultata temeljnih istraživanja zasnovanih na kriterijumima/standardima postavljenim od strane Generalne komisije za ribarstvo Mediterana, odnosno odobravanje ove vrste djelatnosti u III zoni zaštićenog područja sprovodi se kroz važeće zakonske procedure koje su predviđene: Zakonom o morskom ribarstvu i marikulturi, Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu i Zakonom o zaštiti prirode.

Ograničenja u cilju zaštite Parka prirode Katič

Pravno i fizičko lice koje koristi prirodne resurse i dobra dužno je da radnje, aktivnosti i djelatnosti obavlja na način da se oštećenje prirode svede na najmanju mjeru. Pravno i fizičko lice dužno je da, nakon realizacije radnji, aktivnosti i djelatnosti, uspostavi ili približi stanje u prirodi, stanju koje je bilo prije realizacije radnji, aktivnosti i djelatnosti u skladu sa zakonom.

Ograničenja, odnosno uslovi za obavljanje ekonomskih aktivnosti u zaštitnoj zoni zaštićenog područja propisivaće se u strategijama, prostornim planovima, planovima postavljanja objekata privremenog karaktera, planovima i programima upravljanja, ograničenju ribarskih dozvola i korišćenja prirodnih resursa u Aktu o uslovima i mjerama zaštite prirode u koji treba da budu integrisane mjere i uslovi zaštite prirode iz Studije zaštite Parka prirode Katič.

Članom 7 Odluke o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG ,13/21) propisane **mjere zaštite** podrazumijevaju:

- zaštita ekosistema ostvaruje se sprovođenjem mjera očuvanja njihovog sastava, strukture i funkcije, kao i biotičke i abiotičke komponente;
- zaštita predjela vrši se sprovođenjem mjera kojima se sprječavaju neželjene promjene i degradacija prirodnih, prirodi bliskih ili stvorenih obilježja;
- radnje, aktivnosti i obavljanje djelatnosti planiraju se i vrše na način da se izbjegnu ili svedu na najmanju mjeru uticaji koji bi doveli do ugrožavanja i oštećenja postojećih prirodnih vrijednosti zaštićenog područja;
- planiranje i projektovanje novih privremenih i trajnih građevinskih objekata, korišćenja prirodnih resursa (rudarstvo, energetika, saobraćaj, pomorstvo, vodoprivreda, poljoprivreda, šumarstvo, lovstvo, ribarstvo, turizam), kao i radnji, aktivnosti i djelatnosti na području Parka prirode Katič sprovodiće se na osnovu prethodno obezbijeđenih smjernica i uslova zaštite prirode koje izdaje organ uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine;
- radi sprječavanja negativnih posljedica od rješenja u prostornim i razvojnim planovima i projektima primjenjivaće se posebni uslovi, zabrane i ograničenja zaštite prirode koji su vezani za planiranje – izbor lokacija i definisanje vrsta i kapaciteta privremenih građevinskih objekata u zoni zaštićenog područja i njegovom okruženju (zaštitni pojas), a odnose se na:
  - izbor mikro lokacija novih građevinskih objekata van zone zaštićenog područja, uzimajući u obzir njegove granice i zone zaštite;
  - gradnju objekata u zaštitnom pojasu koji zbog svojih karakteristika (način izgradnje, vrsta, veličina, odnosno kapacitet, tehnologija) mogu da oštete (fizički, zagađivanjem ili na drugi način) ili imaju posredan negativan uticaj na prirodne vrijednosti zaštićenog područja;
  - izbjegavanje lociranja novih privremenih objekata koji zagađuju okolinu pored stalnih i povremenih

vodenih tokova, odnosno lokacija koje su hidrološki povezane sa zaštićenim područjem.

U skladu sa članom 39 Zakona o zaštiti prirode, u zaštićenom području Park Prirode ne mogu se obavljati one radnje, aktivnosti i djelatnosti koje će dovesti do oštećenja tog zaštićenog područja (č), a naročito:

- oštećenje prirodnih staništa i populacija vrsta značajnih za zaštitu;
- oštećenje zemljišta i gubitak njegove prirodne plodnosti;
- oštećenje površinskih ili podzemnih geoloških, hidrogeoloških i geomorfoloških vrijednosti;
- zagađenje područja i njegovih prirodnih vrijednosti (zemljište, podzemne i površinske vode, biodiverzitet)
- oštećenje zbog značajnijeg osiromašenja prirodnog fonda divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva;
- oštećenje zbog značajnijeg smanjenja biološke i predione raznovrsnosti.

2.5 Identifikovani pritisci i prijetnje u zaštićenom području

U okviru Studije zaštite za Park prirode Katič definisani su tipovih prepoznatih pritisaka i ocijenjen je stepen njihovog uticaja, što je od značaja za ispravno sagledavanje stanja i planiranja odgovarajuće zaštite za staništa i biodiverzitet na datom prostoru.

Sumiranjem uticaja tipova pritisaka konstatovano je da ilegalni ribolov ima **veliki uticaj (A)** u morskoj zoni Parka prirode Katič, kao i u okolnoj morskoj zoni.

Srednji uticaj (B) u morskoj zoni Parka prirode Katič imaju sljedeći pritisci: sidrenje, sportivi na vodi, turizam i otpadne vode. Sidrenje, turizam i otpadne vode imaju **srednji uticaj (B)** i u okolnoj morskoj zoni, dok sportovi na vodi imaju **mali uticaj** na okolnu morsku zonu zaštićenog područja. Turizam i otpadne vode takođe imaju **srednji uticaj (B)** u okolnoj kopnenoj zoni Parka prirode Katič.

Ilegalna gradnja, čvrsti otpad, invazivne vrste, klimatske promjene i spiranje pesticida i drugih hemikalija su pritisci sa **malim uticajem (C)** u morskoj zoni Parka prirode Katič. Čvrsti otpad, invazivne vrste i klimatske promjene imaju **mali uticaj (C)** i u okolnoj morskoj zoni, dok u okolnoj kopnenoj zoni **mali uticaj (C)** imaju pritisci: ilegalna gradnja, čvrsti otpad, invazivne vrste, klimatske promjene, požari, spiranje pesticida i drugih hemikalija i pošumljavanje neautohtonim biljnim vrstama.

Tabela 6: Identifikovani pritisci i prijetnje u Parku prirode Katič (Izvor: Studija zaštite za zaštićeno područje Katič)

Tip pritiska	Značaj za Park prirode Katič	Uticaj u morskoj zoni	Uticaj u okolnoj zoni zaštićenog područja	
			u okolnoj morskoj zoni	u kopnenoj zoni
Ribolov /ilegalni ribolov	Iako ribolov aktivnim alatima kao što je pridnena mreža kočica nije dozvoljen, ipak je ribolovni pritisak veliki. Dodatni problem predstavljaju i određeni tipovi nelegalnog ribolova (upotreba dinamita, korišćenje nedozvoljenih ribolovnih alata, korišćenje manje veličine oka na mrežama, veće dužine mreža od propisanih, itd). Dinamitašenje je destruktivno ne samo po jata riba koja se tom prilikom ciljano love, već i po sve ostale morske organizme i samo stanište. Uništavanjem riblje mlađi ne omogućava se da riba izraste i ostavi potomstvo, tako da prelom izlova i prelova postaje još intenzivniji. Drugi vid destruktivnog ilegalnog ribolova vađenje prstaca (<i>Lithophaga lithophaga</i>). Da bi se ove školjke izvadile iz stijene u kojoj rastu stijena se razbija čekićem i na taj način se uništava staništa, iako je članom 26 Zakona o morskom ribarstvu i marikulturi zabranjen ulov, stavljanje u promet i izvoz ove vrste. Dodatno na tako degradirano stanište se lakše zadržavaju morski ježevi koji su biljojedi i koji dodatno oštećuju zajednice algi. Kad se tome doda prelov ribe koja je predator malih morskih ježeva dobija se poremećen lanac ishrane, prenamnoženost morskih ježeva i velike gole stjenovite podloge, tzv. baren. Istraživanja ihtioplanktona	A	A	

	na otvorenom moru tokom posljednjih nekoliko godina pokazala su sve veći udio mikroplastike u uzorcima, što ukazuje na dodatni pritisak na riblji podmladak.			
Sidrenje	Sidrenje je posebno izraženo u blizini Petrovca, a u ljetnjim mjesecima još posebno u uvali Perčin (Kraljičina plaža), kao i djelimično kod ostrva Katič i Sv. Neđelja, kod plaže Buljarica, Čanj i Maljevik. Sa intenziviranjem turizma za očekivati je porast ovog pritiska. U prethodnim godinama bilo je inicijativa NVO MedCem za postavljanje ekoloških sidrišta, tj. bova koje bi omogućavale privezivanje plovila i smanjile negativan uticaj koje izaziva sidrenje. Zbog nerelgisanih pravnih normativa (ko bove postavlja, ko odobrava lokacije, ko njima upravlja i slično) nekoliko bova za vezivanje moguće da i dalje nezvanično postoje.	B	B	
Sportovi na vodi	Sportovi na vodi imaju značajan intenzitet na predmetnom području najviše tokom ljetnjih mjeseci. Ovdje postoje dva ronilačka kluba koja uglavnom prave izlete na području ostrva ispred Petrovca i području od rta Dubovac do Čanja, mada se ronjenje praktikuje i na drugim područjima. Skuteri su najviše zastupljeni u Petrovcu, a znatno manje u Buljarici i Čanju. Aktivnosti raznih drugih plovila se vezuju uglavnom za ljetnju turističku sezonu, a nepostojanje marine ili privezišta gdje bi plovila bila sigurna tokom loših meteoroloških uslova uslovljava da na ovom području duže ne boravi veći broj plovila.	B	C	
Turizam	Turizam , a pogotovo ljetnji je na ovom području veoma intenzivan. To je glavni razlog zbog kojeg je zauzet veliki dio plaža i to naravno generiše sve ostale pritiske koje povlači turizam. U posljednjih nekoliko godina su se na ovom području izgradili značajni novi hotelski kapaciteti, tako da je sa ostalim planovima razvoja upitno kako će se dalje razvijati infrastruktura na obali i kako će se to odraziti na pritiske u morskoj životnoj sredini.	B	B	B
Legalna gradnja	Negativni antropogeni uticaji na predmetno područje ogledaju se kroz nelegalnu i neprikladnu gradnju koja je prisutna na predmetnom području. Proces ovakve gradnje povlači za sobom suštinske izmjene prirodnih i pejzažnih vrijednosti datog područja te značajan pritisak na more u smislu njegovog zagađenja usljed otpadnog materijala koji se javlja prilikom gradnje i neregulirane kanalizacione mreže zbog činjenice da navedeni objekti nijesu priključeni na komunalnu infrastrukturu. Potrebno je zaustaviti dalju gradnju na ovaj način, a dokumentima prostornog uređenja definisati uslove gradnje unutar Parka prirode Katič i zaštitnog pojasa, sa naglaskom na važnost očuvanja tradicionalne arhitekture i korišćenja tradicionalnih materijala, te uklapanje objekata u ambijentalne vrijednosti ovog područja. U kopnenom dijelu postoji trend povećanja uticaja litorizacije obale, posebno od manjih turističkih objekata. Postoje divlje plaže i neuređena kupališta – geoprostor se fizički prilagođava tim aktivnostima.	C		C
Otpadne vode	Velike količine otpadnih voda iz domaćinstava završavaju u more i sa sobom donose ogromne količine nutrijenata što dovodi do narušavanja biološke ravnoteže u morskom ekosistemu. Otpadne vode mogu imati posebno negativan uticaj na staništa <i>Posidonia oceanica</i> zbog smanjenje providnosti vode. Sistem za odvođenje i tretman otpadnih voda u zoni koja gravitira zaštićenom području sastoji se od: Kanalizacionog sistema Rijeka Reževići obuhvata sva naselja u ovoj zoni, na potezu od Mirišta do Rijeke	B	B	B

	<p>Reževića, Kanalizacionog sistema Petrovac koji sakuplja i odvodi otpadne vode naselja Katun Reževića, Perezića Do i šire zone Petrovca, Kanalizacioni sistem Buljarica, obuhvata naselje Kaluđerac i čitav planirani turistički kompleks Buljarica, Kanalizacioni sistem Sutomora i Kanalizacioni sistem Čanja, koji se sastoji od obalnog kolektora u koji se gravitaciono ulivaju otpadne vode sa okolnih padina, sa PS Čanj i podmorskim ispustom. Zbog nepostojanja/neizgrađenosti sistema za sakupljanje/odvođenje i prečišćavanje otpadnih voda, u zaštitnom pojasu i van njega to se pitanje (tipično) rješava septičkim/upojnim jamama/bunarima, sa rijetkim slučajevima izgradnje bioprečišćivača ili podmorskim ispustima. U tim uslovima zagađenje iz izgrađenih objekata preko septičkih i upojnih jama i bunara (izvori zagađenja) iz šireg okruženja zaštićenog područja migrira podzemnim tokovima u morski akvatorij. Ova pojava je prisutna odavno, ali bi njen nakontrolisani nastavak i širenje (povećanje novih izvora zagađenja i povećanje količina ispuštenih nepretrađenih otpadnih voda u podzemlje) doveli do većih negativnih uticaja i posljedica na sve komponente osjetljivog morskog ekosistema u zoni zaštićenog područja.</p>			
Čvrsti otpad	<p>Čvrsti otpad (građevinski materijal, napuštene ribarske mreže i slično) su potencijalna opasnost za marinski i kopneni biodiverzitet. Otpad u moru je globalni problem, pa tako ne zaobilazi ni ovo područje. Najčešća vrsta čvrstog opada koja je konstatovana na ovom području je plastična ambalaža i najviše je evidentirana ispred Petrovca, što se dovodi u vezu sa najvećom koncentracijom ljudi u ljetnjim mjesecima. Poznato je da je pogotovo plastika sve veći problem u moru i treba posvetiti veću pažnju na smanjenje ovog problema najviše zbog morskih organizama koji gutaju plastiku misleći da je to potencijalna hrana i time izazivaju povrede probavnog sistema, ponekad i uginuće, a i dolazi do promjena u tkivima riba koje su naša potencijalna hrana. Velike količine čvrstog otpada su evidentne kako po površini vode tako i na morskom dnu. Na obali, česti su slučajevi nelegalnih odlagališta raznih vrsta otpada. Iza plaže Buljarica, na potezu dugom oko 1000 metara, već duže vrijeme se odlaže šut, čime je formiran nasip koji se inače koristi kao (makadamski) put.</p>	C	C	C
Invazivne vrste	<p>Invazivne vrste su generalno sve veći problem, a na ovom području su konstatovane samo dvije unesene alge i to <i>Caulerpa cylindracea</i> i <i>Womersleyella setacea</i>. Detaljnog monitoringa ovih vrsta nema, ali se one svuda gdje dospiju ponašaju kao korovi na morskom dnu i prekrivaju autohtone vrste mijenjajući sastav bentosa i brzinu sedimentacije. <i>Womersleyella setacea</i> registrovana je na području Crni rt a vrlo je vjerovatno da je i šire rasprostranjena. <i>Caulerpa cylindracea</i> konstatovana je na velikom broju lokacija. Ova invazivna vrsta pokriva autohtone vrste. Treba napomenuti da se uglavnom nije radilo o previše gustim naseljima kaulerpe i uglavnom je bila u "stolonima" sa malo "listića-bobica". Na predmetnom području neophodno je vršiti monitoring invazivnih vrsta i preduzeti mjere za suzbijanje njihovog širenja i ugrožavanja autohtonog biodiverziteta.</p>	C	C	C
Klimatske promjene	<p>Klimatske promjene za sada ne uzrokuju veliki uticaj na projektno područje, ali se u skladu sa globalnim otopljanjem može očekivati prije svega veći broj morskih termofilnih vrsta koje mogu izazivati promjene u sastavu</p>	C	C	C

	ekosistema i u lancima ishrane. Slična situacija se može očekivati i na kopnu.			
Požari	Požari predstavljaju veliku opasnost po vegetaciju i uopšte po prirodna staništa na ovom području. Osim neposrednog uništavanja vegetacije, požari dugo vremena ostavljaju ogoljene manje ili veće površine, koje teško ponovo obrastaju. U mediteranskom regionu opasnost od požara postoji tokom cijele godine, međutim, ljetnji mjeseci su visoko rizični. Ljetnji period je po pravilu sušan sa dugim periodima bez padavina, a i sklop vegetacije je gušći. To se dobrim dijelom podudara i sa značajnim povećanjem frekvencije ljudi. Jednom izazvan požar se teško lokalizuje i još teže gasi. Zato je neophodno mnogo pažnje i predostrožnosti da bi se izbjegli uslovi za pojavu požara. Nažalost, požari su često prouzrokovani nemarnošću ljudi, a nisu rijetki ni slučajevi namjernog paljenja. Požari su uništili dio vegetacije na ostrvu Katič (kao posljedica gromova), a predstavljaju i potencijalnu opasnost za obalno područje. Za mala ostrva kakva su ispred Petrovca ovo je vrlo značajno jer ovakva područja mogu biti potencijalna staništa za razne zaštićene vrste. Za morske organizme požari nemaju direktnog uticaja. U smislu efikasnije zaštite od požara neophodno je uspostaviti redovno nadgledanje i blagovremeno reagovanje, te obezbijediti sistem za efikasno suzbijanje požara, kao i raditi na edukaciji lokalnog stanovništva o prevenciji od požara.			C
Spiranje pesticida i drugih hemikalija	Spiranje pesticida i drugih hemikalija može da utiče na živi svijet u moru, ali za sada on vjerovatno nema značajnog uticaja jer je u zaleđu ovog područja poljoprivreda na veoma niskom stepenu razvoja.	C		C
Pošumljavanje neautohtonim biljnim vrstama	Pošumljavanje neautohtonim biljnim vrstama nije izraženo i uglavnom se odnosi na gajenje nekih vrsta za potrebe hortikulture.			C

Dodatno Studijom zaštite za Park prirode Katič prepoznati su i sljedeći uticaji koji predstavljaju pritisak na zaštićeno područje Park prirode Katič i njegovu širu okolinu.

Pomorski saobraćaj takođe ima značajan direktan uticaj na biodiverzitet i kvalitet morske vode. U posljednje vrijeme pomorski saobraćaj djeluje negativno na neke vrste, kao što je sredozemni tuljan, foka ili morska medvjedica. U Crnoj Gori tuljan je posljednji put viđen sedamdesetih godina prošlog vijeka, kada je kao jedinka ubijen u okolini Herceg Novog. Iako do danas njegovo prisustvo nije potvrđeno niti registrovano, smatra se da ova izuzetno rijetka i ugrožena vrsta morske medvjedice, koja većinom živi u Mediteranu, može nastanjivati predmetno područje. Za njen boravak potrebno je neko sklonište, gdje bi ona mogla živjeti i reprodukovati se. To su najčešće pećine koje imaju malo šljunka, a kojih ima na području Katiča.

Širenje – izgradnja infrastrukture iz okruženja – u pitanju je izgradnja pristupnih puteva koji često vode do same morske obale, sa ili bez bilo kakve dozvole, da bi se ti putevi potom „urbanistički uklapali“ i legalizovali. Nakon stavljanja ovog područja pod zaštitu ove aktivnosti podliježu odredbama Zakona o zaštiti prirode.

Širenje naselja i izgradnja objekata za potrebe turizma na površinama sa prirodnim habitatima – u pitanju su objekti koji se najčešće bespravno dograđuju i grade uslijed čega se direktno uništavaju prirodni habitati kako na kopnu (zauzimanjem i trajnom degradacijom plodnog zemljišta, zagađivanjem raznim vrstama otpada u toku izgradnje i nakon korišćenja istih), tako i u moru (zagađivanjem štetnim i opasnim materijama prvenstveno iz kanalizacionih/otpadnih voda tih objekata, čvrstog otpada i drugih izvora zagađenja), pa se samim tim povećava rizik i po zdravlje ljudi koji žive na tim prostorima. Pod okruženjem se u smislu pritiska/uticaja na zaštićeno područje smatra zaštitni pojas zaštićenog područja u kojoj se prepoznaju uobičajeni *pritisaci vezani za razvoj*, i to: izgradnja građevinskih objekata u funkciji razvoja (turizma), izgradnja objekata tehničke, a naročito saobraćajne (putne) infrastrukture, obavljanje privrednih aktivnosti: turizam i dr., iskorišćavanje prirodnih resursa, uključujući

i predione (pejzažne) potencijale. Takođe, neophodno je adekvatno riješiti tretman i ispušt otpadnih voda na način da iste ne proizvode negativan uticaj na biodiverzitet i staništa u moru. Betoniranje obale, kao i nivelisanje neravne stjenovite obale u cilju dobijanja površine pogodne za kupaće dovodi do trajnog gubitka određenih staništa. Ovo se prevashodno odnosi na staništa koja su značajna za zaštitu shodno EU Direktivi o staništima, a to je vegetacija mediteranskih morskih klifova obraslih endemičnim *Limonium* spp. koja je prisutna uz samu obalu (u zoni mlata mora). Izgradnja platformi, brana, lučke infrastrukture takođe može imati negativan uticaj na morski ekosistem posebno na staništa morske trave *Posidonia oceanica*. Uticaj se najviše ogleda u poremećaju kretanja distribucije sedimenata prouzrokovanom izgradnjom različite infrastrukture i ogleda se ili u hipersedimentaciji ili eroziji, što u oba slučaja ima negativan uticaj na rast i razvoj livada morske trave.

Tokom radionica u okviru konsultativnog i participativnog procesa koji je organizovan tokom 2021. i 2022. godine u okviru ranije pomenutog projekta GEF/UNEP Projekta “Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore”, uz učešće predstavnika relevantnih državnih i lokalnih institucija, organizacija, NVO i zainteresovanih građana zajednički su definisane i prepoznate prirodne vrijednosti Parka prirode Katič, kao i prijetnje koje ih ugrožavaju, a koje su date u sljedećim tabelama:

Tabela 7: Ključne vrijednosti Parka prirode Katič identifikovane u participativnom procesu

	Prirodne vrijednosti:	Kulturno-istorijske vrijednosti:	Socio-ekonomske vrijednosti
Ključne vrijednosti PP Katič	<ul style="list-style-type: none"> - pejzažne vrijednosti - strma stjenovita obala - ostrvo Katič - Donkova seka - Crni rt Maljevik - hrid Mravinjak - stijena Morsko oko - pećine - staništa makije - staništa ptica - staništa vrste <i>Posedonia oceanica</i> - staništa krnje - staništa prstaca (<i>Lithophaga lithophaga</i>) - staništa limoniuma - staništa Petrovca (<i>Crithmum maritimum</i>) - staništa drvenaste mlječike (<i>Euphorbia dendroides</i>) - mediteranska klima. 	<ul style="list-style-type: none"> - crkva Sv. Nedelje - manastir Reževići - spomenik Malo brdo (II svjetski rat) - austro-ugarski kanali Buljarica - arheološki lokalitet Maljevik - ostaci vojne infrastrukture - brod Zenta iz perioda Austro-Ugarske - paštrovska tradicionalna kužina - lokalni festivali - 365 crkava i manastira (za svaki dan u godini po jedan). 	<ul style="list-style-type: none"> - ribarstvo - <i>bird watching</i> - ronjenje - jedrenje - edukacija - podvodne staze - panoramska vožnja brodom - kajaking - kampovanje - biciklizam - pješačenje - plivanje - proizvodnja rukotvorina i lokalnih proizvoda - maslinarstvo - eko-proizvodi.

Tabela 8: Prijetnje koje ugrožavaju vrijednosti Parka prirode Katič, identifikovane u participativnom procesu

Prijetnje koje ugrožavaju vrijednosti	Prirodne vrijednosti:	Kulturno-istorijske vrijednosti:	Socio-ekonomske vrijednosti:
	<ul style="list-style-type: none"> - nelegalna gradnja (Hotel As) - urbanizacija - nelegalni ribolov - nekontrolisani pomorski saobraćaj - otpadne vode - neplansko sidrenje - otpad (građevinski otpad, čvrsti otpad, plastika) - zagađenje sa plovila - klimatske promjene (erozija, invazivne vrste i sl) - ljudski faktor - požari. 	<ul style="list-style-type: none"> - krađa kulturnih dobara i arheološkog blaga - neadekvatno upravljanje kulturnim dobrima - urbanizacija. 	<ul style="list-style-type: none"> - ekonomska kriza - nekontrolisan pomorske saobraćaj - krivolov i izlovljavanje vrsta - nedostatak edukacije i motivacije lokalnog stanovništva - nejasno zoniranje i obilježavanje - prirodne nepogode.

2.6 Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza) za upravljanje Parkom prirode Katič

U skladu sa svim prethodno identifikovanim vrijednostima i prijetnjama područja Parka prirode Katič tokom participativnog procesa, tokom održanih radionica sa zainteresovanim uključenim stranama izrađena je SWOT analiza (analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji) upravljanja Parkom prirode Katič. Kao glavne prednosti koje čine unutrašnje snage mehanizma za upravljanje su značajne prirodne i kulturne vrijednosti zaštićenog područja i postojanje adekvatnih podataka, dokumentacije i zakonodavnog okvira. Značajna prednost je i postojanje upravljača koji ima kapacitete, znanje i iskustva u upravljanju zaštićenim područjima i morskim dobrom uopšte. Kao unutrašnje slabosti, između ostalog, istaknute su nedovoljno praktično iskustvo u upravljanju zaštićenim područjima u moru, slabosti u sprovođenju zakonskih i planskih obaveza, te u sprovođenju inspeksijskog nadzora i kaznenih odredbi.

Sa druge strane, ovo područje nudi značajne šanse za uspješno upravljanje Parkom prirode Katič koje se, između ostalog ogledaju u dostupnosti međunarodnih fondova i mogućnosti saradnje i članstva u međunarodnim mrežama upravljača zaštićenih područja u cilju razmjene iskustva i znanja. Prednosti svakako predstavlja i uspostavljanje saradnje sa drugim državnim i lokalnim institucijama, naučnom zajednicom i NVO u cilju koordinacije aktivnosti. Prijetnje koje mogu ugroziti upravljanje, a na koje upravljač ne može direktno uticati, na području Parka prirode Katič su klimatske promjene, nelegalna gradnja i devastacija obale, te neadekvatna komunalna infrastruktura (otpadne vode i čvrsti otpad) i druge.

Tabela 9: Analiza snaga, slabosti, prilika i prijetnji (SWOT analiza) za upravljanje Parkom prirode Katič

SNAGE (Strengths) – S	SLABOSTI (Weaknesses) – W
<ul style="list-style-type: none"> - adekvatan zakonodavni okvir/odluke, planovi - obuhvatan strateški okvir/politička volja - područjem upravlja institucionalni državni upravljač morskim dobrom - mogućnost sopstvenih prihoda upravljača MZP - dostupni ljudski kapaciteti/motivacija, znanja 	<ul style="list-style-type: none"> - nedovoljna svijest javnosti o PP Katič - slaba komunikacija/nedovoljna edukacija i informisanje - nedovoljno praktično iskustvo u upravljanju MZP u pojedinim segmentima - potencijalno izbjegavanje sprovođenja zakonskih i planskih obaveza - slabo sprovođenje inspeksijskog nadzora i kaznenih odredbi

<ul style="list-style-type: none"> - značajne vrijednosti morskih zaštićenih područja - status proglašenog morskog zaštićenog područja na osnovu podataka istraživanja i stručne studije - iskustvo u upravljanju zaštićenim područjima, morskim dobrom i u realizaciji međunarodnih projekata - državno vlasništvo morskih zaštićenih područja - visok nivo kopnenog i morskog biodiverziteta - optimalni prirodni uslovi za razvoj staništa - atraktivni pejzaži i horizonti - odlična institucionalna saradnja sa korisnicima iz javnog sektora na ovom području (međuinstitucionalna saradnja) i saradnja s nevladinim organizacijama. 	<ul style="list-style-type: none"> - jaz između sektorskih politika i zaštite prirode - nedovoljno izdvajanje finansijskih sredstava za efikasan nadzor MZP - složene birokratske procedure - sistem izdavanja građevinskih i drugih dozvola/izdavanje dozvola neusklađenih sa zakonom - neadekvatna prostorno – planska dokumentacija i nepostojanje detaljne prostorno-planske dokumentacije za pojedina područja.
<i>PRILIKE (Opportunities) – O</i>	<i>PRIJETNJE (Threats) – T</i>
<ul style="list-style-type: none"> - razmjena iskustva sa zemljama regiona - dostupni međunarodni fondovi i nacionalni eko fond - proširenje ponude održivog i ekoturizma - članstvo u međunarodnim mrežama upravljača MZP - formiranje saradničkog tijela za upravljanje MZP - uspostavljanje koordinacionog tijela i definisanje procedura o postupanju - uspostavljanje novih saradnji u sprovođenju monitoringa prirodnih vrijednosti / NVO, naučne institucije - očuvanje i poboljšanje stanja ciljnih vrsta i staništa - razvijanje platforme za sprovođenje edukativnih i naučnih programa - nova radna mjesta u MZP - dodatni mehanizmi za ostvarenje finansijskih prihoda za obavljanje djelatnosti u MZP (npr. plava taksa, boravišna taksa, zakupci plaža...) - eefirmacija ideje/statusa Crne Gore kao prve ekološke države. 	<ul style="list-style-type: none"> - klimatske promjene - svjetska ekonomska kriza - otpad u moru i devastacija obale - nelegalna gradnja - neizgrađena i neadekvatna komunalna infrastrukt. (npr. odvođenje i tretman otpadnih voda) - loše navike lokalnog stanovništva (npr. upravljanje otpadom) - političke promjene - unošenje invazivnih vrsta - pad svijesti (stanovništva i turista) o važnosti zaštite prirode - korupcija - neadekvatno sprovođenje procedura/neobjektivnost kod donošenja odluka/pristrasnost za izdavanje dozvola - dugi sudski procesi bez adekvatnih mjera/nerazumijevanje zaštite prirode / ciljano izigravanje zakona - neadekvatne kazne za nedozvoljene radnje u zaštiti prirode i nedosljednost u sprovođenju kazni - nizak prioritet zaštite prirode u praksama i politikama - ilegalne aktivnosti u MZP (krivolov i sl).

3. CILJEVI UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM

3.1. Vizija zaštićenog područja

U ranije navedenom konsultativnom i participativnom procesu, u kojem su učestvovali predstavnici relevantnih državnih i lokalnih institucija, organizacija, NVO i zainteresovanih građana definisana je vizija Parka prirode Katič.

Park prirode Katič je spoj jedinstvenog prirodnog i kulturnog pejzaža, koji stvara posebnu vezu lokalnog stanovništva i posjetilaca. To je područje koje čuva jadranski biodiverzitet i tradicionalne vrijednosti ovog kraja.

Vizija budućnosti područja Parka prirode Katič kao zaštićenog područja treba prvenstveno da bude usmjerena na *zaštitu prirodnih i predionih vrijednosti i kulturne baštine* ovog područja, kao i ka promociji održivog korišćenja prirodnih resursa kroz razvoj turističkih potencijala i posjeta području ukoliko ne postoji rizik u pogledu mogućih negativnih uticaja na osnovne ciljeve upravljanja i prioriteta zaštite ovog područja.

3.2. Opšti, dugoročni ciljevi zaštite i održivog razvoja Parka prirode Katič

Prema Konvenciji o biodiverzitetu, koncept održivog razvoja podrazumijeva „*korišćenje komponenti biodiverziteta na način i u obimu koji ne vodi ka dugoročnom smanjenju biodiverziteta, održavajući na taj način njegov potencijal radi zadovoljenja potreba i težnji sadašnjih i budućih generacija*“. Podmirivanje ciljeva održivog razvoja i obaveza preuzetih međunarodnim i regionalnim sporazumima putem nacionalnog zakonodavstva sa zahtjevima lokalnog razvoja je težak i složen zadatak razvoja zaštićenih morskih područja. Tradicionalni način iskorišćavanja morskih resursa potrebno je promijeniti i usmjeriti ga prema korišćenju usmjerenom ka aktivnostima sa najmanjim uticajem na životnu sredinu, kao što su rekreacija i turizam. Budući da održivi razvoj treba da bude nosilac napretka regije i da zadovolji potrebe sadašnjih i budućih generacija, lokalno stanovništvo bi trebalo biti upoznato sa njegovim konceptom i dobitima koje donosi. Učešće javnosti je neophodan uslov za postizanje održivog razvoja i zbog toga, lokalni stanovnici, lokalne vlasti, biznis sektor i sve zainteresovane strane treba da imaju svoju ulogu u ovom procesu.

UN ciljevi održivog razvoja do 2030. godine (Sustainable Development Goals - SDG) predstavljaju univerzalni poziv na zajedničku akciju u cilju iskorenjivanja siromaštva, zaštite planete i obezbeđivanja mira i prosperiteta za sve ljude. Od 17 UN ciljeva održivog razvoja, za Plan upravljanja Parkom prirode "Katič" relevantni su:

- **Cilj 14. Očuvati i održivo koristiti okeane, mora i morske resurse za održivi razvoj**, konkretno 14.5 Do 2020. očuvati najmanje 10% obalskih i morskih oblasti, u skladu s nacionalnim i međunarodnim pravom i na osnovu najboljih postojećih naučnih informacija i 14.2 Do 2020. zaštititi i održivo upravljati morskim i obalskim ekosistemima kako bi se izbegli značajni negativni uticaji, između ostalog i jačanjem njihove otpornosti, kao i preduzeti aktivnosti na njihovoj obnovi kako bi okeani postali zdravi i produktivni.
- **Cilj 15. Zaštititi, obnavljati i promovisati održivo korišćenje kopnenih ekosistema, održivo upravljati šumama, boriti se protiv dezertifikacije, zaustaviti i preokrenuti proces degradacije zemljišta i zaustaviti gubitak biodiverziteta**, konkretno 15.7 Preduzeti hitne aktivnosti za okončanje krivolova i trgovine zaštićenim životinjskim i biljnim vrstama, i baviti se pitanjima potražnje i ponude nezakonitih proizvoda izrađenih od divljih vrsta i 15.9 Do 2020. integrisati vrijednosti ekosistema i biodiverziteta u nacionalno i lokalno planiranje, razvojne procese, strategije za smanjenje siromaštva i izvještaje.

Strateški ciljevi Nacionalne strategije održivog razvoja Crne Gore do 2030. godine naslanjaju se na ciljeve održivog razvoja definisane Agendom za održivi razvoj do 2030. godine, a održivo upravljanje i zaštita Parkom prirode "Katič" predstavlja jednu od aktivnosti za postizanje:

- strateškog cilja "Zaustavljanje degradacije vrijednosti obnovljivih prirodnih resursa: biodiverziteta, vode, vazduha, zemljišta", u okviru mjere "Omogućiti efikasnu zaštitu zaštićenih područja prirode, ekološki

- vrijednih staništa, šumskih, vodnih i obalnih ekosistema, zaštićenih vrsta flore i faune, vazduha i zemljišta";
- strateškog cilja "Efikasno upravljanje obnovljivim prirodnim resursima", odnosno mjera: " identifikovati i vrednovati ekološki vrijedna staništa i ekosisteme i izvršiti reviziju statusa postojećih zaštićenih prirodnih dobara" i "Izgraditi kapacitete za integralno upravljanje zaštićenim prirodnim dobrima, ekološki vrijednim staništima i ekosistemima".

Nacionalnom strategijom integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore iz 2015. godine takođe su utvrđeni ciljevi i mjere, a održivo upravljanje i zaštita Parkom prirode Katič doprinosi postizanju:

- strateškog cilja "Značajno unapređivanje efikasnosti sistema upravljanja zaštićenim prirodnim dobrima, ekološki vrijednim staništima i ekosistemima obalnog područja", te mjerama "Identifikovati i vrednovati prirodna staništa i ekosisteme obalnog područja i izvršiti reviziju statusa postojećih i potencijalno zaštićenih područja prirode" i "Unaprijediti nadležnosti i izgraditi potrebne kapacitete za integralno upravljanje zaštićenim područjima prirode, prirodnim staništima i ekosistemima obalnog područja";
- strateškog cilja "Očuvanje i unapređivanje resursa obalnog područja", odnosno mjere "Očuvati osnovu atraktivnosti za održivi razvoj turizma.

S obzirom na to da se na Park prirode Katič primjenjuju smjernice iz IUCN-ove kategorije IV za upravljanje zaštićenim područjima prirode, ciljevi upravljanja zaštićenim područjima u ovoj kategoriji su:

- očuvanje skladne interakcije prirode i kulture kroz zaštitu kopnenih i/ili morskih predjela i očuvanje tradicionalnih vidova korišćenja zemljišta, načina gradnje i društvenih i kulturnih manifestacija;
- podrška načinu života i ekonomiji koja je u skladu sa prirodom i zaštitom društvenog i kulturnog miljea zajednice;
- očuvanje diverziteta predjela, staništa, pridruženih vrsta i ekosistema;
- eliminacija i dalje sprječavanje korišćenja zemljišta i prostorno zahtjevnih aktivnosti;
- mogućnost korišćenja kroz rekreaciju i turizam u skladu sa osnovnim kvalitetima područja;
- podrška naučnim i obrazovnim aktivnostima koje će doprinijeti dugoročnoj dobrobiti lokalnog stanovništva i razvoju javne podrške zaštiti takvih područja;
- doprinos dobrobiti lokalne zajednice kroz obezbjeđenje prirodnih proizvoda (šumski i ribolovni proizvodi) i usluga (kao što je čista voda ili prihod iz održivih oblika turizma).

Radi efikasnije zaštite i upravljanja Parkom prirode Katič, a u vezi sa važećim propisima i smjericama IUCN-a i drugih međunarodnih organizacija, u Studiji zaštite zaštićenog područja Katič prepoznati su dugoročni ciljevi koje je neophodno preduzeti:

- obezbjeđivanje osnovnih najrelevantnijih podataka o stanju pojedinačnih parametara prirodne i kulturne baštine kao neophodne stručne osnove za funkcionisanje efikasnog sistema zaštite i donošenje dugoročnog razvojnog koncepta;
- definisanje mjera zaštite i uređenja šumskih i drugih ekosistema;
- definisanje donošenja neophodnih i obavezujućih stručnih i naučnih stavova u odnosu na zaštitu, unapređivanje i valorizaciju raznorodnih ekosistema;
- unapređivanje i zaštita biodiverziteta u skladu sa mjerama integralne i aktivne zaštite prirode;
- usmjeravanje aktivnosti na zaštiti lovne, ribolovne i ukupne faune shodno uzgojnim mjerama i važećim zakonskim propisima;
- izrada plana za valorizaciju prostora kroz sprovođenje raznovrsnih rekreativnih, edukativnih, obrazovnih i drugih aktivnosti u okviru parka kao što su: podvodne/ronilačke staze za interpretaciju prirodnih vrijednosti, pješačenje, logorište, istraživačke stanice, biciklizam, izviđačke i goranske aktivnosti, paraglajding itd.;
- izrada plana obilježavanja granica parka i zona sa posebnim režimom i strogim režimom zaštite;
- izgradnja i uređenje informativno-kontrolnih punktova, tabli, bilborda i dr., sadržaja na ulazima i najpodesnijim mjestima na kopnu i moru. Realizacija ovoga programa predviđa utvrđivanje lokacije i izgradnju prikladnog punkta kao kontrolne i ulazne kapije u okviru parka sa pratećim turističkim, kulturnim i drugim sadržajima.

Dugoročni i specifični ciljevi zaštite i upravljanja Parkom prirode Katič su dati u sledećem poglavlju.

3.3. Ciljevi upravljanja zaštićenim područjem Park prirode Katič

Dugoročni i specifični ciljevi zaštite i upravljanja Parkom prirode Katič podijeljeni su u skladu sa tri tematske oblasti na koje se fokusiraju aktivnosti ovog petogodišnjeg plana upravljanja i to:

1. **Prirodne vrijednosti**
2. **Edukacija i posjećivanje**
3. **Kapaciteti upravljača i saradnja.**

Za svaku tematsku oblast, definisan je dugoročni cilj koji se namjerava postići realizacijom aktivnosti u pet godina, kao i indikator cilja koji definiše krajnji uspjeh realizacije planiranih aktivnosti:

Tabela 10: Dugoročni ciljevi i indikatori uspjeha realizacije planiranih aktivnosti

DUGOROČNI CILJ PETOGODIŠNJEG PLANA UPRAVLJANJA PARKOM PRIRODE KATIČ	INDIKATOR USPJEHA REALIZACIJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI
A Očuvano evidentirano stanje populacija vrsta i staništa značajnih za zaštitu, te predionih karakteristika Parka prirode.	Očuvana staništa i stabilne populacije karakterističnih vrsta minimalno na nivou ocjena stanja reprezentativnosti.
B Uspostavljen sistem posjećivanja i ponuđeni novi edukativno-interpretativni sadržaji	Uspostavljen sistem posjećivanja i ponučeni novi edukativno-interpretativni sadržaji.
C Ojačani kadrovski i materijalni kapaciteti upravljača i unaprijeđena saradnja sa organizacijama i institucijama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou za potrebe efikasnijeg upravljanja morskim zaštićenim područjem.	Sistematizacija radnih mjesta prilagođena potrebama upravljanja morskim zaštićenim područjem. Stečena znanja i vještine, te obezbijeđena oprema efikasno se primjenjuju. Broj različitih vidova saradnje koji doprinose efikasnijem upravljanju.

Ovako definisani dugoročni ciljevi za svaku od tema Plana upravljanja Parkom prirode Katič dalje su razdvojeni u specifične ciljeve za čije se postizanje predviđa realizacija konkretnih mjera i aktivnosti:

Tabela 11: Dugoročni ciljevi i sa njima povezani specifični ciljevi

DUGOROČNI CILJ	SPECIFIČNI CILJEVI
A Očuvano evidentirano stanje populacija vrsta i staništa značajnih za zaštitu, te predionih karakteristika Parka prirode	AA Očuvati povoljno stanje morskih staništa i vrsta u odnosu na stanje prethodno evidentirano u Studiji zaštite za zaštićeno područje Park prirode Katič.
	AB Očuvati stanje obalnih/kopnenih staništa i vrsta u odnosu na stanje prethodno evidentirano u Studiji zaštite za zaštićeno područje Park prirode Katič.
B Uspostavljen sistem posjećivanja i ponuđeni novi edukativno-interpretativni sadržaji.	BA Posjećivanje Parka prirode Katič zasniva se na saradnji upravljača i turističkog sektora i obogaćeno je novim posjetiteljskim sadržajima.
	BB Povećana je informisanost i svijest posjetilaca o prirodnim, kulturnim i tradicionalnim vrijednostima Parka u odnosu na stanje prije proglašenja zaštićenog područja.
	BC Posjetiteljska infrastruktura zadovoljava potrebe posjetilaca, a uvažava prirodne i kulturne vrijednosti zaštićenog područja.
C Ojačani kadrovski i materijalni kapaciteti upravljača i unaprijeđena saradnja s organizacijama i institucijama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou za potrebe efikasnijeg upravljanja morskim zaštićenim područjem.	CA Podignut nivo znanja i vještina zaposlenih u JPMDCG o upravljanju zaštićenim područjem u odnosu na stanje prije proglašenja Parka prirode.
	CB Povećana opremljenost JPMDCG u cilju efikasnijeg upravljanja morskim zaštićenim područjem.
	CC Unaprijeđene postojeće i ostvarene nove saradnje sa organizacijama i institucijama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou

Svaki od 8 specifičnih ciljeva postiže se sprovođenjem mjera i aktivnosti koje su definisane u konsultativnom i participativnom procesu i saradnji sa relevantnim institucijama, organizacijama, udruženjima i zainteresovanim pojedincima, u okviru ranije pomenutog projekta GEF/UNEP “Promovisanje upravljanja zaštićenim područjima kroz integrisanu zaštitu morskih i priobalnih ekosistema u obalnom području Crne Gore”.

3.4. Analiza i ocjena uslova za ostvarivanje ciljeva zaštite i ciljeva upravljanja

Ostvarivanje ciljeva zaštite i ciljeva upravljanja Parkom prirode Katič oslanja se na raspoloživost institucionalnih, kadrovskih i finansijskih kapaciteta i resursa, kao i uslova upravljača za prioritetizaciju i sprovođenje predviđenih aktivnosti. U prvom redu, to se ogleda u donošenju adekvatnih Godišnjih planova upravljanja i pripremi Izvještaja o realizaciji, a koje je Upravljač, u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode dužan da dostavi resornom Ministarstvu. Za očekivati će uspješnost sprovođenja ovog Plana upravljanja za Park prirode Katič zavisi od raspoloživih materijalnih i ljudskih resursa za izvršavanje planiranih aktivnosti, te u skladu sa zakonodavnim okvirom kako samog upravljača, tako i drugih institucija koje dijele odgovornost u sprovođenju planiranih mjera i aktivnosti.

Postizanje specifičnih ciljeva kroz realizaciju definisanih aktivnosti u okviru prve tematske oblasti „**Prirodne vrijednosti**”, ostvariće se u određenoj mjeri na osnovu trenutno dostupnih ljudskih i tehničkih resursa sa kojima raspolaže JPMDCG, dok je za aktivnosti biološkog monitoringa neophodan nastavak saradnje sa stručnim institucijama za ove oblasti, prvenstveno sa Institutom za biologiju mora i Agencijom za zaštitu životne sredine. Takođe, u predstojećem periodu je planirano da JPMDCG intenzivira aktivnosti kontrole i evidencije korišćenja prirodnih resursa na dijelu zaštićenog područja, kao i ograničenje opsega dozvoljenih aktivnosti u zonama zaštite, što će svakako biti realizovano uz saradnju sa državnim institucijama u domenu pomorskog sektora. JPMDCG posebnu pažnju treba da posveti aktivnostima revidovanja Atlasa crnogorskih plaža i kupališta, Programa privremenih objekata u zoni morskog dobra i Ugovora sa zakupcima u cilju prepoznavanja mjera zaštite i ograničenja aktivnosti shodno režimima zaštite.

Što se tiče nadležnosti drugih uključenih institucija, posebnu pažnju treba usmjeriti na sektor ribarstva i podsticati učesnike u ovoj djelatnosti na savjesno i planirano iskorišćenje prirodnih resursa na održiv način kako bi se riblji fond očuvao, a s tim i ostale vrste morskog biodiverziteta. Takođe, intenzivni naponi se očekuju u dijelu prevencije negativnih uticaja na kvalitet vode i zemljišta na dijelu zaštićenog područja, prevencije zagađenja, akcije čišćenja i kontrole posjetilaca na ovom području, te kontrole i evidencije ribarskih aktivnosti.

Uzevši u obzir sve navedeno, JPMDCG u domenu sprovođenja Plana upravljanja Parkom prirode Katič treba da aktivno radi na prevazilaženju identifikovanih problema, što ukazuje na potrebu da se Planom predvide mjere i načini za saradnju, koordinisano djelovanje, unapređenje ljudskih, tehničkih i finansijskih kapaciteta, kao i edukacija i podizanje svijesti različitih korisničkih grupa. Finansijski troškovi za ovu grupu ciljeva ne bi trebalo da predstavljaju prepreku u realizaciji istih.

Tematska oblast „Prirodne vrijednosti” obuhvatiće, između ostalog aktivnosti kao što su monitoring vrsta i staništa, analiza podataka dobijenih od Agencije za zaštitu životne sredine, analiza uticaja čovjeka na biocenuzu na osnovu ispitivanja kvaliteta vode, uspostavljanje kontrole sidrenja iznad naselja morske trave (*Posidonia oceanica*), praćenje stanja kernje (*Epinephelus marginatus*), praćenje invazivnih vrsta i pojavljivanje zaštićenih vrsta riba, morskih gmizavaca i sisara učestvovanje u programima monitoringa i čišćenja otpada iz mora. Pored toga, u okviru ove oblasti, značajan napor će biti uložen i u saradnju sa partnerskim institucijama i organizacijama, uglavnom po pitanjima održavanja povoljnog stanja obalnih/kopnenih staništa i vrsta, izrada i donošenje sporazuma o saradnji, reviziju ugovora sa zakupcima plaža i drugo.

U okviru druge tematske oblasti „**Edukacija i posjećivanje**”, fokus u narednih pet godina biće stavljen na aktivnosti kao što su održavanje komunikacije sa zainteresovanim obrazovnim institucijama i turističkim sektorom. Prvenstveno, potrebno je osmisliti i nakon toga realizovati edukativne programe i programe programe turističkog posjećivanja Parka prirode Katič. Zatim, značajna sredstava upravljača biće usmjerena na postavljanje i održavanje turističke infrastrukture kako bi se omogućio bolji kontakt sa posjetiocima, kroz postavljanje info tabli, putokaza, mapa sa zonom ronjenja, kreiranje *web* stranice i poveznice za društvene mreže, podsticanje edukativnih programa i saradnje sa obrazovnim institucijama.

S tim u vezi, JPMDCG će ostvariti saradnju sa ustanovom "Crvena komuna" u Petrovcu, privatnim sektorom, posebno pružaocima usluga u turizmu, kao i sa lokalnim turističkim organizacijama, obrazovnim institucijama iz

Budve i Bara, Direkcijom za puteve i Upravom za kulturna dobra kao i nevladinim organizacijama oko postavljanja i kreiranja predmeta edukativnog sadržaja. Planirane aktivnosti za promociju Parka prirode Katič su od posebne važnosti za upoznavanje šire javnosti o značaju prirodnih i kulturnih vrijednosti ovog područja. Za ove aktivnosti, ostvariće se saradnja sa NVO sektorom, turističkim agencijama, medijima u cilju promocije i privlačenja turista.

Shodno planu upravljanja i procjeni finansijskih sredstava kojima bi se pokrile navedene aktivnosti u okviru ove tematske oblasti, procjena neophodnih finansijskih sredstava za realizaciju prevazilazi mogućnosti upravljača, zbog čega se očekuje podrška iz drugih izvora finansiranja u skladu sa Zakonom o zaštiti prirode.

Imajući u vidu da je za uspostavljanje efikasnog upravljanja zaštićenim područjima u moru, po prvi put u Crnoj Gori neophodna značajna ulaganja u kapacitete upravljača koji su obuhvaćeni u okviru treće tematske oblasti „**Kapaciteti upravljača i saradnje**”, sasvim je očekivano da JPMDCG ne raspolaže sredstvima za aktivnosti poput ulaganja u bolju tehničku opremljenost, nabavku savremene opreme i sredstava za kontrolu i zaštitu Parka prirode Katič, jačanje sopstvenih kapaciteta, učešća na međunarodnim seminarima i radionicama, posjeta i razmjena iskustava sa regionalnim institucijama sa istim i sličnim djelatnostima. U tom smislu očekuje se aktivna podrška nacionalnih i međunarodnih institucija i fondova koji bi mogli da se iskoriste preko realizacije investicionih i istraživačkih projekata bilo da se radi o projektima regionalnog ili međunarodnog nivoa.

Od primarnog je značaja očuvati ekološki nivo Parka prirode Katič, te obezbijediti održivi turizam, po mogućnosti pasivni, a ekonomske aktivnosti ograničiti na određen obim koji neće narušiti ravnotežu ekosistema. Jedan od većih pritisaka je proširenje građevinskog područja i u tom dijelu se očekuje neizostavna pomoć lokalnih samouprava i ministarstava i ostalih vladinih institucija kako bi se spriječila dalja ekspanzija privatnih građevinskih poduhvata koji narušavaju prirodni izgled ambijentalne cjeline zaštićenog područja. Takođe, JPMDCG ima neophodne kapacitete i dobru saradnju sa institucijama u domenu sprovođenja zakona, pri čemu se misli na očuvanje povoljnog stanja obalnih/kopnenih staništa i vrsta.

4. PLAN AKTIVNOSTI ZA UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM U PERIODU 2023-2027.

4.1. Način sprovođenja planiranih aktivnosti, mjera zaštite, očuvanja, upravljanja, unapređivanja i korišćenja zaštićenog područja

Ovim Planom upravljanja predviđena je realizacija ukupno 58 mjera i aktivnosti, a za svaku pojedinačnu mjeru i aktivnost definisani su: indikator sprovođenja, prioritet, dinamika sprovođenja, subjekti realizacije, indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti, te izvori obezbjeđivanja sredstava.

U cilju prepoznavanja prioriteta u realizaciji ovog plana upravljanja, u slučaju ograničenih kadrovskih i finansijskih kapaciteta, za svaku mjeru i aktivnost određena data je ocjena prioriteta u skladu sa skalom:

- Prioritet 1. ključne mjere i aktivnosti koje se moraju realizovati u datom vremenskom periodu;
- Prioritet 2. mjere i aktivnosti koje se trebaju realizovati uz određenu fleksibilnost u dinamici sprovođenja;
- Prioritet 3. mjere i aktivnosti koje se mogu realizovati ukoliko su na raspolaganju adekvatni finansijski i kadrovski resursi.

U skladu sa članom 58 Zakona o zaštiti prirode, ovaj Plan upravljanja za Park prirode Katič donosi Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma uz prethodno pribavljenu saglasnost Agencije za zaštitu životne sredine. Sprovođenje ovog plana vrši se putem operativnih Godišnjih programa upravljanja koje izrađuje i donosi JPMDCG i dostavlja ga Ministarstvu ekologije prostornog planiranja i urbanizma do 30. novembra tekuće godine za narednu godinu.

Takođe, resorno ministarstvo vrši nadzor i praćenje sprovođenja Plana upravljanja za Park prirode Katič, te je upravljač, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom dužno da do 1. marta tekuće godine dostavlja Izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja za prethodnu godinu.

Planom upravljanja za Park prirode Katič predviđene su mjere i aktivnosti koje upravljač, JPMDCG sprovodi samostalno, te mjere i aktivnosti koje se sprovode u saradnji sa drugim relevantnim institucijama i organizacijama,

a koje su navedene u tabelarnom prikazu, u koloni „subjekti realizacije“. U slučajevima kada je realizacija određene mjere ili aktivnosti u nadležnosti drugog subjekta realizacije, Javno preduzeće za upravljanje morskim dobrom će, u skladu sa predviđenom vremenskom dinamikom inicirati sprovođenje mjere i aktivnosti.

U cilju ostvarivanja bolje saradnje sa institucijama i lokalnim stanovništvom za realizaciju predviđenih mjera i aktivnosti, planira se potpisivanje sporazuma, ugovora i memoranduma o saradnji, a posebna mjera CC1 „Formirati savjetodavno tijelo PP Katič u saradnji sa organizacijama i institucijama na lokalnom i nacionalnom nivou, te održavati redovne sastanke istog“ predviđa formiranje stalnog Savjetodavnog tijela za upravljanje Parkom prirode Katič.

Praćenje realizacije mjera i aktivnosti iz ovog Plana upravljanja vrši Vlada Crne Gore, kojoj Ministarstvo za ekologiju, prostorno planiranje i urbanizam dostavlja na usvajanje Izvještaj o realizaciji plana upravljanja Parkom prirode Katič, a koji se priprema na osnovu godišnjih Izvještaja koje dostavlja upravljač, JPMDCG. Ovaj Izvještaj, u skladu sa članom 59 Zakona o zaštiti prirode sadrži podatke o:

- 1) realizaciji mjera zaštite;
- 2) realizaciji plana po indikatorima praćenja uspješnosti realizacije plana;
- 3) posjetama zaštićenim područjima;
- 4) finansijskim sredstvima utrošenim za zaštitu i ostvarenim prihodima od naknada za korišćenje zaštićenih područja i područja ekološke mreže.

4.2. Plan aktivnosti upravljanja zaštićenim područjem (tabelarni prikaz planiranih aktivnosti, po tematskim oblastima koje imaju svoje specifične ciljeve, sa definisanim prioritetima i indikatorima njihovog sprovođenja, zaduženim subjektima/odgovornim licima, rokovima i procijenjenim troškovima realizacije)

Dugoročni cilj: Očuvano evidentirano stanje populacija vrsta i staništa značajnih za zaštitu, te predionih karakteristika Parka prirode											
KOD	Mjere i aktivnosti:	Indikator sprovođenja mjera i aktivnosti:	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Subjekti realizacije:	Indikativna procjena sredstava potrebnih za sprovođenje mjera i aktivnosti:	Izvori obezbjeđivanja sredstava:
				G1	G2	G3	G4	G5			
Specifični cilj AA: Očuvati povoljno stanje morskih staništa i vrsta u odnosu na stanje prethodno evidentirano u Studiji zaštite za zaštićeno područje Park prirode Katič 2020.											
AA1	Sprovesti monitoring biocenoza naselja morske trave (<i>Posidonia oceanica</i>) u skladu sa nacionalnim i međunarodnim protokolima.	Izvještaj o stanju	1						JPMDCG, IBM, AZŽS, NVO	22.500,00	JPMDCG, MF, BCG, JLS
AA2	Sprovesti monitoring koraligena kod Kraljičine plaže (Vežirovo sidrište).	Izvještaj o stanju	1						JPMDCG, IBM, AZŽS, NVO	4.500,00	JPMDCG, MF, BCG, JLS
AA3	Koristiti dostupne podatke monitoringa stanja morske sredine od AZŽS.	Izvještaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja Baza podataka	3						JPMDCG, AZŽS, IBM	0,00	JPMDCG
AA4	Uspostaviti i sprovesti redovnu kontrolu sidrenja/aktivnosti iznad naselja morske trave (<i>Posidonia oceanica</i>) u II zoni zaštite.	Službene zabilješke; Dnevnik o terenskom radu čuvara prirode-zaštitara	1						JPMDCG, UPSUL, UP, ISP, UIP	0,00	JPMDCG
AA5	Koristiti dostupne podatke monitoringa invazivnih morskih vrsta.	Izvještaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	3						JPMDCG, AZŽS, IBM, NVO, RK, R	0,00	JPMDCG
AA6	Učestvovati u realizaciji Programa monitoringa otpada u moru, prema potrebama i mogućnostima.	Izvještaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	3						JPMDCG, AZŽS, IBM, JLS	0,00	JPMDCG

Park prirode Katič – Plan upravljanja 2023-2027. godine

AA7	Sprovoditi akcije uklanjanja otpada iz mora u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	2						JPMDCG, MEPPU, NVO, IBM, AZZZŠ, RK, R KPBD, KPBR, JLS, UPSUL,	10.000,00	JPMDCG, MEPPU, AZZZŠ, JLS, NVO, MF DN
AA8	Posticati sektor ribarstva u praćenju stanja ribljih populacija na području PP Katič.	Broj sastanaka; Broj dopisa	1						JPMDCG, MPŠV/DZR, IBM, R	0,00	JPMDCG
AA9	Pratiti stanje Kernje (<i>Epinephelus marginatus</i>) na području PP Katič.	Izveštaji o realizaciji 2 godine ili sve godine	2						JPMDCG, IBM, AZZZŠ, MEPPU, NVO	16.000,00	JPMDCG, IBM, AZZZŠ, MEPPU, NVO, MF
AA10	Voditi evidenciju o ribarskim aktivnostima u području PP Katič (<i>broj brodova, kontrola dozvola, kontrola ulova, i sl</i>).	Baza podataka 2 godine ili sve godine	1						JPMDCG, JLS,MPŠV, RI	0,00	JPMDCG
AA11	Evidentirati pojavljivanje zaštićenih vrsta riba, morskih gmizavaca i sisara primjenom dostupnih i adekvatnih novih tehnologija.	Baza podataka	3						JPMDCG, RK, R, NVO	0,00	JPMDCG
AA12	Koristiti dostupne podatke monitoringa morskih ptica.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	3						JPMDCG, AZZZŠ, NVO	0,00	JPMDCG
AA13	Sarađivati s IBM u cilju inventarizacije vrste <i>Pinna nobilis</i> i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa vrste.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	2						JPMDCG, IBM	4.000,00	IBM, JPMDCG
AA14	Pratiti čovjekov uticaj na morski ekosistem PP Katič na osnovu sanitarnog kvaliteta morske vode.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja; Izveštaj o sanitarnom kvalitetu morske vode na javnim kupalištima	2						JPMDCG, IBM	0,00	JPMDCG, IBM
AA15	Prikupiti dostupne podatke o speleološkim objektima na području PP Katič.	Baza podataka	1						JPMDCG, IBM, NVO, JLS	0,00	JPMDCG

AA16	Nadograditi postojeću bazu podataka zaštićenih područja podacima o morskim zaštićenim područjima.	Funkcionalna baza podataka	1						JPMDCG	7.500,00	JPMDCG
Specifični cilj AB: Očuvati stanje obalnih/kopnenih staništa i vrsta u odnosu na stanje prethodno evidentirano u Studiji zaštite za zaštićeno područje Park prirode Katič 2020.											
AB1	Sprovesti inventarizaciju kopnenih staništa (1240, 5330, 1210) značajnih za zaštitu i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa staništa 1210.	Izveštaj o stanju	1						JPMDCG, AZZZŠ, UCG	1.000,00	JPMDCG, AZZZŠ, MF, BCG, NVO, UCG
AB2	Sprovesti akcije uklanjanja otpada iz pećina i sa plaža u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	2						JPMDCG, MEPPU, NVO, IBM, AZZZŠ, KPBD, KPBR, JLS	5.000,00	JPMDCG, MEPPU, AZZZŠ, JLS, KPBD, KPBR, NVO, MF, DN
AB3	Revidovati Atlas crnogorskih plaža i kupališta u cilju prepoznavanja kupališta koja se nalaze u zaštićenom području PP Katič.	Revidovan Atlas crnogorskih plaža i kupališta	1						JPMDCG	0,00	JPMDCG
AB4	Inicirati i učestvovati u reviziji Programa privremenih objekata u zoni morskog dobra uvažavajući ograničenja aktivnosti shodno režimu zaštite III stepena.	Broj dopisa i sastanaka	1						JPMDCG, MEPPU	0,00	JPMDCG
AB5	Revidovati Ugovore sa zakupcima kupališta u zaštićenom području PP Katič sa ciljem prepoznavanja mjera zaštite životne sredine ovog područja.	Revidovani ugovori	1						JPMDCG, AZZZŠ, ZK	0,00	JPMDCG
AB6	Sarađivati sa UIP u cilju kontrole poštovanja predviđenih mjera zaštite životne sredine u prostoru PP Katič.	Broj upućenih dopisa; Broj zajedničkih kontrola	3						JPMDCG, UIP, ZK, JLS	0,00	JPMDCG

Dugoročni cilj: Posjećivanje na području Parka prirode Katič je bolje organizovano i unaprijeđeno novim edukativno-interpretativnim sadržajima u cilju usmjeravanja ka destinaciji održivog turizma											
KOD	Mjere i aktivnosti	Indikator sprovođenja mjera i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Subjekti realizacije	Indikativna procjena sredstava potrebna za sprovođenje mjera i aktivnosti	Izvori obezbjeđivanja sredstava
				G1	G2	G3	G4	G5			
Specifični cilj BA: Posjećivanje Parka prirode Katič zasniva se na saradnji upravljača i turističkog sektora i obogaćeno je novim posjetiteljskim sadržajima.											
BA1	Osmisliti edukativne programe i programe posjećivanja PP Katič.	Broj osmišljenih programa	2						JPMDCG, TOBD, TOBR, NVO, NTO, K	6.000,00	JPMDCG, MF
BA2	Sprovoditi edukativne programe namijenjene akterima u turističkom sektoru.	Osmišljen edukativni program; Broj održanih radionica za pružatelje usluga u turizmu	2						JPMDCG, NTO, NVO, LTO, MERT, K, RK, R, JLS	6.000,00	JPMDCG, NTO, LTO, NVO, MF
BA3	Uspostaviti saradnju sa osnovnim i srednjim školama u cilju sprovođenja edukativnih aktivnosti za učenike.	Broj edukativnih aktivnosti; Broj učenika uključenih u programe	1						JPMDCG, JUOŠ, JUSŠ	7.500,00	JPMDCG, MEPPU, JUOŠ, JUSŠ, NVO, MF
BA4	Inicirati uvrštavanje teme morskih zaštićenih područja u zvanične programe edukacije turističkih vodiča	Broj dopisa; Broj sastanaka	1						JPMDCG, UCG, FBT, VCG, NTO, LTO	0,00	JPMDCG
BA5	Podsticati lokalnu turističku organizaciju na očuvanje tradicionalnog nasljeđa kroz razni kulturno-zabavni program.	Broj upućenih dopisa; Broj održanih manifestacija	3						JPMDCG, NTO, LTO, JLS, NVO	0,00	JPMDCG
BA6	Inicirati izmjene zakonodavnog okvira u cilju boljeg i efikasnijeg upravljanja i zaštite Parka prirode Katič.	Broj upućenih dopisa; Izmjenjeno zakonodavstvo	3						JPMDCG, VLCG	0,00	JPMDCG

Specifični cilj BB: Povećana je informisanost i svijest posjetilaca o prirodnim, kulturnim i tradicionalnim vrijednostima parka u odnosu na stanje prije proglašenja zaštićenog područja.											
BB1	Izraditi foto i video materijal sa područja PP Katič (kopno i more).	Baza foto i video dokumentacije	1						JPMDCG, PF	6.000,00	JPMDCG
BB2	Izraditi i održavati posebnu web stranicu PP Katič u okviru postojeće web stranice JPMDCG.	Izrađena i funkcionalna web stranica	1						JPMDCG, P, K	4.500,00	JPMDCG
BB3	Otvoriti i održavati profile PP Katič na društvenim mrežama Instagram i Facebook.	Otvoren profil na društvenoj mreži Instagram; Otvoren profil na društvenoj mreži Facebook	1						JPMDCG	0,00	JPMDCG
BB4	Uspostaviti i obilježavati Dan PP Katič	Obilježen dan PP Katič	2						JPMDCG	3.500,00	JPMDCG
BB5	Izraditi promotivno edukativni materijal o vrijednostima PP Katič.	Broj izrađenih promotivno-edukativnih materijala	2						JPMDCG	7.500,00	JPMDCG
BB6	Razviti (osmisлити) programe volontiranja.	Razvijeni programi	2						JPMDCG, VCG	2.000,00	JPMDCG, MF
BB7	Inicirati učešće u TV i radioemisijama koje imaju za cilj informisanje javnosti o značaju i zaštiti PP Katič.	Broj TV i radio gostovanja	2						JPMDCG	0,00	JPMDCG
BB8	Osmisliti i sprovesti ankete po pitanju stepena zadovoljstva posjetilaca prilikom boravka u Parku.	Broj anketiranih posjetilaca Parka	2						JPMDCG, NVO	2.000,00	JPMDCG, NVO, MF
BB9	Organizovati stručno-naučnu konferenciju sa međunarodnim učešćem.	Izveštaj o organizovanoj stručno-naučnoj konferenciji	2						JPMDCG	6.000,00	JPMDCG, MEPPU, AZZZS, MF

Specifični cilj BC: Posjetiteljska infrastruktura zadovoljava potrebe posjetilaca, a uvažava prirodne i kulturne vrijednosti zaštićenog područja												
BC1	Redovno održavati postojeće informativne table	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja; Ugovor o održavanju infrastrukture	1							JPMDCG, PS/P	5.000,00	JPMDCG
BC2	Inicirati postavljanje putokaza za PP Katič na glavnim putevima.	Broj dopisa; Broj održanih sastanaka	3							JPMDCG, MERT, DP	0,00	JPMDCG
BC3	Izraditi Analizu mogućnosti uspostavljanja zona ronjenja i definisati kriterijume za korisnike.	Izrađena Analiza; Prijedlog zona ronjenja sa definisanim kriterijumima za korisnike.	2							JPMDCG, IBM, UZZKD, RK	8.000,00	JPMDCG
BC4	Uspostaviti info punkt kroz kancelariju za pružanje informacija za posjetioce PP Katič.	Uspostavljen informativni centar	1							JPMDCG,	10.000,00	JPMDCG, OPBD, "Crvena komuna"
BC5	Obnoviti staru i postaviti novu infrastrukturu za posjetioce duž šetališnih staza.	Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja; Ugovor o održavanju infrastrukture	1							JPMDCG, OPBD, OPBR, KPBD, KPBR, NVO	5.000,00	JPMDCG, MEPPU, AZZZS, JLS, KP, MF
BC6	Izraditi Plan postavljanja sidrišta sa definisanim zonama na prostoru PP Katič.	Plan postavljanja sidrišta	1							JPMDCG, UPSUL	12.000,00	JPMDCG, UPSUL

Dugoročni cilj: ojačani kadrovski i materijalni kapaciteti upravljača i unaprijeđena saradnja sa organizacijama i institucijama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou za potrebe efikasnijeg upravljanja morskim zaštićenim područjem

KOD	Mjere i aktivnosti:	Indikator sprovođenja mjera i aktivnosti:	PRIORITET	Dinamika sprovođenja:					Subjekti realizacije:	Indikativna procjena sredstava potrebna za sprovođenje mjera i aktivnosti:	Izvori obezbjeđivanja sredstava:
				G1	G2	G3	G4	G5			
Specifični cilj CA: Podignut nivo znanja i vještina zaposlenih u JPMDCG o upravljanju zaštićenim područjem u odnosu na stanje prije proglašenja Parka prirode.											

CA1	Prilagoditi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta potrebama upravljanja morskim zaštićenim područjem.	Broj sistematizovanih radnih mjesta za pitanja zaštite prirode	1						JPMDCG	0,00	JPMDCG
CA2	Inicirati i učestvovati na nacionalnim i međunarodnim radionicama, obukama i sastancima sa temom upravljanja morskim zaštićenim područjima.	Broj upućenih inicijativa; Broj radionica, obuka i sastanaka na kojima su predstavnici JPMDCG uzeli učešće	2						JPMDCG, MEPPU, AZZZŠ, NVO	6.000,00	JPMDCG, MF
CA3	Inicirati i realizovati posjetu zaštićenim područjima u moru sa ciljem razmjene iskustava.	Broj realizovanih posjeta; Broj predstavnika JPMDCG	2						JPMDCG, MEPPU, AZZZŠ, NVO, MF	9.000,00	JPMDCG, MEPPU, AZZZŠ, NVO, MF
CA4	Organizovati i učestvovati na obukama za korišćenje i rad u GIS bazama podataka, kao i za korišćenje i primjenu adekvatnih novih tehnologija	Broj obuka; Broj obučeni predstavnika upravljača	2						JPMDCG, NMP	5.000,00	JPMDCG, MF
Specifični cilj CB: Povećana opremljenost JPMDCG u cilju efikasnijeg upravljanja morskim zaštićenim područjem											
CB1	Obezbijediti plovilo za vršenje kontrole sa morske strane zaštićenog područja.	Broj kupljenih plovila	1						JPMDCG, MEPPU, AZZZŠ	66.666,00	JPMDCG, MEPPU, AZZZŠ, MF
CB2	Obezbijediti uniformu za lica zadužena za poslove čuvanja zaštićenog prirodnog dobra-zaštitare.	Popis uniforme	1						JPMDCG	7.000,00	JPMDCG, MF
CB3	Obezbijediti opremu za svakodnevni rad zaštitara na terenu (<i>dvogled, fotoaparati, megafon, pištaljka i sl</i>).	Popis opreme	1						JPMDCG	8.000,00	JPMDCG, MF
CB4	Obezbijediti i održavati opremu upravljača za sprovođenje kontrole područja PP Katič (<i>foto kamere, foto zamke, lap top, dron</i>).	Popis opreme	1						JPMDCG	44.000,00	JPMDCG, MF
CB5	Obezbijediti eko bove za sidrenje plovila.	Broj kupljenih bova	2						JPMDCG	23.000,00	JPMDCG, MF

CB6	Obezbjediti obuku zaposlenima JPMD za korišćenje drona.	Izveštaj o održanoj obuci	2						JPMDCG, K, P, NVO	1.000,00	JPMDCG, MF
Specifični cilj CC: Unaprjedene postojeće i ostvarene nove saradnje sa organizacijama i institucijama na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou											
CC1	Formirati savjetodavno tijelo PP Katič u saradnji sa organizacijama i institucijama na lokalnom i nacionalnom nivou, te održavati redovne sastanke istog.	Broj održanih sastanaka; Izveštaj o realizaciji Godišnjeg programa upravljanja	2						JPMDCG, MEPPU, AZŽS, NVO, JLS, NVO, LU, LTO	2.500,00	JPMDCG
CC2	Inicirati učlanjenje i održavati članstvo JPMDCG u međunarodnim organizacijama.	Upućena inicijativa; Potvrda o učlanjenju	2						JPMDCG	5.000,00	JPMDCG
CC3	Inicirati saradnju sa Opštinama Bar i Budva u cilju izrade Plana zaštite od požara.	Broj dopisa; Broj sastanaka	1						JPMDCG, JLS	0,00	JPMDCG
CC4	Učestvovati u postupcima donošenja zakonskih i podzakonskih akata, te planskih dokumenata relevantnih za morska zaštićena područja.	Broj dopisa; Broj sastanaka	1						JPMDCG	0,00	JPMDCG
CC5	Inicirati prepoznavanje i uključivanje JPMDCG kao aktera u radu komisija i radnih tijela koja donose odluke u vezi sa zaštićenim područjima.	Broj dopisa; Broj sastanaka	1						JPMDCG, AZŽS, MEPPU, JLS	0,00	JPMDCG

5. SMJERNICE ZA SPROVOĐENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI

Shodno tematskim oblastima definisanim u Planu aktivnosti upravljanja, daju se sljedeće smjernice za sprovođenje.

1. Prirodne vrijednosti

- Upravljač će sprovođiti aktivnosti inventarizacije i monitoringa kopnenih i morskih staništa, biljnih i životinjskih vrsta u skladu sa preporukama naučnih i stručnih institucija i organizacija u optimalnim vremenskim periodima za svaku pojedinačnu vrstu monitoringa. Shodno tome, Upravljač će periodično sprovođi aktivnosti monitoringa morskog područja zavisno od vrsta i fenomena koji se prate, a definisani su planom aktivnosti.
- Prikupljanje podataka o invazivnim vrstama i stanja morske životne sredine će uslijediti nakon monitoringa pri čemu će biti formirana baza podataka sa najvažnijim informacijama vezanim za morsko zaštićeno područje Park prirode Katič.
- Kontrola sidrenja i nedozvoljenih aktivnosti u zaštićenom području će se sprovođiti preko nadzornih kamera, kao i alarmima dobijenim od strane partnerskih institucija čiji je nadležnost nadzor mora.
- Upravljač će zajedno sa ostalim nadležnim opštinskim službama vršiti periodične akcije uklanjanja otpada iz zaštićenog područja uključujući morski, kopneni dio, kao i speleološke objekte Parka.
- U određenim intervalima sprovođiće se procjena uticaja aktivnosti ljudskog faktora na ekosistem zaštićenog područja preko mjerenja kvaliteta vode u zaštićenom području.
- Kroz saradnju sa sektorom ribarstva pratiće se stanje ribljeg fonda, te napraviti evidencije o ribarskim aktivnostima.
- Kroz saradnju sa svim korisnicima prostora evidentiraće se pojavljivanje zaštićenih vrsta riba, morskih gmizavaca i sisara i dr. na području Parka.
- Od strane Upravljača izvršiće se revizija nekoliko važnih dokumenata, kao što je Atlas crnogorskih plaža i kupališta u cilju prepoznavanja kupališta koja se nalaze u zaštićenom području Parka prirode Katič;
- Kroz saradnju sa nadležnim organima revidovaće se Program privremenih objekata u zoni morskog dobra, uvažavajući ograničenja aktivnosti za zonu zaštite III stepena, a samim tim i ugovori sa zakupcima kupališta kako bi se adekvatno sprovele sve mjere zaštite.

2. Edukacija i posjećivanje

- Za potrebe postavljanja i mogućnosti redovnog održavanja informativnih tabli, mapiraće se lokacije od strane Upravljača a za izradu istih koristiti materijale otporne na meteorološke uslove.
- Kroz saradnju sa nadležnim organima postaviće se putokazi na magistralnim putevima radi usmjeravanja posjetioca.
- U skladu sa razvojem zakonodavnog okvira iniciraće se izrada Analize mogućnosti i definisanja morskih zona u kojima će biti dozvoljeno ronjenje uz propisane uslove.
- Kroz izradu studije za postavljanje plutača definišaće se smjernice i uslovi za vezivanje plovila na morskim dijelu Parka.
- Sadržaj promocije i interaktivni komunikacijski alati na posebnoj *web* stranici za Park prirode Katič i posebni profili na društvenim mrežama, biće prilagođeni različitim dobnim i interesnim skupovima.
- Upravljač će razvijati i prilagođavati različite oblike informisanja posjetioca i korisnika o pravilima ponašanja na području Parka.
- U svim promotivnim materijalima primjenjivaće se definisani vizuelni identitet Parka uključujući i slogan „Zagrlj more”.
- Upravljač će aktivno sarađivati sa lokalnim zajednicama i podsticati ponudu lokalnih tradicionalnih proizvoda i gastronomskih specifičnosti ovog kraja.
- Organizacija kulturnih, sportskih i drugih manifestacija, će se sprovođiti i promovisati u saradnji sa zainteresovanim stranama u skladu sa režimima zaštite.
- Upravljač će kontinuirano sarađivati sa Nacionalnom i lokalnim turističkim organizacijama na aktivnostima promocije prirodne i kulturne baštine Parka na lokalnom, nacionalnom, regionalnom i međunarodnom nivou.
- Kako bi se doprinijelo većoj osviještenosti javnosti o vrijednostima prirode i potrebi njenog očuvanja, Upravljač će kroz bliske saradnje sa javnim obrazovnim ustanovama razvijati programe edukacije, te ih nuditi različitim korisnicima i posjetiocima Parka.
- Audio-video snimanja u komercijalnu svrhu obavljaju se samo uz prethodno odobrenje i ugovor sa Upravljačem, koji prati snimanje i može tražiti i naknadu zbog nadzora. Izvođač snimanja ne smije snimanja izvoditi na način koji je štetan za prirodu.

- U cilju adekvatne informisanosti korisnika i posjetilaca Parka, Upravljač će razviti i ponuditi programe edukacije pružateljima usluga (agencije, RK, organizatori izleta brodom, turistički vodiči i dr).

3. Kapaciteti upravljača i saradnja

- Upravljač će svakodnevno pratiti aktivnosti i stanje na cijelom području Parka, a za nadzor morskog dijela koristiće online platformu *Pelagus*. Nadzor se izvodi kontinuirano od strane ovlaštenog čuvara prirode – zaštitara u saradnji sa nadležnim organima.
- Upravljač će sprovoditi kontinuirano praćenje i redovan obilazak zaštićenog područja svopstvenim plovilima i drugom odgovarajućom opremom koja će ujedno biti na raspolaganju i kao podrška izvođenju aktivnosti istraživanja i monitoringa prisutnih vrsta.
- Upravljač će prilagoditi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta potrebama upravljanja morskim zaštićenim područjem za Park prirode Katič.
- U svrhu jačanja kapaciteta zaposlenih na stručnim i nadzornim poslovima zaštite prirode, Upravljač će učestvovati u naučno-istraživačkim projektima i inicijativama, finansiranim iz nacionalnih ili međunarodnih fondova, te specijalizovanim obukama iz različitih domena važnih za efikasno upravljanje morskim zaštićenim područjima.
- Učlanjivanjem u regionalne i međunarodne mreže upravljača morskim zaštićenim područjima, Upravljač će uspostaviti razmjenu iskustva i primjere dobrih praksi efikasnih upravljanja.
- Kao primjer dobre prakse uključivanja zainteresovanih strana u upravljanje morskim zaštićenim područjima, Upravljač će formirati savjetodavno tijelo za Park prirode Katič.
- Upravljač će pokazati interes za učestvovanje u postupcima donošenja zakonskih i podzakonskih akata, te planskih dokumenata relevantnih za morska zaštićena područja.

6. SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE PLANIRANIH AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA I MJERA ZAŠTITE I IZVORI OBEZBJEĐIVANJA SREDSTAVA

6.1. Finansiranje Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore

JPMDCG osnovano je i posluje u javnom interesu, što znači da nema akumulaciju dobiti, već su ukupni prihodi jednaki rashodima.

Ciljevi koji treba da budu ispunjeni su:

- zakonitost korišćenja sredstava, korišćenje sredstava za namjene utvrđene Zakonom o morskome dobru;
- koordinacija sa primorskim opštinama u postupku definisanja prioriternih ulaganja, veći stepen komunalnog održavanja i uređenja zone morskog dobra u saradnji sa primorskim opštinama sa planiranjem više sredstava i iz više različitih izvora za ovu namjenu;
- zaštita, očuvanje i uređenje prirodnih plaža i izgradnja novih kupališta, održavanje i unapređenje stanja u zaštićenim prirodnim dobrima u zoni morskog dobra, unapređenje zone kroz integralno upravljanje obalom;
- realizacija važnih infrastrukturnih investicija, realizacija zakonskih obaveza Javnog preduzeća.

Na osnovu ZMD i Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, donosi se Godišnji Plan korišćenja finansijskih sredstava Javnog preduzeća po sljedećem postupku:

- priprema nacрта Plana u okviru stručne službe Javnog preduzeća;
- usvajanje Plana od strane Upravnog odbora Javnog preduzeća;
- dobijanje saglasnosti od Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma;
- dobijanje saglasnosti od Vlade Crne Gore;
- plan korišćenja finansijskih sredstava je osnov za izradu Plana javnih nabavki;
- postupanje i praćenje pozicija iz Plana korišćenja sredstava;
- na kraju kalendarske godine vrši se izrada Završnog računa (*bilans stanja, bilans uspjeha, statistički aneks, promjene na kapitalu, tok gotovine, napomene uz finansijske izvještaje i izvještaj menadžmenta*);
- završni račun usvaja Upravni odbor Javnog preduzeća;
- usvojeni Završni račun se predaje Upravi prihoda i Carina (Ministarstvo finansija i socijalnog staranja);
- sredstva za nerealizovane aktivnosti se prenose u sljedeću godinu i imaju posebnu poziciju u Planu korišćenja sredstava kao „prenesene aktivnosti“.

Financijska sredstva Javnog preduzeća troše se u skladu sa zakonom i opštim aktima preduzeća, donijetim odlukama, planovima i programima rada, zaključenim ugovorima i drugim aktima u cilju izvršavanja obaveza i zadataka iz nadležnosti Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore.

Raspodjela prihoda i rashoda se vrši na osnovu godišnjeg Plana korišćenja finansijskih sredstava Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom Crne Gore (na osnovu Zakona o morskom dobru i Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata). Plan se sastoji od:

- investicionih ulaganja (izrada tehničke dokumentacije, elaborati, studije, geodetska snimanja, recenzije, izvođenje radova sa nadzorom);
- tekućeg održavanja zone morskog dobra (sanacije obale, uklanjanje objekata, ugovori sa lokalnim Komunalnim preduzećima, i dr);
- monitoringa i praćenja stanja životne sredine (kvalitet vode za kupanje, praćenje stanja u parkovima prirode, istraživanje i mapiranje bioloških i ekoloških parametara obale i mora, i dr);
- ostalih poslovnih rashoda (troškovi struje, vode, telefon, internet, reklama, zakup prostroija, kancelarijski materijal, održavanje higijene i ostali režijski troškovi);
- učešća u međunarodnim projektima (kofinansiranje);
- nabavke osnovnih sredstava (nabavka opreme, vozila i dr);
- zarada i ostalih ličnih primanja zaposlenih;
- prenesenih aktivnosti.

Finansiranje preduzeća vrši se iz budžeta Javnog preduzeća koji obuhvata sljedeće prihode i rashode.

- **Prihodi:**
  - naplata naknade za korišćenje morskog dobra (*kupališta, privremeni objekti, terase, pristaništa, privezišta, sidrišta, objekti na rijeci Bojani, ustupanje luka od lokalnog značaja, i sl*);
  - ostali poslovni prihodi (*naplata garancija, otkup tenderske dokumentacije, izdavanje UT uslova, prihodi od međunarodnih projekata refundacija, donacije i sl*).

- **Rashodi:**

Financijska sredstva Javnog preduzeća troše se u skladu sa zakonom i opštim aktima preduzeća, donijetim odlukama, planovima i programima rada, zaključenim ugovorima i drugim aktima, u cilju izvršavanja obaveza i zadataka iz nadležnosti Javnog preduzeća.

- investiciona ulaganja (*izrada tehničke dokumentacije, elaborati, studije, geodetska snimanja, recenzije, izvođenje radova sa nadzorom*);
- tekuća održavanja zone morskog dobra (*sanacije obale, uklanjanje objekata, ugovori sa lokalnim Komunalnim preduzećima, i dr*);
- monitoring i praćenje stanja životne sredine (*kvalitet vode za kupanje, praćenje stanja u rezervatima/parkovima prirode u morskome području, istraživanje i mapiranje bioloških i ekoloških parametara obale i mora, i dr*);
- ostali poslovni rashodi (*troškovi struje, vode, telefon, internet, reklama, zakup prostorija, kancelarijski materijal, održavanje higijene i ostali režijski troškovi*);
- učešće u međunarodnim projektima (*kofinansiranje*);
- nabavka osnovnih sredstava (*nabavka opreme, vozila i dr.*);
- zarade i ostala lična primanja zaposlenih;
- prenesene aktivnosti.

6.2. Procjena finansijskih sredstva za upravljanje Parkom prirode Katič

Planiranje godišnjeg fiskalnog okvira zasnovano je na ciljevima koji treba da se ostvare. Za procjenu neophodnih sredstava potrebno je napraviti specifikaciju opreme i sistematizaciju radnih mjesta što će zavistiti od aktivnosti koje će upravljač obavljati. Izgradnju kapaciteta treba razvijati postupno u narednih pet godina, pa se na samom početku ne može očekivati da će upravljač u potpunosti moći sopstvenim kapacitetima da odgovori na sve zahtjeve. Vezano za planirani razvoj, urađene su projekcije finansijskih pokazatelja za period od jedne fiskalne godine. Uzeti su u obzir trendovi poslovanja u prethodnim godinama, i poslovna politika menadžmenta, vezana za budući rast i razvoj preduzeća.

Financijska sredstva za rad JPMDCG osiguravaju se iz sopstvenih prihoda.

Godišnji troškovi po tematskoj oblasti A:

KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Indikativna procjena sredstava potrebna za sprovođenje mjera i aktivnosti
			Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	
AA1	Sprovesti monitoring biocenoza naselja morske trave (<i>Posidonia oceanica</i>) u skladu sa nacionalnim i međunarodnim protokolima.	1	0,00	0,00	0,00	22 500,00	0,00	22 500,00
AA2	Sprovesti monitoring koraligena kod Kraljičine plaže (Vezirovo sidrište).	1	0,00	0,00	4 500,00	0,00	0,00	4 500,00
AA7	Sprovesti akcije uklanjanja otpada iz mora u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	2	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	10 000,00
AA9	Pratiti stanje Kernje (<i>Epinephelus marginatus</i>) na području PP Katič.	2	0,00	8 000,00	0,00	0,00	8 000,00	16 000,00
AA13	Sarađivati s IBM u cilju inventarizacije vrste <i>Pinna nobilis</i> i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa vrste.	2	800,00	800,00	800,00	800,00	800,00	4 000,00
AA16	Nadograditi postojeću bazu podataka zaštićenih područja podacima o morskim zaštićenim područjima.	1	1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	7 500,00
UKUPNO Specifični cilj AA:			4 300,00	12 300,00	8 800,00	26 800,00	12 300,00	64 500,00
AB1	Sprovesti inventarizaciju kopnenih staništa (1240, 5330, 1210) značajnih za zaštitu i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa staništa 1210.	1	1 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	1 000,00
AB2	Sprovesti akcije uklanjanja otpada iz pećina i sa plaža u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	2	0,00	2 500,00	0,00	0,00	2 500,00	5 000,00
UKUPNO Specifični cilj AB:			1 000,00	2 500,00	0,00	0,00	2 500,00	6 000,00
UKUPNO Tematska oblast A			5 300,00	14 800,00	8 800,00	26 800,00	14 800,00	70 500,00

Godišnji troškovi po tematskoj oblasti B

KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Indikativna procjena sredstava potrebna za sprovođenje mjera i aktivnosti
			Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	
BA1	Osmisliti edukativne programe i programe posjećivanja PP Katič.	2	3 000,00	3 000,00	0,00	0,00	0,00	6 000,00
BA2	Sprovesti edukativne programe namijenjene akterima u turističkom sektoru.	2	0,00	0,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	6 000,00
BA3	Uspostaviti saradnju sa osnovnim i srednjim školama u cilju sprovođenja edukativnih aktivnosti za učenike.	1	1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	7 500,00
UKUPNO Specifični cilj BA:			4 500,00	4 500,00	3 500,00	3 500,00	3 500,00	19 500,00
BB1	Izraditi foto i video materijal sa područja PP Katič (kopno i more)	1	2 000,00	2 000,00	0,00	2 000,00	0,00	6 000,00
BB2	Izraditi i održavati posebnu web stranicu PP Katič u okviru postojeće web stranice JPMDCG.	1	2 000,00	625,00	625,00	625,00	625,00	4 500,00
BB4	Uspostaviti i obilježavati Dan PP Katič.	2	700,00	700,00	700,00	700,00	700,00	3 500,00

Park prirode Katič – Plan upravljanja 2023-2027. godine

BB5	Izraditi promotivno edukativni materijal o vrijednostima PP Katič.	2	1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	7 500,00
BB6	Razviti (osmisлити) programe volontiranja.	2	0,00	0,00	0,00	1 000,00	1 000,00	2 000,00
BB8	Osmisliti i sprovesti ankete po pitanju stepena zadovoljstva posjetilaca prilikom boravka u Parku.	2	0,00	500,00	500,00	500,00	500,00	2 000,00
BB9	Organizovati stručno-naučnu konferenciju sa međunarodnim učesćem.	2	0,00	0,00	0,00	0,00	6 000,00	6 000,00
UKUPNO Specifični cilj BB:			6 200,00	5 325,00	3 325,00	6 325,00	10 325,00	31 500,00
BC1	Redovno održavati postojeće informativne table.	1	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	5 000,00
BC3	Izraditi Analizu mogućnosti uspostavljanja zona ronjenja i definisati kriterijume za korisnike.	2	0,00	8 000,00	0,00	0,00	0,00	8 000,00
BC4	Uspostaviti info punkt kroz kancelariju za pružanje informacija za posjetioce PP Katič.	1	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	10 000,00
BC5	Obnoviti staru i postaviti novu infrastrukturu za posjetioce duž šetališnih staza.	1	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	5 000,00
BC6	Izraditi Plan postavljanja sidrišta sa definisanim zonama na prostoru PP Katič.	1	0,00	12 000,00	0,00	0,00	0,00	12 000,00
UKUPNO Specifični cilj BC:			4 000,00	24 000,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00	40 000,00
UKUPNO Tematska oblast B			14 700,00	33 825,00	10 825,00	13 825,00	17 825,00	91 000,00

Godišnji troškovi po tematskoj oblasti C

KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Dinamika sprovođenja					Indikativna procjena sredstava potrebna za sprovođenje mjera i aktivnosti
			Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	
CA2	Inicirati i učestvovati na nacionalnim i međunarodnim radionicama, obukama i sastancima sa temom upravljanja morskim zaštićenim područjima	2	0,00	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	6 000,00
CA3	Inicirati i realizovati posjetu zaštićenim područjima u moru sa ciljem razmjene iskustava.	2	3 000,00	0,00	3 000,00	0,00	3 000,00	9 000,00
CA4	Organizovati i učestvovati na obukama za korišćenje i rad u GIS bazama podataka, kao i za korišćenje i primjenu novih tehnologija.	2	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	5 000,00
UKUPNO Specifični cilj CA:			4 000,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00	20 000,00
CB1	Obezbijediti plovilo za vršenje kontrole sa morske strane zaštićenog područja.	1	66 666,00	0,00	0,00	0,00	0,00	66 666,00
CB2	Obezbijediti uniformu za lica zadužena za poslove čuvanja zaštićenog prirodnog dobra-zaštitare.	1	0,00	0,00	3 500,00	0,00	3 500,00	7 000,00
CB3	Obezbijediti opremu za svakodnevni rad zaštitara na terenu (dvogled, fotoaparati, megafon, pištaljka i sl).	1	2 666,00	0,00	2 667,00	0,00	2 667,00	8 000,00
CB4	Obezbijediti i održavati opremu upravljača za sprovođenje kontrole područja PP Katič (foto-kamere, foto-zamke, laptop, dron).	1	11 000,00	0,00	11 000,00	11 000,00	11 000,00	44 000,00

Park prirode Katič – Plan upravljanja 2023-2027. godine

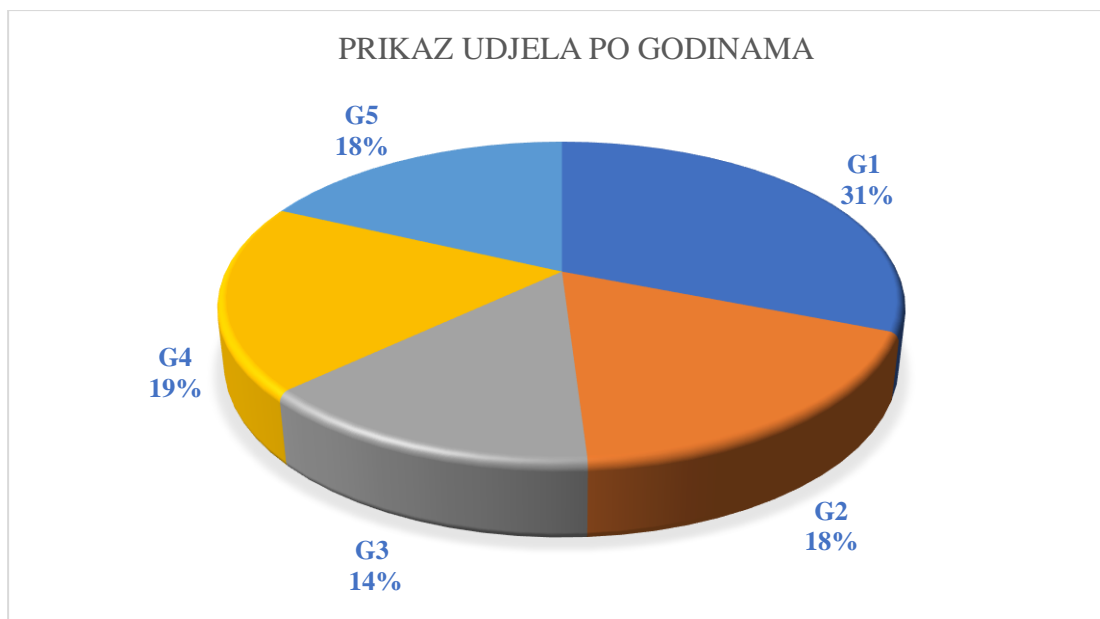
CB5	Obezbjediti eko bove za sidrenje plovila.	2	0,00	5 750,00	5 750,00	5 750,00	5 750,00	23 000,00	
CB6	Obezbjediti obuku zaposlenima JPMD za korišćenje drona.	2	0,00	250,00	250,00	250,00	250,00	1 000,00	
UKUPNO Specifični cilj CB:				80 332,00	6 000,00	23 167,00	17 000,00	23 167,00	149 666,00
CC1	Formirati savjetodavno tijelo PP Katič u saradnji sa organizacijama i institucijama na lokalnom i nacionalnom nivou, te održavati redovne sastanke istog.	2	500,00	500,00	500,00	500,00	500,00	2 500,00	
CC2	Inicirati učlanjenje i održavati članstvo JPMDCG u međunarodnim organizacijama.	2	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	1 000,00	5 000,00	
UKUPNO Specifični cilj CC:				1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	1 500,00	7 500,00
UKUPNO Tematska oblast C				85 832,00	11 500,00	28 667,00	22 500,00	28 667,00	177 166,00

Ukupna sredstva potrebna za sprovođenje akcionog Plana upravljanja Parkom prirode Katič između 2023. i 2027. godine iznose 338.666,00 EUR, što je i prikazano sumarnim pregledom u donjim tabelama i grafikonima.

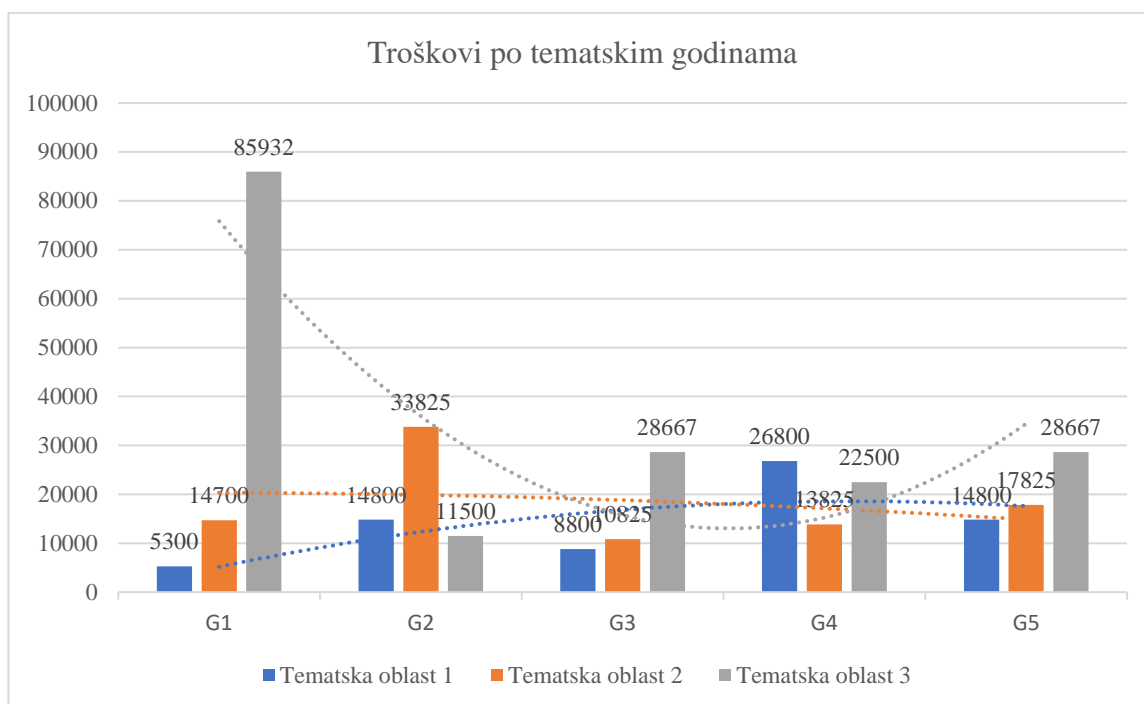
Tabela 12: Ukupna ulaganja za aktivnosti Plana upravljanja za Park prirode Katič po tematskim oblastima u petogodišnjem periodu

Tematska oblast	Godina 1	Godina 2	Godina 3	Godina 4	Godina 5	Ukupno	Postotak
Tematska oblast A:	5 300,00€	14 800,00€	8 800,00€	26 800,00€	14 800,00€	70 500,00€	21%
Tematska oblast B:	14 700,00€	33 825,00€	10 825,00€	13 825,00€	17 825,00€	91 000,00€	27%
Tematska oblast C:	85 832,00€	11 500,00€	28 667,00€	22 500,00€	28 667,00€	177 166,00€	52%
Ukupno	105 832,00€	60 125,00€	48 292,00€	63 125,00€	61 292,00€	338 666,00€	100%
Postotak	31%	18%	14%	19%	18%	100%	

Grafikon 1: Prikaz raspodjele ukupnih troškova po godinama (u procentima)

Grafikon 2: Prikaz raspodjele tematskih troškova po godinama i temama

U nastavku su date odnosne tabele sa proračunom sredstava po aktivnostima i temama, kao i procjena ukupnih troškova realizacije Plana upravljanja Parkom prirode Katič.

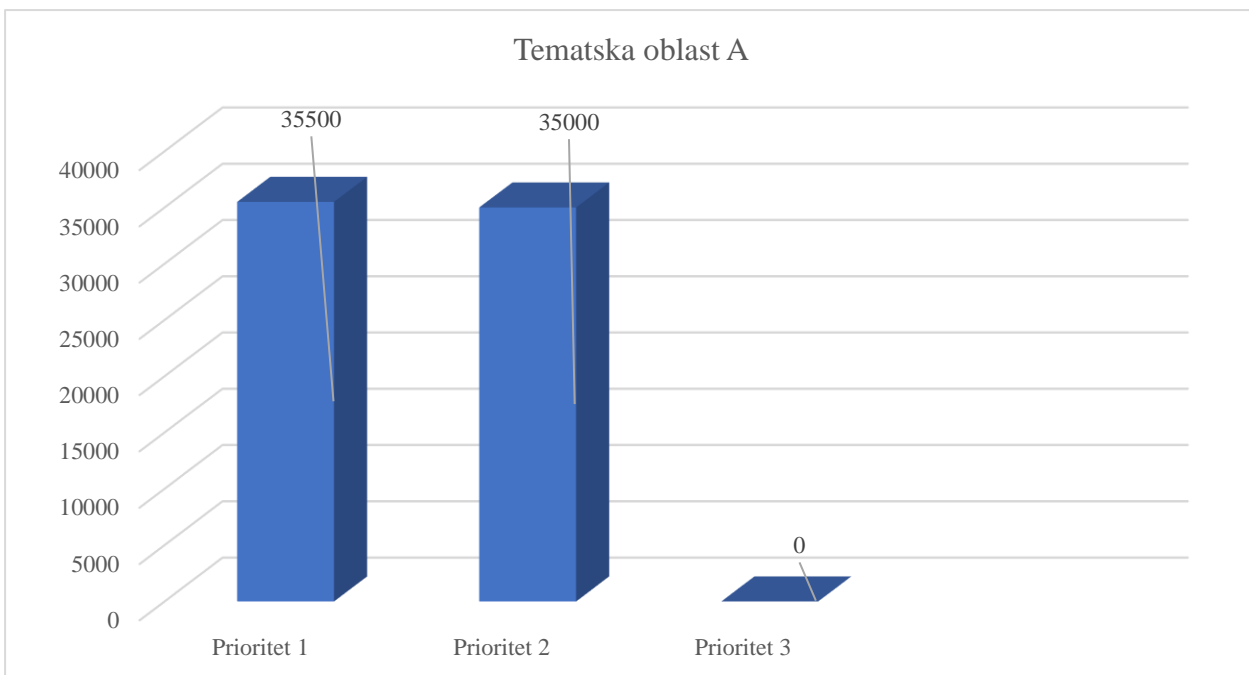
Prikaz troškova sprovođenja aktivnosti tematske oblasti A: „Prirodne vrijednosti“

KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Indikativna procjena sredstava potrebna za sprovođenje mjera i aktivnosti
AA1	Sprovoditi monitoring biocenoza naselja morske trave (<i>Posidonia oceanica</i>) u skladu sa nacionalnim i međunarodnim protokolima.	1	22 500,00€
AA2	Sprovoditi monitoring koraligena kod Kraljičine plaže (Vezirovo sidrište).	1	4 500,00€
AA7	Sprovoditi akcije uklanjanja otpada iz mora u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	2	10 000,00€
AA9	Pratiti stanje Kernje (<i>Epinephelus marginatus</i>) na području Parka prirode Katič.	2	16 000,00€
AA13	Sarađivati s IBM u cilju inventarizacije vrste <i>Pinna nobilis</i> i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa vrste.	2	4 000,00€
AA16	Nadograditi postojeću bazu podataka zaštićenih područja podacima o morskim zaštićenim područjima.	1	7 500,00€
UKUPNO Specifični cilj AA:			64 500,00€
AB1	Sprovoditi inventarizaciju kopnenih staništa (1240, 5330, 1210) značajnih za zaštitu i na osnovu rezultata inicirati reviziju statusa staništa 1210.	1	1,000,00€
AB2	Sprovoditi akcije uklanjanja otpada iz pećina i sa plaža u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama.	2	5,000,00€
UKUPNO – Specifični cilj AB:			6,000,00€
UKUPNO – Tematska oblast A:			70 500,00€

Tabela 13: Pregled troškova po upravljačkim prioritetima za tematsku oblast A

Prioritet	Tematska oblast A		Ukupno
	Podtema AA	Podtema AB	
Prioritet 1	34 500,00€	1,000,00€	35 500,00€
Prioritet 2	30 000,00€	5,000,00€	35 000,00€
Prioritet 3	0,00€	0,00€	0,00€
UKUPNO	64 500,00€	6,000,00€	70 500,00€

Grafikon 3: Prikaz raspodjele ukupnih troškova prikazano prema prioritetima za tematsku oblast A

Prikaz troškova sprovođenja aktivnosti tematske oblasti B: „Edukacija i promocija“

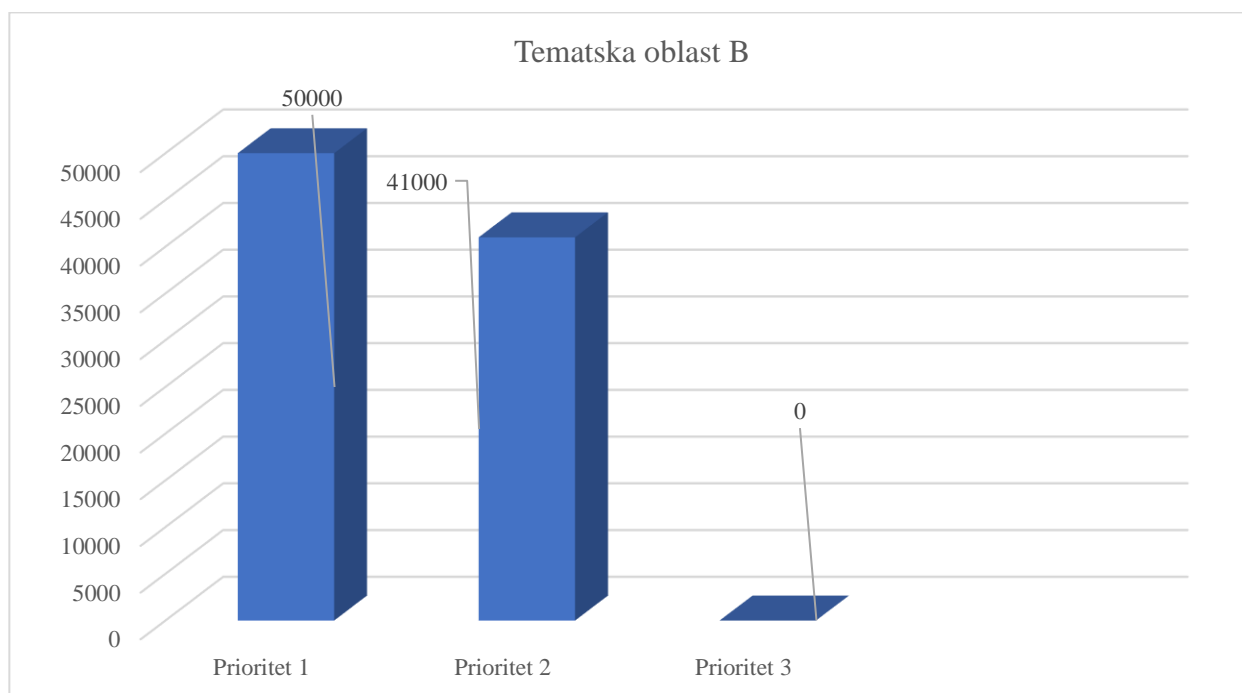
KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Indikativna procjena sredstava potrebna za sprovođenje mjera i aktivnosti
BA1	Osmisliti edukativne programe i programe posjećivanja PP Katič	2	6 000,00
BA2	Sprovesti edukativne programe namijenjene akterima u turističkom sektoru.	2	6 000,00
BA3	Uspostaviti saradnju sa osnovnim i srednjim školama u cilju sprovođenja edukativnih aktivnosti za učenike.	1	7 500,00
UKUPNO Specifični cilj BA:			19 500,00
BB1	Izraditi foto i video materijal sa područja PP Katič (kopno i more).	1	6 000,00
BB2	Izraditi i održavati posebnu web stranicu PP Katič u okviru postojeće web stranice JPMDCG.	1	4 500,00
BB4	Uspostaviti i obilježavati Dan PP Katič.	2	3 500,00
BB5	Izraditi promotivno edukativni materijal o vrijednostima PP Katič.	2	7 500,00
BB6	Razviti (osmisliti) programe volontiranja.	2	2 000,00

BB8	Osmisliti i sprovesti ankete po pitanju stepena zadovoljstva posjetilaca prilikom boravka u Parku.	2	2 000,00
BB9	Organizovati stručno-naučnu konferenciju sa međunarodnim učesćem.	2	6 000,00
UKUPNO Specifični cilj BB:			31 500,00
BC1	Redovno održavati postojeće informativne table.	1	5,000,00
BC3	Izraditi Analizu mogućnosti uspostavljanja zona ronjenja i definisati kriterijume za korisnike.	2	8 000,00
BC4	Uspostaviti info punkt kroz kancelariju za pružanje informacija za posjetioce PP Katič.	1	10 000,00
BC5	Obnoviti staru i postaviti novu infrastrukturu za posjetioce duž šetališnih staza.	1	5,000,00
BC6	Izraditi Plan postavljanja sidrišta sa definisanim zonama na prostoru PP Katič.	1	12 000,00
UKUPNO Specifični cilj BC:			40 000,00
UKUPNO Tematska oblast B			91 000,00

Tabela 14: Pregled troškova po upravljačkim prioritetima za tematsku oblast B

Prioritet	Tematska oblast B			Ukupno
	Podtema BA	Podtema BB	Podtema BC	
Prioritet 1	7 500,00	10 500,00	32 000,00	50 000,00
Prioritet 2	12 000,00	21 000,00	8 000,00	41 000,00
Prioritet 3	0,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO	19 500,00	31 500,00	40 000,00	91 000,00

Grafikon 4: Prikaz raspodjele ukupnih troškova prikazano prema prioritetima za tematsku oblast B

Prikaz troškova sprovođenja aktivnosti tematske oblasti C: „Kapaciteti upravljača i saradnje“

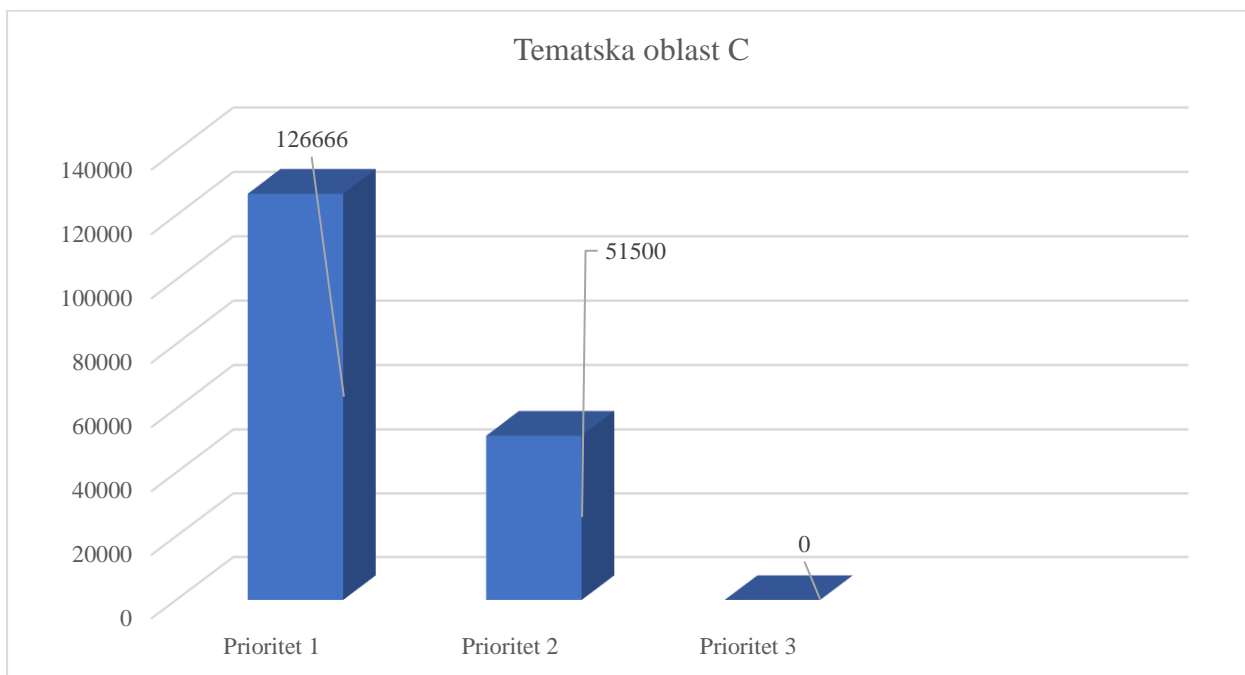
KOD	Mjere i aktivnosti	PRIORITET	Indikativna procjena sredstava potrebna za sprovođenje mjera i aktivnosti
CA2	Inicirati i učestvovati na nacionalnim i međunarodnim radionicama, obukama i sastancima sa temom upravljanja morskim zaštićenim područjima.	2	6 000,00€
CA3	Inicirati i realizovati posjetu zaštićenim područjima u moru sa ciljem razmjene iskustava.	2	9 000,00€
CA4	Organizovati i učestvovati na obukama za korišćenje i rad u GIS bazama podataka, kao i za korišćenje i primjenu adekvatnih novih tehnologija.	2	5 000,00€
UKUPNO Podtema CA:			20 000,00€
CB1	Obezbijediti plovilo za vršenje kontrole sa morske strane zaštićenog područja.	1	66 666,00€
CB2	Obezbijediti uniformu za lica zadužena za poslove čuvanja zaštićenog prirodnog dobra-zaštitare.	1	7 000,00€
CB3	Obezbijediti opremu za svakodnevni rad zaštitara na terenu (dvočlani, fotoaparati, megafoni, pištaljke i sl.).	1	8 000,00€
CB4	Obezbijediti i održavati opremu upravljača za sprovođenje kontrole područja PP Katič (<i>foto kamere, foto zamke, lap top, dron</i>).	1	44 000,00€
CB5	Obezbijediti eko bove za sidrenje plovila.	2	23 000,00€
CB6	Obezbijediti obuku zaposlenima JPMD za korišćenje drona.	2	1 000,00€
UKUPNO Podtema CB:			149 666,00€
CC1	Formirati savjetodavno tijelo PP Katič u saradnji sa organizacijama i institucijama na lokalnom i nacionalnom nivou, te održavati redovne sastanke istog.	2	2 500,00€
CC2	Inicirati učlanjenje i održavati članstvo JPMDCG u međunarodnim organizacijama	2	5 000,00€
UKUPNO Podtema CC:			7 500,00€
UKUPNO Tematska oblast C			177 166,00€

Tabela 15: Pregled troškova po upravljačkim prioritetima za tematsku oblast C

Prioritet	Tematska oblast C			Ukupno
	Podtema CA	Podtema CB	Podtema CC	
Prioritet 1	0,00	125 666,00	0,00	125 666,00
Prioritet 2	20 000,00	24 000,00	7 500,00	51 500,00
Prioritet 3	0,00	0,00	0,00	0,00
UKUPNO	20 000,00	149 666,00	7 500,00	177 166,00

Grafikon 5: Prikaz raspodjele ukupnih troškova prikazano prema prioritetima za tematsku oblast C

Konačno, u nastavku se daje ukupan pregled svih troškova po prioritetima i tematskim oblastima za petogodišnji period, kao i procentualni iznos pojedinačnih troškova u ukupnom budžetu.

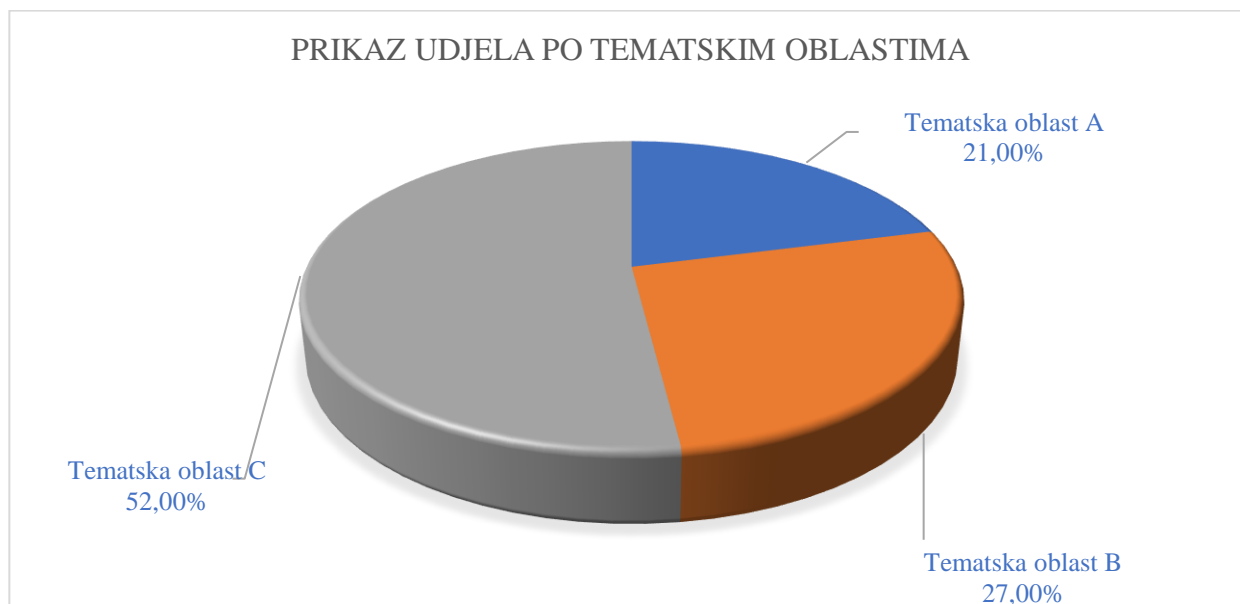
Tabela 16: Raspodjela troškova tematskih oblasti prema prioritetima i njihov postotak

Prioritet/tema	Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3	Ukupno	Udio
Tematska oblast A	35 500,00	35 000,00	0,00	70 500,00	21%
Tematska oblast B	50 000,00	41 000,00	0,00	91 500,00	27%
Tematska oblast C	125 666,00	51 500,00	0,00	177 166,00	52%
UKUPNO	211 166,00	127 500,00	0,00	338 666,00	100%
Udio	63%	37%	0 %	100%	

Grafikon 6: Prikaz udjela troškova po prioritetima za sve tri tematske oblasti

Grafikon 7: Prikaz udjela troškova po tematskim oblastima

Proračun troškova pored aktivnosti napravljen je i za troškove redovnog poslovanja na godišnjem nivou (služba zaštite, zimovnik, registracija servis i amortizacija) za PP Katič i prikazan je u narednoj tabeli:

Tabela 17: Godišnji režijski troškovi redovnog poslovanja Parka prirode Katič na godišnjem nivou

Trošak	Jedinica mjere	Jedinična cijena (u EUR)	Ukupno
Služba zaštite			
Upravljač – rukovodilac (12 mjeseci) (1/3)	1	1 800,00€	7 200,00€
Izvršiooci na poslovima zaštite (12 mjeseci)	3	870,00€	31 320,00€
Troškovi prevoza (samo za zaštitare jer je prevoz za rukovodioca planiran kao trošak kod PP Platamuni)	3	60,00€	2 160,00€
Zimovnik (1/3)	godišnje	2 500,00€	835,00€
Registracija (1/3)	godišnje	2 000,00€	667,00€
Servis (1/3)	godišnje	4 000,00€	1 334,00€
Amortizacija (1/3)	godišnje	21 150,00€	7 050,00€
Troškovi goriva (1/3)	godišnje	30 000,00€	10 000,00€
		UKUPNO	60 566,00€

*vrijednosti su u bruto iznosu

Planiran je jedan rukovodilac i po tri zaštitara za svako zaštićeno područje. Zajednički troškovi za sva tri zaštićena morska područja (zarada rukovodioca, zimovnik za plovilo, registracija plovila, servis, amortizacija plovila i troškovi goriva) su podijeljeni srazmjerno broju morskih zaštićenih područja, pa se shodno navedenom, u planiranim rashodima svakog područja prikazuje 1/3 navedenih troškova.

Prema navedenom, ukupna sredstva potrebna za sprovođenje Plana upravljanja u periodu od 2023-2027. godine iznose 641.496,00 EUR. Od navedenog iznosa, rashodi za sprovođenje akcijskog plana iznose 338.666,00 EUR, a rashodi poslovanja – režijski troškovi iznose 302.830 EUR (5x60.566 EUR-godišnji režijski troškovi).

Postoji mogućnost da se dio Planom predviđenih aktivnosti finansira iz raznih fondova Evropske unije, projekata, nacionalnih fondova, donacija i sponzorstva.

7. LITERATURA

1. Agencija za zaštitu životne sredine (2021): Studija zaštite za zaštićeno područje Katič, Podgorica
2. Odluka o proglašenju zaštićenog područja Park prirode Katič (Sl. list CG, 13/21) od 16. 09.2021. godine
3. Zakon o zaštiti prirode (Sl. list CG, 54/16 i 018/19)
4. Riješenje o stavljanju pod zaštitu pojedinih biljnih i životinjskih vrsta (Sl. list RCG, 76/06).
5. Zakono o morskome dobru (Sl. list RCG, 14/92, 59/92, 27/94, 51/08, 21/09, 73/10, 40/11)
6. Zakon o zaštiti kulturnih dobara (Sl. list CG, 49/10)
7. Zakon o morskome ribarstvu i marikulturi (Sl. list RCG, 56/09 i 47/15)
8. Zakon o stranim i invazivnim stranim vrstama biljaka, životinja i gljiva (Sl. list CG, 18/19)
9. Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata (Sl. list CG, 64/17, 44/18, 63/18,11/19, 82/20)
10. Zakon o vodama (Sl. list CG, 64/17, 44/18, 63/18,11/19, 82/20)
11. Zakon o komunalnim djelatnostima (Sl. list CG, 55/16, 74/16, 2/18, 66/19)
12. Zakon o sigurnosti pomorske plovidbe (Sl. list CG, 62/13, 6/14, 47/15, 71/17, 34/19, 77/20)
13. Zakon o inspeksijskom nadzoru (Sl. list RCG, 39/03; Sl. list CG, 76/09, 57/11, 18/14, 11/15, 52/16),
14. Zakonu o zaštiti mora od zagađivanja sa plovniha objekata (Sl. list CG, 20/11, 26/11, 27/14)
15. Naredba o lovostaju uzrasnih klasa riba i drugih morskih organizama (Sl. list CG, 26/15)
16. Prostorni plan područja posebne namjene za obalno područje (Sl. list CG, 56/18)
17. Nacionalna Strategija biodiverziteta sa Akcionim planom za period 2010-2015. godine
18. Druga nacionalna strategija biodiverziteta sa akcionim planom (2016-2020)
19. Nacionalna strategija održivog razvoja do 2030. godine
20. Nacionalna strategija integralnog upravljanja obalnim područjem Crne Gore (2015)
21. Ministry of Sustainable Development and Tourism of Montenegro; Italian Ministry of Environmental Protection, Land and Sea (2010): *Brochure – Marine Protected Area Katič – Taking Care, Living There, Visiting & Learning, Working Together*
22. Ministry of Sustainable Development and Tourism; Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare (2010): *Katič – Pilot Marine Protected Area – Management Plan.*
23. DFS (2010): Katič Pilot Marine Protected Area Management Plan PART I – Baseline Assessment. MORT i Ministero dell ambiente Italy, pp. 155
24. DFS (2010): Katič Pilot Marine Protected Area Management Plan PART II – MPA Management. MORT i Ministero dell ambiente Italy, pp. 86
25. DFS (2010): Katič Pilot Marine Protected Area Management Plan PART III – Pilot Projects. MORT i Ministero dell ambiente Italy, pp. 81. 152
26. DFS (2011): Start up of Katič MPA in Montenegro and assesment of marine and coastal ecosystems along the coast. Marina Habitats Monitoring. MORT i Ministero dell ambiente Italy, pp. 33.
27. DFS (2012): Start up of Katič MPA in Montenegro and assessment of marine and coastal ecosystems along the coast Task 4 – Screening of Coastal Area Marine Survey, June-July 2012 Technical Report
28. DFS (2012): Management Plan for Marine Protected Area Katič
29. UNEP-MAP RAC/SPA (2008): Development of a network of marine and coastal protected areas (MPAs) in Montenegro: first preliminary survey. By: Badalamenti, F., Garcia Charton, J.A., Cebrian, D., Mačić, V. and Kaščelan, S. (Eds.) RAC/SPA, Tunis, pp. 48
30. RAC/SPA i IUCN-Med (2014): *Crna Gora i zastićena morska područja, Procjena pravnog i institucionalnog okvira za očuvanje obalne i morske bioloske raznovrsnosti i uspostavljanje zastićenih područja u moru.*
31. RAC/SPA - UNEP/MAP (2011): Rapid assessment survey of coastal habitats to help prioritize the suitable new areas needing a status of protection for the development of a network of Marine and Coastal Protected Areas in Montenegro. By: Badalamenti, F., Garcia Charton, J.A., Treviño-Otón, J., Mačić, V., and Cebrian, D. (Eds.) RAC/SPA – MedMPAnet Project, Tunis, pp. 52 + Annexes.
32. Mapiranje i tipologija predjela Crne Gore (2015): RZUP

8. PRILOZI

PRILOG 1. Opis područja i granica Parka prirode Katič

Opis područja Parka prirode Katič

Dio morske obale zaštićenog područja Katič nalazi se na teritoriji opštine Budva i Bar i zahvata prostor od rta Skočidevojka do rta Škrbina, ukupne dužine obale 18,348 m i vazdušne linije 13,874 m. Osim obalne linije, zaštićeno područje obuhvata i dva ostrva: Katič i Sv. Nedelja koja se nalaze na oko 800 m udaljenosti od Petrovačke plaže. Ovom prostoru pripadaju plaže: Perazića do, Petrovačka plaza, Lučice, Buljarica, Pećin, Čanj i Maljevik.

Obala područja Katič je strma, stjenovita i teško pristupačna sa brojnim rtovima i uvalama. Najveći dio obale je direktno izložen dejstvu talasa. Duž obale su zastupljene klifovske zone i veliki broj uvala sa plažama. Klifovske zone su posebno izražne u području rtova: Skočidevojka, Dubovica i Crni rt. U zaštićenom području Katič javljaju se relativno dugačke plaže: pješćana Petrovačka plaža dužine oko 600 m, šljunkovita plaža Buljarica dužine oko 2,250 m, šljunkovita plaža Čanj dužine oko 1,200 m i djelimično stjenovita i šljunkovita plaža Maljevik na samom jugu zaštićenog područja Katič.

Morsko dno ispred obale zaštićenog područja Katič je raznovrsnog reljefa. Tamo gdje je obala strma i stjenovita dubina naglo pada i izobata od 20 m se npr. ispred rta Dubovica “približava” obali i na 180 m. Ispred većih uvala dubina pada lagano tako da se izobata od 20 m ispred najveće uvale Buljarica “udaljava” od obale i do 780 m. Ispred Petrovca izobata od 20 m se proteže prema moru i “obuhvata” ostrvca Sv. Nedelja i Katič.

Ispred strmih kamenih obala uz obalnu liniju se nalazi mnoštvo hridi od kojih su neke vidljive iznad mora, a neke su konstantno potopljene. Izobata od 50 m prati obalu paralelno i njena udaljenost od opšteg protezanja obale varira od oko 870 m kod Crnog rta do 1,550 m od rta Skočidevojka.

Na kopnenom dijelu zaštićenog područja Katič nalaze se naselja: Katun Reževića, Rijeka Reževića, Buljarica, Petrovac, Mišići i Zagrađe. Sva ova naselja imaju turističku ulogu. Ostrva su nenaseljena kao i dio obale od Buljarice do Čanja.

Na području zaštićenog područja Katič nalaze se i dvije lokacije koje su se koristile u Vojne svrhe, bivše JNA i to: bivša kasarna Skočidevojka i Crni rt. Saobraćajna infrastruktura je dobro razvijena i na ovom području se nalazi nekoliko važnih puteva. U blizini se nalazi i Željeznička stanica Sutomore, koja je na Međunarodnoj pruzi Beograd – Bar. Takođe, u blizini se nalazi i Luka Bar.

Dominantan tip staništa na ovom području su naselja morske trave *Posidonia oceanica*. Ova naselja se nalaze u najvećoj mjeri od Petrovca i ostrva Sv. Nedelja i Katič na sjeveru do rta Dubovac na jugu. Osim naselja posidonije, konstatovano je i rijetko naselje morske trave *Cymodocea nodosa*, koje u uvali Čanj zauzima značajnu površinu. Na nekoliko lokacija konstatovana su koraligena naselja ispod donjeg limita naselja posidonije. To su lokacije u uvali Maljevik kod rta Krčevac, kod uvale Vezirovo sidrište i rt Dubovac. U akvatorijumu oko hridi Katič konstatovano je više fragmenata okamenjenih amfora u stijenama, kao i brodska olupina krstarice Zente.

Ukupna površina Parka prirode Katič iznosi 2 744,93 ha (27 449,321 m²), od čega 276,90 ha u II zoni zaštite a u III zoni 2 468,29 ha, od čega 2 291,77 ha (22 917, 715 m²) pripada morskoj, a 176,52 ha (1 765,254 m²) kopnenoj cjelini. Zaštićeno područje Katič u predloženim granicama na kopnu u cjelosti u pogledu svojinsko-pravnih odnosa čini vlasništvo države Crne Gore, odnosno opština Budva i Bar i to na katastarskim parcelama:

- katastarske parcele: 1867 (dio), 1868 (dio), 1869 (dio); 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1866, 1876, sve KO Sutomore,
- katastarske parcele: 3251/1, 3522, 3523, 3524, 3525, 3526, 3516/1, 3516/2, 3521/2, 3521/3, 3419, 3528, 2719/39, 2718, 2717, 2719/41, 2719/46, 2719/4, 2716, 2719/38, 2715, 2719/37, 2714, 2708, 2707, 2719/1 (dio), 2706, 1281/1 (dio), 1278/54, sve KO Mišići,
- kat. parcele: 1271/4, 1276/28, 1271/3, 1276/2, 1274, 1272, 1271/2, 1271/1, sve KO Buljarica II;
- katastarske parcele: 504/1, 504/2, 505/2, 506/1, 506/2, 505/1, 1832, 503, sve KO Buljarica I;
- katastarske parcele: 1352 (Veliki Katič), 1350 I 1351 (Mali Katič), 1349, 1348/1, 1348/2, 1010, 1008/1 (dio), 1009, 1008/3, 174, 173/3, sve KO Petrovac;

- katastarske parcele: 2958 (Perazića Školjić), 2957, 2947, 2944 (dio), 2858/2 (dio), 2855, 2850/2, 2878/2 (dio), 2851/4, 2709/2, 2705, 2970/2, 1796, 1794/2, 1794/3, sve KO Reževići.

Ukupna dužina granice Parka prirode Katič iznosi 35,808 km. Centralna koordinata samog zaštićenog područja ima geografske koordinate u GK6 sistemu: 6579798.70, 4670362.80.

Opis granica Parka prirode Katič

Granica integrisanog obalnog i morskog zaštićenog područja Katič kreće od Skočičevojke sa obalne linije, od tačke sa koordinatama 6575378.2900, 4675408.1200 presijecajući katastarsku parcelu br. 1796 KO Reževići I u pravcu sjevera do tačke sa koordinatama 6575389.4000, 4675428.8300, nastavlja u blagom luku sjeveroistočno sjevernom ivicom katastarske parcele br.1794/3 do tačke sa koordinatama 6575450.2800, 4675442.0000, odakle nastavlja u pravcu jugoistoka sjevernom ivicom granične linije kat. parcele br.1796 KO Reževići do tačke sa koordinatama 6575780.3600, 4675183.5200 sa koje presijeca kat. parcelu br.2970/2 KO Reževići I (put), nakon čega od tačke sa koordinatama 6575782.2000, 4675178.2900 na kat.parceli br.2705 KO Reževići I nastavlja da prati sjevernu i istočnu ivicu granične linije kat. parcele br. 2705 KO Reževići sve do njenog spoja sa graničnom linijom kat. parcele br.2709/2 KO Reževići I na tački sa koordinatama 6576123.8900, 4674921.65000, odakle obuhvata tu kat. parcelu sa njene zapadne, sjeverne i istočne strane do spoja sa graničnom linijom sa katastarskom parcelom br. 2850/2 KO Reževići I na tački sa koordinatama 6576169.1426, 4674871.4818, odakle granica nastavlja u pravcu jugoistoka sjevernom ivicom te kat.parcele do tromeđe kat. parcela br. 2850/2, 2850/1 i 2851 sve u KO Reževići I, nakon čega granica nastavlja sjevernom ivicom granične linije kat. parcele br. 2851/4 KO Reževići I do tačke sa koordinatama 6576726.3400, 4674729.0800, odakle granica nastavlja u pravcu juga i jugoistoka sjevernom ivicom granične linije kat. parcele br. 2850/2 KO Reževići I do tačke sa koordinatama 4676799.5272, 4674640.2052 na spoju granične linije kat. parcela br. 2850/2 i kat. parcele br. 2884 obje u KO Reževići I, sa koje granica nastavlja i dalje u pravcu jugoistoka presijecajući dio kat. parcele br. 2850/2 KO Reževići I preko tačaka sa koordinatama 6576807.3200, 4674635.5600 i 6576809.1800, 4674633.2300, obje na putu – kat. parcela br. 2878/2 KO Reževići I, do tromeđe kat. parcela br.2878/2, 2860/2 i 2855 sve u KO Reževići I čije su koordinate 6576811.0635, 4674632.0873, odakle granica nastavlja i dalje u pravcu jugoistoka sjevernom ivicom granične linije kat. parcele br. 2855 KO Reževići i do tačke sa koordinatama 6576844.7230, 4674577.1501, odakle granica nastavlja u pravcu juga i jugoistoka presijecajući kat. parcelu br. 2858/2 KO Reževići I preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6576846.3747, 4674576.1416; 6576860.6174, 4674557.0191; 6576862.8861,4674548.1473 i 6576859.9800, 4674546.6000. Od tačke sa koordinatama 6576859.9800, 4674546.6000 koja se nalazi na spoju graničnih linija kat. parcele br.2858/2 i 2944 obje u KO Reževići i granica nastavlja i dalje u pravcu juga i jugoistoka sjevernom ivicom granične linije kat. parcele br. 2944 KO Reževići I do tačke sa koordinatama 6576866.9200, 4674535.6900, odakle nastavlja u pravcu juga neizgrađenim dijelom plaže presijecajući kat. parcelu br. 2944 KO Reževići I preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6576884.8821, 4674476.5666; 6576883.8600, 4674476.8500; 6576883.1300, 4674475.2500; 6576880.8300, 4674476.2800; 6576872.1600,4674456.4600; 6576874.7200, 4674450.1100; 6576882.3319, 4674446.7434; 6576883.5700, 4674443.7300; 6576880.3800, 4674442.4900; 6576881.8000, 4674438.9500; 6576876.6100, 4674431.3400; 6576881.2700, 4674425.6800; 6576878.0800, 4674424.2600; 6576883.0400, 4674412.2200; 6576886.0500, 4674413.2800; 6576887.2700, 4674410.5300 i 6576889.0600, 4674407.8000. Od tačke sa koordinatama 6576889.0600, 4674407.8000, koja se nalazi na spoju graničnih linija kat. parcela br. 2944 i 2947 obje u KO Reževići i granica nastavlja u pravcu jugoistoka presijecajući kat. parcelu br. 2947 KO Reževići do tačke sa koordinatama 6576902.7500, 467405.2400, odakle granica nastavlja u pravcu juga istočnom ivicom granične linije kat. parcele br. 2947 KO Reževići I, potom sjevernom ivicom granične linije kat. parcele br. 957 KO Reževići i do spoja – međne biljege broj 44 između KO Reževići I i KO Petrovac nakon čega granica nastavlja u pravcu istoka sjevernom ivicom granične linije kat. parcele br. 174 KO Petrovac, potom sjevernom, sjeverozapadnom i jugoistočnom ivicom granične linije kat. parcele br. 173/3 KO Petrovac – ivicom šetališta do tromeđe šetališta, pristupne staze – kat. parcela br. 1362/2 i 174 obje u KO Petrovac, odakle granica nastavlja u pravcu jugoistoka zapadnom ivicom granične linije pristupne staze – kat. parcele br. 1362/2 KO Petrovac do tačke sa koordinatama 6577763.4800, 4673959.7700 sa koje nastavlja do obalne linije preko tačaka sa koordinatama 6577768.8800, 4673952.5600 i 6577763.2800, 4673949.8400 da bi granica potom nastavila obalnom linijom pored Petrovačkog pristana i Petrovačke plaže – kat. parcele br. 803 KO Petrovac, nakon koje granica napušta obalnu liniju i sjeveroistočnom ivicom granične linije kat. parcele br. 1008/3 KO Petrovac do tačke sa koordinatama 6578267.6400, 4673682.0300, odakle granica presijeca kat. parcele br. 1008/3 KO Petrovac linijom terena preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6578266.6900, 4673679.6300; 6578262.2000, 4673678.1100; 6578262.1400 4673676.9900;6578267.2600, 4673674.9400; 6578273.9400, 4673673.7200; 6578276.0100, 4673673.4300; 6578278.9600,4673672.6200 i 6578283.2400, 4673669.5400.

Od tačke sa koordinatama 6578283.2400, 4673669.5400 koja se nalazi na sjevernoj ivici granične linije kat. parcele br. 1008/3 KO Petrovac granična linija nastavlja u pravcu istoka sjevernom ivicom granične linije kat. parcele br.

1008/3 KO Petrovac, potom kat. parcele br. 1009 KO Petrovac i 1008/1 KO Petrovac do tromede katastarskih parcela 1008/2, 1008/1 i 1376/1 sve u KO Petrovac odakle skreće u pravcu juga istočnom ivicom granične linije kat. parcele br. 1008/1 KO Petrovac i kat. parcele br. 1010 KO Petrovac do obalne linije na zapadnom kraju plaže Lučice odakle granica prati obalnu liniju skrećući u pravcu jugoistoka i juga zapadnom ivicom plaže Lučice – kat. parcele br. 1347 KO Petrovac do tačke sa koordinatama 6578950.4100, 4673241.5300 odakle granica skreće u pravcu istoka do tačke sa koordinatama 6578991.5200, 4673249.5900 na stazi koja ide za Buljaricu – kat. parcele br. 1383/1 KO Petrovac odakle granica nastavlja u pravcu istoka južnom ivicom granične linije te staze – kat. parcele br. 1383/1 KO Petrovac i kat. parcele br. 1858/2 do njenog kraja gdje sa tromede katastarskih parcela 1858/2, 506/2 i 1833 sve u KO Buljarica I skreće u pravcu zapada južnom ivicom katastarskih parcela 506/2, 506/2 i 505/2 sve u KO Buljarica I, kao i istočnom ivicom kat. parcele br. 504/2 KO Buljarica I kojom izlazi na obalnu liniju i potom skreće u pravcu istoka, jugoistoka i juga obalnom linijom Buljaričke plaže, tj. sa južne, jugozapadne i zapadne ivice granične linije kat. parcela br. 1833, 1843/2 (ušće kanala) i 1834 sve u KO Buljarica I kao i sa zapadne ivice granične linije kat. parcele br. 1271/3 KO Buljarica II do tačke koja ima koordinate 6580461.1100, 4671241.2300 sa koje napušta obalnu liniju i skreće u pravcu sjeverozapada presijecajući kat. parcelu br. 1271/3 KO Buljarica II preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6580467.3200, 4671242.8800; 6580469.9905, 4671243.8853; 6580479.9799, 4671245.0417; 6580478.3167, 4671248.7820; 6580485.5668, 4671255.8372; 6580496.9926, 4671268.6875; 6580505.2242, 4671279.5978; 6580511.8276, 4671287.2956; 6580516.2604, 4671292.6132; 6580521.4480, 4671300.5122; 6580524.2649, 4671307.1499 i 6580526.7600, 4671312.1800 nakon čega granica prati južnu ivicu granične linije kat. parcele br. 1247/2 KO Buljarica koju napušta sa tromede katastarskih parcela 1247/2, 1247/1 i 1276/2 sve u KO Buljarica II odakle se granica kreće u pravcu jugozapada i juga prateći granicu morskog dobra preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6580437.1000, 4671106.9100; 6580379.6783, 4671048.1645; 6580338.6300, 4671006.1700; 6580316.4800, 4670983.1700; 6580316.4800, 4670983.1700; 6580260.1300, 4670927.0600; 6580290.4800, 4670888.1700; 6580281.9600, 4670848.5600; 6580279.7500, 4670835.7200; 6580274.0400, 4670816.0800; 6580269.0500, 4670790.3500; 6580329.0800, 4670730.9900; 6580334.1100, 4670686.0500; 6580339.6000, 4670640.9200; 6580306.6600, 4670542.0000; 6580428.9000, 4670470.0600; 6580564.3300, 4670389.3900; 6580702.5600, 4670346.4400; 6580845.6993, 4670288.0493; 6580976.4800, 4670234.7000; 6581001.7800, 4670218.0500; 6581028.4600, 4670202.3000; 6581313.4400, 4669942.3000; 6581322.8251, 4669932.7735; 6581505.1900, 4669747.6600; 6581715.4900, 4669604.2100; 6581724.1904, 4669598.4963; 6581907.4957, 4669478.1157; 6581939.300, 4669457.1700; 6581957.8900, 4669454.3600; 6581976.1500, 4669451.7800; 6581990.2000, 4669450.1400; 6582024.2400, 4669444.8700; 6582056.2800, 4669440.4200; 6582092.7600, 4669435.7400.

Od tačke sa koordinatama 6582092.7600, 4669435.7400 koja se nalazi na međnoj biljezi broj 1 između KO Buljarica II i KO Mišići granica skreće u pravcu jugozapada istočnom ivicom granične linije kat. parcele br. 1276/2 do obalne linije na zapadnom kraju Kraljeve (Kraljičine) plaže na tački koja ima koordinate 6581960.2700, 4669318.9700 od koje skreće u pravcu istoka prateći obalnu liniju Kraljeve plaže – kat. parcele br. 275 KO Buljarica II i 1281/1 KO Mišići koju napušta na tački sa koordinatama 6582186.5200, 4669290.0700 da bi granica potom nastavila u pravcu jugoistoka preko tačke koja ima koordinate: 6582422.0467, 4669192.8350 do kat. parcele br. 1227/1 KO Mišići na tački koja ima koordinate 6582524.0000, 4669109.4800. Od tačke sa koordinatama 6582524.0000, 4669109.4800 na kat. parceli br. 1227/1 KO Mišići granica nastavlja u pravcu jugoistoka zapadnim ivicama graničnih linija katastarskih parcela 1227/1, 1227/2, 1227/3, 1230 i 1229 sve u KO Mišići nakon čega preko tačaka sa koordinatama 6582597.5200, 4668995.2200; 6582593.7800, 4668971.4300 i 6582592.5200, 4668964.1600 dolazi na obalnu liniju na tački sa koordinatama 6582590.3600, 4668942.2200 od koje morskim putem prati graničnu liniju planiranog pristaništa preko tačaka sa koordinatama 6582660.3193, 4668924.2383 i 6582670.9961, 4668977.7578 nakon čega izlazi na morsku obalu na tački sa koordinatama 6582624.3300, 4669005.0700 na zapadnom kraju plaže Čanj – kat. parcela br. 1281/1 KO Mišići odakle granica skreće u pravcu istoka obalnom linijom plaže Čanj – kat. parcela br. 1281/1, 3547 i 3546 KO Mišići do tačke sa koordinatama 6583356.6634, 4668577.2877 gdje granica skreće u pravcu zapada i juga prateći graničnu liniju planiranog pristaništa preko tačaka sa koordinatama 6583334.5651, 4668537.7656; 6583360.4135, 4668481.4190 i 6583396.1000, 4668465.9800 odakle granica skreće sa morske obale u pravcu sjeveroistoka sjevernom graničnom linijom kat. parcele br. 2706 KO Mišići i ugaonim izlomljenim dijelom kat. parcele br. 2719/1 KO Mišići odakle sa tačke sa koordinatama 65835670.0900, 4668536.5700 skreće u pravcu juga i istoka graničnom linijom morskog dobra preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6583365.4800, 4667900.8400; 6583437.4600, 4667513.5400; 6583438.9400, 4667511.5200; 6583750.7200, 4667191.6900; 6583752.1500, 4667189.9900; 6583752.8551, 4667187.6601; 6583755.6900, 4667187.0900; 6583756.6500, 4667185.9400; 6583757.2100, 4667184.6100; 6583906.4985, 4667014.4651; 6583963.0000, 4666950.0700 tako da granična linija dolazi do puta – kat. parcele br. 2727 KO Mišići koji prati u pravcu juga zapadnom ivicom granične linije puta – kat. parcele br. 2727 KO Mišići sa čijeg kraja sa tačke koja ima koordinate 6584017.1000, 4666730.2900 skreće u pravcu sjeveroistoka do tačke sa koordinatama 6584928.9700, 4667021.9600 od koje produžava do potoka – kat. parcele br. 3528 KO Mišići sa kojim se veže na tačku sa koordinatama 6584930.8327, 4667022.5045 i dalje nastavlja zapadnom ivicom

granične linije potoka – kat. parcele br. 3528 KO Mišići do tačke sa koordinatama 6584964.5500, 4667087.9600, gdje skreće u pravcu istoka sjevernom ivicom granične linije katastarskih parcela 3419, 3521/3, 3521/2, 3516/2 i 3521/1 sve u KO Mišići do tromede katastarskih parcela 3521/1, 3520 i 3534 sve u KO Mišići odakle granica skreće u pravcu juga i istoka zapadnom i južnom ivicom granične linije (lokalnog) puta Zagrade – Sutomore – kat. parcele br. 3534 KO Mišići do međne biljege 2/1 na graničnoj liniji između KO Mišići i KO Sutomore sa koje skreće u pravcu juga zapadnom ivicom lokalnog puta za plažu Maljevik, Rt Krčevac i plažu Staro Sutomore – kat. parcela br. 1877 i 1878 obje u KO Sutomore do kraja bočnog puta ka rtu Krčevac, gdje od tačke sa koordinatama 6585278.0000, 4666469.8200 nastavlja preko kat. parcele br. 1868 KO Sutomore ka rtu Krčevac linijom terena preko sljedećih dominantnih tačaka koje imaju koordinate 6585282.1000, 4666388.5100; 6585270.3000, 4666349.7400; 6585203.4800, 4666280.6800 i 6585159.5600, 4666268.4700 pa na rt Krčevac na tački na obalnoj liniji sa koordinatama 6585145.7100, 4666247.7500 sa koje granica nastavlja morem u pravcu jugozapada u dužini od skoro 1 NM, tj. 1.77 km, do tačke sa koordinatama 6583931.8467, 4664958.0601 sa koje granica skreće u pravcu sjeverozapada prateći izobatu 50 m u dužini od oko 12.51 km do tačke sa koordinatama 6574847.9632, 4673561.2238 gdje skreće ka morskoj obali u pravcu sjevera u dužini od nešto više od 1 NM tj. 1.92 km, do početne tačke granice na obalnoj liniji koja ima koordinate 6575378.2900, 4675408.1200.

Ukupna dužina (administrativne) granice integrisanog obalnog i morskog zaštićenog područja Katič iznosi 35 808 m (35,808 km). Površina zaštićenog područja Katič iznosi 27 449,32 m² (2 744,93 ha).

Opis zona zaštite sa spiskom pripadajućih parcela

Opis granica zone zaštite II stepena

Zona sa režimom zaštite II stepena (= II zona zaštite) izdvojena je u morskom dijelu zaštićenog područja i prostire se u sljedećim prostornim cjelinama (geografskim područjima – zonama):

1. okolina ostrva Mali Katič (crkva Sveta Nedelja) i Veliki Katič sa Petrovačkim zalivom, zalivom Lučice do zapadnog dijela Buljaričkog zaliva;
2. južni dio Buljaričkog zaliva, akvatorij ispred Dubovice sa uvalom Perčin do rta Kotrobanje;
3. uvala Maljevik do linije Crni rt – rt Krčevac.

Prostorna cjelina: okolina ostrva Mali Katič (crkva Sv. Nedelja) i Veliki Katič

Granica počinje sa zapadne strane Petrovačkog zaliva, u morskom akvatoriju, od tačke koja je udaljena 150 m od najisturenije tačke Petrovačkog Pristana, a ima koordinate 6577708.7379, 4673749.5616, odakle granice idu morem u pravcu jugoistoka do tačke koja je udaljena 150 m od najisturenije tačke Malog brda, a ima koordinate 6578384.3708, 4673346.3117, gdje se granica lomi u pravcu juga – jugozapada do tačke sa koordinatama 6577958.3250, 4672453.1515, odakle granica skreće u pravcu zapada – sjeverozapada do tačke sa koordinatama 6577534.1989, 4672607.2319 gdje skreće u pravcu sjevera do početne tačke ove prostorne cjeline II zone zaštite koja ima koordinate 6577708.7379, 4673749.5616. Ova cjelina II zone zaštite uključuje ostrvo Veliki Katič i južni dio ostrva Mali Katič, dok je sjeverni dio ostrva Mali Katič – okolina crkve Sveta Nedelja izdvojena u III zonu zaštite graničnom linijom koju (na kopnu) čine tačke sa sljedećim koordinatama: 6577781.2800, 4673133.7000, 6577766.8640, 4673133.0485, 6577756.3467, 4673122.4784, 6577745.6214, 4673133.4179, 6577755.3701, 4673147.5163 i 6577753.3800, 4673161.7700.

Prostorna cjelina: južni dio Buljaričkog zaliva, akvatorij ispred Dubovice sa uvalom Perčin do rta Kotrobanje

Granica prostorne cjeline Južni dio Buljaričkog zaliva sa širom zonom morske stijene – hridi Mravinjak počinje sa južnog kraja Buljaričke plaže od tačke sa koordinatama 6580461.1100, 4671241.2300 na k.p. 1271/3 KO Buljarica II, odakle granica ide morskim putem u pravcu sjevera do tačke koja je udaljena 150 m od plaže Buljarica, naspram kanala, a ima koordinate 6580464.7935, 4671767.5809, gdje se granica blago lomi u pravcu sjeverozapada do tačke koja je udaljena takođe 150 m od plaže Buljarica, u njenom središnjem dijelu, a ima koordinate 6580105.4291, 4672406.8765 na kojoj se oštro lomi u pravcu zapada do tačke sa koordinatama 6579651.8753, 4672296.3927, potom u pravcu juga do tačke sa koordinatama 6579712.3390, 4670442.5390, odakle skreće prema sjeveroistoku ka morskoj obali (k.p. 1271/3 KO Buljarica II) do tačke sa koordinatama 6580318.9400, 4670392.5900, odakle granica opet oštro skreće u pravcu zapada i sjevera morskom obalom, zapadnim ivicama katastarske parcele 1271/3 KO Buljarica II do početne tačke granice ove cjeline II zone zaštite koja se nalazi na tački sa koordinatama 6580461.1100, 4671241.2300.

Granica prostorne cjeline Uvala Perčin počinje od najisturenijeg dijela zapadne strane uvale ka Dubovici, sa morske obale, na k.p. 1271/4 KO Buljarica II, sa tačke koja ima koordinate 6581922.3900, 4669113.8100, odakle granica kreće u pravcu jugozapada do tačke koja je 330 m udaljena od početne tačke, a ima koordinate 6581737.5000,

4668841.1090, sa koje granica skreće oštro u pravcu jugoistoka do tačke sa koordinatama 6582105.0195, 4668550.4866 na kojoj se opet oštro lomi u pravcu sjeveroistoka ka Kotrobanji do najjisturenije tačke morske obale na k.p. 1281/5 KO Mišići, Opština Bar, koja ima koordinate 6582364.2300, 4668827.0400, odakle granica nastavlja u pravcu sjevera morskom obalom, zapadnom granicom k.p. 1281/5 KO Mišići do tačke sa koordinatama 6582205.0300, 4669268.6700, sa koje granica skreće pravolinijski u pravcu zapada presijecajući morski akvatorij ispred same Kraljičine plaže (100m od centralnog dijela plaže), nakon čega granica izlazi na obalnu liniju na k.p. 1271/4 KO Buljarica II na tački koja ima koordinate 6581943.0500, 4669265.6400 i sa koje granica skreće u pravcu juga do početne tačke ove cjeline II zone zaštite koja ima koordinate 6581922.3900, 4669113.8100.

Granica prostorne cjeline Uvala Maljevik do linije Crni rt – rt Krčevac počinje sa morske obale na južnom kraju te uvale, na rtu Krčevac od tačke sa koordinatama 6585145.7100, 4666247.7500, odakle granica nastavlja u pravcu zapada južnom ivicom katastarskih parcela 1867, 3526, 2718 i 2717 sve u KO Mišići do tačke sa koordinatama 6584046.6000, 4666052.4800 na ponti Crnog rta na k.p. 2717 KO Mišići. Kopnenom dijelu zone sa režimom zaštite II stepena (= II zona zaštite) pripadaju i katastarske parcele: 1352 (Veliki Katič), 1350 i 1351 (Mali Katič, južni dio), sve u KO Petrovac i 2958 (Perazića Školjić) KO Reževići, kao i morsku stijenu Mravinjak koja nije geodetski snimljena.

Kopnenom dijelu zone sa režimom zaštite II stepena (= II zona zaštite) pripadaju i katastarske parcele: 1352 (Veliki Katič), 1350 i 1351 (Mali Katič, južni dio), sve u KO Petrovac i 2958 (Perazića Školjić) KO Reževići, kao i morsku stijenu Mravinjak koja nije geodetski snimljena.

Ukupna dužina granice zone sa režimom zaštite II stepena u 4 gore navedene prostorne cjeline iznosi: 1,662 m (3,383 + 5,366 + 2,366 + 3,547).

Ukupna površina zona sa režimom zaštite II stepena gore navedene prostorne cjeline iznosi: 2,769.013m², tj. 276.90 ha (64.33+133.46+27.33+51.91).

Zona sa režimom zaštite II stepena (= II zona zaštite) pored morskog dijela uključuje ne samo gorenavedene kopnene djelove/ostrva i stijena, već i pećine koje nijesu geodetski snimljene radi čega su njihove lokacije uključene u pripadajući dio obalne linije II zone zaštite.

Opis granica zone zaštite III stepena

III (treća) zona zaštite: čine dvije cjeline – kopnena i morska:

Granica kopnene cjeline sa režimom zaštite III stepena (= III zona zaštite) prati obalnu liniju obuhvatajući morske klifove, ali i stijene i padine velikog nagiba u pet većih područja: Skočičevojka – Petrovac, Malo Brdo, Velje Brdo, Dubovica i Crni rt. Prema moru, granice navedenih područja kopnene cjeline III zone zaštite ograničava sama obalna linija. Navedena područja ove prostorne cjeline se prostiru od Skočičevojke na sjeverozapadu od tačke koja ima koordinate 6575378.2900, 4675408.1200 do Rta Krčevac na jugoistoku na tački koja ima koordinate 6585145.7100, 4666247.7500.

Granicu područja Skočičevojka – Petrovac u kopnenoj cjelini III zone zaštite prema moru čini obalna linija između zapadne strane Petrovačkog pristana, od tačke sa koordinatama 6577763.2800, 4673949.8400 koja se nalazi na k.p. 174 KO Petrovac do tačke na Skočičevojki koja ima koordinate 6575378.2900, 4675408.1200 sa koje granica skreće u pravcu sjevera presijecajući k.p. broj 1796 KO Reževići I do tačke sa koordinatama 6575389.4000, 4675428.8300 nastavljajući u blagom luku sjeveroistočno sjevernom ivicom k.p 1794/3 do tačke sa koordinatama 6575450.2800, 4675442.0000 odakle nastavlja u pravcu jugoistoka sjevernom ivicom granične linije k.p. 1796 KO Reževići do tačke sa koordinatama 6575780.3600, 4675183.5200 sa koje presijeca k. p. 2970/2 KO Reževići I (put) nakon čega od tačke sa koordinatama 6575782.2000, 4675178.2900 na k. p. 2705 KO Reževići I nastavlja da prati sjevernu i istočnu ivicu granične linije k. p. 2705 KO Reževići sve do njenog spoja sa graničnom linijom k. p. 2709/2 KO Reževići I na tački sa koordinatama 6576123.8900, 4674921.65000 odakle obuhvata tu k.p. sa njene zapadne, sjeverne i istočne strane do spoja sa graničnom linijom sa k. p. 2850/2 KO Reževići I na tački sa koordinatama 6576169.1426, 4674871.4818 odakle granica nastavlja u pravcu jugoistoka sjevernom ivicom te k. p. do tromede k.p. 2850/2, 2850/1 i 2851 sve u KO Reževići I nakon čega granica nastavlja sjevernom ivicom granične linije k. p. 2851/4 KO Reževići I do tačke sa koordinatama 6576726.3400, 4674729.0800 odakle granica nastavlja u pravcu juga i jugoistoka sjevernom ivicom granične linije k. p. 2850/2 KO Reževići I do tačke sa koordinatama 4676799.5272, 4674640.2052 na spoju granične linije k. p. 2850/2 i k.p. 2884 obje u KO Reževići I, sa koje granica nastavlja i dalje u pravcu jugoistoka presijecajući dio dio k. p. 2850/2 KO Reževići I preko tačaka sa koordinatama 6576807.3200, 4674635.5600 i 6576809.1800, 4674633.2300, obje na putu – k. p. 2878/2 KO Reževići I, do tromede k. p. 2878/2, 2860/2 i 2855 sve u KO Reževići I čije su koordinate 6576811.0635, 4674632.0873 odakle granica nastavlja i dalje u pravcu jugoistoka sjevernom ivicom granične linije k. p. 2855 KO Reževići I do tačke sa koordinatama

6576844.7230, 4674577.1501 odakle granica nastavlja u pravcu juga i jugoistoka presijecajući k. p. 2858/2 KO Reževići I preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6576846.3747, 4674576.1416; 6576860.6174, 4674557.0191; 6576862.8861, 4674548.1473 i 6576859.9800, 4674546.6000. Od tačke sa koordinatama 6576859.9800, 4674546.6000 koja se nalazi na spoju graničnih linija k. p. 2858/2 i k. p. 2944 obje u KO Reževići I granica nastavlja i dalje u pravcu juga i jugoistoka sjevernom ivicom granične linije k. p. 2944 KO Reževići I do tačke sa koordinatama 6576866.9200, 4674535.6900 odakle nastavlja u pravcu juga neizgrađenim dijelom plaže presijecajući k. p. 2944 KO Reževići I preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6576884.8821, 4674476.5666; 6576883.8600, 4674476.8500; 6576883.1300, 4674475.2500; 6576880.8300, 4674476.2800; 6576872.1600, 4674456.4600; 6576874.7200, 4674450.1100; 6576882.3319, 4674446.7434; 6576883.5700, 4674443.7300; 6576880.3800, 4674442.4900; 6576881.8000, 4674438.9500; 6576876.6100, 4674431.3400; 6576881.2700, 4674425.6800; 6576878.0800, 4674424.2600; 6576883.0400, 4674412.2200; 6576886.0500, 4674413.2800; 6576887.2700, 4674410.5300 i 6576889.0600, 4674407.8000. Od tačke sa koordinatama 6576889.0600, 4674407.8000 koja se nalazi na spoju graničnih linija k. p. 2944 i k. p. 2947 obje u KO Reževići I granica nastavlja u pravcu jugoistoka presijecajući k. p. 2947 KO Reževići do tačke sa koordinatama 6576902.7500, 467405.2400 odakle granica nastavlja u pravcu juga istočnom ivicom granične linije k. p. 2947 KO Reževići I, potom sjevernom ivicom granične linije k. p. 2957 KO Reževići I do spoja – međne biljege broj 44 između KO Reževići I i KO Petrovac nakon čega granica nastavlja u pravcu istoka sjevernom ivicom granične linije k. p. 174 KO Petrovac, potom sjevernom, sjeverozapadnom i jugoistočnom ivicom granične linije k. p. 173/3 KO Petrovac – ivicom šetališta do tromeđe šetališta, pristupne staze – k. p. 1362/2 i k. p. 174 obje u KO Petrovac odakle granica nastavlja u pravcu jugoistoka zapadnom ivicom granične linije pristupne staze – k. p. 1362/2 KO Petrovac do tačke sa koordinatama 6577763.4800, 4673959.7700 sa koje nastavlja do obalne linije preko tačaka sa koordinatama 6577768.8800, 4673952.5600 i polazne tačke ovog područja kopnene cjeline koja ima koordinate 6577763.2800, 4673949.8400.

Granicu područja Malo Brdo u kopnenoj cjelini III zone zaštite prema moru čini obalna linija između zapadnog kraja plaže Lučice, od tačke sa koordinatama 6578837.1800, 4673444.9300 koja se nalazi na k.p. 1010 KO Petrovac do tačke na istočnoj strani Petrovačke plaže koja ima koordinate 6578259.2400, 4673686.3500, sa koje granica skreće u pravcu istoka sjeveroistočnom ivicom granične linije k.p. 1008/3 KO Petrovac do tačke sa koordinatama 6578267.6400, 4673682.0300, odakle granica presijeca k. p. 1008/3 KO Petrovac linijom terena preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6578266.6900, 4673679.6300; 6578262.2000, 4673678.1100; 6578262.1400, 4673676.9900; 6578267.2600, 4673674.9400; 6578273.9400, 4673673.7200; 6578276.0100, 4673673.4300; 6578278.9600, 4673672.6200 i 6578283.2400, 4673669.5400. Od tačke sa koordinatama 6578283.2400, 4673669.5400, koja se nalazi na sjevernoj ivici granične linije k. p. 1008/3 KO Petrovac granična linija nastavlja u pravcu istoka sjevernom ivicom granične linije k. p. 1008/3 KO Petrovac, potom k. p. 1009 KO Petrovac i 1008/1 KO Petrovac do tromeđe katastarskih parcela 1008/2, 1008/1 i 1376/1 sve u KO Petrovac, odakle skreće u pravcu juga istočnom ivicom granične linije k. p. 1008/1 KO Petrovac i k. p. 1010 KO Petrovac do početne tačke na obalnoj liniji na zapadnom kraju plaže Lučice, koja ima koordinate 6578837.1800, 4673444.9300.

Granicu područja Velje Brdo u kopnenoj cjelini III zone zaštite prema moru čini obalna linija između zapadnog kraja plaže Buljarica, od tačke sa koordinatama 65795618.8000, 4672864.1600 koja se nalazi na tromeđi k.p. 1833 i 504/2 obje u KO Buljarica I do tačke na istočnoj strani plaže Lučica koja ima koordinate 6578950.4100, 4673241.5300, sa koje granica skreće u pravcu istoka do tačke sa koordinatama 6578991.5200, 4673249.5900 na stazi koja ide za Buljaricu – k. p. 1383/1 KO Petrovac, odakle granica nastavlja u pravcu istoka južnom ivicom granične linije, te saze – k. p. 1383/1 KO Petrovac i k. p. 1858/2 do njenog kraja gdje sa tromeđe katastarskih parcela – k. p. 1858/2, 506/2 i 1833 sve u KO Buljarica I skreće u pravcu zapada južnom ivicom katastarskih parcela 506/2, 506/2 i 505/2, sve u KO Buljarica I, kao i istočnom ivicom k. p. 504/2 KO Buljarica I do polazne tačke na obalnoj liniji na zapadnom kraju plaže Buljarica koja ima koordinate 65795618.8000, 4672864.1600.

Granicu područja Dubovica u kopnenoj cjelini III zone zaštite prema moru čini obalna linija između zapadnog kraja plaže Čanj, od granične tačke planiranog pristaništa koja ima koordinate 6582590.3600, 4668942.2200, a nalazi se na istočnoj strani Kotrobanje na k.p. 1281/2 KO Mišići do tačke na istočnoj strani plaže Buljarca na k.p. 1271/3 KO Buljarica II koja ima koordinate 6580461.1100, 4671241.2300, sa koje granica napušta obalnu liniju i skreće u pravcu sjeverozapada presijecajući k. p. 1271/3 KO Buljarica II preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6580467.3200, 4671242.8800; 6580469.9905, 4671243.8853; 6580479.9799, 4671245.0417; 6580478.3167, 4671248.7820; 6580485.5668, 4671255.8372; 6580496.9926, 4671268.6875; 6580505.2242, 4671279.5978; 6580511.8276, 4671287.2956; 6580516.2604, 4671292.6132; 6580521.4480, 4671300.5122; 6580524.2649, 4671307.1499 i 6580526.7600, 4671312.1800; nakon čega granica prati na južnu ivicu granične linije k. p. 1247/2 KO Buljarica koju napušta sa tromeđe katastarskih parcela 1247/2, 1247/1 i 1276/2 sve u KO Buljarica II odakle se granica kreće u pravcu jugozapada i juga prateći granicu Morskog dobra preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6580437.1000, 4671106.9100; 6580379.6783, 4671048.1645; 6580338.6300, 4671006.1700; 6580316.4800, 4670983.1700;

6580316.4800, 4670983.1700; 6580260.1300, 4670927.0600; 6580290.4800, 4670888.1700; 6580281.9600, 4670848.5600; 6580279.7500, 4670835.7200; 6580274.0400, 4670816.0800; 6580269.0500, 4670790.3500; 6580329.0800, 4670730.9900; 6580334.1100, 4670686.0500; 6580339.6000, 4670640.9200; 6580306.6600, 4670542.0000; 6580428.9000, 4670470.0600; 6580564.3300, 4670389.3900; 6580702.5600, 4670346.4400; 6580845.6993, 4670288.0493; 6580976.4800, 4670234.7000; 6581001.7800, 4670218.0500; 6581028.4600, 4670202.3000; 6581313.4400, 4669942.3000; 6581322.8251, 4669932.7735; 6581505.1900, 4669747.6600; 6581715.4900, 4669604.2100; 6581724.1904, 4669598.4963; 6581907.4957, 4669478.1157; 6581939.300, 4669457.1700; 6581957.8900, 4669454.3600; 6581976.1500, 4669451.7800; 6581990.2000, 4669450.1400; 6582024.2400, 4669444.8700; 6582056.2800, 4669440.4200; 6582092.7600, 4669435.7400. Od tačke sa koordinatama 6582092.7600, 4669435.7400, koja se nalazi na međnoj biljezi broj 1 između KO Buljarica II i KO Mišići granica skreće u pravcu jugozapada istočnom ivicom granične linije k. p. 1276/2 do obalne linije na zapadnom kraju Kraljeve plaže na tački koja ima koordinate 6581960.2700, 4669318.9700, od koje skreće u pravcu istoka prateći obalnu liniju Kraljeve plaže – k. p.1275 KO Buljarica II i k. p.1281/1 KO Mišići koju napušta na tački sa koordinatama 6582186.5200, 4669290.0700 da bi granica potom nastavila u pravcu jugoistoka preko tačke koja ima koordinate: 6582422.0467, 4669192.8350 do k. p. 1227/1 KO Mišići na tački koja ima koordinate 6582524.0000, 4669109.4800. Od tačke sa koordinatama 6582524.0000, 4669109.4800 na k. p. 1227/1 KO Mišići granica nastavlja u pravcu jugoistoka zapadnim ivicama graničnih linija katastarskih parcela 1227/1, 1227/2, 1227/3, 1230 i 1229 sve u KO Mišići nakon čega preko tačaka sa koordinatama 6582597.5200, 4668995.2200; 6582593.7800, 4668971.4300 i 6582592.5200, 4668964.1600 dolazi do polazne tačke na obalnoj liniji na zapadnoj tački planiranog pristaništa koja ima koordinate 6582590.3600, 4668942.2200.

Granicu područja Crni rt u kopненоj cjelini III zone zaštite prema moru čini obalna linija između isturene tačke rta Krčevac (Štrbina) koja ima koordinate 6585145.7100, 4666247.7500 na k.p. 1867 KO Sutomore, do krajnje južne tačke planiranog pristaništa, na istočnoj strani plaže Čanj na k.p. 2706 KO Mišići koja ima koordinate 6583396.1000, 4668465.9800 odakle granica skreće sa morske obale u pravcu sjeveroistoka sjevernom graničnom linijom k. p. 2706 KO Mišići i ugaonim izlomljenim dijelom k. p. 2719/1 KO Mišići odakle sa tačke sa koordinatama 65835670.0900, 4668536.5700 skreće u pravcu juga i istoka graničnom linijom Morskog dobra preko tačaka koje imaju sljedeće koordinate: 6583365.4800, 4667900.8400; 6583437.4600, 4667513.5400; 6583438.9400, 4667511.5200; 6583750.7200, 4667191.6900; 6583752.1500, 4667189.9900; 6583752.8551, 4667187.6601; 6583755.6900, 4667187.0900; 6583756.6500, 4667185.9400; 6583757.2100, 4667184.6100; 6583906.4985, 4667014.4651; 6583963.0000, 4666950.0700 tako da granična linija dolazi do puta – k. p. 2727 KO Mišići, njegovom zapadnom ivicom sa čijeg kraja, sa tačke koja ima koordinate 6584017.1000, 4666730.2900 skreće u pravcu sjeveroistoka do tačke sa koordinatama 6584928.9700, 4667021.9600 od koje produžava do potoka – k. p. 3528 KO Mišići sa kojim se veže na tačku sa koordinatama 6584930.8327, 4667022.5045 i dalje nastavlja zapadnom ivicom granične linije potoka – k. p. 3528 KO Mišići do tačke sa koordinatama 6584964.5500, 4667087.9600, gdje skreće u pravcu istoka sjevernom ivicom granične linije katastarskih parcela 3419, 3521/3, 3521/2, 3516/2 i 3521/1 sve u KO Mišići do tromeđe katastarski parcela 3521/1, 3520 i 3534 sve u KO Mišići odakle granica skreće u pravcu juga i istoka zapadnom i južnom ivicom granične linije (lokalnog) puta Zagrađe-Sutomore – k. p. 3534 KO Mišići do međne biljege 2/1 na graničnoj liniji između KO Mišići i KO Sutomore sa koje skreće u pravcu juga zapadnom ivicom lokalnog puta za plažu Maljevik, Rt Krčevac i plažu Staro Sutomore – k.p. 1877 i 1878 obje u KO Sutomore do kraja bočnog puta ka Rtu Krčevac gdje od tačke sa koordinatama 6585278.0000, 4666469.8200 nastavlja preko k. p. 1868 KO Sutomore ka Rtu Krčevac linijom terena preko sljedećih dominantnih tačaka koje imaju koordinate 6585282.1000, 4666388.5100; 6585270.3000, 4666349.7400; 6585203.4800, 4666280.6800 i 6585159.5600, 4666268.4700, pa na polaznoj tački ovog područja kopnene cjeline III zone zaštite na Rtu Krčevac, koja se nalazi na obalnoj liniji, na k. p. 1867 KO Sutomore, a ima koordinate 6585145.7100, 4666247.7500.

Kopненоj cjelini zone sa režimom zaštite III stepena (= III zona zaštite) pripadaju sljedeće katastarske parcele:
KO Sutomore, katastarske parcele broj: 1867 (dio), 1868 (dio), 1869 (dio), 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, 1875, 1866, 1876;

KO Mišići, katastarske parcele broj: 3251/1, 3522, 3523, 3524, 3525, 3526, 3516/1, 3516/2, 3521/2, 3521/3, 3419, 3528, 2719/39, 2718, 2717, 2719/41, 2719/46, 2719/4, 2716, 2719/38, 2715, 2719/37, 2714, 2708, 2707, 2719/1 (dio), 2706, 1281/1 (dio), 1278/54;

KO Buljarica II, katastarske parcele broj: 1271/4, 1276/28, 1271/3, 1276/2, 1274, 1272, 1271/2, 1271/1;

KO Buljarica I, katastarske parcele broj: 504/1, 504/2, 505/2, 506/1, 506/2, 505/1, 1832, 503;

KO Petrovac, katastarske parcele broj: 1349, 1348/1, 1348/2, 1010, 1008/1 (dio) 1009, 1008/3, 174, 173/3;

KO Reževići, katastarske parcele broj: 2957, 2947, 2944 (dio), 2858/2 (dio), 2855, 2850/2, 2878/2 (dio), 2851/4, 2709/2, 2705, 2970/2, 1796, 1794/2, 1794/3.

Granica morske cjeline sa režimom zaštite III stepena (= III zona zaštite) prati obalnu liniju i dio administrativne granice zaštićenog područja na moru, isključujući prethodno opisane prostorne cjeline koje su izdvojene u II zonu

zaštite.

Granica morske cjeline sa režimom zaštite III stepena (= III zona zaštite) na obalnoj liniji polazi sa tačke sa koordinatama koordinatama 6585145.7100, 4666247.7500 na Rtu Krčevac na k. p. 1867 KO Sutomore odakle granica nastavlja morem u pravcu jugozapada u dužini od skoro 1 NM, t.j. 1,77 km, do tačke sa koordinatama 6583931.8467, 4664958.0601 sa koje granica skreće u pravcu sjeverozapada prateći izobatu 50 m u dužini od oko 12,51 km do tačke sa koordinatama 6574847.9632, 4673561.2238 gdje skreće ka morskoj obali u pravcu sjevera u dužini od nešto više od 1 NM t.j. 1,92 km, do tačke na obalnoj liniji na Skočidevojci koja ima koordinate 6575378.2900, 4675408.1200 na k.p. 1796 KO Reževići I odakle granica skreće obalnom linijom zapadnim, jugozapadnim i južnim graničnim linijama sljedećih katastarskih parcela: 1796, 2970/2, 2705, 2850/2, 2878/2, 2855, 2858/2, 2944 i 2957 sve u KO Reževići I, 184, 183, 1373/2, 801, 803 (Petrovačka plaža), 1008/3, 1010, 1347 (plaža Lučice), 1348/2 i 13 49 sve u KO Petrovac, 1832, 504/2, 1833 (plaža Buljarica), 1843/2 (kanal na plaži Buljarica) i 1834 (plaža Buljarica), sve u KO Buljarica I, kao i k.p. 1271/3 KO Buljarica, da bi na tački sa koordinatama 6580461.1100, 4671241.2300, na obalnoj liniji na k.p. 1271/3 KO Buljarica II, granica naglo skrenula u pravcu sjevera morskim putem u pravcu sjevera do tačke koja je udaljena 150 m od plaže Buljarica, naspram kanala, a ima koordinate 6580464.7935, 4671767.5809, gdje se granica blago lomi u pravcu sjeverozapada do tačke koja je udaljena takođe 150 m od plaže Buljarica, u njenom središnjem dijelu, a ima koordinate 6580105.4291, 4672406.8765 na kojoj se oštro lomi u pravcu zapada do tačke sa koordinatama 6579651.8753, 4672296.3927 potom u pravcu juga do tačke sa koordinatama 6579712.3390, 4670442.5390 odakle skreće prema sjeveroistoku ka morskoj obali (k.p. 1271/3 KO Buljarica II) do tačke sa koordinatama 6580318.9400, 4670392.5900, odakle granica nastavlja u pravcu jugoistoka obalnom linijom zapadnim i južnim graničnim linijama k.p. 1271/3 I 1271/4 obje u KO Buljarica II, da bi na tački sa koordinatama 6581922.3900, 4669113.8100 granica skrenula u pravcu jugozapada morskim putem do tačke koja je 330 m udaljena od početne tačke a ima koordinate 6581737.5000, 4668841.1090, sa koje granica skreće oštro u pravcu jugoistoka do tačke sa koordinatama 6582105.0195, 4668550.4866 na kojoj se opet oštro lomi u pravcu sjeveroistoka ka Kotrobanji do najjisturenije tačke morske obale na k.p. 1281/5 KO Mišići, Opština Bar, koja ima koordiante 6582364.2300, 4668827.0400 odakle granica nastavlja u pravcu istoka i sjeveroistoka morskom obalom, zapadnom granicom k.p. 1281/5 KO Mišići do tačke sa koordinatama 6582590.3600, 4668942.2200 od koje morskim putem prati graničnu liniju planiranog pristaništa preko tačaka sa koordinatama 6582660.3193, 4668924.2383 i 6582670.9961, 4668977.7578 nakon čega izlazi na morsku obalu na tački sa koordinatama 6582624.3300, 4669005.0700 na zapadnom kraju plaže Čanj – k. p. 1281/1 KO Mišići odakle granica skreće u pravcu istoka obalnom linijom plaže Čanj – k. p. 1281/1, 3547 i 3546 KO Mišići do tačke sa koordinatama 6583356.6634, 4668577.2877 gdje granica skreće u pravcu zapada i juga prateći graničnu liniju planiranog pristaništa preko tačaka sa koordinatama 6583334.5651, 4668537.7656; 6583360.4135, 4668481.4190 i 6583396.1000, 4668465.9800, odakle granica nastavlja morskom obalom zapadnim i južnim graničnim linijama k.p. 2706, 2707, 2708, 2714, 2715, 2719/38, 2716 i 2717 sve u KO Mišići do tačke sa koordinatama 6584046.6000, 4666052.4800 na ponti Crnog rta na k.p. 2717 KO Mišići sa koje granica morskim putem dolazi do polazne tačke III zone koja ima koordinate 6585145.7100, 4666247.7500 na Rtu Krčevac na k. p. 1867 KO Sutomore.

Sastavni dio III zone zaštite čine i morska zona ispred plaže (Kraljičine plaže) u uvali Perčin koju ograničava obalna linija same plaže i linija koja povezuje njen istočni kraj – tačke koja ima koordinate 6582205.0300, 4669268.6700 i zapadni kraj – tačke koja ima koordinate 6581943.0500, 4669265.6400. Ova granična linija je udaljena 100 m od središnjeg dijela plaže.

Ukupna dužina granice zone sa režimom zaštite III stepena iznosi: 78 919 m od čega 45 868 m pripada morskoj, a 33 051 m kopnenoj cjelini računajući njihovu (zajedničku) obalnu liniju u okviru kopnene cjeline.

Ukupna površina zona sa režimom zaštite III stepena iznosi: 24 682,969 m² odnosno 2 468,29 ha, od čega 22 917,715 m² (2 291,77 ha) pripada morskoj, a 1 765,254 m² (176,52 ha) kopnenoj cjelini.

Opis granica zaštitnog pojasa

Zaštitni pojas Parka prirode Katič koji se nalazi van granica zaštićenog područja se formira u kopnenom dijelu kao zona čija je unutrašnja granica (dublje prema kopnu) udaljena 500 m linearno u odnosu na administrativnu granicu zaštićenog područja. Površina zaštitnog pojasa iznosi 873,80 ha.

PRILOG 2. – Popis staništa i vrsta morskog i kopnenog dijela Parka prirode Katič

Staništa morskog dijela Parka prirode Katič

Staništa u morskog dijelu Parka prirode Katič klasifikovana su po Barselonskoj konvenciji jer ista najpribližnije oslikava stanje u našem podmorju:

F. Morska obala

Šljunkovita morska obala

F.3.2.1. Supralitoralni šljunci i kamenje. Karakteristika ovog staništa ja da se ono nalazi iznad nivoa mora i da odgovara razvoju malog broja organizama zbog uslova spoljašnje sredine koji veoma variraju. Značajni djelovi istraživanog područja se karakterišu ovim tipom staništa i to su praktično plaže u Perazića dolu, Petrovac, Lučice, Buljarica, Čanj, Kraljičina plaža i Maljevik. Osim toga, važno za napomenuti je prisustvo nakupina otpalih listova morske trave *Posidonia oceanica* na plaži u Buljarici, a znatno manje u uvali Maljevik koje se javlja u zimskom periodu, dok se ljeti zbog turizma ove nakupine listova uglavnom sklanjaju sa plaže.

F.3.2.2. Biocenoza sporusušećih nakupina ostataka morske vegetacije je inače vrlo malo prisutno i ugroženo stanište, ugroženo najviše zbog korišćenja plaža za potrebe ljetnjeg turizma. Ocjena stanja: dobro.

F. 4. Stjenovita obala

F.4.2. Supralitoralne stijene. Ovaj tip staništa čine stijene iznad nivoa mora, tačnije dio iznad nivoa mora koji je prskan talasima tako da širina ovog tipa staništa zavisi od izloženosti obale talasanju i od same konfiguracije terena. Zbog promjene ekstremnih uslova koji tu vladaju ovdje se razvijaju siromašne zajednice.

F. 4.2.1. Biocenoza supralitoralnih stijena. Značajan dio istraživanog područja sa plažama je ispresijecan stjenovitim dijelom obale. Mada su ove stijene dosta podložne eroziji dio supralitorala se karakteriše samo tamno smeđom bojom, mikroorganizmima i organizmima koji najveći dio životnog vijeka provode na suvom, dok je gornji supralitoral predstavljen stijenama svijetle boje uglavnom bez vegetacije, ili sa vrlo oskudnom vegetacijom koja trpi zaslanjivanje i koja se razvija na gornjem rubu, ka kopnenim staništima. Ocjena stanja: dobro.

F.5 Antropogena staništa morske obale

F.5.1. Antropogena staništa morske obale. Razvojem raznih tipova infrastrukture na obali i u moru mijenjaju se prirodni tipovi staništa i stvaraju se nova staništa. Najčešće je to betoniranje obale za razne potrebe i nasipanje plaža, kao i samo uzurpiranje već postojećih plaža. Uz veće konstrukcije mijenja se i hidrodinamizam i intenzitet sedimentacije što može uticati i na susjedna područja.

F.5.1.1. Zajednice morske obale na pomičnoj podlozi pod uticajem čovjeka

F. 5.1.1.1. Turističke plaže. Značajni djelovi istraživanog područja se karakterišu ovim tipom staništa i to su praktično plaže u Perazića dolu, Petrovcu, Lučice, Buljarica, Čanj, Kraljičina plaža i Maljevik. Pritisak ljudskih aktivnosti na ovim plažama u toku ljetnjih mjeseci je intenzivan. Ocjena stanja: na plažama se u zimskom periodu nalazi određena količina čvrstog otpada koji se rjeđe čisti, a u ljetnjim mjesecima je stanje pogoršano zbog zauzimanja prostora turističkim aktivnostima.

F.5.1.1.1. Zajednice morske obale na čvrstoj podlozi pod uticajem čovjeka

F.5.1.1.1.1. Izgrađene i konstruirane obale. Na istraživanom području ima nekoliko manjih područja sa konstrukcijama na obali i to su Perazića do sa velikom količinom nasutog materijala i betonskim tetarpodima gdje je nasipom proširena obala. Zatim pristanište u Petrovcu sa malim mandračem, dio betonirane obale na suprotnoj strani od pristaništa i mala punta u uvali Čanj. Ocjena stanja: u Perazića dolu je loše stanje jer je osim vještačke čvrste podloge prisutna i znatna količina zemlje i drugog materijala koji se spiru u more i značajno smanjuje prozirnost.

G. More

G.1 Pelagijal

G.1.1. Pelagijske zajednice neritičke provincije. Ovaj tip staništa čine biljni i životinjski organizmi koji žive u morskoj vodi bez dodira sa morskim dnom.

G.1.1.1. Prirodne pelagijske zajednice neritičke. provincije Neritička provincija uglavnom obuhvata slobodnu morsku vodu uz obalu do 200 m dubine tako da kompletno područje pripada ovoj provinciji.

G.1.1.2. Pelagijske zajednice neritičke provincije pod uticajem čovjeka

G.1.1.2.3. Akvatorij naseljenih mjesta uz obalu, lučica, mandrača

G.1.1.2.6. Akvatorij oko podmorskih ispusta otpadne vode. Ocjena stanja: srednje (zbog smanjene količine ribe koja je konstatovana tokom ronjenja).

G. 2. Mediolitoral

G.2.3. Mediolitoralni šljunci i kamenje. Ova vrsta staništa je konstatovana na svim lokacijama na kojima su

konstatovani i supralitoralni šljunci tj. to su sve plaže na istraživanom području od kojih su najznačajnije u Perazića dolu, Petrovcu, Lučicama, Buljarici, Čanju, Kraljičina plaža i uvala Maljevik. Ovo je tip staništa oskudan u biodiverzitetu, a inače predstavlja veoma uzak pojas pa je njegova površina neznatna. Ocjena stanja: pod pritiskom u ljetnjim mjesecima.

G.2.4. Mediolitoralno čvrsto dno i stijene. Ovaj tip staništa je zastupljen na stjenovitim djelovima obale u nivou mora. Pojas plime i osjeke je kod nas veoma uzak, tj. nekoliko desetina cm, tako da je ukupna površina ovog tipa staništa mala.

G.2.4.1. Biocenoza gornjih stijena mediolitorala. To je oblast koja trpi veće sušenje i gdje dominiraju litofitske cijanofite, priljepci, balanusi i drugi.

G.2.4.2. Biocenoza donjih stijena mediolitorala. Znatno je bogatija u smislu biodiverziteta i biomase u odnosu na prethodnu. Česte su razne vrste priljepaka, ogrci, alge od kojih ima dosta *Corallina sp.* dok je samo mjestimično zabilježen *Lithophyllum byssoides* na potezu od Petrovca prema sjeveru. Tu se takođe mjestimično nalazi i smeđa alga *Cystoseira amentacea*.

G.2.4.3. Biocenoza mediolitoralnih špilja. Ova biocenoza je veoma malo zastupljena i praktično predstavljena sa par manjih špilja u uvali Perčin i uvali Vezirovo sidrište. To su lokacije sa špiljama i pukotinama koje su jednim dijelom na suvom, a jednim dijelom u moru. Za ovu biocenuzu je tipično da je smanjena količina svjetlosti i da je povećana količina vlage u odnosu na druga staništa mediolitorala. Ovdje se u velikoj količini zastupljene cijanobakterije i inkrustrirane crvene alge. Ocjena stanja: dobro.

G. 2.5. Antropogena staništa u mediolitoralu. Ovo stanište je malo po površini.

G.2.5.1. Zajednice mediolitorala na pomičnoj podlozi pod uticajem čovjeka

G.2.5.1.1. Facijesi turističkih plaža i ljekovitih blata. Ovo je nivo plime i osjeke na svim plažama koje su već nabrojane.

G.2.5.2. Zajednice mediolitorala na čvrstoj podlozi pod uticajem čovjeka

G. 2.5.2.1. Facijesi mediolitorala betoniranih i izgrađenih obala (luke, lučice, brodogradilišta) i ostalih ljudskih konstrukcija u moru. Površinski malo zastupljeno. Ocjena stanja: pod pritiskom u ljetnjim mjesecima.

G. 3. Infralitoral

Infralitoralni sitni pijesci s više ili manje mulja. Ovo su pješćane podloge na malim dubinama i u istraživanom području njihova površina jeznačajna, a pogotovo u uvali Čanji.

G.3.2.2. Biocenoza sitnih ujednačenih pijesaka. Ovaj tip staništa je zastupljen na sjeverno-zapadnoj strani ispred Petrovca i dijelom obale ispred Čanja.

G.3.2.2.1. Asocijacija s vrstom *Cymodocea nodosa*. Ova asocijacija zauzima značajnu površinu ispred Čanja, mada je naselje ove morske trave veoma rijetko. Ocjena stanja: dobro.

G. 3.3. Infralitoralni krupni pijesci sa više ili manje mulja. Ovaj tip staništa se nalazi na malim dubinama i ukoliko je hidrodinamizam manji ima veće količine mulja, a to nije slučaj u istraživanoj oblasti.

G. 3.3.1. Biocenoza krupnih pijesaka i sitnih šljunaka pod uticajem valova. Praktično ovo predstavlja prelaz sa šljunkovitih plaža ka dubljim djelovima infralitorala i uglavnom je zastupljen prije gornjeg limita livada vrste *Posidonia oceanica*. Zastupljeno u blizine većine plaža. Ocjena stanja: dobro, mada u gornjem dijelu ljeti pod uticajem čovjeka zbog gaženja

G.3.4 Infralitoralno kamenje i šljunci. Dosta rasprostranjeno stanište, posebno ispred obale koja je stjenovita a i ispred većine plaža u gornjem sloju infralitorala prije početka naselja morskih trava.

G.3.4.1. Biocenoza infralitoralnih šljunaka. Zbog jakog hidrodinamizma na ovom području u ovom tipu staništa nisu povoljni uslovi za razvoj algi i morskih trava a i fauna je oskudna. Ocjena stanja: dobro, mada u gornjem dijelu ljeti pod uticajem čovjeka zbog gaženja.

G.3.5. Naselja posidonije. Ova naselja se prostiru od svega metar dubine do oko 30m dubine u našem dijelu Jadranskog mora. Gradi gusta naselja koja su tokom vremena stabilna ukoliko nema spoljnih efekata, a jednom degrairana biocenoza livade posidonije se veoma teško i sporo obnavlja.

G.3.5.1. Biocenoza naselja vrste *Posidonia oceanica*. Značajne površine su pokrivene naseljem livada vrste *Posidonia oceanica* od rta Skočičevojka na sjeveru ka jugu do Petrovca i uvale Buljarica, kao i oko ostrva Sv. Nedelja i Katič. Manje naselje je takođe i u uvali Maljevik i zapadnoj strani Crnog rta. Staništa morske trave *Posidonia oceanica* se nalaze na listi prioriternih staništa za zaštitu prema EU Direktivi o staništima (Habitat Directive 92/43/EEC), a sama vrsta *Posidonia oceanica* je zaštićena prema nacionalnoj legislativi (Sl. List, RCG76/06), kao i prema Barselonskoj i Bernskoj konvenciji (Barcelona Convention 1976, Bern Convention 1979), te prema IUCN-u (2014). Ocjena stanja: dobro.

G.3.6. Infralitoralna čvrsta dna i stijene. Na stjenovitoj podlozi prostire se od donjeg nivoa mediolitorala do oko 30 m dubine, tj. do dijela gdje dopire dovoljna količina svjetlosti za razvoj algi i morske trave *Posidonia oceanica*. Ovo je jedan od najraznovrsnijih i najbogatijih tipova staništa, ali na ovom području nije mnogo prostorno zastupljen.

G.3.6.1. Biocenoza infralitoralnih algi. Ne zauzima velike površine zbog karakteristika obale i čvrstog dna koje na ovom području nije mnogo zastupljeno. U ovom pojasu živi veliki broj raznovrsnih organizama, a dominiraju

fotofilne alge koje su najčešće graditelji odgovarajućih asocijacija, mada ima i značajnih površina koje su degradirane.

G. 3.6.1.1. Degradirani facijes s inkrustrirajućim algama i ježevima. Na žalost, na svim lokacijama zarona su konstatovani degradirani djelovi stjenovite obale i to prije svega zbog ilegalnog vađenja prstaca i niza kaskadnih promjena koje slijede. Ovo je posebno izraženo u dijelu obale sjevernije od Petrovca, kao i u području Crnog rta i dijelu stjenovite obale oko uvale Perčin. Osim samog vađenja prstaca treba napomenuti da je i prelov ribe u nekim područjima Sredozemlja okarakterisan kao problem koji zbog smanjenog broja predatora morskih ježeva prouzrokuje da se oni prenamnožavaju, a kako se radi o biljojednim organizmima, oni dalje izazivaju degradaciju velikih površina zajednica algi koje se u takvim uslovima teško mogu oporaviti.

G.3.6.1.2. Asocijacija s vrstom *Cystoseira amentacea*. Ova asocijacija je veoma dobro zastupljena na području Crnog rta i djelimično sjevernije na velikim stijenama do rta Dubovac gdje je zastupljena u manjim grupama. Takođe kod Petrovca i sjevernije znatno je manje prisutna zbog neodgovarajuće podloge i narušavanja staništa.

G.3.6.1.4. Facijes s vrstom *Mytilus galloprovincialis*. Ovaj facijes nije tipično razvijen, ali je prisutan u pristaništu Petrovca i na manjim djelovima obale uglavnom u sjevernom dijelu istraživanog područja. Takođe, na velikom broju algi *C. amentacea* je bila konstatovana značajna količina mušulja, što upućuje na degradirajući trend (moguće zbog većih gajilišta mušulja u Albaniji).

G.3.6.1.5 Asocijacija s vrstom *Corallina elongata*. Na stjenovitoj i čvrstoj podlozi u okolini mjesta Petrovac bila je razvijena asocijacija s vrstom *Corallina elongata*, što u odnosu na naselja cistozira djelimično ukazuje na opadanje kvaliteta staništa.

G.3.6.1.7. Asocijacija s vrstom *Dasycladus vermicularis*. Mala područja se karakterišu ovom zajednicom uglavnom u uvali Buljarica i uvala Perčin.

G.3.6.1.15. Asocijacija s vrstom *Cystoseira compressa*. Ima je u nekoliko metara dubine blizini samog pristaništa Petrovca.

G.3.6.1.18. Asocijacija s vrstom *Flabellia petiolata* i *Peyssonnelia squamaria*. Ova zajednica se uglavnom nalazi u dubljim slojevima infralitorala i tamo gdje je manja količina svjetlosti. Konstatovana je na više manjih lokacija.

G.3.6.1.19. Asocijacija s vrstom *Peyssonnelia rubra* i *Peyssonnelia spp.* Uglavnom u donjem dijelu infralitorala, a *P. rubra* je česta i na rizomima morske trave *Posidonia oceanica*.

G.3.6.1.20. Facijesi i asocijacije koraligenske biocenoze (kao enklave). Ove koraligenske biocenoze nisu obimno razvijene i uglavnom su zastupljene u djelovima procjepa i šupljina gdje nedostaje veća količina svjetlosti, te na prelazu u cirkalitoralnu koraligensku biocenuzu.

G.3.6.1.21. Facijesi s vrstom *Chondrilla nucula*. Ovaj facijes je prisutan u znatnoj mjeri na prvih nekoliko metara stjenovite obale. Ocjena stanja: srednje.

G.3.8. Antropogena staništa u infralitoralu. Gornji sloj infralitorala posebno u oblasti plaža je pod antropogenim uticajem tokom ljetnjih mjeseci. Takođe, prisutna je manja površina čvrste podloge kod pristaništa, nasipa i cjevovoda.

G.3.8.1. Antropogene infralitoralne zajednice na pomičnoj podlozi (mulju, pijesku, šljunku).

G.3.8.1.1. Infralitoralna zajednica dna turističkih plaža i ljekovitih plaža. Gornji slojevi infralitorala plaža u Perazića dolu, Petrovcu, Lučicama, Buljarici, Čanju, Kraljičinoj plaži i Maljeviku.

G.3.8.2. Antropogene infralitoralne zajednice na čvrstoj podlozi

G.3.8.2.1. Zajednice infralitorala i izgrađenih obala (luke, lučice, brodogradilišta) i ostalih ljudskih konstrukcija u moru. Osim pristaništa u Petrovcu i Čanju, kao i nasipa kod nekadašnjeg hotela As na lokaciji Perazića do ovdje još spada čvrsta podloga u smislu cjevovoda, ispusta otpadnih voda koja se nalazi na istočnoj strani uvale ispred mjesta Petrovac.

G.3.8.3. Pomorska arheološka nalazišta. U uvali Maljevik su na maloj dubini nađeni ostaci kamenih blokova za koje se vjeruje da su nastali ljudskom obradom. Lokalitet treba detaljnije istražiti i adekvatno zaštititi.

G. 3.8.6. Infralitoralne zajednice s invazivnim vrstama

G.3.8.6.2. Zajednice s vrstom *Caulerpa cylindracea*. Na velikom broju lokacija je konstatovana ova invazivna vrsta koja pokriva autohtone vrste. Treba napomenuti da se uglavnom nije radilo o previše gustim naseljima *C. cylindracea* i uglavnom je bila u "stolonima" sa malo "listića-bobica". Osim toga, druga invazivna alga *Womersleyella setacea* je registrovana na području Crni rt, a vrlo je vjerovatno da je i šire rasprostranjena. Ocjena stanja: srednje.

G.4. Cirkalitoral

G.4.2. Cirkalitoralni pijesci. Ovo je tip staništa najveći po površini u istraživanom području. Prostire se od kraja livada posidonije i fotofilnih algi (oko 30 m) do dubine od oko 200 m, a u ovom konkretnom slučaju do 50 m dubine. Pijesak na ovom području nije nastao samo od stijena već i od morskih organizama tako da je djelimično biogenog porijekla i ispred Petrovca i Čanja je djelimično i zamuljen. Ocjena stanja: dobro.

G. 4.3. Cirkalitoralna čvrsta dna i stijene. Ova staništa se nalaze na većim dubinama, mada se nekada koraligene zajednice mogu javiti i na manjim dubinama gdje je smanjena količina svjetlosti, a upravo takav slučaj je sa polutamnim špiljama.

G.4.3.1. Koraligenska biocenoza. Veoma malo ima ove asocijacije i najzastupljenija je na stjenovitoj podlozi kod rta

Krčevac, uvale Vezirovo sidrište i rta Dubovac, te kod Donkove seke. Ocjena stanja: nije tipično razvijen koraligen, a stanje je dobro.

Staništa kopnenog dijela Parka prirode Katič

Ciljna staništa od značaja za zaštitu

1240 – Mediteranske stjenovite obale obrasle endemičnim vrstama roda *Limonium* na ostrvima (Veliki) Katič, Sveta Nedelja i Školj (Donkova seka) uz koji su integrisani i stanišni tipovi 5330 – termomediteranski prepustinjski žbunjaci i manje površine stanišnog tipa slabe reprezentativnosti (B ili C) 1210 – Jednogodišnja vegetacija pokretnih morskih obala, kao i susjedna staništa izuzetne (A – *excellent*) i dobre (B – *good*) reprezentativnosti.

Opis staništa **1240 – Mediteranske stjenovite obale obrasle endemičnim vrstama roda *Limonium*** (Natura 2000: 1240 Vegetated sea cliffs of the Mediterranean coasts with endemic *Limonium* spp., PAL.CLASS.: 18.221, 18.22, EUNIS2007: B3.3, B3.33) – ekstremni ekološki faktori, prije svega visoka koncentracija soli i udari talasa, usloveli su razvoj floristički siromašne zajednice sa malom pokrovnosću. Sastojine na stijenama najbližih moru, koje su najviše izložene prskanju morskih talasa, izgrađene su gotovo isključivo od vrsta *Limonium cancellatum*, *L. anfractum* i *Crithmum maritimum*, dok je na udaljenijim stijenama floristički sastav nešto bogatiji. Indikatorske biljne vrste: *Crithmum maritimum*, *Plantago subulata*, *Limonium* sp. (anfractum, cancellatum aggr.). U ovim siromašnim zajednicama prisutni su ponegdje još i: *Elytrigia atherica* (s. 35), *Allium subhirsutum*, *Limbarda crithmoides* (= *Inula crithmoides*), *Reichardia picroides*, *Silene vulgaris* ssp. *angustifolia*.

Opis staništa **5330 – termomediteranski prepustinjski žbunjaci** (Natura 2000: 5330 Thermo-Mediterranean and pre-desert scrub, PAL.CLASS.: 32.22, EUNIS2007: F5.5, F5.52) – kserofilne žbunaste formacije karakteristične za termomediteransku zonu, koje između ostalih uključuju i veoma specifične reliktno zajednice drvenaste mlječike (*Euphorbia dendroides*). Zajednice su otvorenog tipa, 2 do 3 m visoke. U Crnogorskom primorju zajednice se razvijaju na veoma strmim i nepristupačnim staništima, ponekad na gotovo vertikalnim klifovima, gdje nema uslova za razvoj guste makije i šume. Pored drvenaste mlječike (*Euphorbia dendroides*), koja apsolutno dominira u ovim zajednicama, brojne su i druge eumediteranske vrste karakteristične za makiju i crnikine šume.

Opis staništa **1210 – jednogodišnja vegetacija pokretnih morskih obala** (Natura 2000: 1210 Annual vegetation of drift lines, PAL.CLASS.: 16.12, 17.2, 17.21, 17.22, 17.23, EUNIS2007: B1.1, B2.1, B2.11, B2.12, B2.13) – Formacije jednogodišnjih ili jednogodišnjih i višegodišnjih biljaka koje se razvijaju na pokretnom materijalu bogatom nitratima različitog granulometrijskog sastava (pijesci i šljunci) (*Cakiletea maritimae* p.p). Morski talasi periodično plave ovo područje, pa visoka koncentracija soli i pokretna podloga utiču na razvoj floristički siromašnih halofilno-nitrofilnih zajednica. Surovi ekološki faktori usloveli su obrazovanje otvorenog tipa vegetacije, gdje biljke imaju malu pokrovnost, a asocijacije se obično javljaju u malim sastojinama. Indikatorske biljne vrste: *Cakile maritima*, *Salsola kali*, *Atriplex* sp., *Polygonum maritimum*, *Euphorbia peplis*, *Glaucium flavum*, *Matthiola sinuata*, *Euphorbia paralias*, *Eryngium maritimum*. Pored pomenutih vrsta u Crnoj Gori je na pjeskovitim obalama vrlo brojna alohtona *Xanthium orientale* ssp. *italicum* (= *X. strumarium* ssp. *italicum*), dok je na šljunkovitim obalama ponekad dominantna pretežno ruderalna *Raphanus raphanistrum*.

Ostala značajna staništa u široj zoni Parka prirode Katič

5210 – Makija sa mediteranskim klekama

Opis staništa **5210 – makija sa mediteranskim klekama** (Natura 2000: 5210 Arborescent matorral with *Juniperus* spp., PAL.CLASS.: 32.13, 32.1321, 32.131, 32.132, EUNIS2007: F5.1, F5.13, F5.131, F5.132) – Tip staništa obuhvata mediteranske i submediteranske vječnozeleno sklerofilne žbunaste formacije sa dominacijom kleka, kod nas u prvom redu *Juniperus phoenicea* i *J. oxycedrus*. Mogu biti otvorenog tipa (za donju granicu pokrovnosti kleka uzima se 30 %), do potpuno guste i sklopljene. Predstavljaju progradacioni stadijum obrastanja bivših mediteranskih pašnjaka, a sukcesivno se nastavljaju na bušike, te su u ovim otvorenim zajednicama takođe prisutne vrste iz roda *Cistus*. Najznačajnije indikatorske vrste su mediteranske kleke (*Juniperus phoenicea*, *J. oxycedrus*) koje su dovoljne za tip. Prate ih brojni drugi elementi mediteranskih travnjaka, bušika i makija crnike: *Brachypodium retusum*, *Cistus creticus*, *C. saviifolius*, *Prasium majus*, *Pistacia lentiscus*, *Myrtus communis*, *Erica arborea*, *Lonicera implexa*, *Carex halleriana*, *Selaginella denticulata* i dr.

9540 – Mediteranske šume primorskih borova na Velikom Katiču.

Opis staništa **9540 – mediteranske šume primorskih borova** (Natura 2000: 9540 Mediterranean pine forests with

endemic Mesogean pines, PAL.CLASS.: 42.8, 42.83, 42.84, EUNIS2007: G3.7, G3.73, G3.74) – Mediteranske šume termofilnih borova (*Pinus pinea*, *P. pinaster*, *P. halepensis*, *P. brutia*) koje se javljaju kao zamena ili paraklimaks šuma crnike (*Quercetea ilicis*). Stare stabilizovane plantaže ili spontano formirane sekundarne sastojine koje se javljaju u području prirodnog areala ovih borova, i koje imaju floristički sastav koji je sličan prirodnim sastojinama, treba uključiti u ovaj tip staništa. S obzirom na to da su mediteranski borovi vrlo često sađeni po Crnogorskom primorju, to su zasadi vrlo česti, ali samo neki od njih imaju izled prirodnih sastojina, sa dobro razvijenim slojem žbunja i prizemne flore, koji se mogu uključiti u ovaj tip staništa. Poseban taksonomski problem je vezan za determinaciju vrsta borova, na što treba obratiti posebnu pažnju. Od indikatorskih vrsta važni su samo primorski borovi: *Pinus pinea*, *P. pinaster*, *P. halepensis*, *P. brutia*. Pored njih u ovim sastojinama redovno se pojavljuju skoro svi elementi makije.

8210 - Krečnjačke stijene sa hazmofitskom vegetacijom.

Opis staništa **8210 – krečnjačke stijene sa hazmofitskom vegetacijom** (Natura 2000: 8210 Calcareous rocky slopes with chasmophytic vegetation, PAL.CLASS.: 62.1, EUNIS2007: H3.2) – Stanište obuhvata vegetaciju u pukotinama karbonatnih stijena, rasprostranjenu u mediteranskom i eurosibirskom regionu, od obale mora do alpskih pojaseva. Dva osnovna podtipa se mogu identifikovati: termo- i mezo- mediteranske stijene, te planinske i oro-mediteranske stijene. U ovom tipu staništa je zastupljen izuzetno veliki regionalni diverzitet vrsta i zajednica, sa velikim brojem lokalno i regionalno endemičnih vrsta. Ovaj tip staništa je izuzetno heterogen te obuhvata sve karbonatne stijene, koje po brojnim ekološkim faktorima mogu biti potpuno različite: od stalno vlažnih do ekstremno suvih, od onih bez vaskularnih biljaka do onih koje su skoro u potpunosti obrasle, od osunčanih do zasjenjenih (sa dominacijom mahovina), koje su floristički toliko različite da pripadaju različitih klasama: *Adiantetea*, *Polypodietea* i *Asplenietea trichomanis*, a u Crnoj Gori se pominje više od 60 asocijacija. Specijski diverzitet hazmofita je izuzetan, a među njima je veliki broj endemičnih i subedemičnih taksona. Ipak mogu se izdvojiti neke osnovne grupe, ekološki i horološki: stalno vlažne mediteranske stijene (*Adiantetea*), zasjenjene stijene bogate papratima i mahovinama (*Polypodietea*), obalne morske stijene iznad zone prskanja (*Centaureo-Campanuletalia*), brdske i gorske stijene (*Moltkietalia incl. Edraianthion*) i hladne planinske stijene (*Amphoricarpetalia*). Važne indikatorske biljne vrste po tipovima stijena: Vlažne mediteranske stijene: *Adiantum capillusveneris*, *Pinguicula hirtiflora*; Zasjenjene stijene: *Polypodium cambricum*, *P. vulgare*, *Phyllitis scolopendrium*, *Cystopteris fragilis*, *Asplenium trichomanes*, *Neckera crispa*; primorske stijene: *Putoria calabrica*, *Sesleria robusta*, *Portenschlagiella ramosissima*, *Centaurea glaberrima*; brdske i gorske stijene: *Moltkia petraea*, *Ramonda serbica*, *Campanula austroadriatica*, *Sesleria juncifolia*, *Asplenium lepidum*, *A. trichomanes*, *A. ruta-muraria*, *Edraianthus graminifolius*, *Campanula rotundifolia*, *Seseli rigidum*, *Centaurea incompta*, *Potentilla caulescens*, *Minuartia clandestina*, *Athamanta haynaldii*, *Micromeria thymifolia*, *Asperula scutellaris* i brojne druge; hladne planinske stijene: *Amphoricarpus autariatus*, *Potentilla clusiana*, *P. speciosa*, *Edraianthus serpyllifolius s.l.*, *Carex kitaibeliana*, *Micromeria croatica* i druge.

Vrste morskog dijela Parka prirode Katič

ALGE

Cystoseira amentacea Montagne, 1846 – vrsta se javlja u manjim grupama ili pojedinačno na većem broju lokacija duž istraženog područja. Naseljava stjenovitu podlogu od nivoa mora do oko 0.5 m dubine. Stanište na ovom području nije idealno ne samo zbog prisustva stijena sklonih eroziji, već i zbog abrazije sa susjednih, šljunkovitih plaža.

Cystoseira corniculata (Turner) Zanardini, 1841 – vrsta se najčešće nalazila u malim grupama na nekoliko lokaliteta u istraženom području. Naseljava stjenovitu podlogu od nekoliko metara dubine do 22 m dubine i na ovom području je stanište veoma dobro za njen razvoj.

Cystoseira foeniculacea (Linnaeus) Greville, 1830 – vrsta je bila prisutna na nekoliko lokacija, ali nije bila brojna. Naseljava stjenovite podloge infralitoralne i na ovom području stanište joj je ograničeno jer je većina podloge pješčana. Veoma je brojna vrsta i to pogotovo na području Donjeg Grblja, Luštica i u Bokotorskom zalivu, dok južnije od Budve ima mnogo manje nalaza.

Cystoseira spinosa Sauvageau, 1912 – zabilježena je na nekoliko lokacije na istraženom području, ali je možemo definisati kao rijetku vrstu. Naseljava stjenovite podloge koje su na ovom području rijetke, tako da joj je veoma ograničeno prisustvo.

Lithophyllum byssoides (Lamarck) Foslie, 1900 – na istraženom terenu vrsta je bila veoma rijetka. Stjenovita podloga u mediolitoralne je odgovarajuća za ovu vrstu mada nje nema u većoj mjeri jer joj nisu odgovarajuće stijene podložne eroziji i abraziji kao što je slučaj u većem dijelu istraživanog područja. Populacije koje postoje su malobrojne, nađene su samo na dijelu obale sjevernije od mjesta Petrovac.

MORSKE CVJETNICE

Posidonia oceanica (Linnaeus) Delile, 1813 – vrsta je veoma brojna i gradi gusta naselja uglavnom u dobrom stanju

(gustina na 15 m dubine od (176) 237 – 420 izdanaka /m²). Posidonija naseljava pješčane, a u manjoj mjeri i kamenite podloge. Cijelo područje je povoljno i veoma dobro. U uvali Buljarica, kao i ispred Petrovca bliže obali ima mozaičnih naselja.

Cymodocea nodosa (Ucria) Ascherson, 1870 – ove vrste ima u manjim naseljima bliže obali kod Petrovca i u uvali Buljarica, dok najveću površinu zauzima u uvali Čanj. Naseljava pješčane i muljevite podloge tako da joj na ovom području ima odgovarajućeg tipa staništa, ali se vjerovatno zbog intenzivne hidrodinamike ne razvijaju veća naselja.

BESKIČMENJACI

Axinella damicornis (Esper, 1794) – brojnost populacije je procijenjena na 11-50 jedinki koje se javljaju uglavnom pojedinačno. Za ovu vrstu je uobičajena koraligena i detritusna podloga, kao i tamna staništa od 6 do 28 m dubine, pa se na području Katiča nalaze manje površine odgovarajućeg staništa za njen razvoj.

Axinella verrucosa (Esper, 1794) – vrsta je zabilježena na većem broju lokacija prilikom istraživanja, ali sa malom brojnošću individua. Brojnost populacije se procjenjuje na 11-50 jedinki i to je uobičajena vrsta. Vrste roda *Axinella* preferiraju koraligena i detritusna podloga, kao i tamna staništa najčešće od 6 do 28 m dubine, pa se na području Katiča ne nalaze značajne površine takvog staništa.

Axinella polypoides Schmidt, 1862 – Procijenjena brojnost populacije je 1-5 jedinki što je svrstava u grupu veoma rijetkih (i to ne samo za ovo područje nego inače). Javlja se u koraligenim zajednicama i preferira sciafilna staništa. Na istraženom prostoru veoma je malo staništa koje je odgovarajuće za vrstu, a nađena je na dva lokaliteta (Donkova seka i rt Krčevac).

Centrostephanus longispinus (Philippi, 1845) – brojnost ove vrste je procijenjena na 11-50 jedinki, pa spada u kategoriju rijetkih. Prisutna je u koraligenim zajednicama. S obzirom na to da na ovom području koraligen nije reprezentativan tako da ni uslovi nijesu u najvećoj mjeri odgovarajući za veću brojnost.

Cladocora caespitosa (Linnaeus, 1767) – brojnost populacije je procijenjena na 11-50 kolonija za istraženo područje. Vrsta preferira stjenovitu podlogu koje nema puno u istraženom zoni.

Holothuria forskali Delle Chiaje, 1823 – brojnost populacije je procijenjena u rasponu od 6-10 jedinki, te s toga spada u grupu rijetkih vrsta. Može se naći kako u koraligenim zajednicama tako i u livadama posidonije. Uslovi staništa su odgovarajući za vrstu koja naseljava različite vrste staništa ali osnovno je da se u njima može naći muljevito-pjeskoviti supstrat koji služi za ishranu vrste. Zabilježena je na jednom lokalitetu u uvali Lučica.

Holothuria polii Delle Chiaje, 1823 – brojnost populacije je procijenjena u rasponu od 251-500 jedinki, te s toga spada u grupu uobičajenih vrsta. Vrsta morskog krastavca koja je zabilježena na četiri lokacije tokom istraživanja može se naći kako u koraligenim zajednicama tako i u livadama posidonije. Hrane se detritusom i značajni su dio zajednice koju naseljavaju. Kvalitet staništa za ovu vrstu je dobar.

Holothuria tubulosa Gmelin, 1788 – brojnost populacije je procijenjena u rasponu od 101-250 jedinki, te s toga spada u grupu uobičajenih vrsta. Tokom istraživanja je bila česta vrsta. Može se naći na različitim podlogama tj. kako u koraligenim zajednicama tako i u livadama posidonije ali i muljevito-pjeskovitoj podlozi. Stanište je dobrog kvaliteta za ovu vrstu.

Holothuria sanctori Delle Chiaje, 1823 – brojnost populacije je procijenjena u rasponu od 6-10 jedinki, te s toga spada u grupu rijetkih vrsta. Vrsta se najčešće nalazi u koraligenim zajednicama ali može i drugim tipovima biocenoza. Uglavnom se uvlači u manja zamračena udubljenja u stijenama i relativno je teško primijetiti na terenu.

Lithophaga lithophaga (Linnaeus, 1758) – brojnost populacije se procjenjuje na preko 10000 jedinku na cijelom području. Vrsta naseljava čvrstu podlogu u gornjem infralitoralnom sloju. S obzirom na to da ima komercijalnu vrijednost veoma je eksploatisana uprkos tome što je zaštićena i što je zabranjeno njeno sakupljanje, transport, prodaja i konzumacija. Na ovom području nema mnogo stjenovite podloge povoljne za ovu vrstu.

Luria lurida (Linnaeus, 1758) – brojnost populacije joj je procijenjena na 6-10 jedinki, što je ubraja u grupu rijetkih vrsta. Naseljava uglavnom stjenovita dna, procijepa i koraligen. Veoma se rijetko srijeće tokom istraživanja. Stanište je umjereno dobrog kvaliteta, ali ga ima malo na ovom području.

Ophidiaster ophidianus (Lamarck, 1816) – brojnost populacije vrste se procjenjuje na 11-50 jedinki što je čini uobičajenom vrstom za ovo područje. Najčešća je na stjenovitim podlogama, ali se može naći i u zajednicama fotofilnih algi, kao i livadama posidonije. Kvalitet staništa za ovu vrstu je dobar.

Paliurus elephas (Fabricius, 1787) – brojnost populacije se procjenjuje od 11-50 jedinki, što je svrstava u grupu uobičajenih vrsta. Najčešće se može naći u koraligenim zajednicama. Tip staništa koji je dominantan na ovom području nije odgovarajući za vrstu. Zbog komercijalne vrijednosti često je predmet izlova, tako da je brojnost populacije podložna velikim promjenama.

Paracentrotus lividus (Lamarck, 1816) – brojnost populacije se procjenjuje na preko 10000, što je karakteriše kao uobičajenu vrstu. Veoma je brojna na čvrstoj podlozi u gornjem sloju infralitorala unutar zajednice fotofilnih algi, ali isto tako se može naći i u livadama posidonije. Na istraženom području stanište je dobrog kvaliteta.

Pinna nobilis (Linnaeus, 1758) – na istraženom području zabilježene su isključivo prazne ljuštore uginulih jedinki ove vrste koju IUCN izdvaja u kategoriju kritično ugroženih (CR – Critically Endangered). Ranija istraživanja su potvrdila prisustvo ove vrste na pješčanim staništima ovog područja, ali najvjerovatnije uslijed bolesti izazvane

parazitom *Haplosporidium pinnae* sve jedinke su uginule tako da tokom terenskog rada nisu zabilježene žive jedinke. *Scyllarus arctus* (Linnaeus, 1758) – brojnost populacije je teško procijeniti, ali je možemo svrstati u grupu rijetkih vrsta. Vrsta se može naći u koraligenim zajednicama, u udubljenjima i zamračenim područjima. Stanište nije tipično za vrstu.

Scyllarides latus (Latreille, 1803) – brojnost populacije je procijenjena na 11-50 jedinki, što je svrstava u grupu rijetkih. Vrsta je zabilježena na jednom lokalitetu. Vrsta se može naći u koraligenim zajednicama i u udubljenjima u zamračenim područjima. Stanište na ovom području nije baš optimalnog kvaliteta za vrstu.

Tonna galea (Linnaeus, 1758) – procijenjena brojnost populacije kreće se od 11-50 što je čini uobičajenom vrstom za ovo područje. Naseljava uglavnom muljevito-pjeskovite podloge tako da je na ovom području stanište dobrog kvaliteta, posebno u dubljim djelovima. Tokom istraživanja terena veoma su česte njene prazne ljuštore koje morske struje nose u plića područja.

Aplysina sp. (Vacelet, 1959) – brojnost populacije se procjenjuje na 6-10 jedinki što je čini rijetkom vrstom za ovo područje. Vrste roda *Aplysina* su najčešće u koraligenim zajednicama mada se mogu naći i u livadama posidonije. Generalno im više odgovaraju sciafilni uslovi.

Spongia (Spongia) officinalis Linnaeus, 1759 – brojnost populacije je moguće procijeniti na 6-10 jedinki. Vrsta naseljava uglavnom koraligene zajednice, ali može se naći i na čvrstoj podlozi u zoni fotofilnih algi. Spada u grupu rijetkih vrsta za ovo područje.

Sarcotragus foetidus Schmidt, 1862 – brojnost populacije je procijenjena na 11-50 jedinki koje se javljaju uglavnom pojedinačno. Ova vrsta je česta u koraligenim zajednicama, ali se može naći i u zoni gornjeg infralitorala. Karakteristično je da se veže za stjenovitu podlogu ili kamene blokove. Stoga istraženo područje predstavlja odgovarajuću sredinu za ovu vrstu.

RIBE

Epinephelus marginatus – kernja, kirnja – procjena rađena tokom naših istraživanja ukazuje na brojnost 51-100 jedinki. Stanište na ovom području je odlično i važno je kako za juvenilne stadijume tako i za odrasle jedinke. Ova vrsta na početku života je ženka, a kasnije postaje mužjak. Vrsta je pod velikim pritiskom zbog ilegalnog ribolova i to posebno ronioca sa puškom koji love starije jedinke (mužjaci) dok mlađe (ženke) ostaju neizlovljene, ali zbog nedovoljnog broja mužjaka koji su izlovljeni razmnožavanje je otežano. Na ovom području je takođe veliki pritisak i zbog ilegalnog ribolova dinamitom.

Sciaena umbra – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja ali je prisutna u ovoj oblasti. Stanište je dobro jer preferira mjesta procjepa u stijenama u blizini morskih trava i stijena. Glavna prijetnja je kao za sve ekonomski važne vrste riba prelov, pogotovo od strane ronioca sa puškom i dinamitom.

Hippocampus guttulatus – morski konjić kratkokljuni – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja, ali je vrsta prisutna vjerovatno kao rijetka. Staništa za ovu vrstu nisu baš idealna i eventualno je moguć samo mali broj primjeraka ove vrste, a uništavanje staništa je vjerovatno glavna prijetnja.

Mustelus mustelus – pas zvjezdaš – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja, ali je prisustvo vrste moguće iako je vrsta rijetka. Stanište su otvorene vode, najčešće do 50 m dubine, ali i preko 600 m. Glavna prijetnja je prelov.

Xiphias gladius – iglun, sabljarka – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja ali je prisustvo vrste moguće. Široko je rasprostranjena vrsta u umjerenim morima od blizu površine do 550 m dubine. Glavna prijetnja je prelov.

Prionace glauca – plava ajkula, modrulj – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja, ali je prisustvo vrste registrovano u literaturi. Živi u otvorenim vodama, široko rasprostranjena ali populacije u opadanju. Glavna prijetnja je slučajni izlov u mrežama i parangalima, ali i prelov i ilegalni ribolov pogotovo dinamitom.

Isurus oxyrinchus – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja, ali je prisustvo vrste registrovano u literaturi. Živi u otvorenim vodama, široko rasprostranjena, ali populacije u opadanju i prema IUCN je ugrožena. Glavna prijetnja je slučajni izlov u mrežama i parangalima, ali i prelov i ilegalni ribolov.

Dentex dentex – zubatac – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja, ali je prisustvo vrste registrovano u literaturi. Bento-pelagična vrsta najviše živi od 15 do 50 m dubine među stijenama i livadama posidonije. Populacija u opadanju i prema IUCN je ranjiva vrsta. Glavne prijetnje su prelov, pogotovo ilegalni ribolov od strane ronioca, zatim dinamita, kao i zagađenje.

Merluccius merluccius – oslić – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja, ali je prisustvo vrste registrovano u literaturi. Živi u otvorenim vodama, široko rasprostranjena, ali populacije u opadanju i prema IUCN je ugrožena. Glavna prijetnja je slučajni izlov u mrežama i parangalima, ali i prelov i ilegalni ribolov.

Umbrina cirrosa – koraf, korbil – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja ali je prisustvo vrste registrovano u literaturi. Živi u otvorenim vodama, široko rasprostranjena, ali populacije u opadanju i prema IUCN je ugrožena. Glavna prijetnja je slučajni izlov u mrežama i parangalima, ali i prelov i ilegalni ribolov.

GMIZAVCI

Caretta caretta – glavata morska kornjača – vrsta nije nađena tokom istraživanja, ali se može očekivati povremeno prisustvo. Ovaj dio Jadranskog mora nije oblast mriješćenja vrste i one se ovdje sreću samo povremeno. Osim

slobodnih voda koje koristi za plivanje, neophodne su joj i pješčane plaže na koje izlazi. Prijetnje za ovu vrstu su slučajno upletanje u mreže i parangale, sudaranje sa plovilima, zagađenje (posebno plastični otpad).

SISARI

Tursiops truncatus – kljunasti delfin – vrsta nije zabilježena tokom istraživanja, ali je prisustvo potvrđeno za ovu oblast. Jedna od lokacija grupisanja delfina u 2017. godine je zabilježena u blizini izobate od 50 m. Prijetnje su slučajno uplitanje u ribarske mreže i parangale, sudaranje sa plovilima, zagađenje (posebno plutajući plastični otpad), ilegalni ribolov dinamitom.

Monachus monachus – morska medvjedica – vrsta nije nađena tokom istraživanja i veoma je rijetka, mada bi se moglo očekivati povremeno, veoma rijetko pojavljivanje. Ovoj vrsti su neophodne morske pećine, a činjenica da u ovoj oblasti postoji lokalitet koji se naziva “tuljanova pećina” ukazuje na prisustvo ove vrste u ranijim periodima. Prijetnje za ovu vrstu su uništavanje staništa, prelov u ranijim periodima, kako zbog krzna, a sada slučajno uplitanje u mreže i parangale, sudaranje sa plovilima, zagađenje (posebno plastični otpad).

Vrste kopnenog dijela Parka prirode Katič (uključujući i vrste u zaštitnom pojasu)

GLJIVE

Cyathus stercoreus (ptičje gnijezdo; eng. *Dung-loving Bird's Nest*) .Na području Buljarice ova vrsta je registrovana, na biljnim otpacima, na jednoj (1) lokaciji; brojnost subpopulacije ide u rasponu od 51 do 100 plodonosnih tijela.

Phallus hadriani (eng. *Dune Stinkhorn*). Vrsta je registrovana u zaleđu plaže Buljarica, na pjeskovitom zemljištu, pored staze, koja vodi prema plaži, registrovana je na jednoj (1) lokaciji; brojnost subpopulacije ide u rasponu od 6 do 10 plodonosnih tijela.

Pisolithus arrhizus (eng. *Dyeball*). Vrsta je registrovana u zaleđu plaže Buljarica, na pjeskovitom, travnatom zemljištu, registrovana je na četiri (4) lokacije; brojnost subpopulacije ide u rasponu od 11 do 50 plodonosnih tijela.

MALAKOFAUNA

Chilostoma (Dinarica) serbica – srpski stijenaš. Registrovana je u šumi nadomak ove plaže na kamenitoj podlozi bogatoj kamenjem odmah na ulazu u šumu, dva (2) primjerka prazne ljuštore.

Limax wohlberedti (Wohlberedtov balavac) – veliki balavac. Registrovana je u šumi pored plaže Lučice u kamenjaru, dva (2) primjerka ove vrste. Stanište je bilo kamenito u sjeni stabala što pogoduje ovoj vrsti, šumska područja su najbogatija vrstama kopnenih puževa jer pružaju obilje hrane i skloništa, kao i vlažnu i relativno uniformnu klimu.

Eobania vermiculata – u mediteranskom dijelu našim istraživanjima je registrovana samo na plaži Buljarica do sada 20 primjeraka, populacija je veoma očuvana i stabilna, nađena je ispod drvenih nalegih predmeta, a bilo je i na livadi. Stanište je veoma pogodno za ovu vrstu jer obiluje vlažnošću, zaklonom i hranom. S obzirom na to da je rijetka što se tiče rasprostranjenosti, poželjno bi je bilo zaštititi.

Tandonia reuleaxi (Reuleaxova grebenka). Registrovana je na plaži Buljarici, na livadi jedan (1) primjerak, blizu kampa ispod naleglog predmeta. Stanište je odgovarajuće zbog vlažnog terena koje pogoduje s obzirom na to da je puž golač, i zbog niskog rastinja u kojem nalazi zaklon i hranu.

ENTOMOFAUNA

Coleoptera

Cerambyx cerdo (Linnaeus, 1758) – hrastova strižibuba – brojnost populacije na području je > 10.000. Staništa su u odličnom ili dobrom stanju. Restauracija nije potrebna. Ne postoje dostupni literaturni podaci o vrsti na području istraživanja.

Oryctes nasicornis (Linnaeus, 1758) – nosorožac – *European rhinoceros beetle*. Vrsta je zastupljena na području. Staništa su djelimično degradirana. Restauracija je potrebna. Ne postoje dostupni literaturni podaci o vrsti na području istraživanja.

Lucanus cervus (Linnaeus, 1758) – jelenak. Brojnost populacije na području je > 10.000. Staništa su odlično očuvana ili u dobrom stanju. Restauracija nije potrebna. Ne postoje dostupni literaturni podaci o vrsti na području istraživanja.

Odonata

Cordulegaster heros (Theischinger, 1979) – veliki potočar – *Balkan Goldenring*. Vrsta je nađena u Đurmanskom potoku. Brojnost populacije na području je 1001 – 10.000. Staništa na zaštićenom području su u dobrom stanju ili djelimično degradirana. Restauracija staništa je laka.

Orthoptera

Saga natoliae (Serville, 1838) – *Anatolian Predatory Bush-cricket*. Brojnost populacije je > 10.000. Staništa na zaštićenom području su u dobrom stanju ili djelimično degradirane. Restauracija staništa je laka. Ne postoje dostupni literaturni podaci o vrsti na području istraživanja.

Lepidoptera

Papilio machaon (Linnaeus, 1758) – lastin rep – *Old World swallowtail* – vrsta je evidentirna na dva lokaliteta.

Brojnost populacije na području je > 10.000. Na zaštićenom području staništa su u dobrom stanju ili djelimično degradirana. Restauracija je laka. Ne postoje dostupni literaturni podaci o vrsti na području istraživanja.

Iphiclides podalirius (Linnaeus 1758) – prugasto jedarce – *Scarce swallowtail*. Vrsta je evidentirana na dva lokaliteta. Brojnost populacije je > 10.000. Na istraženom području staništa su u dobrom stanju ili djelimično degradirana. Restauracija je laka. Ne postoje dostupni literaturni podaci o vrsti na području istraživanja.

Coleoptera

Buprestis splendens (Fabricius, 1775) – *Goldstreifiger*. Procjena brojnosti populacije: Vrsta na lokalitetu nije konstatovana. Ne postoje podaci na osnovu kojih bi se dala opšta procjena brojnosti vrste u Crnoj Gori. Vrsta je obligatno saproksilna, rasprostranjena od zapadne Europe do Rusije, ali su njene populacije rasute, tj. mjestimično prisutne (IUCN, 2009).

Cerambyx cerdo (Linnaeus, 1758) – velika hrastova strižibuba – *Great capricorn beetle*. Procjena brojnosti populacije: Na osnovu istraživanja i prethodnih rezultata, procjenjuje se brojnost od 11-50 jedinki na mikro lokalitetu (Roganović, 2019), dok je procijenjena brojnost populacije na području Buljarice > 10.000 (Gligorović, 2019).

Lucanus cervus (Linnaeus, 1758) – jelenak – na osnovu istraživanja i prethodnih rezultata, procjenjuje se brojnost od 11-50 jedinki na mikro lokalitetu, dok je procijenjena brojnost populacije na području Buljarice > 10.000. Vrsta je nađena na većem broju lokaliteta sa obraštajima *Quercus sp.* Brojnost populacije na području je > 10.000. Staništa su u odličnom ili dobrom stanju. Restauracija nije potrebna. Jedinke su na lokalitetu detektovane u ostacima termofilnih šuma hrasta medunca (*Quercus pubescens*) sa bijelim grabom (*Carpinus orientalis*), koje, uz optimalno prisustvo mrtvog drveta predstavljaju povoljno stanište za razviće vrste.

Luciola novaki (Muller, 1946) – običan svitac. Evidentirana je tokom Monitoringa biodiverziteta 2011 godine. Konstatovana je u Baru (Novak, 1952) i na području Bara i Ulcinja (Novak & Raphael 2013). Vrsta hibernira tokom zime u stadijumu larve i to može potrajati nekoliko godina. Hibernacija se uglavnom dešava pod zemljom ili ispod kore drveća. Eklozija imaga se dešava u proljeće (Novak i Rafael, 2013).

Oryctes nasicornis (Linnaeus, 1758) – nosorožac – *European rhinoceros beetle*. Procijenjuje se brojnost od 11-50 jedinki na mikrolokalitetu (Roganović, 2019), dok je procijenjena brojnost populacije na području Buljarice > 10.000 (Gligorović, 2019). Vrsta je konstatovana na sljedećim lokalitetima: Petrovac, Savinska dubrava, Šasko jezero, Platamuni, Buljarica, Velika plaža, Ada Bojana, Skadarsko jezero, Vrmac, Boka Kotorska, Područje Bjelopavličke ravnice.

Osmoderma ermita (Scopoli, 1763) – eremit (samotnjak) – *Heremit beetle*. Prisustvo veteranskih šupljih stabala hrasta (*Quercus sp.*), jasena (*Fraxinus angustifolia*) i bijele topole (*Populus alba*), ukazuje na potencijalno prisustvo vrste. Do sada je istraživanjima konstatovana na području Rumije i Sutormana (Ranius i sar., 2005; Kovasc i Merkl, 2013). Vrsta naseljava dubeća šuplja veteranska stabla listopadnih vrsta, u prvom redu hrasta (*Quercus spp.*) ali i ostalih listopadnih vrsta (*Tilia spp.*, *willows*, *Salix spp.*, *Fagus sylvatica*, *Prunus spp.*, *Pyrus spp.*, *Malus spp.*, *Fraxinus spp.*, *Ulmus spp.*, *Castanea sativa*, *Populus spp.*, *Betula spp.*, *Acer platanoides*, *Morus spp.*, *Alnus glutinosa*, *Platanus spp.*, *Juglans regia*, *Carpinus betulus* itd.) (IUCN, 2009). Pet takvih stabala takvih karakteristika su utvrđena na lokalitetu.

Lepidoptera

Apatura metis (Freyer, 1829) – prelivac – *Freyer's purple emperor*. Na lokalitetu nije konstatovana. Imajući u vidu uslove staništa, postoji mogućnost da vrsta bude prisutna.

Callimorpha (Euplagia) quadripunctaria (Poda, 1761) – *Jersey tiger*. Konstatovana je na području Buljarice. Vrsta je nađena na dva lokaliteta. Brojnost populacije na području Buljarice je procijenjena na > 10.000. Preferira sjenovita vlažna staništa uglavnom na ivici šume sa listopadnim vrstama kao što su *Quercus sp.*, *Fagus sp.*, *Acer sp.*, itd., gdje su zastupljene biljke hraniteljke: *Eupatorium cannabinum*, *Plantago sp.*, *Trifolium sp.*, *Urtica sp.*, *Mentha sp.*, *Sambucus ebulus* itd. Na zaštićenom području staništa su odlično očuvana ili u dobrom stanju. Restauracija nije potrebna.

Euphydryas (Hypodryas) aurinia (Rottemburg, 1775) – aurinija – *Marsh fritillary*. Vrsta je registrovana na lokalitetu (Katnić i sar., 2017). Vrsta je nađena na četiri lokaliteta. Brojnost populacije na području Buljarice je procijenjena na > 10.000. Vrsta se pojavljuje na različitim vrstama staništa, poput vlažnih, zaklonjenih travnjaka, uz rubove podignutih močvara i na suvim, vapnenim travnjacima. Biljke hraniteljke su: *Succisa pratense*, *Scabiosa columbaria*, *Knautia arvensis* i *Dipsacus spp.* (IUCN, 2013). Na zaštićenom području staništa su odlično očuvana ili su u dobrom stanju. Restauracija staništa je laka.

Euphydryas (Hypodryas) matura (Linnaeus, 1758) – matura – *Scarce fritillary*. Vrsta je registrovana na lokalitetu i u zaštićenom području. Gusjenice se hrane lišćem, u prvom redu jasena (*Fraxinus excelsior*) i trepetljike (*Populus tremula*). Hibernira u larvenom stadijumu. Nakon hibernacije larve mijenjaju hraniteljku i preferiraju *Plantago lanceolata*, *Veronica hamaedrys*, *Lonicera periclymenum* i *Succisa pratensis*. Stanište je odlično očuvano, restauracija nije potrebna. Neophodna su detaljna istraživanja za procjenu stanja populacije.

Iphiclides podalirius (Linnaeus, 1758) – prugasti jedrilac – *Scarce swallowtail*. Vrsta je konstatovana na području Buljarice. Procjenjuje se brojnost od 11-50 jedinki na mikrolokalitetu, dok je procijenjena brojnost populacije na području Buljarice > 10.000 (nalaz na 4 lokaliteta). U zaštićenom području staništa su odlično očuvana ili u dobrom

stanju. Restauracija nije potrebna. Uslovi za razvoj vrste na lokalitetu su optimalni.

Papilio alexanor Esper, 1799 – Sredozemni lastin rep – *Southern swallowtail*. Vrsta je konstatovana na sljedećim područjima (lokalitetima): Boka Kotorska, Cetinje, Skadarsko jezero – Boljevići, Stari Bar, Igalo, Podgorica, Buljarica. Evidentirana je na dva lokaliteta na Buljarici. Preferira uglavnom tople, suve, strme i kamenite padine sa jednogodišnjim vrstama i niskorastućim grmljem. Staništa su u odlično očuvana ili su u dobrom stanju. Restauracija nije potrebna. Ne postoje dostupni literaturni podaci o vrsti na području istraživanja.

Papilio machaon Linnaeus, 1758 – Lastin repak. Vrsta je konstatovana na području Buljarice. Procjenjuje se brojnost od 11-50 jedinki na mikrolokalitetu, dok je procijenjena brojnost populacije na području Buljarice > 10.000. Na lokalitetu vladaju optimalni uslovi za razvoj vrste.

Zerynthia polyxena (Denis & Schiffermüller, 1775)– uskršnji leptir – *Southern Festoon*. Vrsta je registrovana na lokalitetu. Procijenjena brojnost populacije na području Buljarice > 10.000 (po nalazu na 2 lokaliteta). U zaštićenom području staništa su odlično očuvana ili u dobrom stanju. Restauracija nije potrebna.

Odonata

Cordulegaster heros Theischinger, 1979 – veliki potočar – *Balkan Goldenring*. Vrsta je nađena na četiri potoka. Brojnost populacije na području Buljarice je >10.000. Na zaštićenom području staništa su odlično očuvana ili u dobrom stanju. Restauracija nije potrebna.

Lindenia tetraphylla (Vander Linden, 1825) - veliki perorepi konjic – *Bladetail*. Brojnost populacije na području Buljarice je >10.000. Na zaštićenom području staništa su odlično očuvana ili u dobrom stanju. Restauracija nije potrebna.

Orthoptera

Saga natoliae Serville, 1838 *Anatolian Predatory Bush-cricket*. Brojnost populacije na području Buljarice je > 10.000. Na zaštićenom području staništa su odlično očuvana ili u dobrom stanju. Restauracija nije potrebna.

VODOZEMCI I GMIZAVCI

Testudo hermanni (Gmelin, 1789), šumska kornjača, *Hermann's tortoise*. Populacija se na području Buljarice navodi kao brojna i stabilna. Na osnovu rezultata istraživanja u okviru ovoga projekta vrsta se može okarakterisati kao prisutna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja, s obzirom na to da su terenska istraživanja trajala samo jedan dan. Kvalitet staništa se može opisati kao dobar. Prijetnje se ogledaju u fragmentaciji staništa, urbanizaciji, požarima i stradanju na lokalnim i magistralnim putevima. Vrsta je stalna na ovom lokalitetu. Populacija nije izolovana.

Anguis fragilis complex (Linnaeus, 1758), slepić, *Slowworm*. Populacija se na području Buljarice navodi kao stabilna (Katnić i sar., 2017). Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Mauremys rivulata (Valenciennes, 1833), riječna kornjača, *Balkan pond turtle*. Populacija se na području Buljarice navodi kao mnogobrojna i stabilna. Na osnovu rezultata istraživanja u okviru ovoga projekta populacija se može opisati kao mnogobrojna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja, s obzirom na to da su terenska istraživanja trajala samo jedan dan. Kvalitet staništa se može opisati kao dobar. Prijetnje se ogledaju u fragmentaciji staništa, urbanizaciji, požarima, isušivanju vodenih staništa, zarastanju vodenih staništa i kanalizacionim vodama. Vrsta je stalna na ovom lokalitetu. Populacija nije izolovana.

Emys orbicularis, barska kornjača, *European pond turtle*. Populacija se na području Buljarice navodi kao mnogobrojna i stabilna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Pseudopus apodus (Pallas, 1775), blavor, *European glass lizard*. Populacija se na području Buljarice navodi kao veoma brojna i stabilna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Podarcis muralis (Laurenti, 1768), obični zidni gušter, *Common wall lizard*. Populacija se na području Buljarice navodi kao stabilna i veoma brojna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Podarcis melisellensis (Barun, 1877), kraški/Dalmatinski zidni gušter, *Dalmatian wall lizard*. Populacija se na području Buljarice navodi kao stabilna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Algyroides nigropunctatus (Duméril & Bibron, 1839), dalmatinski ljuskavi gušter, *Dalmatian algyroides*. Populacija se na području Buljarice navodi kao malobrojna, dok se na osnovu Katnić i sar. (2017) navodi kao stabilna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Dalmatolacerta oxycephala (Duméril & Bibron, 1839), Oštroglavi gušter, *Sharp-snouted rock lizard*. Populacija se na području Buljarice navodi kao stabilna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Lacerta viridis complex (Laurenti, 1768), evropski zelembać, *European green lizard*. Populacija se na području Buljarice navodi kao stabilna (Katnić i sar., 2017). Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Natrix tessellata (Laurenti, 1768), ribarica, *Dice snake*. Populacija se na području Buljarice navodi kao mnogobrojna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Natrix natrix (Linnaeus, 1758), bjelouška, *Grass snake*. Populacija se na području Buljarice navodi kao mnogobrojna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Zamenis situla (Linnaeus, 1758), leopardov smuk, *Leopard snake*. Populacija se na području Buljarice navodi prisutna i stabilna. Na osnovu rezultata istraživanja u okviru ovoga projekta vrsta se može okarakterisati kao prisutna. Vrsta je zabilježena u široj oblasti Buljarice. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja, s obzirom na to da su istraživanja trajala samo jedan dan. Kvalitet staništa se može opisati kao dobar. Prijetnje se ogledaju u fragmentaciji staništa, urbanizaciji, požarima, ubijanju od strane lokalnog stanovništva i prisustvu mungosa. Vrsta je stalna na ovom lokalitetu. Populacija nije izolovana.

Elaphe quatuorlineata (Lacépède, 1789), smuk četvoroprugaš, *Four-lined snake*. Populacija vrste se na području Buljarice može opisati kao prisutna i malobrojna, dok Katnić i sar. (2017) navodi da su populacije stabilne. Na osnovu rezultata istraživanja u okviru ovoga projekta vrsta se može okarakterisati kao prisutna. Vrsta je zabilježena u široj oblasti Buljarice. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja, s obzirom na to da su istraživanja trajala samo jedan dan. Kvalitet staništa se može opisati kao dobar. Prijetnje se ogledaju u fragmentaciji staništa, urbanizaciji, požarima, ubijanju od strane lokalnog stanovništva i prisustvu mungosa. Vrsta je stalna na ovom lokalitetu. Populacija nije izolovana.

Zamenis longissimus (Laurenti, 1768), eskulapov smuk, *Aesculapian snake*. Populacija se na području Buljarice navodi kao brojna i stabilna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja. *Hierophis gemonensis* (Laurenti, 1768), balkanski smuk, *Balkan whip snake*. Populacija se na području Buljarice navodi kao brojna i stabilna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja. *Platyceps najadum* (Eichwald, 1831), smuk šilac, *Dahl's whip snake*. Vrsta se na području Buljarice navodi kao rijetka dok Katnić i sar. (2017) navode da su populacije stabilne. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Lissotriton graecus (ranije razmatrana kao *Lissotriton vulgaris*) (Linnaeus, 1758), mali mrmoljak, *Common newt*. Populacija se na području Buljarice navodi kao prisutna i brojna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Triturus macedonicus (Karaman, 1922), makedonski mrmoljak, *Macedonian crested newt*. Populacija se na području Buljarice navodi kao prisutna i malobrojna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Salamandra salamandra (Linnaeus, 1758), šareni daždevnjak, *Fire salamander*. Vrsta se na području Buljarice navodi kao prisutna (Katnić i sar., 2017). Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Bufo viridis (Laurenti, 1768), zelena krastava žaba, *European green toad*. Vrsta se na području Buljarice navodi kao prisutna (Katnić i sar., 2017). Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Bufo bufo (Linnaeus, 1758), obična krastača, *Common toad*. Vrsta se na području Buljarice navodi kao prisutna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Rana graeca (Boulenger, 1891), grčka žaba, *Greek frog*. Vrsta se na području Buljarice navodi kao prisutna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Pelophylax ridibundus (Pallas, 1771), velika zelena žaba, *Marsh frog*. Populacije se na području Buljarice opisuju kao mnogobrojne. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Pelophylax shqipericus (Hotz, Uzzell, Guenther, Tunner & Heppich, 1987), albanska zelena žaba, *Albanian water frog*. Populacija se na području Buljarice navodi kao mnogobrojna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Hyla arborea (Linnaeus, 1758), kreketuša, *European tree frog*. Populacija se na području Buljarice navodi kao prisutna i mnogobrojna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

Bombina variegata (Linnaeus, 1758), žutotrbi mukač, *Yellow-bellied toad*. Vrsta se za područje Buljarice navodi kao prisutna. Za detaljniju procjenu veličine i gustine populacije su neophodna dodatna istraživanja.

IHTIOFAUNA

Anguilla anguilla (Linnaeus, 1758) (*European eel*) – jegulja. Rijetka populacija. Na osnovu intervju sa ljudima koji love u kanalu, jegulja je prisutna vrsta. Rasprostranjenje (na području): vodotok Slatava i kanal Buljarica.

Conger conger (Linnaeus, 1758) (*European conger*) – ugor. Rijetka populacija. Na osnovu intervju sa ljudima koji love u kanalu, ugor je prisutna vrsta. Rasprostranjenje (na području): kanal Buljarica.

Muraena helena Linnaeus, 1758 (*Mediterranean moray*) – murina. Rijetka populacija. Na osnovu intervju sa ljudima koji love u kanalu, murina je prisutna vrsta. Rasprostranjenje (na području): kanal Buljarica.

PTICE

Aythya ferina, glavoč, *Common Pochard*. Vrsta je prisutna na zimovanju po nekoliko jedinki.

Streptopelia turtur, grlica, *European Turtle Dove*. Vrsta je gnjezdarica na području sa svega nekoliko parova

(Rubinić i sar., 2019).

Platalea leucorodia, čaplja kašikara, *Eurasian Spoonbil*. Vrsta je na području prisutna na migraciji 5-6 jedinki. Ixobrychus minutus, mala čaplja, *Common Little Bittern*. Za vrstu je na području vrlo vjerovatno gniježđenje nekoliko parova (Rubinić i sar., 2019).

Plegadis falcinellus, ibis, *Glossy Ibis*. Vrsta je na području redovan gost na migraciji, do desetak jedinki.

Limosa limosa, muljača, *Black Tailed Godwit*. Moguće je pojavljivanje vrste na migraciji.

Alcedo atthis, vodomar, *Kingfisher*. Vrsta je prisutna do tri gnjezdeća para.

Coracias garullus, zlatovrana, *Roller*. Vrsta je prisutna sa najmanje jednim gnjezdećim parom.

Dendrocopos syriacus, sirijski djetlić, *Syrian Woodpecker*. Vrsta je prisutna do 5 parova zajedno sa područjima Luštice i Sutorine.

Acrocephalus melanopogon, ševarski trstenjak, *Moustached wrabler*. Vrsta je prisutna tokom jesenje migracije sa 400-800 jedinki.

Anthus campestris, poljska trepteljka, *Tawny Pipit*. Vrsta je prisutna na području iznad uvale do jedan gnjezdeći par.

Accipiter brevipes, kratkoprsti kobac, *Levant Sparrowhawk*. Vrsta je prisutna. Na širem obalnom području do 400 m nadmorske visine broji oko 701 parova.

SISARI

Chiroptera

Myotis oxygnathus – oštrouhi veliki večernjak (*Lesser mouse-eared myotis*). Procijenjena veličina populacije je na osnovu nađene kolonije u Jovovoj pećini i iznosi između 101-250 jedinki. Ova pećina je sklonište za nekoliko Natura vrsta i jako je dobro očuvana te je treba staviti na listu najvažnijih skloništa slijepih miševa u Crnoj Gori.

Myotis emarginatus – riđi večernjak (*Geoffroy's Bat*). Na novootkrivenom lokalitetu Jovova pećina registrovana je prisutnost ove vrste, veličine populacije od najmanje 150 jedinki. Lokalitet je u odličnom stanju i treba ga staviti na listu najvažnijih skloništa slijepih miševa u Crnoj Gori.

Rhinolophus ferrumequinum – veliki potkovičar (*Greater horseshoe bat*). Procijenjena veličine populacije u novootkrivenom lokalitetu, Jovovoj pećini, iznosi između 101-250 jedinki. Ova pećina je sklonište za nekoliko Natura vrsta i jako je dobro očuvana, a kako nije do sada nije bio poznat ovako veliki broj u jednoj koloniji ove vrste u Crnoj Gori, ovaj lokalitet bi trebao da se stavi pod određenu zaštitu.

Canis aureus – zlatni šakal. Buljarica predstavlja morsku uvalu smještenu između Petrovca na sjeverozapadu i Čanja na jugoistoku. Ruralno je područje sa još uvijek nerazvijenom infrastrukturom i netaknutim prirodnim okruženjem.